КОНТРОЛЬНИЙ ТЕКСТ
(станом на 30.12.2022 року)

КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (проєкт)

Зміст

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Книга перша. ПРО КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

Розділ 1.1. Вихідні положення
Розділ 1.2. Принципи Кримінального кодексу України
Розділ 1.3. Дія Кримінального кодексу України в часі, просторі і за колом осіб
Розділ 1.4. Визначення термінів Кримінального кодексу України

Книга друга. ПРО КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Розділ 2.1. Поняття кримінального правопорушення та його склад
Розділ 2.2. Об'єкт і об'єктивна сторона
Розділ 2.3. Суб'єкт
Розділ 2.4. Суб'єктивна сторона
Розділ 2.5. Тяжкість кримінального правопорушення. Шкода та її види
Розділ 2.6. Незакінчений злочин
Розділ 2.7. Співучасть, причетність та необережне спільне спричинення наслідку
Розділ 2.8. Множинність
Розділ 2.9. Обставини, що виключають протиправність діяння
Розділ 2.10. Кримінально-правова кваліфікація

Книга третя. ПРО КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

Розділ 3.1. Загальні положення про кримінально-правові засоби
Розділ 3.2. Покарання
Розділ 3.3. Призначення покарання
Розділ 3.4. Звільнення від покарання. Зміна призначеного покарання
Розділ 3.5. Пробація
Розділ 3.6. Засоби безпеки
Розділ 3.7. Реституція та компенсація
Розділ 3.8. Конфіскація майна та вилучення речі
Розділ 3.9. Судимість
Розділ 3.10. Особливості кримінально-правових засобів щодо особи, яка вчинила кримінальне правопорушення у неповнолітньому або молодому віці
Розділ 3.11. Кримінально-правові засоби щодо юридичної особи

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Книга четверта. КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Розділ 4.1. Кримінальні правопорушення проти життя людини
Розділ 4.2. Кримінальні правопорушення проти здоров'я людини
Розділ 4.3. Кримінальні правопорушення проти ментальної та фізичної безпеки людини
Розділ 4.4. Кримінальні правопорушення проти особистої свободи та гідності людини
Розділ 4.5. Кримінальні правопорушення проти сексуальної свободи та сексуальної недоторканості людини
Розділ 4.6. Кримінальні правопорушення проти сім'ї, дітей та уразливих людей
Розділ 4.7. Кримінальні правопорушення проти приватності людини
Розділ 4.8. Кримінальні правопорушення проти соціально-економічних прав людини
Розділ 4.9. Кримінальні правопорушення проти свободи світогляду та віросповідання людини
Розділ 4.10. Кримінальні правопорушення проти виборчих прав громадян та референдумного права
Розділ 4.11. Кримінальні правопорушення проти рівноправності людей та політичних прав громадян

Книга п'ята. КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПУБЛІЧНОГО ЗДОРОВ'Я

Розділ 5.1. Кримінальні правопорушення проти порядку охорони здоров'я людей

Розділ 5.2. Кримінальні правопорушення проти порядку обігу психоактивних речовин
Розділ 5.3. Кримінальні правопорушення проти безпеки довкілля

Книга шоста. КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ЕКОНОМІКИ
Розділ 6.1. Кримінальні правопорушення проти власності на речі
Розділ 6.2. Кримінальні правопорушення проти інтелектуальної власності
Розділ 6.3. Кримінальні правопорушення проти фінансів
Розділ 6.4. Кримінальні правопорушення проти порядку господарювання
Розділ 6.5. Кримінальні правопорушення проти порядку використання і захисту природних ресурсів

Книга сьома. КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ СУСПІЛЬСТВА
Розділ 7.1. Кримінальні правопорушення проти безпеки суспільства від організованої злочинної діяльності
Розділ 7.2. Кримінальні правопорушення проти безпеки суспільства від тероризму
Розділ 7.3. Кримінальні правопорушення проти безпеки об'єктів критичної інфраструктури та впливу небезпечних предметів
Розділ 7.4. Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту
Розділ 7.5. Кримінальні правопорушення проти публічного порядку
Розділ 7.6. Кримінальні правопорушення проти моральності
Розділ 7.7. Кримінальні правопорушення проти інформаційної безпеки
Розділ 7.8. Кримінальні правопорушення проти достовірності інформації, що міститься на матеріальних носіях (крім електронних)
Розділ 7.9. Кримінальні правопорушення проти доброчесності у приватній та спортивній сферах

Книга восьма. КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ
Розділ 8.1. Кримінальні правопорушення проти основ правосуддя
Розділ 8.2. Кримінальні правопорушення проти сприяння правосуддю та діяльності органів правопорядку
Розділ 8.3. Кримінальні правопорушення проти порядку виконання судового рішення

Книга дев'ята. КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ДЕРЖАВИ
Розділ 9.1. Кримінальні правопорушення проти державної безпеки
Розділ 9.2. Кримінальні правопорушення проти таємниці інформації, що належить державі
Розділ 9.3. Кримінальні правопорушення порядку перетинання державного кордону України та межі тимчасово окупованої території України
Розділ 9.4. Кримінальні правопорушення проти порядку публічної служби
Розділ 9.5. Кримінальні правопорушення проти доброчесності у публічній сфері
Розділ 9.6. Кримінальні правопорушення проти порядку декларування
Розділ 9.7. Кримінальні правопорушення проти порядку публічного управління та авторитету держави
Розділ 9.8. Кримінальні правопорушення проти порядку призову і мобілізації, проти альтернативної служби і порядку проходження навчальних та спеціальних зборів

Книга десята. КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПОРЯДКУ НЕСЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ
Розділ 10.1. Кримінальні правопорушення проти порядку підлеглості та військової честі
Розділ 10.2. Кримінальні правопорушення проти порядку проходження військової служби
Розділ 10.3. Кримінальні правопорушення проти порядку користування військовим майном та експлуатації засобів ведення бою
Розділ 10.4. Кримінальні правопорушення проти порядку несення спеціальних служб
Розділ 10.5. Кримінальні правопорушення проти порядку здійснення повноважень військовими службовими особами
Розділ 10.6. Кримінальні правопорушення проти порядку несення військової служби в умовах воєнного стану

Книга одинадцята. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВОПОРЯДКУ
Розділ 11.1. Геноцид
Розділ 11.2. Злочини проти людяності
Розділ 11.3. Злочин агресії
Розділ 11.4. Воєнні злочини
Розділ 11.5. Злочини проти миру та безпеки людства

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Книга перша.
ПРО КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС

Розділ 1.1.
ВИХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1.1.1. Кримінальний кодекс

1. Кримінальний кодекс України є єдиним законом, який на засадах верховенства права регулює відносини, що виникають:

1) із вчинення кримінального правопорушення (кримінально-правові відносини), з урахуванням інтересів потерпілої особи;

2) із вчинення протиправних діянь, передбачених цим Кодексом, неосудними особами та особами, які не досягли віку суб'єкта відповідного кримінального правопорушення;

3) із заподіяння особою шкоди соціальним цінностям, визначеним у статтях 2.5.2–2.5.7 цього Кодексу, за обставин, що виключають протиправність діяння.

2. Цей Кодекс ґрунтується на Конституції України. Якщо в інших нормативно-правових актах України питання, визначені у частині 1 цієї статті, вирішуються інакше, ніж цим Кодексом, то, з урахуванням положень частин 1 і 3 статті 1.2.8 цього Кодексу, застосовуються положення цього Кодексу.

3. У разі суперечності між положеннями Загальної та Особливої частин цього Кодексу застосовуються положення його Загальної частини.

Стаття 1.1.2. Призначення Кримінального кодексу

1. Цей Кодекс визначає:

1) ознаки складів кримінальних правопорушень – злочинів і кримінальних проступків (далі у цьому Кодексі – проступки) та вичерпний їх перелік;

2) види і розміри кримінально-правових засобів;

3) підстави та умови, за яких ці засоби застосовуються або не застосовуються.

Стаття 1.1.3. Презумпція знання та стабільність Кримінального кодексу

1. В Україні діє презумпція знання положень Кримінального кодексу з урахуванням вимог частини 5 статті 2.4.8 цього Кодексу.

2. З метою забезпечення знання положень та стабільності Кримінального кодексу:

1) цей Кодекс, а також закони про внесення змін до нього офіційно оприлюднюються в порядку, встановленому законом;

2) зміни до цього Кодексу вносяться виключно шляхом прийняття окремого закону про внесення змін до цього Кодексу, який також може містити положення про зміни до Кримінального процесуального кодексу, Кримінально-виконавчого кодексу і Кодексу України про адміністративні правопорушення;

3) зміни до цього Кодексу вносяться не частіше одного разу протягом однієї сесії Верховної Ради України, крім випадків скасування кримінальної відповідальності за діяння або поліпшення правового статусу особи, яка вчинила кримінальне правопорушення;

4) одна і та сама стаття (частина статті, пункт статті) цього Кодексу не може бути змінена раніше, ніж після спливу дванадцяти місяців з дня набрання чинності законом про попередні зміни до неї, крім випадків скасування кримінальної відповідальності за діяння або поліпшення правового статусу особи, яка вчинила кримінальне правопорушення;

5) зміни до цього Кодексу не можуть набрати чинності раніше, ніж через тридцять днів з дня, наступного за днем їх офіційного оприлюднення. Як виняток, закон, який скасовує кримінальну відповідальність за діяння або поліпшує правовий статус особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, набуває чинності з дня, наступного за днем його офіційного оприлюднення, а закон, яким змінюється розмір розрахункової одиниці,– з 1 січня року, наступного за роком, у якому цей закон був офіційно оприлюднений.

3. Положення пунктів 3–5 частини 2 цієї статті, а також статті 1.2.10 цього Кодексу можуть

не застосовуватися в особливий період і під час надзвичайного стану.

4. Положення закону про внесення змін до Кримінального кодексу включається до цього Кодексу з моменту набрання чинності таким законом.

Розділ 1.2.
ПРИНЦИПИ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ

Стаття 1.2.1. Законність

1. Не є кримінальним правопорушенням діяння, не передбачене цим Кодексом як злочин або проступок.

2. Не можуть бути застосовані кримінально-правові засоби, не передбачені цим Кодексом.

3. Застосування цього Кодексу до неврегульованих ним кримінально-правових відносин (аналогія закону) не допускається стосовно:

1) видів та ознак кримінальних правопорушень,

2) видів та розмірів кримінально-правових засобів і

3) підстав та умов, за яких ці засоби застосовуються або не застосовуються.

Стаття 1.2.2. Юридична визначеність

1. Положення цього Кодексу мають відповідати вимогам доступності, стабільності, достатньої чіткості, однозначності та передбачуваності, щоб давати особі можливість заздалегідь знати, які діяння є кримінальними правопорушеннями, які кримінально-правові засоби встановлені за їх вчинення і за яких підстав та умов ці засоби застосовуються або не застосовуються.

Стаття 1.2.3. Рівність перед Кримінальним кодексом

1. Всі особи є рівними перед цим Кодексом.

2. Не є порушенням принципу рівності визначені цим Кодексом особливості застосування кримінально-правових засобів щодо дітей та молодих осіб, осіб, які досягли 70-річного віку, обмежено осудних осіб, вагітних жінок, іноземців, осіб, які раніше вчинили кримінальне правопорушення, осіб, які вчинили кримінальне правопорушення у співучасті, а також службових осіб.

Стаття 1.2.4. Пропорційність

1. Кримінально-правові засоби є крайніми засобами реагування держави на протиправні діяння.

2. Пропорційність є основою класифікації кримінальних правопорушень.

3. Засоби кримінальної відповідальності встановлюються пропорційно до ступеня тяжкості кримінального правопорушення і застосовуються відповідно до ступеня його тяжкості та особи винного.

4. Більш суворий кримінально-правовий засіб встановлюється та застосовується тільки тоді, коли менш суворого засобу недостатньо для досягнення його мети.

Стаття 1.2.5. Індивідуальність

1. Кримінально-правові засоби мають індивідуальний характер. Не допускаються колективна відповідальність і відповідальність особи за протиправні діяння інших осіб.

2. Не вважається порушенням принципу індивідуальності застосування кримінально-правових засобів до співучасників кримінального правопорушення, а також до юридичних осіб.

Стаття 1.2.6. Гуманізм

1. Цей Кодекс передбачає гуманне обмеження прав і свобод особи, яка вчинила протиправне діяння.

2. Кримінально-правові засоби не мають на меті спричинити фізичні страждання або принизити людську гідність.

3. Цей Кодекс забезпечує визнання та дотримання прав, свобод і законних інтересів потерпілої особи, у тому числі права на реституцію та компенсацію.

Стаття 1.2.7. Однократність застосування кримінально-правових засобів

1. Особа не може бути піддана кримінально-правовим засобам за цим Кодексом більше одного разу за те саме кримінальне правопорушення.

2. Не вважається порушенням принципу однократності застосування судом України кримінально-правових засобів до особи, засудженої іноземним судом за те саме кримінальне правопорушення.

Стаття 1.2.8. Сумлінне виконання міжнародних зобов'язань

1. Цей Кодекс має відповідати чинним міжнародним договорам, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України.

2. Якщо для надання згоди на обов'язковість для України подається міжнародний договір, виконання якого потребує змін до цього Кодексу, то проєкт закону про внесення таких змін подається на розгляд Верховної Ради України разом з проєктом закону про ратифікацію (приєднання) і вони приймаються одночасно.

3. Цей Кодекс застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини.

Стаття 1.2.9. Застосування Кримінального кодексу відповідно до його принципів

1. Цей Кодекс застосовується відповідно до принципів, визначених у його статтях 1.2.1–1.2.8.

Стаття 1.2.10. Забезпечення відповідності змін до Кримінального кодексу його принципам

1. Проєкт Закону про внесення змін до цього Кодексу розглядається Верховною Радою України за наявності висновку Пленуму Верховного Суду щодо його відповідності вимогам статей 1.2.1–1.2.8 цього Кодексу.

Розділ 1.3.
ДІЯ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ В ЧАСІ ТА ПРОСТОРІ

Стаття 1.3.1. Пряма дія Кримінального кодексу в часі

1. До особи, яка вчинила передбачене цим Кодексом діяння, застосовуються його положення, чинні на час вчинення діяння.

Стаття 1.3.2. Зворотна дія Кримінального кодексу в часі

1. Зворотною дією цього Кодексу в часі є застосування до особи положень цього Кодексу, що набули чинності після вчинення особою діяння, якщо кримінально-правові відносини цієї особи з державою ще не припинені.

2. Положення цього Кодексу, яким скасовано кримінальну відповідальність за діяння, пом'якшено кримінально-правовий засіб або іншим чином поліпшено правовий статус особи, має зворотну дію в часі.

3. Положення цього Кодексу, яким встановлено кримінальну відповідальність за діяння, посилено кримінально-правовий засіб або іншим чином погіршено правовий статус особи, не має зворотної дії в часі.

4. Положення цього Кодексу, яким частково пом'якшено кримінально-правовий засіб або іншим чином поліпшено правовий статус особи, а частково посилено його або іншим чином погіршено правовий статус особи, має зворотну дію в часі тільки в тій частині, в якій воно пом'якшує кримінально-правовий засіб або іншим чином поліпшує правовий статус особи.

5. Якщо після вчинення особою діяння, передбаченого цим Кодексом, його положення змінювалися кілька разів, то зворотну дію в часі мають ті положення, якими скасовано кримінальну відповідальність за діяння, пом'якшено кримінально-правові засоби або іншим чином поліпшено правовий статус особи.

Стаття 1.3.3. Час вчинення діяння

1. У випадках, передбачених статтями 1.3.1 і 1.3.2 цього Кодексу, часом вчинення діяння визнається момент початку передбаченої цим Кодексом дії чи бездіяльності.

Стаття 1.3.4. Дія Кримінального кодексу щодо діяння, вчиненого на території України

1. Цей Кодекс застосовується до особи, яка вчинила діяння на території України.

Стаття 1.3.5. Дія Кримінального кодексу щодо злочину, вчиненого за межами території України

1. Цей Кодекс підлягає застосуванню до громадянина України або особи без громадянства, що постійно проживає в Україні, якщо вони вчинили злочин за межами території України.

2. Цей Кодекс підлягає застосуванню до іноземця або особи без громадянства, що постійно не проживає в Україні, якщо вони вчинили за межами території України:

1) злочин, за який можливість притягнення до відповідальності в Україні передбачена міжнародним договором України,

2) тяжкий чи особливо тяжкий злочин проти інтересів України,

3) тяжкий чи особливо тяжкий злочин, потерпілою особою від якого є громадянин України або особа, яка постійно проживає на її території,

4) злочин проти інституції, органу, офісу чи агентства Європейського Союзу,

5) корупційний злочин у співучасті з громадянином України,

6) корупційний злочин, будучи іноземною публічною службовою особою, яка є службовцем Європейських спільнот або службовцем держави-члена Європейського Союзу,

7) злочин проти доброчесності у приватній сфері та сфері спорту,

8) злочин проти безпеки суспільства від тероризму, передбачений статтею 7.2.9 цього Кодексу,

9) злочини проти фінансів, передбачені статтями 6.3.5, 6.3.6, 6.3.7, 6.3.8, 6.3.9, 6.3.10, 6.3.11, 6.3.16, 6.3.17, 6.3.18, 6.3.20, 6.3.21, 6.3.22, 6.3.23 цього Кодексу,

10) злочин невиконання санкцій або перешкоджання їх виконанню, передбачений статтею 11.5.10 цього Кодексу, або

11) на користь юридичної особи, створеної на території України, злочин проти сексуальної свободи або недоторканості людини, потерпілою від якого є неповнолітня дитина, злочин проти особистої свободи та гідності людини, передбачений статтею 4.4.6 цього Кодексу, злочин проти рівноправності людей та політичних прав громадян, передбачений статтею 4.11.4 цього Кодексу, злочин проти моральності, передбачений статтею 7.6.4–7.6.7 цього Кодексу, потерпілою від якого є неповнолітня дитина, злочин проти безпеки суспільства від тероризму чи злочин проти міграційного режиму, передбачений статтею 9.3.6 цього Кодексу.

Стаття 1.3.6. Місце вчинення діяння

1. Для цілей застосування статті 1.3.4 цього Кодексу діяння визнається вчиненим на території України, якщо:

1) його було почато, продовжено, закінчено чи припинено на території України або

2) на території України вчинив дію чи бездіяльність хоча б один із співучасників діяння.

2. Якщо інше не передбачено міжнародним договором України, цей Кодекс застосовується до особи, яка вчинила передбачене ним діяння на:

1) території чи об’єкті дипломатичного або консульського представництва України закордоном,

2) території військового підрозділу України, дислокованого закордоном,

3) державному повітряному судні, військовому кораблі чи судні або судні прикордонної служби, служби цивільного захисту, органу Національної поліції чи органу доходів і зборів,

4) іншому морському, річковому чи повітряному судні, що зареєстроване в Україні і знаходиться у відкритому морі чи відкритому повітряному просторі або територіальних водах чи повітряному просторі іншої держави, яка не встановила свою юрисдикцію щодо вчиненого діяння, або

5) об’єкті, що належить Україні і знаходиться на території, що не належить до території жодної держави.

3. У випадках, передбачених міжнародним договором України, цей Кодекс застосовується

до особи, яка вчинила передбачене ним діяння у виключній морській економічній зоні України чи на континентальному шельфі України.

4. У випадках, передбачених міжнародним договором України, цей Кодекс застосовується до особи, яка вчинила передбачене ним діяння з використанням засобу масової інформації, інформаційної системи чи мережі Інтернет, незалежно від того, чи присутня ця особа фізично на території України та незалежно від місця реєстрації засобу масової інформації або інформаційної системи.

Стаття 1.3.7. Наявність дипломатичного або іншого імунітету

1. Наявність імунітету, передбаченого Конституцією України або міжнародним договором України, виключає застосування засобів кримінальної відповідальності до особи, яка наділена таким імунітетом, за вчинене нею діяння.

2. До особи, зазначеної у частині 1 цієї статті, засоби кримінальної відповідальності застосовуються на загальних підставах, якщо:

1) імунітет подоланий у порядку, встановленому Конституцією України чи міжнародним договором України, або

2) минув строк дії такого імунітету.

Розділ 1.4.
ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ

Стаття 1.4.1. Значення термінів Кримінального кодексу

1. Терміни, вжиті у цьому Кодексі, які мають визначення в іншому законі, міжнародному договорі чи акті Європейського Союзу, застосовуються відповідно до свого нормативного визначення, крім випадків, передбачених частиною 2 цієї статті та іншими статтями цього Кодексу.

2. У цьому Кодексі відповідні терміни мають таке значення:

1) *активи (доходи)* – грошові кошти (у тому числі готівкові кошти, кошти, що перебувають на банківських рахунках чи на зберіганні у банках або інших фінансових установах), інше майно, нематеріальні активи, у тому числі криптовалюти, обсяг зменшення фінансових зобов’язань, роботи чи послуги, отримані особою;

2) *близька людина* – близький родич, член сім’ї або колишній член сім’ї:

а) шляхом спричинення шкоди чи погрози спричинення шкоди якому здійснюється вплив на поведінку потерпілої людини чи помста за її попередню поведінку або

б) в інтересах якого вчинюється кримінальне правопорушення;

3) *близький родич* – чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний і двоюрідний брат, рідна і двоюрідна сестра, рідний брат та сестра дружини (чоловіка), племінник, племінниця, рідний дядько, рідна тітка, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, батько та мати дружини (чоловіка) сина (дочки), усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням;

4) *близькі відносини* – відносини між близькими людьми;

5) *боєприпас* – предмет, призначений для здійснення пострілу з вогнепальної переносної ствольної, артилерійської зброї та враження людини чи спричинення шкоди її здоров’ю або знищення чи пошкодження матеріального об’єкта, включаючи:

а) патрон у комплекті, постріл для гранатомета чи вогнепальної переносної ствольної зброї;

б) снаряд у комплекті для артилерійської зброї;

в) складову патрона чи снаряда до вогнепальної переносної ствольної та артилерійської зброї (гільза, капсуль, пороховий заряд, куля чи інший вистрілюваний заряд);

6) *військове формування* – Збройні Сили України, Служба безпеки України, Державна прикордонна служба України, Національна гвардія України чи інше військове формування, утворене відповідно до законів України;

7) *вибуховий пристрій* – спеціально виготовлений у промислових умовах чи саморобний пристрій одноразового застосування, спроможний до вибуху та враження людини чи спричинення шкоди її здоров'ю або знищення чи пошкодження матеріального об'єкта енергією вибухової хвилі хімічного (внаслідок детонації вибухової речовини) або фізичного (від внутрішнього тиску, електричного розряду, швидкого нагрівання, кінетичного зіткнення) походження, включаючи:

а) пристрій в цілому, придатний для здійснення вибуху (бомба, граната, міна, торпеда, фугас);

б) хімічну вибухову речовину або засіб, який накопичує та вивільняє енергію фізичного вибуху;

в) засіб приведення в дію вибухового пристрою;

г) засіб ініціації вибуху;

8) *виконання професійних обов'язків* – виконання особою обов'язків, що обумовлені її трудовими, цивільно-правовими відносинами чи самозайнятою діяльністю;

9) *виконання службових повноважень* – правомірне здійснення службовою особою покладених на неї повноважень;

10) *вимагання неправомірної вигоди*:

а) вимога надати неправомірну вигоду з погрозою вчинення дій або бездіяльності зі зловживанням стосовно особи, яка надає неправомірну вигоду, чи її близької людини або

б) умисне створення умов, за яких особа вимушена надати неправомірну вигоду з метою запобігання шкоди для її чи її близької людини прав або законних інтересів;

11) *вчинення кримінального правопорушення у зв'язку з реалізацією потерпілою людиною суб'єктивного права чи виконанням нею юридичного обов'язку в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку* – вчинення його:

а) з метою перешкодити реалізації потерпілою людиною її суб'єктивного права чи виконання нею зазначеного юридичного обов'язку,

б) з метою змінити характер такої діяльності або

в) з помсти за таку діяльність, незалежно від часу, що минув з моменту реалізації потерпілою людиною її суб'єктивного права чи виконання нею юридичного обов'язку;

12) *володіння особи* – місце, де будь-хто може перебувати або отримати доступ в яке можна лише з дозволу власника, володільця чи органу влади:

а) *житло* – будь-яке приміщення, яке перебуває у постійному чи тимчасовому володінні або користуванні особи, незалежно від його призначення і правового статусу, та пристосоване для постійного чи тимчасового проживання в ньому фізичних осіб, а також всі складові частини такого приміщення, або

б) *інше володіння* – транспортний засіб, земельна ділянка, гараж, інша будівля чи приміщення побутового, службового, господарського, виробничого або іншого призначення, що перебуває у володінні чи користуванні особи;

13) *державний орган* – суб'єкт публічного права, який згідно із законом та від імені держави здійснює функцію влади і юрисдикція якого поширюється на всю територію України або на окрему адміністративно-територіальну одиницю;

14) *дія сексуального характеру* – дія, спрямована на задоволення сексуального потягу, пов'язана або не пов'язана з сексуальним проникненням;

15) *дитина* – людина, яка не досягла 18-річного віку;

16) *завідомість* – усвідомлення особою, яка вчиняє кримінальне правопорушення, певного факту як явного, очевидного, такого, що не підлягає сумніву. Завідомість означає, що кримінальне правопорушення вчинено з прямим умислом;

17) *заволодіння* – обернення на свою або іншої особи користь предмета:

а) всупереч волі власника чи законного володільця,

б) зі спотворенням його волі або

в) який не має власника чи законного володільця;

18) *загальнонебезпечний спосіб* – спосіб, який спричиняє шкоду чи створює реальну небезпеку спричинення шкоди невизначеній кількості осіб (вчинення вибуху, підпалу, затоплення, використання радіоактивних матеріалів, отруйних речовин, збудників інфекційних захворювань);

19) *залякування* – умисне викликання почуття страху в іншої особи;

20) *застосування зброї* – безпосереднє використання зброї для смертельного враження людини чи спричинення шкоди її здоров'ю, поєднаного або не поєднаного зі знищенням чи

пошкодженням матеріального об'єкта;

21) *зброя* – предмет (засіб, пристрій), який відповідає сукупності таких ознак:

а) придатний або може бути пристосований без використання спеціального обладнання для смертельного враження людини чи спричинення шкоди її здоров'ю, поєднаного або не поєднаного зі знищенням чи пошкодженням матеріального об'єкта,

б) має спеціальний правовий режим – вилучений з цивільного обороту або є предметом дозвільної системи та

в) відноситься до одного з видів зброї, якими є: вогнепальна переносна ствольна зброя, здатна вистрілити кулю, снаряд, стрілу діаметром більше 4,5 мм із початковою швидкістю 100 чи більше м/сек; артилерійська зброя, ракетна зброя; бойова отруйна речовина; пристрій, вражаюча дія якого базується на використанні фізичних факторів (електромагнітного випромінювання, ультра- чи інфразвуку, лазерного проміння, плазми, радіаційного або теплового випромінювання), дії хімічних речовин чи біологічних агентів; холодна зброя, метальна зброя;

22) *збут* – форма оплатного чи безоплатного відчуження речі: її продаж, обмін, розмін, дарування, використання як засобу платежу, надання в борг чи в рахунок покриття боргу, для тимчасового зберігання чи для використання, програш в азартній грі тощо;

23) *зловживання* – використання влади, службових повноважень, професійних обов'язків чи пов'язаних з ними можливостей на шкоду правомірним інтересам будь-якого іншого суб'єкта права – держави, територіальної громади, юридичної чи фізичної особи;

24) *знищення* – приведення речі або інформації у повну непридатність щодо цільового використання;

25) *іноземна публічна службова особа:*

а) посадова особа іноземної держави (особа, яка обіймає посаду в законодавчому, виконавчому або судовому органі іноземної держави, у тому числі присяжний засідатель, інша особа, яка здійснює функції держави для іноземної держави, зокрема для її державного органу або юридичної особи публічного права), керівник адміністративного, управлінського чи наглядового органу державного підприємства,

б) іноземний третейський суддя, особа, уповноважена вирішувати цивільні, комерційні або трудові спори в іноземній державі у порядку, альтернативному судовому,

в) посадова особа міжнародної організації (працівник міжнародної організації чи будь-яка інша особа, уповноважена такою організацією діяти від її імені), член міжнародної парламентської асамблеї, учасником якої є Україна,

г) суддя і посадова особа міжнародного суду;

26) *інформаційна система* – пристрій чи група взаємно поєднаних чи пов'язаних пристроїв, один чи більше з яких, відповідно до певної програми, виконує автоматичну обробку даних, а також комп'ютерні дані, що зберігаються, оброблюються, вилучаються або передаються цими пристроями чи групою пристроїв з метою їх експлуатації, використання, захисту або технічного обслуговування;

27) *конклюдентні дії* – поведінка, характер якої, за відсутності усного чи письмового волевиявлення особи, свідчить про її бажання вчинити певне діяння;

28) *корисливий мотив* – усвідомлене внутрішнє спонукання особи до одержання матеріального блага для себе чи іншої особи, одержання або збереження певного речового права, уникнення матеріальної витрати, досягнення іншої матеріальної вигоди;

29) *корупційне кримінальне правопорушення* – будь-який передбачений цим Кодексом злочин чи проступок, склад якого містить такі обов'язкові ознаки корупції:

а) неправомірна вигода – як предмет або засіб кримінального правопорушення та

б) зловживання чи схиляння до зловживання, вплив на прийняття рішення чи торгівля впливом,– як спосіб кримінального правопорушення;

30) *кримінальне правопорушення, пов'язане з корупцією,*– будь-яке передбачене цим Кодексом кримінальне правопорушення, вчинене особою, зазначеною у частині 1 статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», яке порушує встановлені цим Законом вимоги, заборони чи обмеження, але не містить ознак корупції;

31) *малолітня дитина* – людина, яка не досягла 14-річного віку;

32) *масові дії* (заворушення, заходи тощо) – дії, у вчиненні яких брали участь 50 або більше осіб;

33) *масове отруєння, захворювання* – таке, що заподіяне 50 або більше особам;

34) *міжнародний договір* – міжнародно-правовий акт, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України;

35) *молода особа* – особа, яка досягла 18-річного віку, але не досягла 21-річного віку;

36) *напад* – раптове відкрите насильство або замах на застосування насильства з розрахунком на відсутність опору через несподіваність для потерпілої людини або її переляк;

37) *насильство* – фізичний вплив на іншу людину, зокрема шляхом нанесення удару, побоїв, застосування акустичного, світлового, термічного чи хімічного фактору або обмеження її особистої свободи;

38) *небезпечний предмет* – токсична, вибухова, окислювальна, горюча речовина чи речовина біологічного походження, біологічний агент (біохімічний, мікробіологічний, біотехнологічний препарат, патогенний для людей і тварин мікроорганізм, озоноруйнівна речовина тощо), які або сукупність яких становлять реальну небезпеку для життя і здоров'я людей, довкілля, матеріальних чи культурних цінностей, або пристрій, що містить таку речовину, агент чи препарат;

39) *неповнолітня дитина (особа)* – людина, яка досягла 14-річного віку, але не досягла 18-річного віку;

40) *неправомірна вигода* – грошові кошти чи інше майно (річ), перевага, пільга, послуга, нематеріальний актив або вигода немайнового характеру, які особа без законних на те підстав:

а) набуває шляхом зловживання,

б) одержує, просить чи вимагає за вчинення чи невчинення в інтересах іншої особи певної дії шляхом зловживання чи торгівлі впливом, незалежно від наявності в неї реальної можливості вчинити чи не вчинювати таку дію, або

в) пропонує чи надає іншій особі за те, щоби вона, шляхом зловживання чи впливу на прийняття рішення вчинила чи не вчинила будь-яку дію в інтересах того, хто пропонує чи надає неправомірну вигоду.

Набуттям, одержанням, проханням і вимаганням неправомірної вигоди визнається вчинення таких дій особою як для себе, так і для іншої особи, а її пропонуванням і наданням – пропонування і надання як особі, яка вчинює чи не вчинює будь-яку дію, так і іншій особі.

Вчиненням чи невчиненням в інтересах того, хто пропонує або надає неправомірну вигоду, певної дії визнається її вчинення чи невчинення як в інтересах особи, яка пропонує або надає неправомірну вигоду, так і в інтересах іншої особи;

41) *неправомірна вигода у значному розмірі* – неправомірна вигода майнового характеру, розмір якої в одну тисячу і більше разів перевищує розмір розрахункової одиниці, встановленої цим Кодексом;

42) *неправомірна вигода у великому розмірі* – неправомірна вигода майнового характеру, розмір якої в десять тисяч і більше разів перевищує розмір розрахункової одиниці, встановленої цим Кодексом;

43) *обман* – повідомлення завідомо неправдивих відомостей або приховування певних відомостей, які особа зобов'язана була повідомити;

44) *орган правопорядку* – орган (підрозділ) досудового розслідування й оперативний підрозділ відповідного державного органу, який здійснює слідчі та розшукові дії (орган Національної поліції, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Бюро економічної безпеки України, Національного антикорупційного бюро України);

45) *осквернення* – порушення чистоти, святості предмета поклоніння людей, який охороняється цим Кодексом, його опоганювання або глумлення над ним;

46) *опір* – фізична протидія здійсненню представником влади своїх законних обов'язків чи реалізації ним своїх повноважень або реалізації представником громадськості свого суб'єктивного права в інтересах суспільства;

47) *особливе мучення* – спричинення шкоди життю або здоров'ю, яке:

а) супроводжувалось особливим фізичним, психічним чи моральним стражданням потерпілої людини або

б) вчинене в присутності людини, близької потерпілій людині, якій в такий спосіб спричинено особливого психічного чи морального страждання;

48) *особливий період* – період функціонування національної економіки, державних органів, органів місцевого самоврядування, військових формувань, сил цивільного захисту, юридичних

осіб, а також виконання громадянами України свого конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, який настає з моменту оголошення рішення про мобілізацію (крім цільової) чи доведення до виконавців рішення про приховану мобілізацію або введення воєнного стану в Україні чи в окремих її місцевостях та охоплює час мобілізації, воєнний час і частково відбудовний період після закінчення воєнних дій;

49) *особливо уразлива людина:*

а) малолітня дитина;

б) вагітна жінка;

в) людина, яка досягла 80-річного віку;

г) людина з інвалідністю I групи;

50) *переміщення* – перевезення, перенесення, пересилання чи інша дія, результатом якої є зміна місця перебування людини чи будь-якого предмету в просторі з використанням транспорту або без такого;

51) *переміщування через митний кордон України* – ввезення на територію України, вивезення з території України чи транзит територією України певного предмету з його переміщенням через митний кордон України або спробою такого переміщення, незалежно від способу (зокрема, при особі, яка переміщує, з використанням транспортного засобу чи засобу поштового зв'язку);

52) *перешкоджання* – створення перепон для реалізації особою її прав, свобод, законних інтересів чи повноважень;

53) *підкуп* – пропозиція або надання фізичній чи юридичній особі неправомірної вигоди за вчинення нею певної дії чи бездіяльності;

54) *підроблення* – здійснена з метою введення в оману зміна властивостей предмета чи надання йому такого зовнішнього вигляду, який не відповідає його справжній суті;

55) *погроза* – усне, письмове чи конклюдентними діями залякування людини застосуванням насильства, зґвалтуванням чи сексуальним насильством, знищенням чи пошкодженням майна, розголошенням дійсних чи вигаданих відомостей, які можуть скомпрометувати людину, або спричиненням їй будь-якої іншої шкоди (звільнення з роботи, позбавлення засобів до існування, виселення із житла, відібрання дитини тощо);

56) *порнографічна вистава* – спрямована на аудиторію демонстрація статевого органу, дій сексуального характеру або порнографічного предмета, в тому числі за допомогою інформаційних та комунікаційних технологій;

57) *порнографічний предмет* – фотографія, кіно- чи відеозапис, твір образотворчого мистецтва, спеціальним змістом якого є зображення статевого органу або статевого акту у грубо натуралістичній, вульгарній формі;

58) *пошкодження* – приведення речі або інформації у часткову непридатність щодо цільового використання;

59) *працівник* – особа, яка виконує роботу чи надає послугу іншому суб'єкту відповідно до трудового або цивільно-правового договору;

60) *предмет дитячої порнографії* – порнографічний предмет із реальним чи змодельованим зображенням дитини;

61) *представник влади* – публічна службова особа, уповноважена у межах своєї компетенції пред'являти вимоги та приймати рішення, обов'язкові для виконання будь-якою юридичною чи фізичною особою;

62) *примушування* – вимагання від іншої людини всупереч її волі вчинити чи не вчинювати певну дію шляхом застосування насильства чи погрози щодо неї або її близької людини;

63) *пропозиція неправомірної вигоди* – висловлення службовій чи іншій особі наміру надати неправомірну вигоду, незалежно від того, повідомляється при цьому про час, місце чи спосіб її надання;

64) *психоактивна речовина* – речовина, потрапляння в організм якої призводить до змін психічної діяльності людини, що може проявлятися в частковій або повній втраті людиною здатності здійснювати свідомо-вольовий контроль за своєю поведінкою (наркотичний засіб, психотропна речовина чи їх аналоги, одурманюючий засіб, сильнодіючий лікарський засіб, алкогольний напій тощо);

65) *публічна службова особа*:

а) особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування,– службова особа, яка обіймає посаду, пов'язану з виконанням владних, організаційно-розпорядчих, адміністративно-господарських, контрольно-ревізійних чи реєстраційних обов'язків, в органі державної влади чи органі місцевого самоврядування, зазначена у пункті 1 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції»;

б) службова особа, яка виконує такі обов'язки в юридичній особі публічного права;

в) особа, яка здійснює професійну діяльність з надання публічних послуг, тобто відповідно до закону та на підставі ліцензії, включення до реєстру чи укладення публічного договору надає публічні послуги, що створюють правові наслідки для інших осіб (зокрема, нотаріус, приватний виконавець, оцінювач, незалежний посередник, член трудового арбітражу, суб'єкт державної реєстрації прав, третейський суддя, судовий експерт, спеціаліст);

66) *публічна службова особа, яка займає особливо відповідальне становище:*

а) Президент України,

б) Голова Верховної Ради України, Перший заступник, заступник Голови Верховної Ради України, голова Комітету Верховної Ради України, голова депутатської фракції у Верховній Раді України,

в) Прем'єр-міністр України, член Кабінету Міністрів України або особи, які виконують їхні обов'язки,

г) Секретар Ради національної безпеки і оборони України, Головнокомандувач Збройних Сил України,

д) Голова Верховного Суду, Голова Конституційного Суду України, Генеральний прокурор, Голова Антимонопольного комітету України, Голова Державного комітету телебачення і радіомовлення України, Голова Національного банку України, Голова Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Голова Рахункової палати, Голова Служби безпеки України, Голова Фонду державного майна України, Голова Центральної виборчої комісії, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини або особи, які виконують їхні обов'язки,

е) Директор Національного антикорупційного бюро України, Директор Державного бюро розслідувань України, Директор Бюро економічної безпеки України або особи, які виконують їхні обов'язки,

ж) керівник іншого центрального органу виконавчої влади, який не входить до складу Кабінету Міністрів України, або особа, яка виконує його обов'язки,

з) керівник постійно діючого допоміжного органу, утвореного Президентом України, керівник апарату Верховної Ради України, керівник Секретаріату Кабінету Міністрів України, керівник Державного управління справами або особи, які виконують їхні обов'язки;

67) *публічне місце* – будівля, споруда (як внутрішні приміщення, так і території, що прилягають до них), зона, майданчик, доступні та відкриті для перебування (вільно, за запрошенням, безоплатно чи за плату), що призначені для проведення навчальних, спортивних, культурних заходів, масового відпочинку чи громадського харчування, торгівельного чи пасажирського обслуговування;

68) *публічне (публічний, публічна) використання, виправдовування, виступ, вихваляння, заклик, заперечення, звеличення, непокора, осквернення, повідомлення, показ, поширення, применшення,*– розраховане на публіку, зокрема здійснюване у приміщенні чи місці, де може бути присутньою невизначена кількість осіб, які не належать до членів сім'ї чи близьких родичів;

69) *службова особа* (публічна службова особа, військова публічна службова особа, іноземна публічна службова особа, службова особа юридичної особи приватного права) – будь-яка особа, яка:

а) обіймає постійно або тимчасово посаду, пов'язану з виконанням владних, організаційно-розпорядчих, адміністративно-господарських, контрольно-ревізійних чи реєстраційних обов'язків, незалежно від того, була вона призначена на посаду чи обрана, перебуває на посаді постійно чи тимчасово, обіймає посаду за плату чи безоплатно або

б) спеціально уповноважена виконувати такі обов'язки повноважним органом, повноважною службовою особою, судом чи законом;

70) *ризик вчинення нового злочину* – ймовірність вчинення особою нового злочину, що

впливає на застосування виду та міри кримінально-правового засобу, визначена з урахуванням психологічних, соціальних та правових характеристик особи;

71) *розголошення інформації* – діяння особи, яка володіє інформацією з обмеженим доступом, яка довірена або стала відомою їй у зв'язку з її професійною діяльністю чи службовим становищем, що полягає у:

а) повідомленні такої інформації хоча б одній сторонній особі або

б) наданні можливості ознайомитися з відповідною інформацією шляхом створення умов для цього хоча б для однієї сторонньої особи;

72) *сприяння розкриттю кримінального правопорушення (злочину)* – дії особи, спрямовані на надання добровільної допомоги органам досудового розслідування, прокурору або суду у всебічному, повному та неупередженому встановленні всіх обставин кримінального правопорушення шляхом повідомлення всієї відомої такій особі інформації про обставини його вчинення та повного сприяння отриманню доказів у кримінальному провадженні;

73) *стан сп'яніння* – зміни в організмі, викликані вживанням психоактивних речовин, які не виключають осудності, але знижують увагу чи швидкість реакції або характеризуються послабленням інтелектуальної і вольової сфери психічної діяльності людини, у тому числі вживанням алкогольного напою, що перевищує 0,20 г чистого алкоголю на літр крові. До вчинення злочину у стані сп'яніння прирівнюється відмова особи після дорожньо-транспортної події за її участю від проходження огляду на стан сп'яніння, або приведення себе у стан сп'яніння до проведення уповноваженою особою медичного огляду з метою встановлення стану сп'яніння чи до прийняття рішення про звільнення її від проведення такого огляду;

74) *транспортний засіб* – механічний пристрій, призначений для перевезення людей або вантажу, який приводиться в рух двигуном або мускульною силою людини, яка знаходиться на ньому (крім колісного крісла);

75) *уразлива людина*:

а) неповнолітня дитина;

б) людина, яка досягла 70-річного віку;

в) людина з інвалідністю II групи;

г) людина з фізичною чи психічною вадою, що істотно утруднює її життєдіяльність;

д) людина, яка перебуває в матеріальній чи службовій залежності від суб'єкта злочину;

76) *ухилення* – не вчинення необхідного діяння особою, яка має юридичний обов'язок та можливість діяти певним чином;

77) *члени сім'ї:*

а) подружжя та їхні діти до досягнення ними повноліття – незалежно від спільного проживання;

б) будь-які особи, які спільно проживають, незалежно від перебування в шлюбі, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки (крім прав та обов'язків, які не мають характеру сімейних);

78) *шкода здоров'ю* – викликане діянням особи порушення анатомічної цілості або функціональної придатності органу чи тканини тіла іншої людини, яке обмежує працездатність чи іншу життєдіяльність порівняно з тією, яка мала місце до посягання;

79) *шкода майнова* – майнові втрати, яких особа зазнала внаслідок вчинення кримінального правопорушення у зв'язку зі знищенням або пошкодженням речі, а також витрати, які особа зробила або мусить зробити для відновлення свого порушеного речового права (прямі збитки);

80) *щире каяття* – негативна оцінка особою своєї протиправної поведінки, яка характеризується:

а) висловленням жалю щодо такої поведінки,

б) визнанням своєї провини та

в) у випадках спричинення шкоди – здійсненням реституції та/або компенсації.

Стаття 1.4.2. Розрахункова одиниця

1. У цьому Кодексі розрахункова одиниця, яка застосовується для визначення розмірів предмета або засобу вчинення кримінального правопорушення, а також спричиненої ним майнової шкоди і розміру штрафу та грошового стягнення, дорівнює 200 гривням.

2. Після набрання чинності цим Кодексом розмір розрахункової одиниці може змінюватися

не частіше, ніж один раз на календарний рік.

Стаття 1.4.3. Розміри шкоди здоров'ю

1. У цьому Кодексі шкода здоров'ю має такі розміри:

1) *істотна шкода здоров'ю* – шкода здоров'ю, що характеризується:

а) розладом здоров'я тривалістю до 21 дня або

б) стійкою втратою загальної працездатності у розмірі до 10 відсотків;

2) *значна шкода здоров'ю* – шкода здоров'ю, якій не властиві ознаки тяжкої шкоди здоров'ю, але яка характеризується:

а) розладом здоров'я тривалістю 21 день і більше або

б) стійкою втратою загальної працездатності у розмірі, включно, від 10 до 33 відсотків;

3) *тяжка шкода здоров'ю* – шкода здоров'ю, яка характеризується:

а) втратою будь-якого органу чи його функції,

б) каліцтвом статевого органу,

в) стійким розладом психіки,

г) розладом здоров'я, поєднаним зі стійкою втратою загальної працездатності понад 33 відсотки чи повною втратою професійної працездатності,

д) зараженням особливо небезпечною інфекційною хворобою або її збудником,

е) перериванням вагітності чи стерилізацією,

є) непоправним спотворенням обличчя чи тіла або

ж) реальною небезпекою для життя людини в момент спричинення шкоди здоров'ю.

Стаття 1.4.4. Розміри майнової шкоди

1. У цьому Кодексі майнова шкода має такі розміри:

1) *неістотна* – майнова шкода, яка перевищує розмір розрахункової одиниці, встановленої цим Кодексом;

2) *істотна* – майнова шкода, яка в сто і більше разів перевищує розмір розрахункової одиниці, встановленої цим Кодексом;

3) *значна* – майнова шкода, яка в одну тисячу і більше разів перевищує розмір розрахункової одиниці, встановленої цим Кодексом;

4) *тяжка* – майнова шкода, яка в десять тисяч і більше разів перевищує розмір розрахункової одиниці, встановленої цим Кодексом.

2. Розміри майнової шкоди встановлюються на момент її спричинення.

Стаття 1.4.5. Обчислення строків, передбачених цим Кодексом

1. Строки, передбачені цим Кодексом, обчислюються цілою кількістю днів (діб), місяців або років.

2. Строки, передбачені цим Кодексом, починають спливати з початком дня, наступного за днем, в який виник юридичний факт, що породжує цей строк.

3. Строки, передбачені цим Кодексом, закінчують спливати із закінченням останнього дня їхньої тривалості, що визначена цим Кодексом.

Книга друга.
ПРО КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Розділ 2.1.
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ЙОГО СКЛАД

Стаття 2.1.1. Поняття кримінального правопорушення

1. Кримінальним правопорушенням є протиправне діяння, яке відповідає складу кримінального правопорушення, передбаченого цим Кодексом.

Стаття 2.1.2. Протиправність діяння

1. Протиправним є діяння, яке порушує норму приватного або публічного права.

Стаття 2.1.3. Склад кримінального правопорушення та його види

1. Складом кримінального правопорушення є сукупність обов'язкових ознак, що визначають об'єкт, об'єктивну сторону, суб'єкт та суб'єктивну сторону кримінального правопорушення і передбачені у:

1) статтях Загальної частини цього Кодексу, які визначають загальні ознаки складу кримінального правопорушення, та

2) статті Особливої частини цього Кодексу, яка визначає ознаки, характерні для складу певного кримінального правопорушення.

2. Склад кримінального правопорушення визнається спеціальним, якщо він включає:

1) хоча б одну ознаку, яка є додатковою до ознак, зазначених в частині 1 цієї статті, або

2) ознаку, обсяг якої є вужчим за обсяг відповідної ознаки іншого (загального) складу.

3. Склад злочину, який містить ознаки, що знижують або підвищують ступінь його тяжкості (склад привілейованого або кваліфікованого злочину) включає ознаки:

1) складу кримінального правопорушення, передбачені частиною 1 цієї статті, та

2) ознаки складу злочину, що змінюють ступінь тяжкості злочину, передбачені у статті 2.5.11 і відповідних статтях Особливої частини цього Кодексу.

4. Ознаки складу кримінального правопорушення встановлюються тільки цим Кодексом, а їх зміст визначається на підставі положень цього Кодексу та інших джерел права.

Стаття 2.1.4. Елементи та ознаки складу кримінального правопорушення

1. Елементами складу кримінального правопорушення є об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт та суб'єктивна сторона, загальні ознаки яких визначені у Розділах 2.2–2.4 цього Кодексу.

Розділ 2.2.
ОБ'ЄКТ І ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Стаття 2.2.1. Об'єкт кримінального правопорушення та його види

1. Об'єктом кримінального правопорушення є соціальна цінність, якій спричинюється шкода, передбачена у статтях 2.5.2–2.5.7 цього Кодексу.

2. У випадках, передбачених цим Кодексом, до складу об'єкта кримінального правопорушення належать також потерпіла особа та предмет кримінального правопорушення.

Стаття 2.2.2. Потерпіла особа

1. Потерпілою особою є фізична чи юридична особа, яка безпосередньо зазнала шкоди від кримінального правопорушення або якій було створено реальну загрозу заподіяння шкоди кримінальним правопорушенням.

Стаття 2.2.3. Предмет кримінального правопорушення

1. Предметом кримінального правопорушення є річ або нематеріальний об'єкт, який має інтелектуальну, майнову чи іншу цінність та щодо якого вчиняється правопорушення.

Стаття 2.2.3. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення

1. Об'єктивною стороною кримінального правопорушення є діяння, а у випадках, передбачених цим Кодексом,– також його наслідок, причиновий зв'язок між діянням та наслідком, спосіб, знаряддя (засіб), місце, час та обстановка вчинення кримінального правопорушення.

Стаття 2.2.4. Діяння

1. З об'єктивної сторони кримінальне правопорушення вчиняється шляхом діяння – дії або бездіяльності.

2. Бездіяльність становить ознаку складу кримінального правопорушення тільки у випадках, якщо суб'єкт кримінального правопорушення:

1) мав юридичний обов'язок та можливість діяти певним чином, але без поважної причини не вчинив необхідної дії,

2) мав юридичний обов'язок та можливість діяти певним чином, щоб не допустити настання наслідку, передбаченого цим Кодексом, але не запобіг настанню цього наслідку, або

3) створив своєю попередньою поведінкою реальну небезпеку настання наслідку, передбаченого цим Кодексом, і міг його запобігти, але не запобіг його настанню.

3. Дія або бездіяльність відсутні у випадках непереборної сили, рефлекторної чи іншої неконтрольованої особою її поведінки.

Стаття 2.2.5. Наслідок діяння

1. Наслідком діяння є шкода, що визначена у статтях 2.5.2–2.5.7 цього Кодексу та передбачена у статті Особливої частини цього Кодексу.

Стаття 2.2.6. Причиновий зв'язок

1. Причиновим є зв'язок між діянням та його наслідком, передбаченим цим Кодексом, якщо вчинене діяння закономірно призвело до настання цього наслідку, оскільки:

1) передувало в часі настанню цього наслідку та

2) було необхідною і достатньою умовою його настання.

Стаття 2.2.7. Спосіб вчинення кримінального правопорушення

1. Способом вчинення кримінального правопорушення є визначені цим Кодексом система дій, метод чи прийом, що застосовується суб'єктом для вчинення кримінального правопорушення.

Стаття 2.2.8. Знаряддя (засіб) вчинення кримінального правопорушення

1. Знаряддям (засобом) вчинення кримінального правопорушення є визначені цим Кодексом річ (зокрема, зброя, інструмент, транспортний засіб, пристрій, речовина), інформація або енергія, які використовуються суб'єктом для впливу на об'єкт, потерпілу особу чи предмет або для полегшення вчинення кримінального правопорушення.

Стаття 2.2.9. Місце вчинення кримінального правопорушення

1. Місцем вчинення кримінального правопорушення є визначені цим Кодексом житло чи інше приміщення, лінія (зокрема, Державний кордон України, митний кордон) або територія (море, поле бою), у тому числі рухома (морське, річкове чи повітряне судно), під час перебування на яких суб'єкт вчиняє передбачене цим Кодексом діяння.

Стаття 2.2.10. Час вчинення кримінального правопорушення

1. Часом вчинення кримінального правопорушення є визначений цим Кодексом строк або термін вчинення діяння і настання його наслідку (зокрема, час пологів, час голосування, особливий період).

Стаття 2.2.11. Обстановка вчинення кримінального правопорушення

1. Обстановкою вчинення кримінального правопорушення є визначені цим Кодексом територіально-часові умови, в яких вчинюється діяння (зокрема, бойова обстановка, обстановка зіткнення суден), або умови, в яких перебуває потерпіла особа (небезпека, реалізація права, виконання юридичного обов'язку).

Розділ 2.3.
СУБ'ЄКТ

Стаття 2.3.1. Поняття та види суб'єкта кримінального правопорушення

1. Суб'єктом кримінального правопорушення є осудна фізична особа – людина, яка по досягненню віку, визначеного цим Кодексом, вчинила кримінальне правопорушення:

1) безпосередньо,
2) у співучасті з іншою особою або
3) з використанням іншої особи, яка не підлягає кримінальній відповідальності.

2. Суб'єкт кримінального правопорушення, є загальним, якщо для нього цим Кодексом, поряд з ознаками, передбаченими частиною 1 цієї статті, не встановлені додаткові ознаки.

3. Суб'єкт кримінального правопорушення є спеціальним, якщо для нього цим Кодексом, поряд з ознаками, передбаченими частиною 1 цієї статті, встановлена хоча б одна додаткова ознака.

Стаття 2.3.2. Осудна особа

1. Осудною є особа, яка під час вчинення кримінального правопорушення могла:
1) усвідомлювати фактичні обставини та протиправність свого діяння,
2) передбачати його наслідок, визначений цим Кодексом, та
3) керувати своїм діянням.

2. Осудність особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, презюмується.

Стаття 2.3.3. Неосудна особа

1. Неосудною визнається судом особа, яка внаслідок психічного розладу під час вчинення протиправного діяння, передбаченого цим Кодексом, не могла:
1) усвідомлювати фактичні обставини чи протиправність свого діяння,
2) передбачати його наслідок, визначений цим Кодексом, або
3) керувати своїм діянням.

Стаття 2.3.4. Обмежено осудна особа

1. Обмежено осудною визнається судом особа, яка через наявний у неї психічний розлад під час вчинення кримінального правопорушення не могла повною мірою:
1) усвідомлювати фактичні обставини та протиправність свого діяння,
2) передбачати його наслідок, визначений цим Кодексом, або
3) керувати своїм діянням.

2. Обмежено осудна особа є суб’єктом кримінального правопорушення.

3. Обмежена осудність особи враховується у випадках, передбачених пунктом (7) частини 1 статті 3.2.2, пунктом (3) частини 1 статті 3.6.4 цього Кодексу.

Стаття 2.3.5. Особливий психічний стан особи, який не виключає осудності

1. Особливий психічний стан особи, яка вчиняє кримінальне правопорушення, полягає у зниженні здатності особи повною мірою усвідомлювати своє діяння або керувати ним, якщо такий стан обумовлений:
1) протиправною поведінкою потерпілої людини чи її близької людини або
2) пологами.

2. Протиправна поведінка потерпілої людини чи її близької людини, як підстава виникнення особливого психічного стану, полягає у вчиненні нею щодо особи, у якої виник особливий психічний стан, або щодо іншої особи:
1) насильства,
2) знищення чи пошкодження майна,
3) погрози,
4) наруги або
5) тяжкої образи.

3. Особа, яка спричинила шкоду потерпілій людині під впливом особливого психічного стану, підлягає кримінальній відповідальності лише у випадках, передбачених статтями 4.1.5 і 4.2.6 цього Кодексу.

Стаття 2.3.6. Вчинення кримінального правопорушення в стані, викликаному добровільним вживанням психоактивних речовин

1. Особа, яка вчинила кримінальне правопорушення в стані, викликаному добровільним вживанням психоактивних речовин, підлягає кримінальній відповідальності.

Стаття 2.3.7. Вік суб'єкта кримінального правопорушення

1. Суб'єктом кримінального правопорушення є особа, яка вчинила його після досягнення 15-річного віку.

2. Суб'єктом кримінального правопорушення, потерпілою особою від якого може бути тільки неповнолітня дитина, є лише повнолітня особа.

3. Суб'єктом кримінального правопорушення, потерпілою особою від якого може бути тільки малолітня дитина, є лише особа, зазначена у частині 1 цієї статті, різниця у віці якої з потерпілою особою перевищує два роки.

4. Особа вважається такою, що досягла віку, зазначеного у частинах 1 та 2 цієї статті, з початком доби, наступної за відповідним днем її народження.

5. До особи, яка вчинила кримінальне правопорушення до досягнення 21-річного віку, засоби кримінальної відповідальності застосовуються з урахуванням особливостей, передбачених Розділом 3.10 цього Кодексу.

Розділ 2.4.
СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Стаття 2.4.1. Вина

1. Виною є психічне ставлення особи до вчинюваного нею протиправного діяння, передбаченого цим Кодексом, та його наслідку, якщо такий наслідок є обов'язковою ознакою складу кримінального правопорушення, виражене у формі умислу або необережності.

2. Особа підлягає відповідальності за вчинення кримінального правопорушення з необережності, лише якщо це передбачено у статтях Особливої частини цього Кодексу у випадках спричинення значної, тяжкої чи особливо тяжкої шкоди.

Стаття 2.4.2. Умисел прямий

1. Умисел є прямим, якщо особа:

1) усвідомлювала фактичні обставини і протиправність вчинюваного нею діяння та

2) бажала його вчинити.

2. Бажання вчинити діяння означає, що особа завідомо спрямовувала свою волю на його вчинення.

3. Якщо спричинений наслідок є ознакою складу кримінального правопорушення, то бажання вчинити діяння означає, що для особи такий наслідок був метою вчинюваної нею дії чи бездіяльності або передбачався нею як неминучий.

Стаття 2.4.3. Умисел непрямий

1. Умисел є непрямим, якщо особа:

1) усвідомлювала фактичні обставини і протиправність вчинюваного нею діяння,

2) передбачала наслідок цього діяння, який є ознакою складу кримінального правопорушення, та

3) хоча не бажала, але байдуже ставилася до спричинення наслідку або безпідставно сподівалася на його ненастання.

Стаття 2.4.4. Умисел конкретизований та неконкретизований

1. Умисел визнається конкретизованим, якщо особа передбачала настання шкоди у відомому їй розмірі.

2. При конкретизованому умислі кримінальне правопорушення кваліфікується за статтею Особливої частини цього Кодексу, яка передбачає шкоду як ознаку відповідного складу кримінального правопорушення.

3. Умисел визнається неконкретизованим, якщо особа передбачала настання шкоди у невизначеному розмірі. Кримінальне правопорушення, вчинене при неконкретизованому умислі, кваліфікується за статтею Особливої частини цього Кодексу, яка передбачає фактично спричинену шкоду.

Стаття 2.4.5. Легковажність

1. Необережність є легковажністю, якщо особа:

1) усвідомлювала фактичні обставини і протиправність вчинюваного нею діяння,

2) передбачала ймовірність настання наслідку свого діяння, який є ознакою складу кримінального правопорушення,

3) але необґрунтовано розраховувала на відвернення такого наслідку.

2. Необґрунтованість розрахунку на відвернення наслідку полягає у неправильній оцінці особою власних можливостей, поведінки інших людей або зовнішніх обставин щодо його відвернення.

Стаття 2.4.6. Недбалість

1. Необережність є недбалістю, якщо особа:

1) усвідомлювала фактичні обставини вчинюваного діяння,

2) не передбачала настання наслідку свого діяння,

3) але мала обов'язок передбачити такий наслідок і могла його передбачити.

2. Обов'язок передбачити наслідок свого діяння обумовлюється:

1) вимогами законодавства,

2) займаною посадою, професією чи видом діяльності,

3) договором або

4) власною попередньою поведінкою.

Стаття 2.4.7. Фактична помилка

1. Фактичною помилкою є неправильне розуміння особою наявності або відсутності ознаки складу кримінального правопорушення у вчиненому нею діянні.

2. При кримінально-правовій кваліфікації та застосуванні засобів кримінальної відповідальності враховуються:

1) існуюча обставина, яку особа безпідставно не вважала ознакою складу кримінального правопорушення, і

2) відсутня обставина, яку особа безпідставно вважала ознакою складу кримінального правопорушення.

3. У випадках, передбачених частиною 2 цієї статті, дія або бездіяльність особи кваліфікується як замах на вчинення того кримінального правопорушення, який особа мала намір вчинити.

4. При кримінально-правовій кваліфікації не враховується ознака складу кримінального правопорушення, яку особа не усвідомлює і не може усвідомлювати.

5. Особа, яка повинна була і могла усвідомлювати наявність ознаки складу кримінального правопорушення, але не усвідомлювала її, підлягає кримінальній відповідальності за необережне кримінальне правопорушення у випадках, передбачених цим Кодексом.

Стаття 2.4.8. Юридична помилка

1. Юридичною помилкою є неправильне розуміння особою того:

1) що вчинена нею дія чи бездіяльність передбачена цим Кодексом як кримінальне правопорушення або

2) які засоби кримінальної відповідальності можуть бути до неї застосовані.

2. Не застосовуються засоби кримінальної відповідальності до особи, яка помилково вважала вчинену нею дію чи бездіяльність кримінальним правопорушенням.

3. Засоби кримінальної відповідальності застосовуються, крім випадку, передбаченого частиною 4 цієї статті, до особи, яка помилково не вважала вчинену нею дію чи бездіяльність кримінальним правопорушенням.

4. Кримінально-правові засоби не застосовуються у разі спростування презумпції знання особою положень цього Кодексу або іншого нормативно-правового акту, з урахуванням якого діяння, передбачене у статті Особливої частини цього Кодексу, визначається як кримінальне правопорушення.

5. Презумпція, зазначена у частині 4 цієї статті, може бути спростована у випадках встановлення судом:

1) порушення порядку оприлюднення нормативно-правового акту,

2) об'єктивної неможливості ознайомлення особи з цим актом, або

3) наявності протилежних за змістом роз'яснень цього акту уповноваженими органами державної влади, що обумовило його різне правозастосування.

Стаття 2.4.9. Випадок

1. Діяння особи визнається вчиненим без вини за відсутності передбачених складом відповідного кримінального правопорушення умислу та необережності.

Стаття 2.4.10. Мотив та мета вчинення кримінального правопорушення

1. Мотивом вчинення кримінального правопорушення є усвідомлене внутрішнє спонукання особи до вчинення дії чи бездіяльності, передбаченої цим Кодексом.

2. Метою вчинення кримінального правопорушення є уявлення особи про бажаний результат своєї дії чи бездіяльності, передбаченої цим Кодексом.

Розділ 2.5.
ТЯЖКІСТЬ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ. ШКОДА ТА ЇЇ ВИДИ

Стаття 2.5.1. Поняття тяжкості кримінального правопорушення

1. Тяжкість кримінального правопорушення визначається видом шкоди, спричиненої об'єкту кримінального правопорушення, та формою вини.

2. Кримінальне правопорушення, яким умисно спричинено неістотну шкоду або з необережності спричинено значну шкоду, є проступком.

3. Кримінальне правопорушення, яким умисно спричинено істотну, значну, тяжку, особливо тяжку чи винятково тяжку шкоду або з необережності спричинено тяжку або особливо тяжку шкоду, є злочином.

Стаття 2.5.2. Неістотна шкода об'єкту кримінального правопорушення

1. Видами неістотної шкоди є:

1) неістотна майнова шкода (пункт (1) частини 1 статті 1.4.4 цього Кодексу);

2) шкода соціальним цінностям, якщо вона не визначена у цьому Кодексі як істотна, значна, тяжка, особливо тяжка чи винятково тяжка шкода.

Стаття 2.5.3. Істотна шкода об'єкту кримінального правопорушення

1. Видами істотної шкоди є:

1) істотна шкода здоров'ю (пункт (1) частини 1 статті 1.4.3 цього Кодексу);

2) істотна майнова шкода (пункт (2) частини 1 статті 1.4.4 цього Кодексу);

3) шкода інтересам сім'ї, дітей та уразливих людей;

4) шкода приватності людини;

5) шкода соціально-економічним правам людини;

6) шкода свободі світогляду та віросповідання людини;

7) шкода порядку обігу психоактивних речовин, не пов'язаного з їх збутом;

8) шкода власності на речі, якщо вона не визначена у цьому Кодексі як значна чи тяжка шкода;

9) шкода інтелектуальній власності;

10) шкода порядку господарювання;

11) шкода порядку використання і захисту природних ресурсів;

12) шкода інформаційній безпеці;

13) шкода достовірності інформації, що міститься на матеріальних носіях (крім електронних);

14) шкода доброчесності у приватній або спортивній сферах;

15) шкода порядку сприянню правосуддю та діяльності органів правопорядку;

16) шкода порядку виконання судового рішення;

17) шкода порядку декларування;

18) шкода порядку публічного управління та авторитету держави;

19) шкода порядку призову і мобілізації, проходження альтернативної служби, навчальних чи спеціальних зборів;

20) реальна небезпека спричинення значної, тяжкої, особливо тяжкої чи винятково тяжкої шкоди.

Стаття 2.5.4. Значна шкода об'єкту кримінального правопорушення

1. Видами значної шкоди є:

1) значна шкода здоров'ю (пункт (2) частини 1 статті 1.4.3 цього Кодексу);

2) значна майнова шкода (пункт (3) частини 1 статті 1.4.4 цього Кодексу);

3) шкода особистій свободі і гідності людини, якщо вона не визначена у цьому Кодексі як тяжка шкода;

4) шкода сексуальній свободі та сексуальній недоторканості людини, якщо вона не визначена у цьому Кодексі як тяжка шкода;

5) шкода виборчим правам громадян та референдумному праву;

6) шкода рівноправності людей та політичним правам громадян;

7) шкода порядку охорони здоров'я людей, якщо вона не визначена у цьому Кодексі як тяжка шкода;

8) шкода порядку обігу психоактивних речовин, пов'язаного з їх збутом;

9) шкода безпеці довкілля – масове захворювання об'єктів тваринного чи рослинного світу;

10) шкода власності на речі;

11) шкода фінансам, якщо вона не спричинена фальсифікацією грошей та поводженням з фальсифікованими грошима (яка визначена у цьому Кодексі як тяжка шкода);

12) шкода безпеці суспільства від діяльності організованих груп;

13) шкода безпеці суспільства від об'єктів критичної інфраструктури чи впливу небезпечних предметів, якщо вона не визначена у цьому Кодексі як тяжка шкода;

14) шкода безпеці руху та експлуатації транспорту;

15) шкода публічному порядку;

16) шкода моральності;

17) шкода основам правосуддя;

18) шкода таємниці інформації, що належить державі;

19) шкода порядку перетинання державного кордону України чи межі тимчасово окупованої території України або міграційному режиму;

20) шкода порядку публічної служби;

21) шкода доброчесності у публічній сфері;

22) шкода порядку несення військової служби, якщо вона не визначена у цьому Кодексі як тяжка шкода;

23) шкода безпеці від погрози спричинення тяжкої чи особливо тяжкої шкоди або від публічних закликів до спричинення такої шкоди, або від виправдовування її спричинення.

Стаття 2.5.5. Тяжка шкода об'єкту кримінального правопорушення

1. Видами тяжкої шкоди є:

1) тяжка шкода здоров'ю (пункт (3) частини 1 статті 1.4.3 цього Кодексу) людини чи плоду людини;

2) тяжка майнова шкода (пункт (4) частини 1 статті 1.4.4 цього Кодексу);

3) тяжка шкода довкіллю – масова загибель об'єктів тваринного чи рослинного світу;

4) шкода особистій свободі і гідності людини, пов'язана з торгівлею людьми;

5) шкода сексуальній свободі чи сексуальній недоторканості людини, пов'язана з сексуальним проникненням без добровільної згоди потерпілої людини;

6) шкода порядку охорони здоров'я людей – масове інфекційне чи неінфекційне захворювання людей;

7) шкода фінансам, спричинена фальсифікацією грошей та поводженням з фальсифікованими грошима;

8) шкода безпеці суспільства від діяльності злочинних організацій;

9) шкода безпеці суспільства від тероризму;

10) шкода безпеці суспільства від об'єктів критичної інфраструктури чи впливу небезпечних предметів – радіаційне або хімічне забруднення;

11) шкода державній безпеці;

12) шкода порядку несення військової служби в умовах воєнного стану;

13) шкода миру та безпеці людства.

Стаття 2.5.6. Особливо тяжка шкода об'єкту кримінального правопорушення

1. Видами особливо тяжкої шкоди є:

1) смерть людини;

2) загибель плоду людини, починаючи з двадцять другого тижня вагітності;

3) шкода міжнародному правопорядку внаслідок злочинів проти людяності та воєнних злочинів, якщо вона не визначена у цьому Кодексі як винятково тяжка шкода.

Стаття 2.5.7. Винятково тяжка шкода об'єкту кримінального правопорушення

1. Винятково тяжкою шкодою є шкода міжнародному правопорядку внаслідок геноциду, агресії, а також вчинених у формі вбивства злочинів проти людяності та воєнних злочинів.

Стаття 2.5.8. Мізерна шкода

1. Мізерною є шкода, яка лише формально відповідає ознакам неістотної або істотної шкоди.

2. Мізерною не може бути визнана:

1) значна, тяжка, особливо тяжка та винятково тяжка шкода;

2) шкода здоров'ю та майнова шкода, яка відповідає ознакам, встановленим статтями 1.4.3 та 1.4.4 цього Кодексу.

3. Протиправне діяння, яке спричинило мізерну шкоду, не є кримінальним правопорушенням.

Стаття 2.5.9. Ступені тяжкості злочину

1. Ступені тяжкості злочинів визначаються з урахуванням:

1) виду шкоди, спричиненої об'єкту кримінального правопорушення (статті 2.5.2–2.5.7 цього Кодексу) та

2) ознак складу злочину, що змінюють ступінь тяжкості злочину (стаття 2.5.10 цього Кодексу).

2. Умисні злочини мають дев'ять ступенів тяжкості, з яких 1, 3, 5 і 7 є базовими ступенями тяжкості, а необережні злочини – п'ять ступенів тяжкості, з яких 3 та 5 є базовими ступенями тяжкості. Злочини геноциду, злочини проти людяності, злочин агресії та воєнні злочини можуть визначатися у цьому Кодексі як злочини базового 9 ступеня тяжкості.

3. Базовим є ступінь тяжкості злочину, визначений у статті Особливої частини цього Кодексу, без урахування ознак складу злочину, що змінюють ступінь його тяжкості.

4. Видам шкоди відповідають такі базові ступені тяжкості умисних злочинів:

1) істотна шкода – 1 ступінь тяжкості;

2) значна шкода – 3 ступінь тяжкості;

3) тяжка шкода – 5 ступінь тяжкості;

4) особливо тяжка шкода – 7 ступінь тяжкості;

5) винятково тяжка шкода – 9 ступінь тяжкості.

5. Видам шкоди відповідають такі базові ступені тяжкості необережних злочинів:

1) тяжка шкода – 3 ступінь тяжкості;

2) особливо тяжка шкода – 5 ступінь тяжкості.

6. Умисні злочини 7–9 ступенів тяжкості визнаються особливо тяжкими злочинами, умисні злочини 5–6 ступенів тяжкості та необережні злочини 5 ступеня тяжкості – тяжкими злочинами, всі інші злочини – нетяжкими злочинами.

7. Під час кримінально-правової кваліфікації ступені тяжкості вчинених злочинів, за наявності ознак складу злочину, що змінюють ступінь тяжкості злочину, визначаються за правилами статей 2.5.12 і 2.5.13 цього Кодексу.

Стаття 2.5.10. Поняття та види ознак складу злочину, що змінюють ступінь його тяжкості

1. Ознакою складу злочину, яка змінює ступінь тяжкості злочину, є ознака, яка змінює його порівняно з базовим ступенем тяжкості злочину та передбачена у статтях цього Кодексу як ознака, що:

1) знижує ступінь тяжкості злочину (частина 3 статті 2.6.2, частина 5 статті 2.6.3 і відповідні статті Особливої частини цього Кодексу, які визначають ознаки складу злочину, що знижують ступінь тяжкості злочину);

2) підвищує ступінь тяжкості злочину (стаття 2.5.11 і відповідні статті Особливої частини цього Кодексу, які визначають ознаки складу злочину, що підвищують ступінь тяжкості злочину).

Стаття 2.5.11. Майнова шкода як ознака складу злочину, яка підвищує ступінь тяжкості злочину

1. Якщо статтею Особливої частини цього Кодексу передбачено спричинення істотної майнової шкоди, але цим же умисним чи необережним злочином може бути спричинено майнову шкоду у більшому розмірі, який визначений у пунктах (3) і (4) статті 1.4.4 цього Кодексу, то тяжкість злочину підвищується, порівняно з базовим ступенем тяжкості злочину, відповідно:

1) на два ступеня – якщо спричинено значну майнову шкоду, або

2) на чотири ступеня – якщо спричинено тяжку майнову шкоду.

Стаття 2.5.12. Правила визначення ступеня тяжкості злочину за наявності ознак складу злочину, що змінюють ступінь тяжкості злочину

1. Ознаки складу злочину, що змінюють ступінь тяжкості злочину, що передбачені у відповідних статтях Особливої частини цього Кодексу, враховуються за правилами, встановленими у частинах 3–6 цієї статті.

2. Якщо у статті Особливої частини як ознака основного складу злочину передбачена ознака, що змінює ступінь тяжкості злочину, то вона:

1) не враховується, якщо це ознака, що підвищує ступінь тяжкості злочину;

2) враховується, якщо це ознака, що знижує ступінь тяжкості злочину.

3. Тяжкість умисного злочину знижується на три ступеня, порівняно з базовим ступенем тяжкості злочину, якщо злочин вчинений:

1) за наявності однієї або більше ознак складу злочину, що знижують тяжкість злочину на три ступеня,

2) незалежно від наявності ознак складу злочину, що знижують тяжкість злочину на два ступеня, та

3) незалежно від наявності ознак складу злочину, що підвищують ступінь тяжкості злочину.

4. Тяжкість умисного злочину знижується на два ступеня, порівняно з базовим ступенем тяжкості злочину, якщо злочин вчинений:

1) за наявності однієї або більше ознак складу злочину, що знижують тяжкість злочину на два ступеня,

2) за відсутності ознак складу злочину, що знижують тяжкість злочину на три ступеня, та

3) незалежно від наявності ознак складу злочину, що підвищують ступінь тяжкості злочину.

5. Тяжкість умисного злочину підвищується на два ступеня, порівняно з базовим ступенем тяжкості злочину, якщо злочин вчинений:

1) за наявності однієї або більше ознак складу злочину, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня,

2) за відсутності ознак складу злочину, що знижують тяжкість злочину, та

3) незалежно від наявності ознак складу злочину, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь.

6. Тяжкість умисного злочину підвищується на один ступінь, порівняно з базовим ступенем тяжкості злочину, якщо злочин вчинений:

1) за наявності однієї або більше ознак складу злочину, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь, та

2) за відсутності ознак складу злочину, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня та які знижують тяжкість злочину.

7. Наявність більше ніж однієї ознаки складу злочину, яка підвищує тяжкість злочину, враховується судом при призначенні кримінально-правових засобів.

Стаття 2.5.13. Алгоритм визначення ступеня тяжкості злочину

1. Ступінь тяжкості злочину, вчиненого за наявності ознаки складу злочину, яка змінює ступінь його тяжкості, порівняно з базовим, змінюється у послідовності, визначеній частиною 2 цієї статті.

2. Алгоритм визначення ступеня тяжкості злочину за наявності ознак, які змінюють його тяжкість, полягає в таких послідовних кроках:

1) якщо злочином спричинена значна чи тяжка майнова шкода, то тяжкість злочину підвищується на два або чотири ступеня за правилами статті 2.5.11 цього Кодексу;

2) тяжкість злочину знижується на три ступеня за правилами частини 3 статті 2.5.12 цього Кодексу;

3) якщо підстав для зниження тяжкості злочину на три ступеня не встановлено, то тяжкість злочину знижується на два ступеня за правилами частини 4 статті 2.5.12 цього Кодексу;

4) якщо підстав для зниження тяжкості злочину на два чи три ступеня не встановлено, то тяжкість злочину підвищується на два ступеня за правилами частини 5 статті 2.5.12 цього Кодексу;

5) якщо підстав для зниження тяжкості злочину на два чи три ступеня або для підвищення тяжкості злочину на два ступеня не встановлено, то тяжкість злочину підвищується на один ступінь за правилами частини 6 статті 2.5.12 цього Кодексу;

6) у випадку незакінченого злочину, після здійснення кроків, передбачених пунктами 1–5 цієї частини, тяжкість злочину за наявності підстав знижується за правилами частини 3 статті 2.6.2 або частини 4 статті 2.6.3 цього Кодексу.

3. Якщо підстав для зниження чи підвищення ступеня тяжкості злочину не встановлено, то суд не може змінити базовий ступінь тяжкості злочину.

Розділ 2.6.
НЕЗАКІНЧЕНИЙ ЗЛОЧИН

Стаття 2.6.1. Поняття і види незакінченого злочину

1. Злочин є незакінченим, якщо він не містить усіх ознак об’єкта або об’єктивної сторони закінченого складу злочину, передбачених частиною 1 та 2 статті 2.1.3 цього Кодексу.

2. Склад незакінченого злочину встановлюється із урахуванням ознак складу відповідного закінченого злочину та ознак, передбачених статтями 2.6.2 та 2.6.3 цього Кодексу.

3. Видами незакінченого злочину є готування до злочину та замах на злочин.

4. Кримінально-правові засоби застосовуються до суб’єкта злочину, який вчинив готування до злочину або замах на злочин, але не довів злочин до кінця з причин, що не залежали від його волі.

5. Не є кримінальним правопорушенням:

1) готування до проступку;

2) замах на проступок;

3) готування до злочину 1–4 ступенів тяжкості (крім випадків, коли міжнародним договором України або актом Європейського Союзу передбачено обов’язок України криміналізувати готування до такого злочину);

4) замах на злочин 1–2 ступенів тяжкості (крім випадків, коли міжнародним договором України або актом Європейського Союзу передбачено обов’язок України криміналізувати замах на такий злочин).

Стаття 2.6.2. Готування до злочину

1. Готуванням до злочину є вчинене з прямим умислом діяння суб'єкта, який:

1) створив, підшукав або пристосував знаряддя (засіб) вчинення злочину,

2) залучив співучасника чи вступив в змову на вчинення злочину,

3) усунув перешкоду для вчинення злочину,

4) створив інші умови для вчинення злочину або

5) створив умови для приховування злочину чи для уникнення відповідальності за злочин, що готується.

2. Готуванням до злочину також визнається співучасть, що не відбулася (невдала співучасть):

1) неспроможність співучасника виконати дії, обумовлені змовою, або

2) відмова співучасника від участі у злочині до початку виконання його об'єктивної сторони.

3. Готування до злочину 5–9 ступеня тяжкості знижує його тяжкість на три ступеня.

Стаття 2.6.3. Замах на злочин

1. Замахом на злочин є вчинене з прямим умислом діяння суб'єкта, який частково виконав об'єктивну сторону складу закінченого злочину.

2. Замахом на злочин також визнається:

1) посягання на неналежну потерпілу особу чи неналежний предмет кримінального правопорушення;

2) посягання з відсутнім або непридатним знаряддям (засобом) вчинення кримінального правопорушення.

3. Неналежною потерпілою особою (неналежним предметом) є особа (предмет), ознаки якої (якого) не відповідають ознакам, визначеним у статті Особливої частини цього Кодексу, що передбачає злочин, на вчинення якого був спрямований умисел особи.

4. Замах на злочин є:

1) закінченим, якщо особа виконала усі дії, які вважала необхідними для доведення злочину до кінця;

2) незакінченим, якщо особа не виконала усіх дій, які вважала необхідними для доведення злочину до кінця.

5. Тяжкість замаху на злочин 3–8 ступеня тяжкості знижується:

1) при закінченому замаху – на один ступінь;

2) при незакінченому замаху – на два ступеня.

Стаття 2.6.4. Добровільна відмова

1. Добровільною відмовою від доведення злочину до кінця є остаточне припинення суб'єктом злочину за своєю волею вчинюваного ним готування до злочину або замаху на злочин, якщо при цьому він усвідомлював можливість доведення злочину до кінця.

2. Кримінально-правові засоби не застосовуються до суб'єкта злочину, який вчинив готування до злочину або замах на злочин до добровільної відмови від доведення злочину до кінця.

3. Кримінально-правові засоби застосовуються до суб'єкта злочину лише у разі, якщо вчинені ним до добровільної відмови готування до злочину або замах на злочин містять склад іншого закінченого кримінального правопорушення.

Стаття 2.6.5. Добровільна відмова при співучасті та провокації

1. У разі добровільної відмови виконавця від доведення злочину до кінця діяння іншого співучасника підлягає кваліфікації як готування до того злочину або замах на той злочин, від вчинення якого добровільно відмовився виконавець.

2. У разі добровільної відмови будь-кого із співучасників діяння виконавця, який не довів злочин до кінця, підлягає кваліфікації як готування до злочину або замах на злочин.

3. Добровільною відмовою організатора, підбурювача чи пособника є вчинення ними дій, внаслідок яких відвернуто вчинення злочину або своєчасне повідомлено орган державної влади про злочин, що готується або вчиняється.

4. Добровільною відмовою пособника, крім дій, передбачених частиною 3 цієї статті, також є неннадання ним знаряддя (засобу) вчинення злочину або неусунення перешкоди для його вчинення.

5. Добровільною відмовою провокатора є вчинення ним дій, внаслідок яких відвернуто вчинення злочину спровокованою особою.

Розділ 2.7.
СПІВУЧАСТЬ, ПРИЧЕТНІСТЬ ТА НЕОБЕРЕЖНЕ СПІЛЬНЕ СПРИЧИНЕННЯ НАСЛІДКУ

Стаття 2.7.1. Поняття співучасті у кримінальному правопорушенні

1. Співучастю у кримінальному правопорушенні є спільне вчинення умисного кримінального правопорушення двома або більше його суб'єктами за змовою між ними, досягнутою усно, письмово чи шляхом конклюдентних дій до моменту закінчення такого правопорушення.

2. Склад кримінального правопорушення, вчиненого у співучасті, встановлюється із урахуванням ознак складу кримінального правопорушення, вчиненого виконавцем, та ознак, передбачених частинами 4–6 статті 2.7.2 цього Кодексу.

Стаття 2.7.2. Види співучасників кримінального правопорушення

1. Співучасниками є виконавець, співвиконавець, організатор, підбурювач та пособник.

2. Виконавцем є особа, яка повністю виконала об'єктивну сторону кримінального правопорушення.

3. Співвиконавцем є особа, яка у співучасті з іншим виконавцем частково виконала об'єктивну сторону кримінального правопорушення.

4. Організатором є особа, яка:

1) керувала вчиненням кримінального правопорушення,

2) створила просту чи організовану групу або злочинну організацію, що вчинили кримінальне правопорушення,

3) керувала такою групою чи організацією або

4) координувала діяльність двох чи більше організованих груп або злочинних організацій.

5. Підбурювачем є особа, яка спонукала іншого співучасника до вчинення кримінального правопорушення, зокрема шляхом віддання злочинного розпорядження чи наказу.

6. Пособником є особа, яка сприяла іншому співучаснику вчинити кримінальне правопорушення:

1) порадою, вказівкою чи наданням інформації,

2) посередництвом,

3) наданням засобу чи знаряддя кримінального правопорушення,

4) усуненням перешкоди для вчинення кримінального правопорушення або

5) заздалегідь наданою обіцянкою: переховати іншого співучасника, який вчинив кримінальне правопорушення, знаряддя (засіб) його вчинення, сліди його вчинення чи предмет, здобутий шляхом вчинення кримінального правопорушення; набути, передати, перемістити, зберігати, приховати майно, завідомо здобуте шляхом вчинення кримінального правопорушення, або володіти чи користуватися ним; приховати факт вчинення кримінального правопорушення.

Стаття 2.7.3. Співучасть у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом

1. При вчиненні у співучасті кримінального правопорушення зі спеціальним суб'єктом його виконавцем чи співвиконавцем є особа, яка має ознаки такого суб'єкта.

2. Особа, яка не має ознак спеціального суб'єкта, підлягає кримінальній відповідальності як організатор, підбурювач або пособник кримінального правопорушення зі спеціальним суб'єктом.

Стаття 2.7.4. Провокація злочину

1. Не є співучастю провокація злочину, тобто спонукання особи до вчинення злочину прокурором, службовою особою органу правопорядку або особою, яка діє за їх завданням, з метою застосування до спровокованої особи кримінально-правових засобів.

2. Не визнається провокацією злочину виявлення прокурором чи службовою особою органу правопорядку вже існуючого в особи наміру на вчинення певного злочину і надання їй можливості його вчинити під контролем прокурора чи органу правопорядку, який здійснюється відповідно до закону.

3. Особа, яка спровокувала вчинення злочину, підлягає відповідальності на підставі статті 8.2.10 цього Кодексу.

4. Особа, яка вчинила злочин внаслідок провокації, підлягає кримінальній відповідальності на загальних підставах.

Стаття 2.7.5. Форми співучасті у злочині

1. Формами співучасті у злочині є його вчинення у складі:

1) простої групи,

2) організованої групи,

3) злочинної організації.

2. Злочин визнається вчиненим співучасником у складі простої групи за умови:

1) участі у злочині двох або більше співучасників та

2) досягнення змови між ними про спільне вчинення злочину до моменту його закінчення.

3. Злочин визнається вчиненим співучасником у складі організованої групи за умови:

1) участі у злочині трьох або більше співучасників, хоча б один з яких є організатором зазначеної групи,

2) попереднього об’єднання цих співучасників з метою спільного вчинення двох або більше злочинів та

3) створення групи на невизначений час.

4. Злочин визнається вчиненим співучасником у складі злочинної організації за умови:

1) участі у злочині п’яти або більше співучасників, хоча б один з яких є організатором зазначеної організації,

2) попереднього об’єднання цих співучасників з метою спільного вчинення двох або більше злочинів базового 5, 7 або 9 ступеня тяжкості, та

3) стійкості організації, тобто створення її на невизначений час та здатность протидіяти зовнішнім і внутрішнім загрозам.

5. Терористична група визнається:

1) неструктурованою терористичною групою, яка має ознаки простої групи,– якщо вона створюється для негайного вчинення злочину, передбаченого статтями 7.2.4.–7.2.10 цього Кодексу;

2) структурованою терористичною групою, яка має ознаки організованої групи або злочинної організації,– залежно від ознак, визначених частинами 3 або 4 цієї статті.

Стаття 2.7.6. Кримінальна відповідальність за злочин, вчинений у складі організованої групи чи злочинної організації

1. Особа, яка створила організовану групу чи злочинну організацію або керувала нею, підлягає кримінальній відповідальності як організатор кожного злочину, вчиненого такою групою чи організацією, якщо цей злочин був передбачений метою її діяльності.

2. Інший, крім організатора, учасник організованої групи чи злочинної організації підлягає кримінальній відповідальності як виконавець злочину, у вчиненні якого він брав участь, незалежно від тієї ролі, яку він виконував у злочині.

3. Особа, яка вчинила злочин у складі організованої групи чи злочинної організації, підлягає кримінальній відповідальності за цей злочин, а також за злочини, передбачені, відповідно, статтями 7.1.4, 7.1.5 або 7.2.8 цього Кодексу.

Стаття 2.7.7. Ексцес співучасника

1. Ексцесом співучасника є вчинення ним кримінального правопорушення, не передбаченого змовою співучасників.

2. Співучасник не підлягає кримінальній відповідальності за ексцес іншого співучасника.

3. Не є ексцесом співучасника вчинення учасником організованої групи чи злочинної організації злочину, передбаченого метою такої групи чи організації.

Стаття 2.7.8. Причетність до злочину

1. Причетністю до злочину, вчиненого іншою особою, є заздалегідь не обіцяне:

1) переховування особи, яка завідомо вчинила злочин, знаряддя, засобу, сліду його вчинення чи предмету, завідомо здобутого злочинним шляхом;

2) набуття, збут, переміщення, зберігання, приховування майна, завідомо здобутого злочинним шляхом, або володіння чи користування ним;

3) потурання злочину, тобто неприпинення злочину особою, яка мала юридичний обов'язок та можливість припинити злочин.

2. Особи, причетні до злочину, підлягають кримінальній відповідальності лише у випадках, передбачених Особливою частиною цього Кодексу.

Стаття 2.7.9. Необережне спільне спричинення наслідку

1. Не є співучастю необережне спільне спричинення наслідку, тобто вчинення двома або більше суб'єктами кримінального правопорушення взаємопов'язаних діянь, що з необережності спричинили єдиний наслідок, передбачений цим Кодексом.

2. При необережному спільному спричиненні наслідку кожен суб'єкт кримінального правопорушення підлягає індивідуальній кримінальній відповідальності за статтею Особливої частини цього Кодексу, яка передбачає цей наслідок.

Розділ 2.8.
МНОЖИННІСТЬ

Стаття 2.8.1. Поняття та види множинності кримінальних правопорушень

1. Множинністю кримінальних правопорушень є вчинення особою двох або більше одиничних кримінальних правопорушень.

2. Видами множинності кримінальних правопорушень є:

1) сукупність кримінальних правопорушень;

2) рецидив кримінальних правопорушень.

Стаття 2.8.2. Сукупність кримінальних правопорушень

1. Сукупністю кримінальних правопорушень є вчинення особою двох або більше одиничних кримінальних правопорушень:

1) за жоден з яких її не було засуджено і

2) за кожен з яких до особи підлягають застосуванню засоби кримінальної відповідальності.

2. За сукупності кримінальних правопорушень застосовуються спеціальні правила кваліфікації (статті 2.10.4, 2.10.5 цього Кодексу) і спеціальні правила призначення покарання (статті 3.3.6, 3.3.7, 3.3.8 цього Кодексу).

Стаття 2.8.3. Рецидив кримінальних правопорушень

1. Рецидивом кримінальних правопорушень є вчинення нового умисного кримінального правопорушення особою, яка має непогашену судимість за умисне кримінальне правопорушення.

2. За наявності рецидиву кримінальних правопорушень застосовуються спеціальні правила призначення покарання (статті 3.3.9, 3.3.10 і 3.3.11 цього Кодексу).

Стаття 2.8.4. Одиничне кримінальне правопорушення та його види

1. Одиничним є кримінальне правопорушення, яке відповідає одному складу кримінального правопорушення.

2. Одичне кримінальне правопорушення може бути простим або ускладненим.

3. Видами ускладненого одиничного кримінального правопорушення є:

1) триваюче кримінальне правопорушення – вчинення суб'єктом одного діяння, що

триває безперервно упродовж певного часу;

2) продовжуване кримінальне правопорушення – вчинення суб'єктом кількох юридично тотожних діянь, об'єднаних єдиним наміром суб'єкта, які в сукупності відповідають одному складу кримінального правопорушення;

3) складене кримінальне правопорушення – вчинення суб'єктом діяння, ознаки якого визначені в одній статті Особливої частини цього Кодексу, яка містить декілька складів кримінальних правопорушень, передбачених цим Кодексом;

4) варіативне кримінальне правопорушення – вчинення суб'єктом діянь, передбачених двома або більше пунктами статті Особливої частини цього Кодексу, якщо вони об'єднані єдиним наміром суб'єкта.

Розділ 2.9.
ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ ПРОТИПРАВНІСТЬ ДІЯННЯ

Стаття 2.9.1. Поняття та види обставин, що виключають протиправність діяння

1. Обставиною, що виключає протиправність діяння, є дія або бездіяльність, яка:

1) заподіює шкоду,

2) є правомірною, тобто вчинена при використанні особою свого суб'єктивного права, виконанні юридичного обов'язку або здійсненні владних повноважень, і

3) відповідає умовам, передбаченим Конституцією України, цим Розділом, законом або міжнародним договором України.

2. Обставиною, що виключає протиправність діяння, також визнається дія або бездіяльність, яка хоча і не передбачена у цьому Розділі, але відповідає вимогам, визначеним частиною 1 цієї статті.

3. Шкодою у статтях цього Розділу визнається шкода правам чи правоохоронюваним інтересам особи, інтересам суспільства чи держави або інтересам міжнародного співтовариства, визначена у статтях 2.5.2–2.5.7 цього Кодексу.

4. Протиправним посяганням у статтях 2.9.2, 2.9.4, 2.9.5 цього Розділу є діяння, яким спричинена шкода, визначена у статтях 2.5.2–2.5.7 цього Кодексу.

5. Положення статей 2.9.2–2.9.5 цього Кодексу не поширюються на осіб, для яких вчинення передбачених цими статтями діянь є виконанням службових повноважень або професійних обов'язків.

Стаття 2.9.2. Правомірний захист

1. Кожна особа має право на правомірний захист незалежно від можливості уникнути протиправного посягання або звернутися за допомогою до інших осіб, органу державної влади чи органу місцевого самоврядування для відвернення чи припинення такого посягання.

2. Підставою правомірного захисту є протиправне посягання, яке загрожує негайним спричиненням шкоди, визначеної у статтях 2.5.2–2.5.7 цього Кодексу, або спричиняє її.

3. Захист визнається правомірним, якщо шкода спричинена:

1) тому, хто здійснює протиправне посягання,

2) з метою відвернення загрожуючого чи припинення існуючого посягання, та

3) в межах, що відповідає тяжкості посягання та обстановці захисту.

4. Перевищенням меж правомірного захисту є умисне спричинення тому, хто здійснює протиправне посягання, смерті або тяжкої шкоди здоров'ю, що явно не відповідає небезпечності посягання або обстановці захисту.

5. Особа, яка перевищила межі правомірного захисту, підлягає кримінальній відповідальності лише у випадках, передбачених статтями 4.1.5 і 4.2.4 цього Кодексу.

6. Не є перевищенням меж правомірного захисту заподіяння будь-якої шкоди у випадках, коли особа:

1) через особливий психічний стан, викликаний протиправним посяганням, не могла правильно оцінити відповідність спричиненої нею шкоди тяжкості посягання або обстановці захисту,

2) захищалася від нападу особи, яка застосувала зброю, небезпечний предмет чи інший предмет, який має властивості зброї або небезпечного предмету,

3) захищалася від нападу двох чи більше осіб,

4) відвертала протиправне вторгнення у житло чи інше володіння або

5) захищалася від насильницького зґвалтування чи сексуального насильства.

Стаття 2.9.3. Захист України від збройної агресії

1. Кожна особа має право на захист України від збройної агресії усіма доступними їй засобами.

2. Підставою заподіяння шкоди є збройна агресія проти України.

3. Правомірним визнається спричинення будь-якої шкоди державі-агресору, її збройному формуванню, комбатанту або найманцю, представнику окупаційної адміністрації або іррегулярного незаконного збройного формування, створеного державою-агресором, чи особі, яка добровільно допомагає їм.

Стаття 2.9.4. Використання захисного засобу, що вражає автономно

1. Захисним засобом, що вражає автономно, є тварина, пристрій, інший засіб, призначений для припинення протиправного посягання без участі особи, яка використала такий засіб.

2. Спричинення шкоди особі, яка здійснює протиправне посягання, з використанням захисного засобу, що вражає автономно, є правомірним, якщо:

1) такий засіб створює небезпеку спричинення шкоди лише тому, хто здійснює протиправне посягання,

2) особа, яка використала такий засіб, попередила сторонніх осіб про можливість його застосування, і

3) завідомо не створювалась небезпека спричинення смерті тому, хто здійснює протиправне посягання.

3. Не є перевищенням меж використання захисного засобу, що вражає автономно, спричинення тяжкої шкоди здоров'ю при його використанні для відвернення протиправного вторгнення у житло чи інше володіння, якщо попередньо був приведений в дію засіб захисту, призначений для відвернення проникнення сторонніх осіб або для спричинення меншої шкоди, але він не зупинив того, хто здійснював протиправне посягання.

4. Особа, яка перевищила межі використання захисного засобу, що вражає автономно, підлягає кримінальній відповідальності лише у випадках, передбачених статтями 4.1.5 і 4.2.4 цього Кодексу.

Стаття 2.9.5. Затримання особи, яка вчинила протиправне посягання

1. Правомірним є затримання особи, яка вчинила явно протиправне діяння, передбачене цим Кодексом, та вимушене спричинення їй шкоди, якщо:

1) особа намагається уникнути затримання,

2) метою спричинення шкоди є доставлення цієї особи до органу державної влади чи органу місцевого самоврядування та

3) не перевищені межі спричинення шкоди, необхідної для її затримання.

2. Перевищенням меж спричинення шкоди, необхідної для затримання, визнається умисне спричинення особі, яка затримується, смерті або тяжкої шкоди здоров'ю, що явно не відповідає небезпечності посягання або обстановці затримання.

3. Особа, яка перевищила межі спричинення шкоди особі, що вчинила протиправне посягання, при її затриманні, підлягає кримінальній відповідальності лише у випадках, передбачених статтями 4.1.5 і 4.2.4 цього Кодексу.

Стаття 2.9.6. Крайня необхідність

1. Правомірним є спричинення шкоди у стані крайньої необхідності, якщо:

1) метою є усунення небезпеки, яка загрожує негайним спричиненням шкоди,

2) цю небезпеку у конкретній обстановці не можна усунути іншим чином та

3) не перевищені межі крайньої необхідності.

2. Перевищенням меж крайньої необхідності є умисне спричинення шкоди, яка є більш значною, ніж відвернена.

3. Особа, яка перевищила межі крайньої необхідності, підлягає кримінальній відповідальності лише у випадках, передбачених статтями 4.1.5 і 4.2.4 цього Кодексу.

4. Особа не підлягає кримінальній відповідальності за перевищення меж крайньої необхідності, якщо через особливий психічний стан, викликаний небезпекою, що загрожувала спричиненням шкоди, вона не могла правильно оцінити відповідність спричиненої шкоди цій небезпеці.

5. Положення цієї статті не поширюється на діяння особи, яка:

1) зобов'язана здійснювати заходи, спрямовані на усунення небезпеки, що загрожує спричиненням шкоди, якщо ця особа свідомо ухилилася від виконання своїх службових повноважень чи професійних обов'язків, або

2) свідомо створила небезпеку з метою її подальшого усунення шляхом спричинення шкоди.

Стаття 2.9.7. Виправданий ризик

1. Правомірним є спричинення шкоди, якщо діяння було вчинене в умовах виправданого ризику для досягнення значної суспільної користі.

2. Ризик визнається виправданим, якщо:

1) значної суспільної користі можна було досягти в цій обстановці лише діянням, поєднаним із ризиком, і

2) особа, яка здійснювала ризиковане діяння, обґрунтовано розраховувала, що вжиті нею заходи є достатніми для відвернення шкоди.

3. Ризик не визнається виправданим, якщо він завідомо для особи створював небезпеку смерті іншої людини або тяжкої шкоди довкіллю.

Стаття 2.9.8. Спричинення шкоди за згодою особи

1. Правомірним є спричинення шкоди за згодою особи, якщо:

1) шкода заподіюється правам чи інтересам, якими ця особа повноважна розпоряджатися,

2) згода особи є добровільною і

3) ця згода заздалегідь одержана відповідно до законодавства.

2. Особою, яка повноважна розпоряджатися відповідними правами й інтересами, є дієздатна особа або законний представник недієздатної чи обмежено дієздатної особи.

3. Не визнається правомірним спричинення смерті за згодою особи.

Стаття 2.9.9. Спричинення шкоди під час занять спортом

1. Правомірним є спричинення шкоди життю чи здоров'ю під час спортивного змагання або тренування, якщо:

1) відповідний вид спорту у встановленому порядку визнаний в Україні,

2) людина, якій заподіюється шкода, добровільно та заздалегідь надала згоду на зайняття цим видом спорту,

3) змагання, тренування є офіційно організованим, й

4) особа, яка заподіяла шкоду, дотримувалася правил цього виду спорту.

2. Особа, яка спричинила шкоду під час зайняття спортом з порушенням положень частини 1 цієї статті, підлягає кримінальній відповідальності згідно з цим Кодексом.

Стаття 2.9.10. Виконання службових повноважень чи професійних обов'язків

1. Правомірним є спричинення шкоди при:

1) належному виконанні особою своїх службових повноважень чи професійних обов'язків, покладених на неї законом чи іншим нормативним актом, виданим на виконання закону;

2) здійсненні на підставах та в порядку, передбачених законом, гласної чи негласної слідчої (розшукової) дії, пошукового або контррозвідувального заходу.

2. Особа, яка спричинила шкоду при неналежному виконанні службових повноважень чи професійних обов'язків, підлягає кримінальній відповідальності згідно з цим Кодексом.

Стаття 2.9.11. Бойовий імунітет

1. Правомірним є спричинення будь-якої шкоди, за винятком шкоди, передбаченої частиною 2 цієї статті, внаслідок діяння військової службової особи чи іншого військовослужбовця, добровольця Сил територіальної оборони Збройних Сил України, працівника правоохоронного органу, який:

1) в умовах воєнного стану, збройної агресії, ліквідації (нейтралізації) збройного конфлікту чи під час участі у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом,

2) при плануванні, санкціонуванні або здійсненні воєнної чи антитерористичної операції (бойових дій) на підставі наявної інформації,

3) відповідно до своїх повноважень,–

прийняв рішення про здійснення воєнної чи антитерористичної операції (бойових дій) або здійснив таку операцію (бойові дії), необхідні для відсічі збройної агресії проти України, ліквідації (нейтралізації) збройного конфлікту чи припинення терористичного акту.

2. Бойовий імунітет не застосовується до особи, зазначеної у частині 1 цієї статті, у разі умисного вчинення нею злочину проти людяності, геноциду чи воєнного злочину.

Стаття 2.9.12. Виконання законного наказу або розпорядження

1. Правомірним є вимушене спричинення шкоди при належному виконанні особою законного наказу або розпорядження.

2. Наказ або розпорядження є законними, якщо вони віддані уповноваженою особою у встановленому порядку та в межах її повноважень.

3. Не підлягає кримінальній відповідальності особа, яка відмовилася виконувати явно злочинний наказ або розпорядження. Явно злочинним є наказ чи розпорядження про вчинення діяння, яке є очевидно злочинним для особи, яка віддала наказ чи розпорядження, та для його виконавця.

4. Особа, яка виконала явно злочинний наказ або розпорядження, за шкоду, спричинену під час його виконання, підлягає кримінальній відповідальності згідно з цим Кодексом.

5. Якщо особа, яка виконала наказ чи розпорядження, не усвідомлювала і не могла усвідомлювати його злочинного характеру, то за його виконання підлягає кримінальній відповідальності особа, яка віддала такий наказ або розпорядження.

Стаття 2.9.13. Суперечність (колізія) обов’язків

1. Правомірним є спричинення шкоди при суперечності (колізії) щодо виконання юридичних обов’язків, якщо:

1) ці обов’язки покладені на особу різними законами або іншими правовими актами однакової юридичної сили, і

2) спричинена шкода є рівноцінною або менш значною у порівнянні зі шкодою, яка могла бути спричинена при виконанні особою іншого відповідного юридичного обов’язку.

Стаття 2.9.14. Виконання спеціального завдання із запобігання чи розкриття злочинів організованої групи, злочинної організації або терористичної групи

1. Правомірним є вимушене спричинення шкоди особою, яка відповідно до закону виконувала спеціальне завдання:

1) беручи участь в організованій групі, злочинній організації або терористичній групі з метою запобігання чи розкриття вчинюваного нею злочину, або

2) будучи учасником зазначеної групи чи організації, який на конфіденційній основі співпрацює з органом правопорядку.

2. Особа, зазначена у частині 1 цієї статті, підлягає кримінальній відповідальності лише за злочин 7 або 9 базового ступеня тяжкості.

Стаття 2.9.15. Застосування фізичного впливу, спеціальних засобів, зброї

1. Правомірним є вимушене спричинення шкоди при застосуванні фізичного впливу, спеціальних засобів або зброї уповноваженою особою на підставі, у межах повноважень та в порядку, що передбачені законом.

Стаття 2.9.16. Помилка щодо обставини, яка виключає протиправність діяння

1. Помилка щодо обставини, яка виключає протиправність діяння, має місце, якщо:

1) підстава для правомірного спричинення шкоди була відсутня,

2) особа неправильно оцінювала обстановку, що склалася, і

3) припускала наявність підстави для спричинення шкоди.

2. Помилка щодо обставини, яка виключає протиправність діяння, передбаченої статтями 2.9.1–2.9.15 цього Кодексу, є вибачальною, якщо:

1) обстановка, що склалася, давала особі достатні підстави вважати, що має місце реальна підстава для спричинення шкоди, і

2) ця особа не усвідомлювала та не могла усвідомлювати помилковості свого припущення.

3. У разі вибачальної помилки щодо обставин, які виключають протиправність діяння, застосовуються положення статей 2.9.1–2.9.15 цього Кодексу.

4. Помилка щодо обставини, яка виключає протиправність діяння, передбаченої статтями 2.9.1–2.9.14 цього Кодексу, є невибачальною, якщо:

1) обстановка, що склалася, не давала особі достатніх підстав вважати, що має місце реальна підстава для спричинення шкоди, і

2) ця особа хоча не усвідомлювала, але повинна та могла усвідомлювати помилковість свого припущення.

5. У разі невибачальної помилки щодо обставин, які виключають протиправність діяння, особа підлягає кримінальній відповідальності за шкоду, спричинену з необережності, якщо така відповідальність передбачена відповідною статтею Особливої частини цього Кодексу.

Розділ 2.10.
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ

Стаття 2.10.1. Поняття кримінально-правової кваліфікації

1. Кримінально-правовою кваліфікацією (далі – кваліфікація) є визначення статті, її частини, пункту (далі у цьому Розділі – стаття) цього Кодексу, що передбачає вчинене діяння та визначає його як кримінальне правопорушення або як діяння, що не є кримінальним правопорушенням.

2. Кожне кримінальне правопорушення підлягає самостійній кваліфікації з урахуванням положень цього Розділу.

Стаття 2.10.2. Формула кваліфікації

1. Формулою кваліфікації є зазначення у процесуальному акті статті, яка визначена відповідно до частини 1 статті 2.10.1 цього Кодексу.

2. Формула кваліфікації щодо закінченого кримінального правопорушення, вчиненого однією особою, має містити послідовне посилання на:

1) статтю Особливої частини цього Кодексу, яка передбачає вчинене кримінальне правопорушення;

2) статтю 2.5.11 цього Кодексу – у випадку спричинення кримінальним правопорушенням значної чи тяжкої майнової шкоди;

3) відповідну статтю Особливої частини цього Кодексу, яка визначає ознаки складу злочину, що змінюють ступінь тяжкості злочину,– за наявності таких ознак.

3. У формулі кваліфікації діяння, яке не є кримінальним правопорушенням, зазначається стаття цього Кодексу, яка визначає це діяння як таке, що не є кримінальним правопорушенням.

Стаття 2.10.3. Обґрунтування кваліфікації

1. Обґрунтування кваліфікації полягає у доведенні відповідності між обставинами вчиненого кримінального правопорушення та ознаками складу кримінального правопорушення, передбаченого статтею Особливої частини цього Кодексу, з урахуванням, за їх наявності:

1) конкретної ознаки складу злочину, яка змінює ступінь тяжкості злочину,

2) обставин, які вказують на те, що має місце готування до злочину або замах на вчинення злочину, або

3) обставин, які вказують на те, що особа є співучасником кримінального правопорушення.

2. Якщо зміст ознак складу кримінального правопорушення встановлюється з урахуванням іншого нормативно-правового акта, то при обґрунтуванні кваліфікації кримінального правопорушення зазначаються повна назва цього акта та його відповідна структурна частина (стаття, частина, пункт, параграф, абзац).

3. Кваліфікація здійснюється за статтями цього Кодексу в редакції, чинній на час вчинення кримінального правопорушення. Якщо застосовується редакція статті цього Кодексу, що має зворотну дію у часі, то при обґрунтуванні кваліфікації вказується закон України, яким встановлена відповідна редакція статті.

4. Обґрунтування кваліфікації діяння як такого, що не є кримінальним правопорушенням, полягає у встановленні відповідності фактичних ознак вчиненого діяння ознакам обставини, що виключає протиправність діяння, або ознакам статті цього Кодексу, яка визначає це діяння як таке, що не є кримінальним правопорушенням.

Стаття 2.10.4. Кваліфікація сукупності кримінальних правопорушень

1. Кожне із кримінальних правопорушень, які утворюють сукупність, кваліфікується окремо.

2. Кримінальні правопорушення, вчинені одним чи кількома діяннями, якими спричинена шкода двом або більше потерпілим особам, кваліфікуються окремо щодо кожної з потерпілих осіб з урахуванням шкоди, спричиненої кожній з них, крім випадку, передбаченого пунктом (5) статті 4.1.3 цього Кодексу.

Стаття 2.10.5. Кваліфікація сукупності злочину і проступку

1. Вчинення однією особою злочину і проступку (сукупність злочину і проступку), кваліфікується за відповідними статтями цього Кодексу.

Стаття 2.10.6. Кваліфікація кримінального правопорушення у разі конкуренції частини та цілого

1. Кримінальне правопорушення, передбачене двома статтями цього Кодексу, одна з яких містить усі ознаки складу цього кримінального правопорушення, а інша – лише частину таких ознак, кваліфікується за статтею, яка містить усі ознаки складу кримінального правопорушення.

Стаття 2.10.7. Кваліфікація кримінального правопорушення у разі конкуренції статей, які передбачають спеціальний та загальний склади кримінального правопорушення

1. Якщо при кваліфікації кримінального правопорушення встановлено конкуренцію статей цього Кодексу про спеціальний і загальний склади кримінального правопорушення, то застосовується стаття про спеціальний склад (частина 2 статті 2.1.3 цього Кодексу).

2. Якщо кримінальне правопорушення передбачене одночасно кількома статтями цього Кодексу, то воно кваліфікується за тією з них, яка містить:

1) ознаку з найвужчим обсягом або

2) більшу кількість ознак складу кримінального правопорушення.

Стаття 2.10.8. Кваліфікація незакінченого злочину

1. Готування до злочину кваліфікується з посиланням на:

1) статтю Особливої частини цього Кодексу, що передбачає відповідний закінчений злочин,

2) статтю 2.5.11 цього Кодексу – у випадку готування до злочину, склад якого передбачає спричинення значної чи тяжкої майнової шкоди,

3) відповідну статтю Особливої частини цього Кодексу, яка визначає ознаки складу злочину, що змінюють ступінь тяжкості злочину,– за наявності таких ознак, та

4) частину 1 статті 2.6.2 цього Кодексу.

2. Якщо готування до злочину становить собою інше кримінальне правопорушення, передбачене окремою статтею Особливої частини цього Кодексу, то скоєне кваліфікується за статтями, які передбачають готування до злочину та вчинення відповідного закінченого кримінального правопорушення.

3. Замах на злочин кваліфікується з посиланням на:

1) статті, визначені у пунктах (1)–(3) частини 2 статті 2.10.2 цього Кодексу;

2) пункт (1) чи (2) частини 4 статті 2.6.3 цього Кодексу.

Стаття 2.10.9. Кваліфікація добровільної відмови від доведення злочину до кінця

1. Добровільна відмова від доведення злочину до кінця кваліфікується з посиланням на:

1) статті, визначені у пунктах (1)–(3) частини 2 статті 2.10.2 цього Кодексу;

2) частину 1 статті 2.6.2 або пункти 1 чи 2 частини 4 статті 2.6.3 цього Кодексу, та

3) статтю 2.6.4 або 2.6.5 цього Кодексу, яка передбачає добровільну відмову при незакінченому злочині.

2. Обґрунтування кваліфікації добровільної відмови від доведення злочину до кінця полягає у встановленні відповідності між фактичними ознаками готування до відповідного злочину чи замаху на нього та ознаками добровільної відмови, передбаченими у статті 2.6.4 або 2.6.5 цього Кодексу.

Стаття 2.10.10. Кваліфікація кримінального правопорушення, вчиненого у співучасті

1. Кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті, кваліфікується окремо щодо кожного співучасника з посиланням на:

1) статті, визначені у пунктах (1)–(3) частини 2 статті 2.10.2 цього Кодексу;

2) частину 1 статті 2.6.2 або пункти 1 чи 2 частини 4 статті 2.6.3 цього Кодексу,– за наявності ознак готування чи замаху на вчинення кримінального правопорушення у співучасті, та

3) частини 3–6 статті 2.7.2 цього Кодексу, яка передбачає вид співучасника.

2. Ознаки об’єкта, об’єктивної сторони та суб’єктивної сторони складу кримінального правопорушення, вчиненого у співучасті, включаючи ознаки, які змінюють ступінь тяжкості злочину, враховуються при кваліфікації діяння кожного співучасника.

3. Ознаки суб’єкта кримінального правопорушення, вчиненого у співучасті, включаючи ознаки, які змінюють ступінь тяжкості злочину, враховуються при кваліфікації діяння лише особи, яка має такі ознаки.

4. Кримінальне правопорушення, вчинене у складі простої групи співучасником, який виконує одночасно кілька ролей, кваліфікується за статтею Особливої частини цього Кодексу про кримінальне правопорушення, вчинене виконавцем, з посиланням на кожну з частин 3, 4, 5 або 6 статті 2.7.2 цього Кодексу, яка передбачає відповідний вид співучасника.

5. Злочин, вчинений в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації, кваліфікується за статтею Особливої частини, яка передбачає такий злочин, та статтею 7.1.4 або 7.1.5 цього Кодексу.

6. Злочин, вчинений в складі або за завданням терористичної групи, кваліфікується за статтями 7.2.4–7.2.6, 7.2.8–7.2.10 цього Кодексу та за статтею 7.2.7 цього Кодексу.

Стаття 2.10.11. Зміна кваліфікації

1. Зміна кваліфікації означає складання формули кваліфікації, яка відрізняється від попередньої.

2. Зміна кваліфікації передбачає поліпшення, а у випадках, передбачених пунктами (5) і (6) частини 3 цієї статті, і погіршення правового статусу особи, діяння якої кваліфікується.

3. Підставами зміни кваліфікації є:

1) зміна положень цього Кодексу чи іншого законодавства, зокрема внаслідок прийняття рішення Конституційним Судом України;

2) надання Верховною Радою України згоди на обов’язковість міжнародного договору;

3) надання висновку Верховного Суду;

4) набрання чинності остаточним рішенням Європейського суду з прав людини у справі проти України;

5) встановлення нових фактичних обставин вчиненого діяння;

6) встановлення неправильного застосування цього Кодексу внаслідок помилки або зловживання слідчого, детектива, дізнавача, прокурора чи судді під час кримінального провадження,–

що вплинуло на визначення змісту ознак складу кримінального правопорушення або формули кваліфікації.

4. Неправильним застосуванням цього Кодексу, що тягне за собою зміну кваліфікації, є:

1) незастосування його положення, яке підлягає застосуванню;

2) застосування його положення, яке не підлягає застосуванню.

Книга третя.
ПРО КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

Розділ 3.1.
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ

Стаття 3.1.1. Поняття та мета кримінально-правового засобу

1. Кримінально-правовим засобом є передбачені цим Кодексом обмеження прав особи або покладення на неї обов'язків, що застосовуються судом як реагування на вчинення кримінального правопорушення чи іншого передбаченого цим Кодексом протиправного діяння.

2. Метою кримінально-правового засобу є убезпечення суспільства від кримінальних правопорушень та інших передбачених цим Кодексом протиправних діянь.

Стаття 3.1.2. Види кримінально-правових засобів

1. Видами кримінально-правових засобів є:

1) покарання;

2) пробація;

3) засоби безпеки;

4) реституція;

5) компенсація;

6) конфіскація майна;

7) вилучення речі;

8) судимість;

9) кримінально-правові засоби щодо юридичної особи.

Стаття 3.1.3. Кримінальна відповідальність

1. Кримінальною відповідальністю є кримінально-правові засоби, передбачені частиною 1 статті 3.1.2 цього Кодексу, які підлягають застосуванню до особи, засудженої за вчинення кримінального правопорушення.

Стаття 3.1.4. Кримінально-правові засоби щодо особи, яка не вчинила кримінальне правопорушення

1. У випадках, передбачених цим Кодексом, кримінально-правові засоби, зазначені у пунктах 3–7 і 9 частини 1 статті 3.1.2 цього Кодексу, можуть бути застосовані до особи, яка не вчинила кримінальне правопорушення.

Розділ 3.2.
ПОКАРАННЯ

Стаття 3.2.1. Види покарань за злочини і проступки

1. За вчинення злочину встановлюються як основні такі види покарань:

1) штраф;

2) ув'язнення на певний строк;

3) довічне ув'язнення.

2. Штраф може призначатися разом з ув'язненням на певний строк як додаткове покарання.

3. За вчинення проступку встановлюються як основні такі види покарань:

1) грошове стягнення;

2) безоплатні роботи;

3) обмеження свободи пересування;

4) арешт.

4. Грошове стягнення може призначатися разом з обмеженням свободи пересування або арештом як додаткове покарання.

Стаття 3.2.2. Штраф

1. Штраф – це примусове обмеження у реалізації права власності шляхом сплати засудженою особою визначеної судом грошової суми до Державного фонду відшкодування шкоди потерпілим.

2. Штраф як основне покарання за злочини 1–3 ступенів призначається в розмірах, визначених у статті 3.2.5 цього Кодексу.

3. Штраф як основне покарання не призначається у разі засудження:

1) за злочини, пов'язані із домашнім насильством;

2) особи, яка не має доходу або майна, достатніх для сплати штрафу, якщо його стягнення поставить таку особу у стан крайньої нужди, та за відсутності можливості його сплати в порядку, передбаченому частиною 7 цієї статті.

4. Штраф як додаткове покарання призначається у разі вчинення:

1) злочину з корисливого мотиву,

2) корупційного злочину або

3) умисного злочину, яким спричинено значну чи тяжку майнову шкоду.

5. Штраф як додаткове покарання призначається у таких розмірах:

1) за злочин 1 ступеня – від 50 до 200 розрахункових одиниць;

2) за злочин 2 ступеня – від 200 до 300 розрахункових одиниць;

3) за злочин 3 ступеня – від 300 до 400 розрахункових одиниць;

4) за злочин 4 ступеня – від 400 до 500 розрахункових одиниць;

5) за злочин 5 ступеня – від 500 до 750 розрахункових одиниць;

6) за злочин 6 ступеня – від 750 до 1000 розрахункових одиниць;

7) за злочин 7 ступеня – від 1000 до 1500 розрахункових одиниць;

8) за злочин 8 ступеня – від 1500 до 2000 розрахункових одиниць;

9) за злочин 9 ступеня – від 2000 до 2500 розрахункових одиниць.

6. Штраф сплачується протягом 60 днів з дня набрання вироком законної сили, крім випадків, передбачених частиною 7 цієї статті.

7. З урахуванням майнового стану особи суд у вироку може прийняти рішення про:

1) розстрочення штрафу, тобто його сплату частинами на строк до п'яти років, з визначенням розмірів платежів та періодичності (не рідше ніж один раз на 60 днів), або

2) відстрочення сплати штрафу на строк до одного року.

8. У разі несплати особою без поважної причини штрафу, призначеного як основне чи додаткове покарання:

1) у строк, передбачений частиною 6 цієї статті,

2) відповідно до порядку, визначеного в пункті (1) частини 7 цієї статті, або

3) на наступний день після закінчення строку відстрочення, визначеного в пункті (2) частини 7 цієї статті,–

несплачену суму штрафу суд замінює ув'язненням на певний строк з розрахунку, встановленому у частині 3 статті 3.2.11 цього Кодексу.

9. У разі несплати засудженою особою з поважної причини штрафу, призначеного як основне чи додаткове покарання, у строки, визначені частинами 6 та 7 цієї статті, суд ухвалює рішення про розстрочення або продовження розстрочення штрафу в порядку, передбаченому пунктом (1) частини 7 цієї статті, на строк до 5 років.

10. Поважними причинами несплати штрафу є особливі обставини, передбачені пунктом (1) частини 1 статті 3.4.8 цього Кодексу.

Стаття 3.2.3. Ув'язнення на певний строк

1. Ув'язнення на певний строк – це примусове обмеження у реалізації права на особисту свободу шляхом строкового тримання засудженої особи в місці ув'язнення.

2. Ув'язнення на певний строк встановлюється на строк від трьох місяців до двадцяти років,

а за злочини геноцид, агресії, а також пов'язані з умисним позбавленням життя людини злочини проти людяності і воєнні злочини (розділи 11.1–11.4 цього Кодексу), до тридцяти років.

3. Ув'язнення на певний строк призначається у місяцях, роках або роках і місяцях.

4. Ув'язнення на строк до двох років, призначене військовослужбовцю, за рішенням суду може відбуватися в дисциплінарному батальйоні.

Стаття 3.2.4. Довічне ув'язнення

1. Довічне ув'язнення – це примусове обмеження у реалізації права на особисту свободу шляхом безстрокового тримання засудженої особи в місці ув'язнення.

2. Довічне ув'язнення встановлюється і призначається лише за злочини 9 ступеня тяжкості.

3. Довічне ув'язнення не може бути призначене особі, яка:

1) була вагітною на час вчинення злочину,

2) вчинила злочин у віці до 21 року або

3) досягла 70 років на час ухвалення вироку.

Стаття 3.2.5. Санкції за злочини

1. За злочини залежно від ступеня їхньої тяжкості встановлюються такі санкції:

1) злочин 1 ступеня – штраф у розмірі від 100 до 500 розрахункових одиниць або ув'язнення на строк від трьох місяців до двох років;

2) злочин 2 ступеня – штраф у розмірі від 500 до 1000 розрахункових одиниць або ув'язнення на строк від двох до трьох років;

3) злочин 3 ступеня – штраф у розмірі від 1000 до 2000 розрахункових одиниць або ув'язнення на строк від трьох до чотирьох років;

4) злочин 4 ступеня – ув'язнення на строк від чотирьох до шести років;

5) злочин 5 ступеня – ув'язнення на строк від шести до восьми років;

6) злочин 6 ступеня – ув'язнення на строк від восьми до десяти років;

7) злочин 7 ступеня – ув'язнення на строк від десяти до тринадцяти років;

8) злочин 8 ступеня – ув'язнення на строк від тринадцяти до шістнадцяти років;

9) злочин 9 ступеня – ув'язнення на строк від шістнадцяти до двадцяти років або довічне ув'язнення.

2. За злочин 9 ступеня, який є злочином геноциду, агресії, злочином проти людяності або воєнним злочином (розділи 11.1–11.4 цього Кодексу), встановлюється санкція у виді ув'язнення на строк від шістнадцяти до тридцяти років або довічного ув'язнення.

Стаття 3.2.6. Грошове стягнення за проступок

1. Грошове стягнення – це примусове обмеження у реалізації права власності шляхом сплати засудженою особою визначеної судом грошової суми до Державного фонду відшкодування шкоди потерпілим.

2. Грошове стягнення як основне покарання призначається у розмірі від 50 до 100 розрахункових одиниць.

3. Грошове стягнення як основне покарання не призначається у разі засудження:

1) за проступки, пов'язані із домашнім насильством;

2) особи, яка не має доходу або майна, достатніх для сплати грошового стягнення, якщо його стягнення поставить таку особу у стан крайньої нужди, та за відсутності можливості його сплати в порядку, передбаченому частиною 7 цієї статті.

4. Грошове стягнення як додаткове покарання призначається у розмірі від 10 до 50 розрахункових одиниць.

5. Грошове стягнення як додаткове покарання призначається у разі вчинення:

1) проступку з корисливого мотиву або

2) корупційного проступку.

6. Грошове стягнення сплачується протягом 60 днів з дня набрання вироком законної сили, крім випадків, передбачених частиною 7 цієї статті.

7. З урахуванням майнового стану особи суд у вироку може прийняти рішення про:

1) розстрочення грошового стягнення, тобто його сплату частинами на строк до двох років, з визначенням розмірів платежів та періодичності (не рідше ніж один раз на 60 днів), або

2) відстрочення його сплати на строк до одного року.

8. У разі несплати особою без поважної причини грошового стягнення, призначеного як основне чи додаткове покарання:

1) у строк, передбачений частиною 6 цієї статті,

2) відповідно до порядку, визначеного в пункті (1) частини 7 цієї статті, або

3) протягом строку відстрочення, визначеного в пункті (2) частини 7 цієї статті,–

несплачену суму грошового стягнення суд замінює арештом з розрахунку, встановленому у частині 4 статті 3.3.12 цього Кодексу.

9. У разі несплати особою з поважної причини грошового стягнення, призначеного як основне чи додаткове покарання, у строки, визначені частинами 6 та 7 цієї статті, суд ухвалює рішення про розстрочення або продовження розстрочення грошового стягнення в порядку, передбаченому пунктом (1) частини 7 цієї статті, на строк до одного року.

10. Поважними причинами несплати грошового стягнення є особливі обставини, передбачені пунктом (1) частини 1 статті 3.3.9 цього Кодексу.

Стаття 3.2.7. Безоплатні роботи

1. Безоплатні роботи – це примусове обмеження у реалізації права на працю шляхом не оплачуваного виконання засудженою особою у вільний від роботи та навчання час праці, відповідної стану її здоров'я, види якої та перелік об'єктів, на яких вона виконується, визначають органи місцевого самоврядування.

2. Безоплатні роботи призначаються судом на строк від 1 до 3 місяців та відбуваються:

1) особою, яка досягла 18 років і має постійне місце роботи або навчається за очною формою,– 30 годин на місяць, але не більше ніж 4 години на день;

2) особою, яка досягла 18 років, але належить до незайнятого населення,– 60 годин на місяць, але не більше ніж 8 годин на день;

3) особою, яка не досягла 18 років,– 20 годин на місяць, але не більше ніж 2 години на день.

3. Безоплатні роботи не можуть бути призначені:

1) вагітній жінці;

2) особі, яка має на утриманні дитину віком до трьох років;

3) особі з інвалідністю I групи;

4) особі, яка досягла 70 років.

4. Якщо обставини, передбачені частиною 3 цієї статті, виникли в період відбування безоплатних робіт, особа звільняється від подальшого відбування цього покарання.

Стаття 3.2.8. Обмеження свободи пересування

1. Обмеження свободи пересування – це примусове обмеження у реалізації права на свободу пересування шляхом виконання засудженою особою обов'язку у вихідні, святкові дні та/або у нічний час у будні дні не залишати житло, яке є місцем її проживання.

2. Обмеження свободи пересування встановлюється на строк від 15 днів до 3 місяців.

3. Обмеження свободи пересування призначається у днях, місяцях або місяцях і днях.

Стаття 3.2.9. Арешт

1. Арешт – це примусове обмеження у реалізації права на особисту свободу шляхом тримання засудженої особи в установі виконання покарання на строк від 15 днів до 3 місяців.

2. Арешт призначається у днях, місяцях або місяцях і днях.

3. Арешт не може бути призначений:

1) вагітній жінці;

2) особі з інвалідністю I групи.

4. Якщо обставини, передбачені частиною 3 цієї статті, виникли в період відбування арешту, особа звільняється від подальшого відбування цього покарання.

5. Арешт, призначений військовослужбовцю, за рішенням суду може відбуватися на гауптвахті.

Стаття 3.2.10. Санкція за проступок

1. За проступок встановлюється така санкція:

1) грошове стягнення у розмірі від 50 до 100 розрахункових одиниць,
2) безоплатні роботи на строк від 1 до 3 місяців,
3) обмеження свободи пересування на строк від 15 днів до 3 місяців або
4) арешт на строк від 15 днів до 3 місяців.

Розділ 3.3.
ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ

Стаття 3.3.1. Загальні правила призначення покарання

1. Суд призначає покарання, яке за видом та розміром є необхідним і достатнім для досягнення його мети. Більш сувора міра покарання призначається лише у разі, якщо менш сувора міра є недостатньою для досягнення цієї мети.

2. Суд призначає покарання у межах санкції, встановленої статтями 3.2.5 і 3.2.10 цього Кодексу за злочин відповідного ступеня тяжкості або за проступок, та з урахуванням:

1) особливостей конкретного кримінального правопорушення,
2) особи винного,
3) кількості ознак, які підвищують ступінь тяжкості злочину,
4) обставин, які пом'якшують покарання за злочин та проступок (стаття 3.3.2 цього Кодексу) або обтяжують покарання за проступок (стаття 3.3.3 цього Кодексу),
5) висновку щодо ризиків вчинення нового кримінального правопорушення та інших висновків досудової доповіді органу пробації (при призначенні покарання за злочин),
6) положень статей 3.3.4–3.3.13 та інших положень Загальної частини цього Кодексу.

3. Щодо особи, якій призначене ув'язнення на певний строк за один злочин або за сукупністю злочинів, за наявності умов, передбачених частиною 1 статті 3.4.4 цього Кодексу, суд повинен розглянути питання про можливість невиконання під умовою призначеного ув'язнення на певний строк.

4. Щодо особи, якій призначено штраф або грошове стягнення, суд у вироку визначає, що в разі їх несплати без поважної причини, вони підлягають заміні відповідно до частини 8 статті 3.2.3, частини 8 статті 3.2.7 та частин 3 і 4 статті 3.2.12 цього Кодексу.

Стаття 3.3.2. Обставини, які пом'якшують покарання за злочин та проступок

1. Обставинами, які пом'якшують покарання за злочин та проступок, визнаються:

1) добровільне зізнання особи органу правопорядку чи прокурору про вчинене кримінальне правопорушення;
2) сприяння розкриттю та розслідуванню кримінального правопорушення;
3) розкаяння у вчиненому кримінальному правопорушенні;
4) надання допомоги потерпілій особі після вчинення кримінального правопорушення;
5) добровільна реституція та компенсація;
6) вчинення кримінального правопорушення неповнолітньою особою;
7) вчинення кримінального правопорушення жінкою в стані вагітності;
8) вчинення кримінального правопорушення обмежено осудною особою;
9) вчинення кримінального правопорушення внаслідок збігу тяжких особистих, сімейних чи інших обставин;
10) вчинення кримінального правопорушення через матеріальну, службову чи іншу залежність;
11) вчинення кримінального правопорушення внаслідок провокації.

2. Суд може визнати обставиною, яка пом'якшує покарання за злочин та проступок, й іншу обставину, не зазначену в частині 1 цієї статті, крім обставин, які знижують ступінь тяжкості злочину, зазначених у відповідних статтях Особливої частини цього Кодексу, при призначенні покарання за злочин.

Стаття 3.3.3. Обставини, які обтяжують покарання за проступок

1. Обставинами, які обтяжують покарання за проступок, визнаються вчинення проступку:

1) щодо особливо уразливої людини;

2) щодо подружжя, колишнього подружжя або іншої людини, з якою суб'єкт проступку перебуває (перебував) у сімейних чи близьких відносинах;

3) щодо особи (чи її близької людини) у зв'язку з виконанням нею службових повноважень чи професійних обов'язків, реалізацією нею суб'єктивного права чи виконання нею юридичного обов'язку в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

4) у складі простої групи;

5) з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

6) з використанням зброї чи іншого предмета, спеціально призначеного або заздалегідь підготовленого для спричинення шкоди життю чи здоров'ю людини;

7) з використанням засобу масової інформації, інформаційної системи чи мережі Інтернет;

8) у присутності малолітньої дитини, яка усвідомлювала обставини та значення вчиненого діяння;

9) в особливий період чи під час надзвичайного стану;

10) з мотиву статі чи ґендеру;

11) з корисливого мотиву;

12) особою, яка має непогашену судимість за умисний злочин.

Стаття 3.3.4. Призначення покарання за незакінчений злочин

1. При призначенні покарання за незакінчений злочин суд, керуючись статтями 2.6.2 і 2.6.3 цього Кодексу, враховує ступінь здійснення злочинного наміру та причини, внаслідок яких злочин не було доведено до кінця.

2. За замах на злочин 9 ступеня довічне ув'язнення не призначається, крім випадків вчинення злочину геноцид, злочину агресії, злочинів проти людяності та воєнних злочинів.

Стаття 3.3.5. Призначення покарання за кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті

1. При призначенні покарання співучасникам кримінального правопорушення суд враховує характер та ступінь участі кожного з них у вчиненні кримінального правопорушення.

Стаття 3.3.6. Призначення покарання за сукупністю злочинів

1. При сукупності злочинів суд:

1) призначає покарання за кожний злочин окремо,

2) складає покарання, призначені за кожний злочин, крім випадків, передбачених частинами 4 і 5 цієї статті, і

3) визначає остаточне покарання з урахуванням обмежень, передбачених частинами 2, 3 і 6 цієї статті.

2. Остаточне покарання у виді ув'язнення на певний строк не може перевищувати, якщо до сукупності входить (входять):

1) лише злочини 1-2 ступенів – 5 років;

2) хоча б один злочин 3-4 ступенів, за відсутності злочину 5-9 ступенів,– 8 років;

3) хоча б один злочин 5-6 ступенів, за відсутності злочину 7-9 ступенів,– 13 років;

4) хоча б один злочин 7-9 ступенів – 20 років;

5) хоча б один злочин 9 ступеня, який є злочином геноциду, агресії, злочином проти людяності або воєнним злочином (розділи 11.1–11.4 цього Кодексу),– 30 років.

3. При складанні основних покарань у виді штрафу остаточне покарання не може перевищувати трикратного розміру штрафу, передбаченого за більш тяжкий злочин із тих, що утворюють сукупність злочинів.

4. Якщо хоча б за один із злочинів призначено довічне ув'язнення, то остаточне покарання за злочини призначається шляхом поглинення будь-яких покарань довічним ув'язненням.

5. Якщо після набрання законної сили вироком буде встановлено, що засуджена особа винна ще і в іншому злочині, вчиненому до набрання законної сили цим вироком, суд:

1) призначає покарання за вказаний інший злочин, вчинений до набрання законної сили вироком суду,

2) визначає остаточне покарання за правилами, передбаченими частинами 1–4 цієї статті,

3) зараховує у строк покарання, визначеного за сукупністю злочинів, покарання, відбуте за попереднім вироком і

4) визначає покарання, яке підлягає відбуванню.

6. Остаточне покарання у разі сукупності злочинів, якщо особа однією дією вчиняє одночасно два або більше злочинів, відповідальність за які передбачено різними статтями цього Кодексу, суд визначає шляхом поглинення менш суворого покарання більш суворим, а у разі, якщо призначені покарання є однаковими за видом і розміром,– шляхом визначення у розмірі одного з таких покарань.

Стаття 3.3.7. Призначення покарання за сукупністю проступків

1. При сукупності проступків суд:

1) призначає покарання за кожний проступок окремо,

2) складає покарання, призначені за кожний проступок і

3) визначає остаточне покарання з урахуванням обмежень, передбачених частиною 2 цієї статті.

2. У разі призначення покарання при сукупності проступків остаточне покарання не може перевищувати при складанні основних покарань у виді:

1) безоплатних робіт – 6 місяців;

2) обмеження свободи пересування – 6 місяців;

3) арешту – 6 місяців;

4) грошового стягнення – 200 розрахункових одиниць.

3. Якщо після набрання законної сили вироком буде встановлено, що засуджена особа винна ще і в іншому проступку, вчиненому до набрання законної сили цим вироком, суд:

1) призначає покарання за вказаний інший проступок, вчинений до набрання законної сили вироком суду,

2) визначає остаточне покарання за правилами, передбаченими частинами 1–2 цієї статті,

3) зараховує у строк покарання, визначеного за сукупністю проступків, покарання, відбуте за попереднім вироком і

4) визначає покарання, яке підлягає відбуванню.

Стаття 3.3.8. Визначення покарання у разі засудження за проступок і злочин

1. Покарання, призначені за проступок і злочин, складанню не підлягають та виконуються самостійно.

Стаття 3.3.9. Призначення покарання за сукупністю вироків за злочин

1. Якщо особа, засуджена за злочин, після набрання вироком законної сили, але до повного відбуття покарання вчинила новий злочин, суд до покарання, призначеного за новим вироком, приєднує невідбуту частину покарання за попереднім вироком, крім випадків, передбачених частинами 3, 4 і 5 цієї статті.

2. При складанні покарань у виді ув’язнення на певний строк загальний строк покарання, остаточно призначеного за сукупністю вироків, не може перевищувати, якщо до сукупності входить (входять):

1) лише злочини 1-2 ступенів – 5 років;

2) хоча б один злочин 3-4 ступенів, за відсутності злочину 5-9 ступенів,– 10 років;

3) хоча б один злочин 5-6 ступенів, за відсутності злочину 7-9 ступенів,– 15 років;

4) хоча б один злочин 7-9 ступенів – 25 років;

5) хоча б один злочин 9 ступеня, який є злочином геноциду, агресії, злочином проти людяності або воєнним злочином,– 30 років.

3. Якщо хоча б одним із вироків призначене довічне ув’язнення, то остаточне покарання призначається шляхом поглинення будь-яких основних покарань довічним ув’язненням.

4. При вчиненні нового необережного злочину або умисного злочину 1-4 ступенів тяжкості особою, якій було відстрочено виконання покарання з пробацією, суд частково або повністю приєднує невідбуту частину покарання за попереднім вироком, з урахуванням:

1) стану виконання засудженим покладених на нього обов'язків,

2) виконання додаткового покарання у виді штрафу, і

3) висновків досудової доповіді органу пробації.

5. При вчиненні особою, якій було зупинено під умовою виконання довічного ув'язнення, нового умисного злочину 5–9 ступенів тяжкості, суд призначає покарання за правилами, передбаченими частинами 1 та 3 цієї статті.

6. При вчиненні особою, якій було зупинено під умовою виконання довічного ув'язнення, нового необережного злочину або умисного злочину 1-4 ступенів тяжкості суд до покарання, призначеного за новим вироком, приєднує покарання у виді ув'язнення строком на десять років.

7. Якщо особа, засуджена за злочин, після набрання вироком законної сили, але до повного відбуття покарання вчинила два або більше злочини, суд призначає покарання за ці злочини відповідно до статті 3.3.6 цього Кодексу, а потім призначає покарання за сукупністю вироків.

Стаття 3.3.10. Призначення покарання за сукупністю вироків за проступок

1. Якщо особа, засуджена за проступок, після набрання вироком законної сили, але до повного відбуття покарання вчинила новий проступок, суд за новим вироком призначає їй покарання за правилами, передбаченими статтями 3.3.1–3.3.3, 3.3.5 цього Кодексу, яке складанню з невідбутою частиною покарання за попереднім вироком не підлягає і виконується самостійно.

Стаття 3.3.11. Правила призначення за сукупністю кримінальних правопорушень та сукупністю вироків різних видів покарань

1. При призначенні їх за сукупністю кримінальних правопорушень і за сукупністю вироків не підлягають складанню та поглинанню між собою і виконуються самостійно покарання у виді:

1) штрафу та ув'язнення на певний строк або довічного ув'язнення;

2) штрафу та безоплатних робіт;

3) штрафу та обмеження свободи пересування;

4) грошового стягнення та арешту;

5) обмеження свободи пересування та арешту.

Стаття 3.3.12. Правила зарахування строку попереднього ув'язнення та заміни покарань

1. Попереднє ув'язнення зараховується судом у строк покарання у разі засудження до обмеження свободи пересування, арешту, ув'язнення на певний строк або довічного ув'язнення з розрахунку день за день.

2. Попереднє ув'язнення зараховується судом у строк покарання у разі засудження до штрафу або грошового стягнення з розрахунку один день попереднього ув'язнення за три розрахункових одиниці.

3. Несплачений штраф суд замінює ув'язненням на певний строк із розрахунку один день ув'язнення за три розрахункові одиниці несплаченого штрафу, але не більше ніж максимальний строк ув'язнення за злочин відповідного ступеня тяжкості.

4. Несплачене грошове стягнення суд замінює арештом, а особі, яка не досягла 16-річного віку – обмеженням свободи пересування, із розрахунку один день арешту за три розрахункові одиниці несплаченого грошового стягнення, але не більше ніж максимальний строк арешту, обмеження свободи пересування за проступок.

Стаття 3.3.13. Призначення покарання за угодою про примирення або про співпрацю

1. При призначенні покарання за угодою про примирення з потерпілою особою або угодою про співпрацю суд, перевіривши відповідність положень такої угоди вимогам цього Кодексу, призначає покарання, узгоджене сторонами угоди, яке може:

1) дорівнювати нижній межі менш суворого покарання за злочин,

2) бути призначене у межах санкції за злочин, який є менш тяжким на один чи два ступеня тяжкості порівняно зі вчиненим злочином, або

3) передбачати невиконання під умовою призначеного ув'язнення на певний строк.

Розділ 3.4.

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ.
ЗМІНА ПРИЗНАЧЕНОГО ПОКАРАННЯ

Стаття 3.4.1. Види звільнення від покарання та зміни призначеного покарання

1. Видами звільнення від покарання є:
   1) непризначення покарання;
   2) невиконання призначеного покарання;
   3) відстрочення виконання призначеного покарання;
   4) зупинення виконання покарання під умовою;
   5) припинення виконання покарання.
2. Видами зміни призначеного покарання є:
   1) скорочення (зменшення) призначеного покарання;
   2) заміна призначеного покарання;
   3) скорочення невідбутої частини покарання.

Стаття 3.4.2. Непризначення покарання у зв'язку з позитивною поведінкою особи після вчинення кримінального правопорушення

1. Не призначається покарання особі, яка вперше вчинила проступок або злочин 1-2 ступенів, якщо вона:
   1) щиро покаялася та
   2) примирилася з потерпілою особою.
2. Не призначається покарання особі, яка була учасником організованої групи, злочинної організації, збройного формування чи терористичної групи або сприяла їх створенню чи функціонуванню, якщо вона:
   1) щиро покаялася,
   2) добровільно припинила зв'язок з організованою групою, злочинною організацією, незаконним збройним формуванням чи терористичною групою або сприяння їй,
   3) добровільно повідомила прокурору чи органу правопорядку всю відому їй інформацію про діяльність такої групи, організації чи формування, її власну участь у ній (ньому), чи сприяння їй (йому), яку прокурор чи органи правопорядку інакше не змогли б отримати, та
   4) сприяла розкриттю діяльності такої групи, організації чи формування або запобіганню вчиненню ними нового злочину.
3. Не призначається покарання особі, яка вчинила шпигунство, якщо вона:
   1) щиро покаялась,
   2) добровільно повідомила прокурора чи орган правопорядку про зв'язок з іноземною державою, іноземною чи міжнародною організацією або їх представником, про отримане від них завдання, а також всю іншу відому їй інформацію про вчинення злочину,
   3) сприяла його розкриттю та
   4) не виконала злочинне завдання або виконала дії в інтересах контррозвідувальної чи розвідувальної діяльності на користь України.
4. Не призначається покарання особі, яка вчинила фінансування тероризму або фінансування злочинів проти державної безпеки, якщо вона:
   1) щиро покаялася,
   2) добровільно повідомила прокурора чи орган правопорядку всю відому їй інформацію про фінансування тероризму або злочинів проти державної безпеки та
   3) сприяла розкриттю вчиненого нею злочину і злочину, який вона фінансувала.
5. Не призначається покарання особі, яка вчинила незаконне поводження (обіг) щодо певного предмета, за винятком збуту, якщо вона:
   1) щиро покаялася,
   2) добровільно повідомила прокурору чи органу правопорядку всю відому їй інформацію про вчинення кримінального правопорушення, сприяла його розкриттю та
   3) добровільно видала прокурору чи органу правопорядку предмет, щодо якого вона здійснювала відповідне діяння, та вказала джерело його набуття.
6. Не призначається покарання особі, яка ухилилась від сплати коштів на утримання члена сім'ї, від погашення податкового боргу, заробітної плати чи іншої установленої законом виплати

або від сплати податку, збору чи єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, якщо вона до повідомлення їй про підозру сплатила відповідні платежі у двократному розмірі, а також передбачені законом або договором фінансові санкції чи неустойку (штраф, пеню).

7. Не призначається покарання особі, яка вперше ухилилась від виконання судового рішення або від призову на військову службу, від виконання обов'язків під час мобілізації, або від проходження альтернативної служби, навчальних чи спеціальних зборів, якщо вона:

1) щиро покаялася та

2) до повідомлення їй про підозру добровільно розпочала виконувати обов'язок, встановлений законом або угодою.

8. Не призначається покарання особі, щодо якої мало місце прохання надати чи вимагання неправомірної вигоди та яка надала неправомірну вигоду, якщо вона:

1) щиро покаялася,

2) добровільно та своєчасно, до отримання з інших джерел інформації про цей злочин, повідомила прокурора чи орган правопорядку всю відому їй інформацію про його вчинення та

3) сприяла розкриттю злочину щодо особи, яка просила надати чи вимагала неправомірну вигоду.

Положення частини 8 цієї статті не застосовується у разі, якщо пропозиція чи надання неправомірної вигоди були вчинені по відношенню до іноземної публічної службової особи.

9. Не призначається покарання особі, яка взяла участь у конфлікті як найманець, якщо вона:

1) щиро покаялася,

2) добровільно припинила участь у збройному конфлікті, воєнних або насильницьких діях,

3) добровільно повідомила прокурора чи орган правопорядку про свою участь у збройному конфлікті, воєнних або насильницьких діях, всю іншу відому їй інформацію про вчинення злочину та

4) сприяла розкриттю злочину найманства.

10. Не призначається покарання особі (крім організатора), яка вчинила антиконкурентні узгоджені дії, якщо вона:

1) щиро покаялася,

2) добровільно та своєчасно, раніше за інших учасників антиконкурентних узгоджених дій, повідомила про вчинення злочину Антимонопольний комітет України чи його територіальне відділення, надавши всю відому їй інформацію щодо його вчинення,

3) сприяла розкриттю злочину та

4) вжила ефективних заходів щодо припинення нею антиконкурентних узгоджених дій.

11. Вирішення питання про непризначення покарання у зв'язку з позитивною поведінкою особи після вчинення кримінального правопорушення, у випадках, передбачених частиною 1 цієї статті, здійснюється на підставі угоди про примирення, а у випадках, передбачених частинами 2–10 цієї статті – на підставі угоди про співпрацю.

Стаття 3.4.3. Непризначення покарання у зв'язку із закінченням строків давності

1. Не призначається покарання особі, якщо з часу вчинення нею кримінального правопорушення (його закінчення або припинення) і до дня набрання обвинувальним вироком законної сили минули:

1) два роки – у разі вчинення проступку;

2) строк, який дорівнює максимальному строку ув'язнення за відповідний злочин, визначений у статті 3.2.5 цього Кодексу,– у разі вчинення злочину 1-8 ступеня тяжкості.

2. У разі вчинення кримінального правопорушення щодо дитини обчислення строку давності, передбаченого частиною 1 цієї статті, розпочинається з дня, коли потерпіла людина досягла повноліття або, у разі її смерті, мала б досягти повноліття.

3. У разі вчинення кримінального правопорушення на тимчасово окупованій території Укріни обчислення строку давності розпочинаєтся з дня деокупації відповідної території або з'явлення із зізнанням до органів влади України.

4. Давність не застосовується у разі вчинення злочину 9 ступеня тяжкості.

5. Перебіг строків давності переривається, якщо до закінчення зазначених у частині 1 цієї статті строків особа вчинила проступок, передбачений у статті 8.2.25 цього Кодексу, або інше умисне кримінальне правопорушення. У цьому разі обчислення строку давності починається з часу вчинення нового кримінального правопорушення, а строки давності обчислюються окремо за кожне кримінальне правопорушення.

6. Перебіг строків давності, зазначених у частині 1 цієї статті, зупиняється з дня закриття кримінального провадження або постановлення виправдувального вироку щодо особи, які мали місце в результаті вчиненого в її інтересах зловживання, поєднаного з пропозицією чи наданням неправомірної вигоди. У цьому разі перебіг давності відновлюється (з дня набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо особи, яка вчинила зазначене зловживання), але покарання не призначається, якщо з часу вчинення кримінального правопорушення минуло 15 років.

Стаття 3.4.4. Невиконання під умовою призначеного ув'язнення на певний строк

1. Суд, з урахуванням відомостей про засуджену особу, стосовно якої не встановлено високого ризику вчинення нею нового злочину, та висновків доповіді уповноваженого органу пробації, за згодою особи на застосування до неї пробації, може за вчинення злочину (злочинів):

1) 1–5 ступенів, якщо особі призначено ув'язнення на строк не більше 6 років,– ухвалити не виконувати під умовою призначене ув'язнення на певний строк або

2) 1–6 ступенів, якщо сторонами угоди узгоджено ув'язнення на строк не більше 8 років, а також 7 ступеня, не пов'язаного із застосуванням насильства, якщо сторонами угоди узгоджено ув'язнення на строк не більше 10 років,– затвердити угоду про примирення з потерпілою особою або про співпрацю, якщо сторонами угоди узгоджено невиконання під умовою призначеного ув'язнення на певний строк.

2. Щодо особи, стосовно якої під умовою не виконується призначене ув'язнення на певний строк, застосовується пробація на строк, встановлений статтею 3.5.4 цього Кодексу.

3. Покарання у виді ув'язнення на певний строк не звертається до виконання, якщо особа під час пробації, призначеної відповідно до частини 2 цієї статті:

1) дотримувалась засобів пробації,

2) не ухилялась від амбулаторної психіатричної допомоги,

3) дотримувалась обмежувальних засобів та

4) не вчинила злочин або два чи більше проступки.

4. Невиконання під умовою призначеного ув'язнення на певний строк не застосовується щодо особи, яка:

1) була організатором злочину, вчиненого організованою групою, злочинною організацією або терористичною групою;

2) вчинила новий умисний злочин під час виконання пробаційних обов'язків.

Стаття 3.4.5. Невиконання ув'язнення на певний строк у зв'язку з участю особи в захисті України або в ліквідації надзвичайної ситуації

1. Особі, засудженій до ув'язнення на строк не більше 8 років (крім засудженої за злочин 6 ступеня, пов'язаний із застосуванням насильства), щодо якої не встановлено високого ризику вчинення нового злочину, суд може ухвалити рішення не виконувати призначене ув'язнення на певний строк у зв'язку з її бажанням взяти участь в захисті України в особливий період або ліквідації надзвичайної ситуації в умовах надзвичайного стану.

2. Участь особи в захисті України в особливий період або ліквідації надзвичайної ситуації в умовах надзвичайного стану зараховується судом у строк невиконаного покарання із розрахунку один день такої участі особи за 5 днів ув'язнення на певний строк.

3. Покарання у виді ув'язнення на певний строк не підлягає виконанню, якщо особа під час безпосередньої участі в захисті України в особливий період або ліквідації надзвичайної ситуації в умовах надзвичайного стану:

1) була представлена до державної нагороди України або

2) отримала значний або тяжкий розлад здоров'я.

4. Покарання у виді ув'язнення на певний строк підлягає виконанню, якщо особа:

1) ухилилась від участі в захисті України в особливий період або ліквідації надзвичайної ситуації в умовах надзвичайного стану або

2) вчинила новий умисний злочин або два чи більше проступків.

5. Якщо особа, щодо якої не виконувалося ув'язнення на певний строк у зв'язку з її участю в захисті України в особливий період або ліквідації надзвичайної ситуації в умовах надзвичайного стану, вчинить новий умисний злочин або два чи більше проступків, суд скасовує рішення про невиконання ув'язнення на певний строк і призначає покарання за сукупністю вироків.

Стаття 3.4.6. Невиконання призначеного покарання у зв'язку із закінченням строків давності його виконання

1. Призначене покарання не виконується, якщо з дня набрання обвинувальним вироком законної сили його не було виконано у такі строки:

1) п'ять років – у разі призначення покарання за вчинення проступку;

2) десять років – у разі призначення покарання за вчинення злочинів 1–4 ступенів тяжкості;

3) двадцять років – у разі призначення покарання за вчинення злочинів 5–8 ступенів тяжкості.

2. Давність не застосовується у разі засудження за злочин 9 ступеня тяжкості.

3. До строку давності не зараховується строк, протягом якого покарання не відбувалося у зв'язку із його:

1) невиконанням (статті 3.4.4, 3.4.5, 3.4.6, 3.4.7 цього Кодексу),

2) відстроченням (статті 3.4.8, 3.4.9 цього Кодексу) або

3) зупиненням (статті 3.4.10, 3.4.11, 3.4.12 цього Кодексу).

4. Перебіг давності зупиняється з дня ухилення особи від покарання.

5. У випадку, передбаченому частиною 4 цієї статті, перебіг давності відновлюється з дня з'явлення засудженого для відбування покарання або з дня його затримання, але покарання не виконується, якщо з часу набрання вироком законної сили минуло двадцять років.

6. Перебіг давності зупиняється з дня, коли вирок щодо особи повинен був бути звернений до виконання, якщо це не відбулося в результаті вчиненого в її інтересах зловживання, поєднаного з пропозицією чи наданням неправомірної вигоди. У цьому разі перебіг давності відновлюється з дня набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо особи, яка вчинила зазначене зловживання, але покарання не виконується, якщо з часу набрання вироком законної сили минуло двадцять п'ять років.

7. Перебіг давності переривається, якщо до закінчення строків, зазначених у частині 1 цієї статті, засуджений вчинить нове кримінальне правопорушення. У цьому разі обчислення строку давності виконання покарання починається з часу вчинення нового кримінального правопорушення.

Стаття 3.4.7. Відстрочення виконання призначеного покарання у зв'язку з хворобою

1. Судом відстрочується виконання призначеного покарання особі, яка хворіє на тяжку хворобу, що заподіює їй фізичних страждань та перешкоджає відбуванню покарання.

2. Судом відстрочується виконання призначеного покарання особі, якщо наявний у неї психічний розлад перешкоджає відбуванню покарання. До такої особи за рішенням суду застосовується примусова психіатрична допомога.

3. У разі зникнення підстав для відстрочення виконання призначеного покарання, зазначених у частинах 1 та 2 цієї статті, щодо особи виконується призначене покарання.

4. Перелік тяжких хвороб, передбачених частиною 1 цієї статті, визначається законодавством України.

5. Строк, протягом якого особі відстрочено покарання, не зараховується до строку призначеного покарання.

Стаття 3.4.8. Відстрочення виконання призначеного покарання у зв'язку з особливою обставиною

1. Особі, яка вчинила проступок або злочин 1–4 ступенів, може бути відстрочено виконання призначеного судом покарання у виді ув'язнення на певний строк, арешту, обмеження свободи пересування або безоплатних робіт, якщо:

1) виникла особлива обставина (збройний конфлікт, воєнний чи надзвичайний стан, смерть або тяжка хвороба члена сім'ї, вагітність засудженої особи),

2) ця обставина загрожує серйозним порушенням прав, свобод чи законних інтересів

засудженої особи або члена її сім'ї та

3) для відвернення такої загрози чи зменшення її наслідків потрібна тривала (понад 30 днів) участь засудженої особи.

2. Виконання покарання може бути відстрочено на строк існування підстави, передбаченої частиною 1 цієї статті, але не більше ніж на один рік.

3. У разі відстрочення покарання у зв'язку з особливою обставиною щодо особи, яка вчинила злочин 1–4 ступенів, застосовується пробація.

4. Якщо особа не вживає заходів для відвернення загрози серйозним порушенням прав, свобод чи законних інтересів засудженої особи або члена її сім'ї, чи зменшення її наслідків, суд за поданням уповноваженого органу з питань пробації достроково направляє її для виконання призначеного покарання.

5. Строк, протягом якого особі відстрочено покарання, не зараховується до строку призначеного покарання.

Стаття 3.4.9. Зупинення під умовою виконання ув'язнення на певний строк

1. Щодо особи, яка відбуває покарання у виді ув'язнення на певний строк, якщо вона має низький ризик вчинення нового злочину та здійснила повністю реституцію або компенсацію чи вжила усіх залежних від неї заходів для їх здійснення, суд за її згодою на застосування пробації зупиняє виконання невідбутої частини покарання після фактичного відбуття:

1) однієї третини строку ув'язнення, призначеного за злочин 1-4 ступенів, але не менше одного року ув'язнення;

2) половини строку ув'язнення, призначеного за умисний злочин 5-6 ступенів;

3) двох третин строку ув'язнення, призначеного за злочин 7-9 ступенів або злочин, вчинений під час пробації.

2. У разі, якщо особа відбуває ув'язнення на певний строк, призначене за сукупністю злочинів чи сукупністю вироків, то строк фактично відбутого особою покарання визначається виходячи зі встановленого в частині 1 цієї статті строку ув'язнення, призначеного за більш тяжкий злочин.

3. У разі зупинення виконання невідбутої частини ув'язнення на певний строк до засудженої особи застосовується пробація на строк, встановлений статтею 3.5.4 цього Кодексу, а також можуть бути призначені обмежувальні засоби.

4. Невідбута частина ув'язнення на певний строк звертається до виконання, якщо особа під час пробації:

1) не дотримувалась засобів пробації,

2) не дотримувалась обмежувальних засобів або

3) вчинила злочин або два чи більше проступки.

Стаття 3.4.10. Зупинення виконання ув'язнення на певний строк у зв'язку з участю особи в захисті України або ліквідації надзвичайної ситуації

1. Особі, яка відбуває покарання у виді ув'язнення на строк не більше 8 років (крім засудженої за злочин 6 ступеня, пов'язаний із застосуванням насильства), щодо якої не встановлено високого ризику вчинення нового злочину, суд може зупинити виконання невідбутої частини покарання у зв'язку з її бажанням взяти участь в захисті України в особливий період або ліквідації надзвичайної ситуації в умовах надзвичайного стану.

2. Участь особи в захисті України в особливий період або ліквідації надзвичайної ситуації в умовах надзвичайного стану зараховується судом у строк невідбутої частини покарання із розрахунку один день такої участі особи за 5 днів ув'язнення на певний строк.

3. Невідбута частина ув'язнення на певний строк не підлягає виконанню, якщо особа під час безпосередньої участі в захисті України в особливий період або ліквідації надзвичайної ситуації в умовах надзвичайного стану:

1) була представлена до державної нагороди України або

2) отримала значний або тяжкий розлад здоров'я.

4. Невідбута частина ув'язнення на певний строк підлягає виконанню, якщо особа:

1) ухилилась від участі в захисті України в особливий період або ліквідації надзвичайної ситуації в умовах надзвичайного стану або

2) вчинила новий умисний злочин або два чи більше проступків.

5. Якщо особа, щодо якої було зупинено виконання ув'язнення на певний строк у зв'язку з її участю в захисті України в особливий період або ліквідації надзвичайної ситуації в умовах надзвичайного стану, вчинить новий умисний злочин або два чи більше проступків, суд скасовує рішення про зупинення виконання покарання і призначає покарання за сукупністю вироків.

Стаття 3.4.11. Зупинення під умовою виконання довічного ув'язнення або його заміна

1. Особі, яка відбуває довічне ув'язнення, якщо щодо неї встановлено низький ризик вчинення нового злочину, здатна інтегруватися в суспільство та здійснила повністю реституцію або компенсацію чи вжила усіх залежних від неї заходів для їх здійснення, суд за її згодою на застосування пробації може зупинити виконання цього покарання після відбуття нею двадцяти п'яти років ув'язнення.

2. У разі зупинення виконання довічного ув'язнення до засудженої особи застосовується пробація, а також можуть бути призначені обмежувальні засоби.

3. Довічне ув'язнення звертається до виконання, якщо особа під час пробації:

1) не дотримувалась засобів пробації,

2) не дотримувалась обмежувальних засобів або

3) вчинила злочин або два чи більше проступки.

4. Особі, яка відбуває довічне ув'язнення, якщо щодо неї не встановлено високого ризику вчинення нового злочину та вона здійснила повністю реституцію або компенсацію чи вжила усіх залежних від неї заходів для їх здійснення, суд за її згодою може замінити довічне ув'язнення після відбуття нею не менше 15 років цього покарання ув'язненням на строк від 10 до 15 років, який обчислюється від дня заміни покарання.

Стаття 3.4.12. Припинення виконання покарання або скорочення невідбутої його частини у зв'язку з амністією

1. Амністія відповідно до Конституції України і з урахуванням положень цього Кодексу оголошується законом України стосовно визначеної категорії осіб. Індивідуальна амністія не допускається.

2. Закон про оголошення амністії може бути прийнятий не частіше одного разу на три роки або у зв'язку з особливою подією у житті суспільства.

3. Законом про оголошення амністії особі, яка відбуває покарання у виді обмеження свободи пересування чи арешту або ув'язнення на певний строк, може бути передбачено:

1) припинення виконання покарання або

2) скорочення невідбутої частини покарання.

4. Амністія не звільняє особу від виконання:

1) штрафу чи грошового стягнення як додаткового покарання,

2) засобів безпеки та

3) обов'язку щодо реституції чи компенсації.

5. Амністія поширюється на особу, яка на день набрання чинності законом про оголошення амністії відбула не менше однієї чверті строку покарання.

6. Амністія не застосовується до особи, яка вироком суду визнана винною у вчиненні злочину:

1) 6–9 ступеня тяжкості;

2) 3–5 ступеня тяжкості, якщо щодо особи судом встановлено високий ризик повторного вчинення злочину;

3) 1–5 ступеня тяжкості протягом одного року після постановлення обвинувального вироку суду, яким особі не призначено покарання з підстав, передбачених частинами 1–11 статті 3.4.2 цього Кодексу;

4) 1–5 ступеня тяжкості після постановлення обвинувального вироку суду, але до повного відбуття покарання;

5) 1–5 ступеня тяжкості в період пробації;

6) 1–5 ступеня тяжкості, якщо до особи раніше застосовувалися амністія або помилування за злочин, за який судимість з неї не знята.

7. До особи, яка відбуває покарання, призначене їй за сукупністю кримінальних правопорушень чи сукупністю вироків, амністія застосовується лише тоді, коли щодо жодного кримінального правопорушення, що утворюють сукупність, не виключається встановлена в

частині 6 цієї статті можливість її застосування.

8. Амністія застосовується за такими правилами:

1) рішення про застосування амністії ухвалюється судом щодо кожної особи індивідуально не пізніше, ніж протягом трьох місяців після набрання чинності законом про оголошення амністії;

2) застосування амністії не допускається, якщо особа проти цього заперечує;

3) якщо до особи може бути застосовано кілька підстав, передбачених законом про оголошення амністії, застосовується та із них, яка найбільше поліпшує становище особи.

9. Питання про застосування амністії до особи, засудженої судом іноземної держави, яка відбуває покарання на території України, вирішується судом України з дотриманням вимог міжнародних договорів України, та умов видачі цієї особи.

10. Положення закону про оголошення амністії, що не відповідають вимогам цього Кодексу, застосуванню не підлягають.

Стаття 3.4.13. Припинення виконання покарання або скорочення невідбутої частини покарання у зв'язку з помилуванням

1. Помилування відповідно до Конституції України і з урахуванням положень цього Кодексу здійснюється Указом Президента України стосовно індивідуально визначеної особи.

2. Помилування поширюється на особу, яка на день набрання чинності законом про оголошення амністії відбула не менше однієї чверті строку покарання.

3. Указом про помилування щодо особи, яка відбуває покарання у виді ув'язнення на певний строк, може бути передбачено:

1) припинення виконання покарання або

2) скорочення невідбутої частини покарання.

4. Помилування не звільняє особу від виконання:

1) штрафу як додаткового покарання,

2) засобів безпеки та

3) обов'язку щодо реституції чи компенсації.

5. Під час вирішення питання про помилування враховуються:

1) ступінь тяжкості вчиненого злочину,

2) строк відбутого особою покарання,

3) ставлення особи до вчиненого злочину і стан здійснення нею реституції чи компенсації,

4) ризик вчинення особою нового злочину,

5) обставини, що доводять доцільність помилування особи,

6) думка адміністрації установи виконання покарань, спостережної комісії, потерпілої особи про доцільність помилування особи та

7) висновок органу пробації.

6. Указ про помилування чи про відмову у помилуванні підлягає обов'язковому опублікуванню.

Стаття 3.4.14. Заміна довічного ув'язнення або припинення його виконання у зв'язку з помилуванням

1. Щодо особи, яка відбуває довічне ув'язнення, Указом Президента України про її помилування з дотриманням положень статті 3.4.13 цього Кодексу можуть бути передбачені:

1) заміна довічного ув'язнення після відбуття особою не менше 20 років цього покарання, ув'язненням на строк від 10 до 15 років, який обчислюється від дня заміни покарання, або

2) припинення виконання довічного ув'язнення після відбуття особою не менше 30 років цього покарання.

Стаття 3.4.15. Помилування для обміну

1. Указом Президента України у виняткових випадках може бути передбачено помилування особи, яка є підозрюваною, обвинуваченою, засудженою чи такою, що відбуває покарання, для обміну її на:

1) особу, яка затримана чи притягується до кримінальної відповідальності або

засуджена на тимчасово окупованій території України чи в іноземній державі, або

2) військовополоненого.

Стаття 3.4.16. Припинення виконання покарання або скорочення (зменшення) призначеного покарання на підставі положення Кримінального кодексу, що має зворотну дію в часі

1. Виконання покарання щодо особи, засудженої за діяння, кримінальна відповідальність за яке скасована, припиняється.

2. Якщо новий закон пом'якшує покарання за кримінальне правопорушення, то суд скорочує (зменшує) призначену засудженому міру покарання до максимальної межі, встановленої новим законом.

3. Якщо особа відбуває покарання, призначене їй за сукупністю кримінальних правопорушень або за сукупністю вироків, і законом, що має зворотну дію, скасовано відповідальність або пом'якшено покарання за окреме з них, суд:

1) застосовує відповідні положення частини 1 або 2 цієї статті та

2) визначає остаточне покарання, яке повинна відбути особа.

Розділ 3.5.
ПРОБАЦІЯ

Стаття 3.5.1. Засоби пробації

1. Контрольними засобами пробації є покладення на особу обов'язку:

1) періодично з'являтися для реєстрації до уповноваженого органу з питань пробації;

2) повідомляти уповноважений орган з питань пробації про зміну місця проживання, роботи або навчання;

3) не виїжджати за межі України, а також на тимчасово окуповану територію України без погодження з уповноваженим органом з питань пробації.

2. Корекційними засобами пробації є покладення на особу обов'язку:

1) брати участь у складанні та реалізації індивідуального плану ресоціалізації;

2) виконувати заходи, передбачені пробаційною програмою;

3) працевлаштуватися самостійно або за направленням органу державної служби зайнятості;

4) пройти навчання чи професійну підготовку;

5) пройти курс лікування від розладу психіки або поведінки внаслідок вживання психоактивних речовин або іншого соціально небезпечного захворювання;

6) пройти курс консультацій у психолога;

7) забезпечувати догляд за дитиною та її виховання.

3. Наглядовими засобами пробації є покладення на особу обов'язку::

1) виконувати суспільно корисні роботи;

2) перебувати під електронним моніторингом;

3) дотримуватися обмежень пробаційного арешту.

Стаття 3.5.2. Особи, до яких застосовується пробація

1. Пробація застосовується до особи, щодо якої:

1) призначено штраф як основне покарання;

2) не виконується призначене під умовою ув'язнення на певний строк (частина 2 статті 3.4.4 цього Кодексу);

3) відстрочено виконання призначеного покарання у зв'язку з особливою обставиною (частина 3 статті 3.4.9 цього Кодексу);

4) зупинено під умовою виконання невідбутої частини ув'язнення на певний строк (частина 3 статті 3.4.10 цього Кодексу);

5) зупинено під умовою виконання довічного ув'язнення (частина 2 статті 3.4.12 цього Кодексу);

6) встановлено високий ризик вчинення нового злочину після відбуття нею покарання за умисний злочин 5–9 ступенів.

2. Щодо особи, зазначеної у:

1) пунктах (1), (2), (4) частини 1 цієї статті,– обов'язковим є застосування контрольних засобів та можуть бути застосовані один або декілька корекційних чи наглядових засобів пробації;

2) пункті (3) частини 1 цієї статті,– обов'язковим є застосування контрольних засобів пробації;

3) пункті (5) частини 1 цієї статті,– обов'язковим є застосування контрольних засобів та можуть бути застосовані один або декілька корекційних засобів пробації;

4) пункті (6) частини 1 цієї статті,– обов'язковим є застосування контрольних засобів, можуть бути застосовані один або декілька корекційних засобів пробації, а також наглядовий засіб у вигляді покладення обов'язку перебувати під електронним моніторингом.

Стаття 3.5.3. Загальні правила застосування засобів пробації

1. Засоби пробації мають бути мінімально необхідними та достатніми для досягнення мети застосування кримінально-правових засобів.

2. При застосуванні засобів пробації враховуються відомості про:

1) відомості про особливості конкретного вчиненого злочину;

2) відомості про особу засудженого;

3) висновки щодо ризиків вчинення особою нового злочину та інші висновки доповіді уповноваженого органу пробації.

Стаття 3.5.4. Тривалість пробації

1. Тривалість пробації встановлюється щодо особи, якій:

1) призначено штраф як основне покарання (стаття 3.2.3 цього Кодексу) – на час до повної сплати суми штрафу;

2) призначене під умовою ув'язнення на певний строк не виконується (стаття 3.4.4 цього Кодексу) – на строк призначеного покарання у виді ув'язнення;

3) виконання призначеного ув'язнення на певний строк відстрочено у зв'язку з особливою обставиною (стаття 3.4.8 цього Кодексу) – на строк такого відстрочення;

4) виконання невідбутої частини ув'язнення на певний строк зупинено під умовою (стаття 3.4.9 цього Кодексу) – на строк невідбутої частини покарання;

5) виконання довічного ув'язнення зупинено під умовою (стаття 3.4.11 цього Кодексу) – на строк 10 років;

6) встановлено високий ризик вчинення нового злочину після відбуття покарання за умисний злочин 5–9 ступенів,– на строк 3 роки.

2. Тривалість пробації може бути збільшена на строк від 1 до 3 років з підстав, передбачених частиною 2 статті 3.5.8 цього Кодексу.

Стаття 3.5.5. Виконання суспільно корисних робіт

1. Суспільно корисні роботи полягають у безоплатному виконанні засудженою особою у вільний від роботи та навчання час праці, види якої та перелік об'єктів, на яких вона виконується, визначають органи місцевого самоврядування.

2. Суспільно корисні роботи призначаються на строк від 3 до 12 місяців.

3. Суспільно корисні роботи відбуваються:

1) засудженим, який досяг 18 років і має постійне місце роботи або навчається за очною формою,– не більше 30 годин на місяць, від 1 до 4 годин на день;

2) засудженим, який досяг 18 років, але належить до незайнятого населення,– не більше 60 годин на місяць, від 4 до 8 годин на день;

3) засудженим, який не досяг 18 років,– не більше 20 годин на місяць, від 1 до 2 годин на день.

4. Суспільно корисні роботи не застосовуються щодо:

1) вагітної жінки;

2) особи, яка має на утриманні дитину віком до трьох років;

3) особи з інвалідністю I групи;

4) особи, яка досягла 70 років.

Стаття 3.5.6. Перебування під електронним моніторингом

1. Електронний моніторинг полягає у нагляді за місцем перебування, переміщенням та особливостями поведінки засудженої особи за допомогою закріплення на її тілі електронного засобу.

2. Електронний моніторинг застосовується на строк від 2 до 12 місяців.

3. Електронний моніторинг не застосовується за наявності медичних протипоказань, визначених Міністерством охорони здоров'я України.

Стаття 3.5.7. Пробаційний арешт

1. Пробаційний арешт є частковою ізоляцією засудженої особи від суспільства шляхом виконання нею обов'язку у вихідні, святкові дні та/або у нічний час у будні дні:

1) не залишати житло, яке є місцем її проживання (домашній пробаційний арешт), або

2) перебувати в установі виконання покарань (пенітенціарний пробаційний арешт).

2. Пробаційний арешт встановлюється на строк від 1 до 6 місяців, а за злочини, пов'язані із застосуванням насильства,– від 2 до 12 місяців і застосовується з урахуванням особливостей конкретного вчиненого злочину, особи засудженого та висновків досудової доповіді органу пробації.

3. Пенітенціарний пробаційний арешт не застосовується до:

1) особи віком до 16 років;

2) вагітної жінки та жінки, яка має дитину віком до трьох років;

3) особи, яка самостійно виховує дитину віком до чотирнадцяти років (крім особи, яка вчинила злочин щодо дитини або в її присутності).

4. Домашній пробаційний арешт не застосовується до особи, яка вчинила домашнє насильство.

5. Пенітенціарний пробаційний арешт стосовно особи віком від 16 до 18 років встановлюється на строк від 15 діб до 3 місяців, а за злочини, пов'язані із застосуванням насильства,– від 3 до 6 місяців.

Стаття 3.5.8. Скасування, зміна або доповнення засобів пробації

1. Корекційні засоби можуть бути скасовані, змінені або доповнені, а частота з'явлення для реєстрації як контрольний засіб пробації – збільшена уповноваженим органом з питань пробації з урахуванням ризиків вчинення нового злочину та потреб особи.

2. Корекційні засоби пробації підлягають розширенню, а частота з'явлення для реєстрації як контрольний засіб пробації – збільшена, якщо особа:

1) без поважної причини не виконує хоча б один із покладених на неї обов'язків,

2) без поважної причини ухиляється від амбулаторної психіатричної допомоги, не виконує обмежувальні засоби або не здійснює реституцію чи компенсацію, або

3) вчинила проступок під час пробації.

3. Наглядові засоби пробації можуть бути змінені або доповнені судом за поданням уповноваженого органу з питань пробації з підстав, зазначених в частині 2 цієї статті.

Стаття 3.5.9. Правові наслідки пробації

1. Призначене покарання не підлягає виконанню, якщо особа під час пробації:

1) повністю виконала покладені на неї пробаційні обов'язки;

2) не вчинила новий злочин або два чи більше проступків.

2. Щодо особи, якій призначено штраф як основне покарання та яка протягом строку пробації повністю його сплатила, пробація припиняється з дня, наступного за днем сплати повної суми штрафу.

3. Особа, зазначена у пункті (2) частини 1 статті 3.5.2 цього Кодексу, направляється судом для відбування призначеного вироком покарання, якщо після зміни (розширення, збільшення чи доповнення) застосування засобів пробації вона без поважної причини:

1) не виконує хоча б один із застосованих до неї засобів пробації,

2) ухиляється від амбулаторної психіатричної допомоги,

3) не виконує обмежувальні засоби або

4) не здійснює реституцію чи компенсацію.

4. Щодо особи, зазначеної у пунктах (1), (2), (3), (4) частини 1 статті 3.5.2 цього Кодексу, яка протягом строку застосування пробації вчинила новий злочин або два чи більше проступків, суд скасовує рішення про пробацію і призначає покарання за сукупністю вироків.

5. Щодо особи, зазначеної у пункті (5) частини 1 статті 3.5.2 цього Кодексу, яка протягом строку застосування пробації вчинила новий необережний злочин або умисний злочин 1–4 ступенів, покарання призначається відповідно до частини 5 статті 3.3.9 цього Кодексу.

6. Суд призначає покарання особам, зазначеним у частинах 4 та 5 цієї статті за правилами, передбаченими в статтях 3.3.6, 3.3.9 цього Кодексу, якщо буде встановлено, що засуджений вчинив:

1) ще й інший злочин до постановлення вироку, у зв'язку з яким застосовувалася пробація;

2) під час застосування пробації злочин, у вчиненні якого його визнано винним після закінчення пробації.

7. Особа, зазначена у пункті (6) частини 1 статті 3.5.2 цього Кодексу, яка порушила пробаційні обов'язки, підлягає відповідальності за вчинення проступку, передбаченого статтею 8.3.8 цього Кодексу.

Розділ 3.6.
ЗАСОБИ БЕЗПЕКИ

Стаття 3.6.1. Види засобів безпеки

1. Засобами безпеки є:

1) примусова психіатрична допомога;

2) обмежувальні засоби;

3) оприлюднення інформації про особу, яка вчинила злочин.

Стаття 3.6.2. Загальні правила застосування засобів безпеки

1. До особи, яка вчинила діяння, передбачене цим Кодексом, може бути застосовано один або декілька засобів безпеки, незалежно від призначення покарання.

2. Засоби безпеки застосовуються судом з урахуванням кримінально-правової кваліфікації вчиненого нею діяння, відомостей про особу, та відповідно до правил, передбачених статтями цього Розділу.

Стаття 3.6.3. Примусова психіатрична допомога

1. Видами примусової психіатричної допомоги є:

1) надання амбулаторної психіатричної допомоги;

2) поміщення до закладу з наданням стаціонарної психіатричної допомоги – щодо осіб, вказаних у пунктах (1) і (2) частини 1 статті 3.6.4 цього Кодексу.

2. Під час визначення виду примусової психіатричної допомоги особі, яка вчинила протиправне діяння, суд, крім відомостей, зазначених у частині 2 статті 3.6.2 цього Кодексу, враховує її психічний стан та ймовірність вчинення нею нового протиправного діяння.

3. Зміст примусової психіатричної допомоги і тривалість її надання судом не визначаються.

Стаття 3.6.4. Застосування примусової психіатричної допомоги

1. Примусова психіатрична допомога може бути застосована до особи, яка:

1) визнана неосудною,

2) після вчинення кримінального правопорушення через наявний в неї психічний розлад не здатна відбувати покарання або

3) визнана судом обмежено осудною.

2. Строк, протягом якого особа була поміщена до закладу з надання стаціонарної психіатричної допомоги відповідно до пункту (2) частини 1 статті 3.6.3 цього Кодексу, зараховується у строк призначеного покарання із розрахунку один день перебування у закладі з надання стаціонарної психіатричної допомоги за один день ув'язнення на певний строк чи арешту.

Стаття 3.6.5. Обмежувальні засоби

1. Обмежувальні засоби полягають у забороні вчинення особою певних діянь, а також в обмеженні її прав та свобод з метою убезпечення суспільства від зловживання ними.

2. Судом можуть бути застосовані такі заборони:

1) перебувати у визначених місцях (зокрема в місці спільного проживання з потерпілою людиною, її близькою людиною або з дитиною, яка була свідком чи співучасником кримінального правопорушення, або якщо кримінальне правопорушення було вчинене з використанням дитини);

2) наближатися на визначену відстань до місця, у якому потерпіла людина або її близька людина, свідок чи співучасник кримінального правопорушення може постійно чи тимчасово перебувати у зв'язку з роботою, навчанням, лікуванням або з інших причин;

3) переслідувати потерпілу людину або її близьких, що включає фізичне слідування за ними, стеження або доведення до них факту, що за ними стежать чи будуть стежити;

4) спілкуватися з потерпілою людиною, її близькою людиною або з особою, яка була свідком чи співучасником кримінального правопорушення, особисто, через третіх осіб чи засоби зв'язку;

5) відвідувати спортивні та розважальні заходи з покладенням обов'язку перебувати під час їх проведення у певному місці або без такого;

3. Судом можуть бути застосовані такі обмеження права:

1) обіймати певні посади, у тому числі на громадських засадах;

2) брати участь в конкурсі на посади в органах державної влади чи органах місцевого самоврядування;

3) брати участь у виборах або референдумі;

4) здійснювати певні види діяльності;

5) використовувати транспортні засоби, механізми чи обладнання, використовувати або зберігати боєприпас, вибуховий пристрій, зброю чи небезпечний предмет, утримувати диких звірів, службових собак чи собак бійцівських порід, або здійснювати іншу діяльність, що створює підвищену небезпеку для особи, яка її здійснює, чи інших осіб;

6) перебувати на території України іноземцю або особі без громадянства, яка постійно не проживає в Україні;

7) здійснювати професійну діяльність, яка передбачає пряме та регулярне спілкування з дітьми.

4. Суд може покласти обов'язок:

1) видалити комп'ютерні дані, які є предметом або засобом вчинення кримінального правопорушення;

2) заблокувати доступ до таких комп'ютерних даних.

5. Обмежувальні засоби, передбачені пунктом (1) частини 2 цієї статті, застосовуються на строк:

1) за проступок – від 2 до 6 місяців;

2) за злочин – від 6 місяців до 2 років.

5. Обмежувальні засоби, передбачені частиною 3 цієї статті, застосовуються на строк:

1) за проступок – від 6 місяців до 2 років;

2) за вчинений злочин 1–4 ступенів тяжкості – від 2 до 5 років;

3) за вчинений злочин 5–9 ступенів тяжкості – від 5 до 15 років.

6. Обмежувальний засіб, передбачений пунктами 1 та 2 частини 3 цієї статті, суд зобов'язаний застосувати до особи, яка вчинила корупційне кримінальне правопорушення з використанням влади, службових повноважень чи професійних обов'язків або пов'язаних з ними можливостей.

7. Обмежувальний засіб, передбачений пунктом 7 частини 3 цієї статті, суд зобов'язаний застосувати до особи, яка вчинила щодо дитини кримінальне правопорушення, передбачене розділом 4.5 або статтями 7.6.5–7.6.7 цього Кодексу.

Стаття 3.6.6. Застосування обмежувальних засобів

1. Обмежувальні засоби застосовуються до осіб:

1) яким призначено покарання за вчинення кримінального правопорушення;

2) які звільнені від покарання у випадках, передбачених статтями 3.4.2, 3.4.4, 3.4.5, 3.4.7, 3.4.8, 3.4.9, 3.4.10, 3.4.11, 3.4.12, 3.4.13, 3.4.14 цього Кодексу.

2. Суд може застосувати один чи декілька обмежувальних засобів, передбачених частиною 2 статті 3.6.5 цього Кодексу, залежно від особливостей конкретного кримінального правопорушення та особи винного.

3. Строк обмежувальних засобів обчислюється з дня набрання рішенням суду законної сили у разі:

1) призначення особі покарання у виді грошового стягнення, безоплатних робіт (статті 3.2.7 і 3.2.8 цього Кодексу) чи штрафу (стаття 3.2.3 цього Кодексу) або

2) звільнення від покарання у випадках, передбачених статтями 3.4.2, 3.4.4, 3.4.5, 3.4.7, 3.4.8, 3.4.9, 3.4.10, 3.4.11, 3.4.12, 3.4.13, 3.4.14 цього Кодексу.

4. У разі призначення особі покарання у виді обмеження свободи пересування чи арешту, ув'язнення на певний строк або довічного ув'язнення обмежувальні засоби поширюються на весь час відбування цього покарання і, крім цього, на строк, визначений судом відповідно до частин 3 або 4 статті 3.6.5 цього Кодексу. Строк обмежувальних засобів у такому разі обчислюється з моменту закінчення відбування обмеження свободи пересування чи арешту, ув'язнення на певний строк або зупинення під умовою виконання довічного ув'язнення.

5. У разі застосування обмеження права обіймати певні посади або здійснювати певні види діяльності суд повинен точно зазначити характер та коло відповідних посад або вид (рід) відповідної діяльності. При цьому засуджений позбавляється можливості обіймати відповідні посади або займатися забороненою діяльністю у будь-якій сфері, а також обіймати такі посади або займатися такою діяльністю, які за своїм змістом і обсягом повноважень є аналогічними тим, з якими було пов'язане вчинення кримінального правопорушення.

6. Контроль за дотриманням обмежувальних засобів здійснює орган пробації та орган Національної поліції України у межах їх компетенції.

Стаття 3.6.7. Оприлюднення інформації про засудження особи

1. Оприлюднення інформації є засобом безпеки, що полягає у розміщенні інформації про особу, яка засуджена за вчинення умисного злочину 3–9 ступенів тяжкості, у:

1) засобах масової інформації, визначених судом, і

2) Єдиному державному реєстрі осіб, які вчинили злочини, передбачені статтями 4.5.4–4.5.9, 7.6.4–7.6.5 цього Кодексу.

2. У разі оприлюднення інформації про засудження особи не допускається розміщення відомостей про персональні дані інших учасників кримінального провадження.

Розділ 3.7.
РЕСТИТУЦІЯ ТА КОМПЕНСАЦІЯ

Стаття 3.7.1. Реституція та компенсація

1. Особа, яка вчинила кримінальне правопорушення, внаслідок якого порушене особисте право потерпілої особи та/або спричинена шкода потерпілій особі, територіальній громаді або державі, зобов'язана здійснити реституцію та/або компенсацію.

2. Реституцією є:

1) поновлення порушеного особистого права потерпілої людини,

2) повернення потерпілій особі (цивільному позивачу) майна, здобутого шляхом вчинення кримінального правопорушення, або

3) за згодою потерпілої особи (цивільного позивача) надання рівноцінного майна замість майна, здобутого шляхом вчинення кримінального правопорушення або знищеного чи пошкодженого, відновлення майна у натуральному вигляді чи відновлення властивостей пошкодженого майна.

3. Компенсацією є грошове відшкодування спричиненої кримінальним правопорушенням шкоди.

4. Добровільне здійснення особою реституції та/або компенсації враховується відповідно до положень цього Кодексу під час визначення засобів кримінальної відповідальності.

5. Якщо особа до моменту постановлення вироку не здійснила реституцію та/або

компенсацію, суд зобов'язує її відшкодувати (компенсувати) спричинену кримінальним правопорушенням шкоду у півторакратному розмірі, а у разі вчинення кримінального правопорушення з корисливого мотиву – у двократному розмірі.

6. У разі встановлення неможливості здійснення компенсації особою, визнаною винною у вчиненні умисного насильницького кримінального правопорушення, визначена вироком суду шкода компенсується потерпілій особі державою у випадках та в порядку, передбачених законом, за рахунок Державного фонду відшкодування шкоди потерпілим.

Розділ 3.8.
КОНФІСКАЦІЯ МАЙНА ТА ВИЛУЧЕННЯ РЕЧІ

Стаття 3.8.1. Конфіскація майна

1. Конфіскація майна полягає у примусовому безоплатному вилученні грошей, майнових прав та іншого майна, яке належить засудженій особі на праві власності, до Державного фонду відшкодування шкоди потерпілим.

2. Конфіскація застосовується щодо майна, яке:

1) є предметом кримінального правопорушення або доходом від такого предмета,

2) підшукане, пристосоване, використане як знаряддя або засіб вчинення кримінального правопорушення чи для схиляння особи до його вчинення,

3) використовувалося для фінансування чи матеріального забезпечення вчинення кримінального правопорушення, або

4) використовувалося як винагорода за вчинення кримінального правопорушення.

3. Конфіскація не застосовується щодо майна, яке:

1) підлягає поверненню власнику (законному володільцю), який не знав і не міг знати про його протиправне використання, або

2) не може бути стягнене за виконавчими документами (крім знаряддя та засобу вчинення кримінального правопорушення).

4. Конфіскація майна застосовується у випадках засудження особи за умисне кримінальне правопорушення як з призначенням покарання, так і зі звільненням від покарання.

Стаття 3.8.2. Конфіскація еквіваленту майна

1. Якщо майно, зазначене у частині 2 статті 3.8.1 цього Кодексу, було повністю або частково перетворене в інше майно, то конфіскації підлягають:

1) перетворене майно та

2) доходи від перетвореного майна.

2. Конфіскації підлягає грошова сума, що відповідає вартості майна на момент постановлення рішення суду, якщо майно, зазначене у частині 2 статті 3.8.1 цього Кодексу:

1) використане,

2) відчужене,

3) неможливо виділити з набутого законним шляхом майна або

4) втрачене, зіпсоване чи з інших причин його конфіскація є неможливою.

3. Конфіскація еквіваленту майна застосовується у випадках, передбачених частиною 4 статті 3.8.1 цього Кодексу.

Стаття 3.8.3. Вилучення речі

1. Вилучення речі полягає у безоплатному відчуженні речі, яка не належить засудженій особі на праві власності, у тому числі речі, вилученої з цивільного обороту, до Державного фонду відшкодування шкоди потерпілим.

2. Вилучення застосовується щодо речі, якій властиві ознаки майна, перелічені в частині 2 статті 3.8.1 цього Кодексу, а також речі, яка була одержана внаслідок вчинення кримінального правопорушення або є доходом від такої речі.

3. Вилучення не застосовується щодо речі, яка:

1) була предметом кримінального правопорушення чи одержана внаслідок його вчинення і підлягає поверненню потерпілій особі, або

2) підлягає поверненню власнику (законному володільцю), який не знав і не міг знати про її протиправне використання.

4. Вилучення речі застосовується у випадках, передбачених частиною 4 статті 3.8.1 цього Кодексу.

Стаття 3.8.4. Особливі випадки конфіскації майна і вилучення речі

1. У випадках, визначених статтями 3.8.1–3.8.3 цього Кодексу, конфіскація майна, конфіскація еквіваленту майна і вилучення речі можуть бути застосовані щодо майна або речі, пов'язаних із вчиненням неосудною особою чи особою, яка не досягла віку, встановленого статтею 2.3.7 цього Кодексу, протиправного діяння, передбаченого цим Кодексом.

2. Майно або річ, передбачені частиною 2 статті 3.8.1, частинами 1 і 2 статті 3.8.2, частиною 2 статті 3.8.3 цього Кодексу, які перебувають у третьої особи (в тому числі у банків або інших фінансових установ), підлягають:

1) поверненню власнику (законному володільцю) – якщо третя особа отримала їх безпосередньої від особи, яка вчинила кримінальне правопорушення чи інше протиправне діяння, передбачене цим Кодексом, або

2) конфіскації чи вилученню – якщо третя особа отримала їх від іншої особи відплатно, однак знала чи повинна була знати, що такі майно або річ відповідають ознакам, визначеним у частині 2 статті 3.8.1, частинах 1 і 2 статті 3.8.2, частині 2 статті 3.8.3 цього Кодексу;

3) конфіскації чи вилученню – якщо третя особа отримала їх від іншої особи безоплатно.

3. У разі вчинення кримінального правопорушення або іншого протиправного діяння, передбаченого цим Кодексом, коли майно або річ використовувалися як засіб підкупу, вони підлягають поверненню власнику (законному володільцю), якщо:

1) мало місце вимагання неправомірної вигоди;

2) особа виконала умови, передбачені частиною 8 статті 3.4.2 цього Кодексу.

Розділ 3.9.
СУДИМІСТЬ

Стаття 3.9.1. Поняття і значення судимості

1. Судимість – це правовий статус, в якому перебуває особа, засуджена за вчинення кримінального правопорушення, з дня набрання законної сили обвинувальним вироком суду і до дня зняття судимості.

2. Судимість має правове значення у випадках, передбачених цим Кодексом та іншими законами України.

Стаття 3.9.2. Погашення судимості

1. Судимість погашається:

1) з дня закінчення виконання покарання, пробації, засобів безпеки, реституції чи компенсації, конфіскації майна чи вилучення речі, покладених на особу у зв'язку із її засудженням за кримінальне правопорушення;

2) у випадку непризначення покарання у зв'язку з позитивною поведінкою особи після вчинення кримінального правопорушення (стаття 3.4.2 цього Кодексу),– через один рік після набрання законної сили обвинувальним вироком суду.

2. Судимість особи, яка не здійснила реституцію чи компенсацію і спричинена нею шкода була компенсована державою за рахунок Державного фонду відшкодування шкоди потерпілим, погашається після відшкодування такою особою шкоди в розмірі, передбаченому частиною 5 статті 3.7.1 цього Кодексу.

3. На особу, судимість якої погашена, до моменту її зняття поширюються правові обмеження, визначені іншими, крім цього Кодексу, законами України.

Стаття 3.9.3. Зняття судимості

1. Зняття судимості означає скасування судом щодо особи правових обмежень, які передбачені іншими, крім цього Кодексу, законами України, і поширювались на неї у зв'язку із засудженням за кримінальне правопорушення.

2. Зняття судимості здійснюється за клопотанням засудженої особи, якщо вона після

погашення судимості не вчинила іншого умисного кримінального правопорушення протягом строку, який відповідає:

1) тривалості фактично відбутого ув'язнення;

2) щодо особи, засудженої до штрафу,– двом рокам;

3) щодо особи, засудженої за проступок,– одному року.

Розділ 3.10.
ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ ЩОДО ОСОБИ, ЯКА ВЧИНИЛА КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ У НЕПОВНОЛІТНЬОМУ АБО МОЛОДОМУ ВІЦІ

Стаття 3.10.1. Вікова неосудність та вікова обмежена осудність

1. Неповнолітня особа, яка під час вчинення кримінального правопорушення або протиправного діяння, передбаченого цим Кодексом, досягла віку, встановленого частиною 1 статті 2.3.7 цього Кодексу, але має затримку психічного розвитку, пов'язану з педагогічною чи соціальною занедбаністю, і внаслідок цього не здатна:

1) усвідомлювати значення свого діяння або керувати ним, визнається неосудною (вікова неосудність);

2) повною мірою усвідомлювати значення свого діяння або керувати ним, визнається обмежено осудною (вікова обмежена осудність).

Стаття 3.10.2. Врахування ознак, які підвищують тяжкість злочину, вчиненого неповнолітньою особою

1. У разі вчинення злочину неповнолітньою особою ознаки, які підвищують його тяжкість на один ступінь, не враховуються, а ознаки, які підвищують тяжкість злочину на два ступеня, враховуються так, що підвищують його тяжкість на один ступінь.

Стаття 3.10.3. Застосування кримінально-правових засобів щодо неповнолітньої або молодої особи

1. Кримінально-правові засоби щодо неповнолітньої або молодої особи застосовуються з урахуванням:

1) віку такої особи,

2) рівня її інтелектуального розвитку,

3) її умов життя і виховання та

4) впливу на неповнолітню особу дорослих.

Стаття 3.10.4. Покарання щодо неповнолітньої або молодої особи

1. Штраф і грошове стягнення застосовуються до неповнолітньої або молодої особи, якщо вона має самостійний дохід або власне майно, на яке може бути звернене стягнення.

2. Ув'язнення на певний строк призначається особі, яка вчинила злочин у віці до 18 років, на строк не більше 20 років:

1) за сукупністю злочинів;

2) за сукупністю вироків за злочини;

3) за злочини 9 ступеня, які є злочинами геноциду, проти людяності або воєнними злочинами.

3. Довічне ув'язнення не призначається особі, яка вчинила злочин у віці до 21 року.

Стаття 3.10.5. Відстрочення виконання ув'язнення на певний строк неповнолітній особі

1. Щодо особи, якій призначено ув'язнення на певний строк за вчинені у віці до 18 років один злочин або сукупність злочинів, суд ухвалює рішення про невиконання ув'язнення на певний строк під умовою, крім випадків, коли мета застосування кримінально-правових засобів може бути досягнута лише шляхом виконання такого ув'язнення.

2. У разі невиконання під умовою призначення ув'язнення на певний строк щодо неповнолітньої особи застосовується хоча б один наглядовий засіб пробації, а також можуть застосовуватися контрольні та корекційні засоби, передбачені статтею 3.5.1 цього Кодексу.

Стаття 3.10.6. Зупинення виконання під умовою ув'язнення на певний строк щодо особи, яка вчинила злочин у неповнолітньому або молодому віці

1. Зупинення виконання під умовою ув'язнення на певний строк щодо особи, яка вчинила злочин у неповнолітньому або молодому віці та не має високого ризику вчинення злочину, здійснюється після фактичного відбуття нею:

1) однієї чверті строку ув'язнення, призначеного за злочин 1–4 ступеня;

2) однієї третини строку ув'язнення, призначеного за умисний злочин 5–6 ступеня;

3) половини строку ув'язнення, призначеного за злочин 7–9 ступеня або злочин, вчинений під час пробації.

Розділ 3.11.
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ЩОДО ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

Стаття 3.11.1. Юридичні особи, до яких застосовуються кримінально-правові засоби

1. Кримінально-правові засоби у випадках, передбачених статтею 3.11.2 цього Кодексу, можуть бути застосовані судом до юридичних осіб, у тому числі іноземних юридичних осіб приватного права.

2. Кримінально-правові засоби не застосовуються до державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування та організацій, створених ними у встановленому законом порядку, що фінансуються за рахунок відповідного державного чи місцевого бюджету, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, а також міжнародних організацій.

Стаття 3.11.2. Підстава застосування до юридичної особи кримінально-правових засобів

1. Підставою застосування до юридичної особи кримінально-правових засобів є вчинення:

1) від імені юридичної особи та в її інтересах або інтересах її асоційованої особи уповноваженою особою юридичної особи будь-якого передбаченого цим Кодексом умисного злочину 3–9 ступенів тяжкості;

2) внаслідок неналежного контролю з боку уповноваженої особи юридичної особи, підпорядкованою (підконтрольною) їй особою злочину:

проти особистої свободи та гідності людини (стаття 4.4.6);

проти сексуальної свободи та сексуальної недоторканості, вчиненого щодо дитини (статті 4.5.4–4.5.9);

проти рівноправності людей та політичних прав громадян (стаття 4.11.4);

проти порядку охорони здоров'я людей (статті 5.1.4–5.1.9);

проти порядку обігу психоактивних речовин (статті 5.2.4–5.2.9, 5.2.11–5.2.12);

проти безпеки довкілля (статті 5.3.4–5.3.12);

проти власності на речі, вчиненого з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей (статті 6.1.4, 6.1.5);

проти інтелектуальної власності (стаття 6.2.3);

проти фінансів (статті 6.3.5, 6.3.6, 6.3.7, 6.3.8, 6.3.9, 6.3.10, 6.3.11, 6.3.16, 6.3.17, 6.3.18, 6.3.20, 6.3.21, 6.3.22, 6.3.23);

проти порядку використання природних ресурсів (статті 6.5.4–6.5.6);

проти безпеки суспільства від організованої злочинної діяльності (статті 7.1.4–7.1.9);

проти безпеки суспільства від тероризму (статті 7.2.4–7.2.10);

проти моральності, вчиненого щодо дитини (статті 7.6.4–7.6.7);

проти інформаційної безпеки (статті 7.7.4–7.7.8);

проти доброчесності у приватній сфері та сфері спорту (статті 7.9.4–7.9.7),

проти правосуддя (статті 8.1.4–8.1.7, 8.2.3–8.2.16, 8.3.3, 8.3.4, 8.3.7);

проти міграційного режиму (статті 9.3.6 і 9.3.8);
проти доброчесності у публічній сфері (статті 9.5.4–9.5.9);
проти миру та безпеки людства (стаття 11.5.10).

2. Уповноваженою особою юридичної особи є суб'єкт злочину, який відповідно до закону, установчих документів юридичної особи, спеціального повноваження, договору чи рішення суду:

1) діючи індивідуально чи у складі колегіального органу юридичної особи, обіймає керівну посаду, представляє юридичну особу чи приймає рішення від її імені,

2) здійснює контроль у межах цієї юридичної особи або

3) є кінцевим бенефіціарним власником (контролером) цієї юридичної особи

3. Злочин визнається вчиненим в інтересах юридичної особи, якщо цей злочин:

1) створив умови для отримання юридичною особою неправомірної вигоди або призвів до набуття такої вигоди,

2) створив умови для реалізації нематеріального інтересу юридичної особи або призвів до його реалізації, або

3) був спрямований на її ухилення від юридичної відповідальності.

Стаття 3.11.3. Види стягнень та інших кримінально-правових засобів, що застосовуються до юридичних осіб

1. До юридичної особи суд може застосувати такі стягнення:

1) штраф або

2) ліквідація юридичної особи з конфіскацією її майна.

2. Додатково до штрафу або замість нього до юридичної особи суд може застосувати такі інші кримінально-правові засоби:

1) обмеження підтримки за рахунок публічних фінансів;

2) обмеження здійснення певної діяльності.

3. До юридичної особи суд може застосувати також оприлюднення інформації, що полягає у розміщенні інформації про юридичну особу, до якої, за наявності підстав, визначених у статті 3.11.2 цього Кодексу, застосовані кримінально-правові засоби у зв'язку із вчиненням злочину, передбаченого статтею 9.3.8 цього Кодексу.

Стаття 3.11.4. Штраф, що накладається на юридичну особу

1. Штраф – це примусове грошове стягнення, що підлягає сплаті юридичною особою на підставі судового рішення до Державного фонду відшкодування шкоди потерпілим, у розмірі, встановленому цим Кодексом.

2. Суд призначає штраф у двократному розмірі наданої (одержаної) неправомірної вигоди.

3. Якщо неправомірну вигоду не було надано (одержано) або її розмір неможливо обчислити, суд, залежно від ступеня тяжкості злочину, вчиненого уповноваженою особою юридичної особи, призначає штраф у разі вчинення злочину:

1) 1 ступеня тяжкості – у розмірі від 500 до 1000 розрахункових одиниць;
2) 2 ступеня тяжкості – у розмірі від 1000 до 2000 розрахункових одиниць;
3) 3 ступеня тяжкості – у розмірі від 2000 до 3000 розрахункових одиниць;
4) 4 ступеня тяжкості – у розмірі від 3000 до 6000 розрахункових одиниць;
5) 5 ступеня тяжкості – у розмірі від 6000 до 12000 розрахункових одиниць;
6) 6 ступеня тяжкості – у розмірі від 12000 до 18000 розрахункових одиниць;
7) 7 ступеня тяжкості – у розмірі від 18000 до 24000 розрахункових одиниць;
8) 8 ступеня тяжкості – у розмірі від 24000 до 36000 розрахункових одиниць;
9) 9 ступеня тяжкості – у розмірі від 36000 до 48000 розрахункових одиниць.

Стаття 3.11.5. Ліквідація юридичної особи з конфіскацією її майна

1. Юридична особа підлягає ліквідації у зв'язку із вчиненням її уповноваженою особою від імені юридичної особи та в її інтересах або в інтересах її асоційованої особи передбаченого цим Кодексом умисного злочину:

1) проти особистої свободи та гідності людини, передбаченого статтею 4.4.6 цього Кодексу;

2) проти рівноправності людей та політичних прав громадян, передбаченого статтею 4.11.4 цього Кодексу;

3) проти фінансів;
4) проти безпеки суспільства від діяльності злочинних організацій;
5) проти безпеки суспільства від тероризму;
6) проти доброчесності у публічній сфері;
7) проти доброчесності у приватній сфері та сфері спорту;
8) проти міграційного режиму, передбаченого статтею 9.3.6 цього Кодексу;
9) проти державної безпеки.

2. У разі ліквідації юридичної особи застосовується конфіскація майна, яка полягає у примусовому безоплатному вилученні за рішенням суду до Державного фонду відшкодування шкоди потерпілим, грошей, майнових прав та іншого майна, яке перебуває у власності чи фактичному володінні юридичної особи або її асоційованої особи, в інтересах яких було вчинено злочин уповноваженою особою.

3. При ліквідації юридичної особи суд може визнати недійсними угоди, укладені такою юридичною особою у зв'язку зі злочином, вчиненим від її імені та в її інтересах або в інтересах її асоційованої особи уповноваженою особою.

4. Судом може бути ухвалено рішення про оприлюднення інформації щодо ліквідації юридичної особи.

Стаття 3.11.6. Обмеження підтримки юридичної особи за рахунок публічних фінансів

1. Обмеження підтримки юридичної особи за рахунок публічних фінансів полягає в:

1) анулюванні наданих юридичній особі раніше пільг, субсидій, кредитів, податкових переваг, квот та преференцій, для одержання яких, за допомогою яких або з використанням яких уповноваженою особою було вчинено злочин від імені та в інтересах юридичної особи або в інтересах її асоційованої особи;

2) забороні на строк від одного року до п'яти років отримувати нові пільги, субсидії, кредити, податкові переваги, квоти та преференції.

Стаття 3.11.7. Обмеження здійснення юридичною особою певної діяльності

1. Обмеження здійснення юридичною особою певної діяльності може полягати в забороні на строк від одного року до п'яти років:

1) провадити певний вид господарської діяльності з анулюванням відповідного загального чи спеціального дозволу (ліцензії, концесії) або певний вид іншої діяльності;

2) вчиняти певні правочини;

3) брати участь у публічних закупівлях чи аукціонах;

4) випускати акції чи інші цінні папери;

5) утворювати нові юридичні особи;

6) функціонування філіалу, підрозділу чи закладу, який використовувався для вчинення кримінального правопорушення.

2. Обмеження здійснення юридичною особою певної діяльності застосовується щодо того виду діяльності юридичної особи, при здійсненні якого злочин було вчинено її уповноваженою особою.

Стаття 3.11.8. Загальні правила застосування до юридичної особи кримінально-правових засобів

1. При визначенні виду і розміру кримінально-правового засобу, що застосовується до юридичної особи, враховуються такі обставини:

1) ступінь тяжкості злочину, вчиненого уповноваженою особою;

2) характер та тривалість злочинної діяльності уповноваженої особи;

3) розмір і характер вигоди, отриманої юридичною особою або її асоційованою особою в результаті злочину, вчиненого уповноваженою особою;

4) сприяння уповноваженою особою або працівником юридичної особи у розкритті злочину, викритті його учасників, розшуку і знаходженні майна, отриманого в результаті злочину, вчиненого уповноваженою особою;

5) добровільне здійснення реституції та компенсації;

6) майновий стан юридичної особи;

7) застосування раніше кримінально-правових засобів щодо юридичної особи;

8) заняття юридичною особою благодійністю чи іншою суспільно корисною діяльністю;

9) наявність у юридичної особи належних комплайнс-правил (правил запобігання корупційним правопорушенням) та інших правил, а також ефективного внутрішнього контролю, які в цілому мали забезпечувати запобігання корупційним та іншим правопорушенням.

2. При застосуванні кримінально-правового засобу юридична особа зобов'язана здійснити реституцію чи компенсацію у повному обсязі.

3. З моменту винесення судом рішення про застосування кримінально-правового засобу щодо юридичної особи і до його повного виконання або скасування (звільнення від застосування) забороняються реорганізація юридичної особи та її ліквідація за рішенням засновників (учасників) або органу, уповноваженого статутом юридичної особи. Якщо юридична особа реорганізована до винесення судом рішення про застосування кримінально-правового засобу, то цей засіб застосовується до правонаступника юридичної особи.

4. Застосування кримінально-правового засобу до юридичної особи не виключає кримінальної відповідальності уповноваженої особи за вчинення нею злочину, передбаченого частиною 1 статті 3.11.2 цього Кодексу.

5. Відмова від застосування покарання до уповноваженої особи не тягне за собою відмови від застосування кримінально-правових засобів щодо юридичної особи, від імені та в інтересах якої або в інтересах асоційованої особи якої, або внаслідок неналежного контролю з боку уповноваженої особи якої вчинено злочин, за винятком непризначення покарання уповноваженій особі у зв'язку із закінченням строків давності.

6. Кримінально-правові засоби до юридичної особи не застосовуються, якщо потерпілою особою від злочину, вчиненого уповноваженою особою юридичної особи, є тільки ця юридична особа.

Стаття 3.11.9. Застосування до юридичної особи кримінально-правових засобів за вчинення уповноваженою особою двох або більше злочинів

1. У випадку, коли уповноважена особа вчинила два або більше злочинів від імені та в інтересах юридичної особи або в інтересах її асоційованої особи, або внаслідок неналежного контролю з боку уповноваженої особи юридичної особи, суд застосовує до юридичної особи стягнення та інші кримінально-правові засоби за кожний злочин окремо і визначає остаточне стягнення та інші кримінально-правові засоби з урахуванням положень частини 1 статті 3.11.8 цього Кодексу шляхом:

1) поглинання інших кримінально-правових засобів – якщо у зв'язку із вчиненням хоча б одного злочину призначена ліквідація юридичної особи;

2) повного або часткового складання стягнень у виді штрафу;

3) повного складання інших кримінально-правових засобів.

2. При застосуванні до юридичної особи кримінально-правових засобів за злочин, вчинений уповноваженою особою, за наявності невиконаного призначеного раніше кримінально-правового засобу, кожний з них виконується самостійно, крім випадків застосування судом ліквідації юридичної особи згідно зі статтею 3.11.5 цього Кодексу.

<u>ОСОБЛИВА ЧАСТИНА</u>

…

Книга четверта.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Розділ 4.1.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ

Стаття 4.1.1. Ознаки, що знижують тяжкість злочину на три ступеня

Ознаками, що знижують на три ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення злочину:

1) передбаченого статтею 4.1.5, з перевищенням меж правомірного захисту, меж використання захисного засобу, що вражає автономно, меж спричинення шкоди особі, яка вчинила протиправне посягання, при її затриманні, або меж крайньої необхідності;

2) передбаченого статтею 4.1.5, під впливом обумовленого пологами особливого психічного стану, у якому перебувала мати, яка вчинила вбивство своєї дитини;

3) передбаченого статтею 4.1.11, що полягає у перериванні жінкою власної вагітності і спричинення смерті плоду людини після початку 22 тижня вагітності.

Стаття 4.1.2. Ознаки, що знижують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що знижують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення злочину:

1) передбаченого статтею 4.1.5, виключно з мотиву співчуття до невиліковно хворої людини (крім неповнолітньої дитини або вагітної жінки) та з метою позбавлення її нестерпних фізичних страждань за її неодноразовим, явно вираженим проханням;

2) передбаченого статтею 4.1.5, під час виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи, злочинної організації або терористичної групи;

3) передбаченого статтями 4.1.6 чи 4.1.12, якщо смерть людини або плоду людини спричинена з необережності внаслідок неналежного виконання професійних обов’язків медичним чи фармацевтичним працівником через його фізичне, розумове або емоційне перенавантаження.

Стаття 4.1.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) щодо особливо уразливої людини;

2) щодо особи (чи її близької людини), яка займає особливо відповідальне становище, у зв’язку з виконанням нею службових повноважень в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

3) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

4) загальнонебезпечним способом;

5) з використанням влади, службових повноважень чи пов’язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище;

6) що спричинив смерть двох чи більше людей;

7) особою, яка має непогашену судимість за умисний злочин, передбачений статтями 4.1.5, 4.1.7–4.1.11.

Стаття 4.1.4. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) щодо уразливої людини;

2) щодо подружжя, колишнього подружжя або іншої людини, з якою суб’єкт злочину перебуває (перебував) у сімейних чи близьких відносинах;

3) щодо особи (чи її близької людини) у зв’язку з виконанням нею службових повноважень чи професійних обов’язків, реалізацією нею суб’єктивного права або виконання юридичного обов’язку в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

4) в складі простої групи;

5) передбаченого статтею 4.1.5, способом, що має характер особливого мучення;

6) з використанням влади, службових повноважень чи професійних обов’язків або пов’язаних з ними можливостей;

7) з використанням зброї чи іншого предмета, спеціально призначеного або

заздалегідь підготовленого для заподіяння шкоди життю чи здоров'ю людини;

8) у присутності малолітньої дитини, яка усвідомлювала обставини та значення вчиненого діяння;

9) особою, яка має непогашену судимість за умисний злочин, крім злочинів, передбачених статтями 4.1.5, 4.1.7–4.1.11;

10) з метою приховати інший злочин чи полегшити його вчинення;

11) з мотиву статі чи ґендеру;

12) з корисливого мотиву;

13) передбаченого статтею 4.1.6, особою, яка керувала транспортним засобом у стані сп'яніння;

14) передбаченого статтею 4.1.6, особою, яка не мала права на керування відповідним транспортним засобом або позбавлена такого права;

15) передбаченого статтею 4.1.6, особою, на яку покладено обов'язок дотримуватися спеціальних правил безпеки.

Стаття 4.1.5. Вбивство

Особа, яка спричинила смерть іншій людині,–

вчинила злочин 7 ступеня.

Стаття 4.1.6. Спричинення смерті з необережності

Особа, яка з необережності спричинила смерть іншій людині,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 4.1.7. Доведення до самогубства

Особа, яка:

1) жорстоко чи негуманно поводилась з іншою людиною,

2) погрожувала їй,

3) систематично принижувала її гідність або

4) систематично примушувала до дій чи бездіяльності,

внаслідок чого людина здійснила самогубство,–

вчинила злочин 7 ступеня.

Стаття 4.1.8. Доведення до спроби самогубства

Особа, яка:

1) жорстоко чи негуманно поводилась з іншою людиною,

2) погрожувала їй,

3) систематично принижувала її гідність або

4) систематично примушувала до дій чи бездіяльності,

внаслідок чого людина здійснила спробу самогубства, не доведену до кінця з причин, що не залежали від її волі,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 4.1.9. Схилення до самогубства

Особа, яка схилила іншу людину до самогубства, за відсутності ознак доведення до самогубства,–

вчинила злочин 7 ступеня.

Стаття 4.1.10. Схиляння до спроби самогубства

Особа, яка схиляла іншу людину до самогубства, що не було доведене до кінця з причин, що не залежали від волі цієї людини, за відсутності ознак доведення до спроби самогубства,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 4.1.11. Спричинення смерті плоду людини

Особа, яка спричинила смерть плоду людини, який виношувала вагітна жінка, після початку 22 тижня її вагітності,–

вчинила злочин 7 ступеня.

Стаття 4.1.12. Спричинення смерті плоду людини з необережності

Особа, яка з необережності спричинила смерть плоду людини, який виношувала вагітна жінка, після початку 22 тижня її вагітності,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Примітка. Не є суб'єктом цього злочину вагітна жінка, яка з необережності спричинила смерть плоду людини, який вона виношувала.

Розділ 4.2.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Стаття 4.2.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *тяжке ушкодження плоду людини* – ушкодження, спричинене плоду людини під час внутрішньоутробного розвитку, що спричинило тяжку шкоду його здоров'ю, яка встановлюється після народження дитини.

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 4.2.2. Ознаки, що знижують тяжкість злочинів на три ступеня

Ознаками, що знижують на три ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення злочину:

1) передбаченого статтею 4.2.6, з перевищенням меж правомірного захисту, меж спричинення шкоди особі, яка вчинила протиправне посягання, при її затриманні або меж крайньої необхідності;

2) передбаченого статтею 4.2.6, під час виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи, злочинної організації або терористичної групи;

3) передбаченого статтею 4.2.6, під впливом обумовленого пологами особливого психічного стану, у якому перебувала мати, яка спричинила тяжку шкоду здоров'ю дитини;

4) передбаченого статтею 4.2.10, що полягає у спричиненні жінкою тяжкого ушкодження власному плоду людини, який вона виношувала, після початку 22 тижня вагітності.

Стаття 4.2.3. Ознаки, що знижують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що знижують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, визнається вчинення злочину:

1) передбаченого статтею 4.2.12, якщо штучне переривання вагітності або стерилізація людини здійснені за її добровільною попередньою та інформованою згодою;

2) передбаченого статтями 4.2.9 чи 4.2.11, якщо тяжка шкода здоров'ю людини або тяжке ушкодження плоду людини спричинені з необережності внаслідок неналежного виконання професійних обов'язків медичним чи фармацевтичним працівником через його фізичне, розумове або емоційне перенавантаження.

Стаття 4.2.4. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) щодо особливо уразливої людини;

2) щодо особи (чи її близької людини), яка займає особливо відповідальне становище, у зв'язку з виконанням нею службових повноважень в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

3) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

4) загальнонебезпечним способом;

5) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними

можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 4.2.5. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) щодо уразливої людини;

2) щодо подружжя, колишнього подружжя або іншої людини, з якою суб'єкт злочину перебуває (перебував) у сімейних чи близьких відносинах;

3) щодо особи (чи її близької людини) у зв'язку з виконанням нею службових повноважень чи професійних обов'язків, реалізацією нею суб'єктивного права або виконання юридичного обов'язку в інтересах в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

4) в складі простої групи;

5) з використанням влади, службових повноважень чи професійних обов'язків або пов'язаних з ними можливостей;

7) з використанням зброї чи іншого предмета, спеціально призначеного або заздалегідь підготовленого для заподіяння шкоди життю чи здоров'ю людини;

8) у присутності малолітньої дитини, яка усвідомлювала обставини та значення вчиненого діяння;

9) особою, яка має непогашену судимість за умисний злочин;

10) з метою приховати інший злочин чи полегшити його вчинення;

11) з мотиву статі чи ґендеру;

12) з корисливого мотиву;

13) передбаченого статтями 4.2.9 чи 4.2.11, особою, яка керувала транспортним засобом у стані сп'яніння;

14) передбаченого статтями 4.2.9 чи 4.2.11, особою, яка не мала права на керування відповідним транспортним засобом або позбавлена такого права;

15) передбаченого статтею 4.2.9, особою, на яку покладено обов'язок дотримуватись спеціальних правил безпеки.

Стаття 4.2.6. Спричинення тяжкої шкоди здоров'ю

Особа, яка спричинила тяжку шкоду здоров'ю іншої людини,–
вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 4.2.7. Спричинення значної шкоди здоров'ю

Особа, яка спричинила значну шкоду здоров'ю іншої людини,–
вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.2.8. Спричинення істотної шкоди здоров'ю

Особа, яка спричинила істотну шкоду здоров'ю іншої людини,–
вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 4.2.9. Спричинення тяжкої шкоди здоров'ю з необережності

Особа, яка з необережності спричинила тяжку шкоду здоров'ю іншої людини,–
вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.2.10. Тяжке ушкодження плоду людини

Особа, яка спричинила тяжке ушкодження плоду людини,–
вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 4.2.11. Тяжке ушкодження плоду людини з необережності

Особа, яка з необережності спричинила тяжке ушкодження плоду людини,–
вчинила злочин 3 ступеня.

Примітка. Не є суб'єктом цього злочину мати, яка вчинила діяння, передбачене цією статтею, що призвело до спричинення тяжкої шкоди здоров'ю її новонародженої дитини.

Стаття 4.2.12. Штучне переривання вагітності

Особа, яка здійснила операцію чи процедуру штучного переривання вагітності:

1) не маючи права на її здійснення,

2) поза межами закладу охорони здоров'я, якому надане право на здійснення такої операції чи процедури, або

3) строк якої становить понад дванадцять тижнів, але до початку двадцять другого тижня, за відсутності передбаченої законодавством підстави, що дозволяє штучне переривання вагітності протягом цього строку,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.2.13. Штучне переривання вагітності внаслідок примушування або обману

Особа, яка:

1) примушувала вагітну жінку до штучного переривання вагітності або

2) повідомила вагітній жінці завідомо неправдиві відомості,

якщо внаслідок цього було здійснено штучне переривання її вагітності,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 4.2.14. Стерилізація людини внаслідок примушування або обману

Особа, яка:

1) примушувала іншу людину до стерилізації або

2) повідомила їй завідомо неправдиві відомості,

якщо внаслідок цього було здійснено стерилізацію,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 4.2.15. Насильство, яке завдало фізичного болю

Особа, яка вчинила насильство щодо іншої людини, яке завдало фізичного болю, але не спричинило розладу здоров'я, шляхом:

1) нанесення удару,

2) завдання побоїв або

3) застосування акустичного, світлового, термічного чи хімічного фактору,–

вчинила проступок.

Стаття 4.2.16. Спричинення значної шкоди здоров'ю з необережності

Особа, яка з необережності спричинила значну шкоду здоров'ю людини,–

вчинила проступок.

Розділ 4.3.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ МЕНТАЛЬНОЇ ТА ФІЗИЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ

Стаття 4.3.1. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) щодо особливо уразливої людини;

2) щодо особи (чи її близької людини), яка займає особливо відповідальне становище, у зв'язку з виконанням нею службових повноважень в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

3) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

4) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне

становище.

Стаття 4.3.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) щодо уразливої людини;

2) щодо подружжя, колишнього подружжя або іншої людини, з якою суб'єкт злочину перебуває (перебував) у сімейних чи близьких відносинах;

3) щодо особи (чи її близької людини) у зв'язку з виконанням нею службових повноважень чи професійних обов'язків, реалізацією нею суб'єктивного права або виконання юридичного обов'язку в інтересах в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

4) в складі простої групи;

5) з використанням влади, службових повноважень чи професійних обов'язків або пов'язаних з ними можливостей;

6) передбаченого статтею 4.3.3, з використанням зброї чи іншого предмета, спеціально призначеного або заздалегідь підготовленого для спричинення шкоди життю чи здоров'ю людини;

7) передбаченого статтею 4.3.3, з використанням засобу масової інформації, інформаційної системи чи мережі Інтернет;

8) передбаченого статтею 4.3.3, у присутності малолітньої дитини, яка усвідомлювала обставини та значення вчиненого діяння;

9) особою, яка має непогашену судимість за умисний злочин;

10) з метою приховати інший злочин чи полегшити його вчинення;

11) з мотиву статі чи ґендеру.

Стаття 4.3.3. Погроза спричинити смерть чи тяжку шкоду здоров'ю

Особа, яка погрожувала іншій людині спричиненням смерті чи тяжкої шкоди здоров'ю, якщо ця людина сприйняла погрозу як таку, що може бути реалізована,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.3.4. Залишення в небезпеці

Особа, яка завідомо залишила без допомоги іншу людину, життю якої загрожувала реальна небезпека і яка була позбавлена можливості вжити заходів до самозбереження, якщо особа:

1) була зобов'язана піклуватися про цю людину і мала змогу надати їй допомогу або

2) сама поставила цю людину в небезпечний для її життя стан,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.3.5. Створення небезпеки для життя чи здоров'я іншої людини

Особа, яка небезпеку настання особливо тяжкої шкоди або значної чи тяжкої шкоди здоров'ю іншої людини:

1) створила або

2) не відвернула, будучи зобов'язаною та маючи можливість її відвернути,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Розділ 4.4.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ОСОБИСТОЇ СВОБОДИ ТА ГІДНОСТІ ЛЮДИНИ

Стаття 4.4.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *експлуатація людини*:

а) сексуальна експлуатація,

б) залучення до участі в порнобізнесі,

в) залучення до праці чи надання послуг без оплати або з оплатою, яка явно не відповідає інтенсивності і характеру праці чи надання послуг,

г) підкорення рабству або звичаям, подібним до рабства,

д) уведення у підневільний стан,

е) залучення у боргову кабалу,

є) вилучення у неї органів,

ж) проведення над нею дослідів,

з) усиновлення (удочеріння) з корисливого мотиву,

и) примусове запліднення,

і) примусове переривання вагітності чи примусова стерилізація,

ї) втягнення у зайняття жебрацтвом,

й) втягнення у злочинну діяльність,

к) використання у збройному конфлікті;

2) *заручник* – людина, яку інша особа позбавила особистої свободи з метою змусити орган державної влади, орган місцевого самоврядування, міжнародну організацію чи представництво іноземної держави, фізичну чи юридичну особу вчинити певну дію або утриматися від вчинення певної дії як умови звільнення людини.

Стаття 4.4.2. Ознаки, що знижують тяжкість злочину на два ступеня

Ознакою складу злочину, яка знижує на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, визнається вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтею 4.4.5, якщо людина була добровільно звільнена протягом дванадцяти годин з моменту позбавлення її особистої свободи, до неї не застосовувалось катування і не було спричинено шкоди її здоров'ю.

Стаття 4.4.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) щодо особливо уразливої людини;

2) щодо особи (чи її близької людини), яка займає особливо відповідальне становище, у зв'язку з виконанням нею службових повноважень в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

3) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

4) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище;

5) передбаченого статтею 4.4.5, поєднаного з поміщенням в заклад з надання психіатричної допомоги завідомо психічно здорової людини або людини, яка не потребує госпіталізації до такого закладу;

6) передбаченого статтею 4.4.5, поєднаного з примушуванням органу державної влади, органу місцевого самоврядування, міжнародної організації чи представництва іноземної держави, фізичної чи юридичної особи вчинити дію або утриматися від вчинення дії як умови звільнення захопленого заручника.

Стаття 4.4.4. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) щодо уразливої людини;

2) щодо подружжя, колишнього подружжя або іншої людини, з якою суб'єкт злочину перебуває (перебував) у сімейних чи близьких відносинах;

3) щодо особи (чи її близької людини) у зв'язку з виконанням нею службових повноважень чи професійних обов'язків, реалізацією нею суб'єктивного права або виконання юридичного обов'язку в інтересах в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

4) в складі простої групи;

5) з використанням влади, службових повноважень чи професійних обов'язків або

пов'язаних з ними можливостей;

6) передбаченого статтею 4.4.5, представником держави, у тому числі іноземної, або політичної організації, за їх завданням, за їх підтримки, з їх дозволу або за їх згодою;

7) передбаченого статтею 4.4.5, з поміщенням людини, позбавленої особистої свободи, у шкідливі для здоров'я умови;

8) передбаченого статтею 4.4.5, з утриманням людини, позбавленої особистої свободи, понад сім діб;

9) з корисливого мотиву.

Стаття 4.4.5. Позбавлення особистої свободи людини

Особа, яка:

1) без передбачених законом підстав затримала чи заарештувала людину,

2) захопила людину або

3) позбавила її особистої свободи в будь-якій іншій формі,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.4.6. Торгівля людьми

Особа, яка:

1) завербувала,

2) перемістила,

3) збула (передала),

4) приховала або

5) одержала людину,–

якщо це діяння було здійснене з метою експлуатації людини та одним із таких способів: примушування, обман, зловживання довірою, зловживання владою чи службовими повноваженнями, використання стану людини, яка є особливо уразливою чи уразливою людиною (крім неповнолітньої дитини), або підкуп третьої особи, яка контролює людину, а щодо неповнолітньої дитини – незалежно від мети та способу вчинення діяння,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 4.4.7. Примушування

Особа, яка примушувала іншу людину вчинити чи не вчинювати певну дію, крім випадків примушування, передбачених іншими статтями цього Кодексу,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.4.8. Примушування до співжиття у шлюбі чи без укладання шлюбу

Особа, яка примушувала іншу людину до:

1) співжиття у шлюбі чи без укладання шлюбу,

2) продовження примусово укладеного шлюбу або співжиття у шлюбі чи без укладання шлюбу, або

3) переміщення на територію іншої держави, ніж та, в якій вона проживає, для вступу в шлюб або для співжиття у шлюбі чи без укладання шлюбу,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.4.9. Застосування жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження

Особа, яка застосувала до людини жорстоке, нелюдське або таке, що принижує її гідність, поводження,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Розділ 4.5.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ СЕКСУАЛЬНОЇ СВОБОДИ ТА СЕКСУАЛЬНОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ЛЮДИНИ

Стаття 4.5.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *сексуальне проникнення* – вагінальне, оральне або анальне проникнення сексуального характеру будь-якою частиною тіла або будь-яким предметом в тіло іншої людини;

2) *відсутність добровільної згоди* – відсутність вираженої зовні волі потерпілої людини на вчинення щодо неї діяння, передбаченого статтями 4.5.4 чи 4.5.5 цього Кодексу, при усвідомленні такою особою значення вчинюваного діяння та за наявності у неї реальної можливості в будь-який момент відмовитися від вчинення щодо неї такого діяння. Не визнається добровільною згода, надана малолітньою дитиною на вчинення щодо неї діяння, передбаченого статтями цього Розділу;

3) *вік сексуальної згоди* – досягнення особою віку 16 років, після якого вона може надати добровільну згоду на вчинення дії сексуального характеру.

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 4.5.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтями 4.5.4–4.5.6, 4.5.8, 4.5.11, щодо особливо уразливої людини;

2) передбаченого статтями 4.5.4–4.5.6, 4.5.8, 4.5.11, щодо дитини, яка перебуває у стані, зумовленому вадою розумового або фізичного розвитку;

3) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

4) передбаченого статтями 4.5.4–4.5.6, 4.5.8, 4.5.11, способом, небезпечним для життя дитини;

5) з використанням влади, службових повноважень чи пов’язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 4.5.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтями 4.5.4–4.5.6, щодо уразливої людини;

2) передбаченого статтями 4.5.4–4.5.6, щодо подружжя, колишнього подружжя або іншої людини, з якою суб’єкт злочину перебуває (перебував) у сімейних чи близьких відносинах;

3) передбаченого статтями 4.5.4–4.5.6, щодо особи (чи її близької людини) у зв’язку з виконанням нею службових повноважень чи професійних обов’язків, реалізацією нею суб’єктивного права або виконання юридичного обов’язку в інтересах в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

4) в складі простої групи;

5) з використанням влади, службових повноважень чи професійних обов’язків або пов’язаних з ними можливостей;

6) з використанням зброї чи іншого предмета, спеціально призначеного або заздалегідь підготовленого для спричинення шкоди життю чи здоров’ю людини;

7) передбаченого статтями 4.5.4–4.5.11, у присутності малолітньої дитини, яка усвідомлювала обставини та значення вчиненого діяння;

8) передбаченого статтею 4.5.7, якщо дія сексуального характеру була поєднана з сексуальним проникненням;

9) особою, яка має непогашену судимість за умисний злочин;

10) з мотиву расової, національної чи релігійної ворожнечі.

Стаття 4.5.4. Зґвалтування

Особа, яка здійснила сексуальне проникнення за відсутності добровільної згоди іншої людини,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 4.5.5. Дія сексуального характеру, не пов'язана з сексуальним проникненням

Особа, яка здійснила дію сексуального характеру, не пов'язану з сексуальним проникненням, за відсутності добровільної згоди іншої людини,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.5.6. Примушування до дії сексуального характеру

Особа, яка примушувала іншу людину до дії сексуального характеру з третьою особою,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.5.7. Схиляння неповнолітньої дитини до дії сексуального характеру

Повнолітня особа, яка схиляла неповнолітню дитину до дії сексуального характеру з третьою особою,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.5.8. Дія сексуального характеру з людиною віком від 14 до 16 років

Повнолітня особа, яка здійснила дію сексуального характеру щодо іншої людини віком від 14 до 16 років за її добровільною згодою,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.5.9. Розбещення дитини

Повнолітня особа, яка:

1) схилила дитину віком до 16 років до споглядання за дією сексуального характеру або

2) демонструвала чи збула дитині віком до 16 років порнографічний предмет,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.5.10. Залучення дитини до виготовлення предмету дитячої порнографії або до участі у порнографічній виставі

Повнолітня особа, яка:

1) завербувала,

2) схилила або

3) примусила дитину до виготовлення предмету дитячої порнографії або до участі у порнографічній виставі,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.5.11. Сутенерські та інші дії, пов'язані з дитячою проституцією

Повнолітня особа, яка:

1) завербувала дитину для проституції,

2) схилила дитину до проституції,

3) примусила дитину до проституції,

4) вчинила дію сексуального характеру з дитиною, яка займається проституцією, або

5) отримала прибуток від дитячої проституції,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.5.12. Пропозиція неповнолітній дитині щодо сексуального спілкування

Повнолітня особа, яка запропонувала дитині віком до 16 років спілкування щодо дій сексуального характеру,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 4.5.13. Примушування до каліцтва жіночих геніталій

Особа, яка:

1) примушувала жінку до видалення у неї, інфібуляції або будь-якого іншого каліцтва в цілому чи частково зовнішніх геніталій або

2) спонукала неповнолітню жінку до цього,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 4.5.14. Сексуальне домагання

Особа, яка здійснила вербальну (словесну), невербальну або фізичну дію сексуального характеру, поєднану з порушенням гідності іншої людини шляхом створення залякувального, ворожого, принизливого чи образливого середовища,–

вчинила проступок.

Розділ 4.6.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ СІМ'Ї, ДІТЕЙ ТА ІНШИХ УРАЗЛИВИХ ЛЮДЕЙ

Стаття 4.6.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *економічне насильство* – позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів, на які потерпіла людина має передбачене законом право, або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, примушування до праці або заборона працювати чи навчатися;

2) *емоційна залежність* – залежність від відносин з людиною-агресором, яка характеризується неможливістю вибору у відносинах, що є руйнівними, поєднаною із відчайдушним страхом самотності;

3) *ухилення від сплати коштів на утримання члена сім'ї* – дії чи бездіяльність боржника, що полягають у невиконанні договору чи рішення суду щодо сплати коштів на утримання свого члена сім'ї чи колишнього члена сім'ї (зокрема приховування доходів, зміна місця проживання чи місця роботи без повідомлення державного виконавця, приватного виконавця), які призвели до виникнення заборгованості зі сплати таких коштів у розмірі, що сукупно складає суму виплат за два місяці відповідних платежів, починаючи з дня пред'явлення виконавчого документа до примусового виконання;

4) *злісне ухилення від сплати коштів на утримання члена сім'ї* – ухилення від сплати коштів на утримання члена сім'ї, що призвело до виникнення заборгованості зі сплати таких коштів у розмірі, що сукупно складає суму виплат за шість місяців відповідних платежів;

5) *погіршення якості життя* – стан, визначений за будь-якими двома з таких критеріїв:

а) фізичний стан: потерпіла людина втратила звичайну енергійність, у неї виникли неминаюча втома, фізичний дискомфорт, безсоння, нездатність до спокійного відпочинку та/або залежність від лікування, ліків чи психоактивных речовин;

б) інтелектуальні дисфункції: у потерпілої людини знизилась концентрація уваги, погіршилась пам'ять, виникли негнучкість, некритичність та/або вузькість мислення;

в) соціальна дезадаптація чи дезорієнтація: у потерпілої людини послабились соціальні зв'язки – поступово зникли близькі, з якими вона могла б поділитися і від яких одержати допомогу, гранично зменшились коло соціальних відносин, соціальна активність чи працездатність, виникли залежність, нездатність до самостійних рішень та/або відповідальних дій, посилилась безініціативність в роботі й особистому житті;

г) економічна недостатність як наслідок економічного насильства;

6) *психологічне страждання* – емоційна дезадаптація та/або дезорієнтація, за яких потерпіла людина внаслідок насильства відчуває хронічне почуття провини, депресію, високу тривожність та/чи песимізм, в неї знизились самооцінка чи концентрація, виникли негативні переживання, зникли позитивні емоції або виникли психосоматичні порушення – зміна ваги, алергійні реакції, виразки, непояснені болі та/або нервово-психічні захворювання (заїкуватість, тики, енурез, енкопрез тощо).

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 4.6.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) щодо особливо уразливої людини;

2) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

3) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 4.6.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтями 4.6.4, 4.6.6–4.6.6, 4.6.8–4.6.11, щодо уразливої людини;

2) щодо подружжя, колишнього подружжя або іншої людини, з якою суб'єкт злочину перебуває (перебував) у сімейних чи близьких відносинах;

3) в складі простої групи;

4) з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

5) передбаченого статтею 4.6.9, з використанням засобу масової інформації, інформаційної системи чи мережі Інтернет;

6) передбаченого статтею 4.6.4, у присутності малолітньої дитини, яка усвідомлювала обставини та значення вчиненого діяння;

7) передбаченого статтями 4.6.4, 4.6.6, 4.6.7 чи 4.6.13, внаслідок якого виникла безпритульність людини;

8) передбаченого статтею 4.6.11, з метою зміни громадянства дитини;

9) з корисливого мотиву;

10) передбаченого статтями 4.6.4 чи 4.6.5, щодо дитини особою, позбавленою батьківських прав.

Стаття 4.6.4. Домашнє насильство

Особа, яка систематично застосовувала фізичне, психологічне або економічне насильство щодо подружжя чи іншої близької людини, у тому числі колишньої, що спричинило:

1) фізичне чи психологічне страждання,

2) розлад здоров'я,

3) втрату працездатності,

4) емоційну залежність або

5) погіршення якості життя потерпілої людини,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 4.6.5. Використання у жебрацтві

Особа, яка використовувала уразливу людину для випрошування грошей, речей чи іншого майна у осіб, які не є для потерпілої людини близькими людьми,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 4.6.6. Зловживання опікунськими правами

Опікун чи піклувальник, який використав свої права на шкоду підопічної людини, що спричинило істотну майнову шкоду,–

вчинив злочин 1 ступеня.

Стаття 4.6.7. Неналежне виконання обов'язків щодо підопічної людини, що з необережності спричинило тяжку майнову шкоду

Особа, яка не виконала або неналежно виконала свій обов'язок стосовно дитини чи людини, щодо якої встановлена опіка або піклування, якщо це з необережності спричинило підопічній особі тяжку майнову шкоду,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.6.8. Злісне ухилення від сплати коштів на утримання члена сім'ї

Особа, яка злісно ухилилась від сплати коштів на утримання свого члена сім'ї чи колишнього члена сім'ї,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 4.6.9. Розголошення таємниці усиновлення

Особа, яка розголосила таємницю усиновлення всупереч волі усиновителя або усиновленої особи,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 4.6.10. Посередницька або комерційна діяльність щодо дитини

Особа, яка здійснила незаконну посередницьку або комерційну діяльність щодо:

1) усиновлення дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, чи дитини, народженої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, або

2) передавання такої дитини під опіку, піклування або на виховання в сім'ю громадян України чи іноземців,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 4.6.11. Вивезення дитини із України

Особа, яка незаконно:

1) вивезла дитину із України або

2) залишила її за кордоном,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 4.6.12. Підміна малолітньої дитини

Особа, яка:

1) підмінила чужу малолітню дитину іншою чужою чи своєю дитиною, внаслідок чого була змінена сім'я дитини, або

2) знищила докази походження підміненої дитини,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 4.6.13. Невжиття належних заходів щодо чужої дитини

Особа, яка невідкладно:

1) не повідомила орган влади, батьків чи опікунів про знайдену нею завідомо підкинуту, загублену або таку, що заблукала, малолітню дитину або

2) не передала цю дитину органу влади, батькам чи опікуну,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 4.6.14. Домашнє насильство, що не спричинило наслідків для потерпілої людини

Особа, яка систематично застосовувала фізичне, психологічне або економічне насильство щодо подружжя чи іншої близької людини, у тому числі колишньої,–

вчинила проступок.

Стаття 4.6.15. Використання праці дитини

Особа, яка без застосування примушування використовувала працю дитини, котра не досягла віку, з якого законодавством дозволяється працевлаштування,–

вчинила проступок.

Стаття 4.6.16. Втягнення дитини в асоціальну діяльність

Особа, яка втягнула дитину у:

1) пияцтво,

2) бродяжництво або

3) заняття азартною грою,–

вчинила проступок.

Стаття 4.6.17. Продаж алкогольного напою дитині

Особа, яка:

1) продала алкогольний чи слабоалкогольний напій дитині або

2) придбала алкогольний чи слабоалкогольний напій для дитини,–

вчинила проступок.

Стаття 4.6.18. Неналежне виконання обов'язків щодо підопічної людини, що з необережності спричинило значну майнову шкоду

Особа, яка не виконала або неналежно виконала свій обов'язок стосовно дитини чи людини, щодо якої встановлена опіка або піклування, якщо це з необережності спричинило значну майнову шкоду,–

вчинила проступок.

Стаття 4.6.19. Ухилення від утримання члена сім'ї

Особа, яка ухилилась від сплати коштів на утримання свого члена сім'ї чи колишнього члена сім'ї,–

вчинила проступок.

Стаття 4.6.20. Самочинне відібрання дитини

Особа, яка всупереч рішенню суду про відібрання дитини самочинно змінила місце проживання малолітньої дитини,–

вчинила проступок.

Стаття 4.6.21. Приховування обставини, за якої шлюб є недійсним

Особа, яка при вступі в шлюб завідомо приховала відому їй обставину, за якої шлюб відповідно до закону є недійсним,–

вчинила проступок.

Розділ 4.7.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПРИВАТНОСТІ

Стаття 4.7.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *конфіденційна інформація про іншу фізичну особу* – будь-які відомості та/чи дані про відносини немайнового або майнового характеру, обставини, події чи стосунки, пов'язані з особою або членами її сім'ї, за винятком передбаченої законами інформації, що стосується здійснення особою, яка займає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави чи органів місцевого самоврядування, її службових повноважень.

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 4.7.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) щодо особливо уразливої людини;

2) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

3) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 4.7.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом,

є вчинення умисного злочину:

1) щодо уразливої людини;

2) щодо подружжя, колишнього подружжя або іншої людини, з якою суб'єкт злочину перебуває (перебував) у сімейних чи близьких відносинах;

3) передбаченого статтею 4.7.7 цього Кодексу, щодо особи, зокрема журналіста (чи її близької людини), у зв'язку з виконанням нею службових повноважень чи професійних обов'язків, реалізацією нею суб'єктивного права або виконання юридичного обов'язку в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

4) в складі простої групи;

5) з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

6) з використанням спеціального технічного засобу отримання інформації;

7) з використанням засобу масової інформації, інформаційної системи чи мережі Інтернет;

8) з метою приховати інший злочин чи полегшити його вчинення;

9) з корисливого мотиву.

Стаття 4.7.4. Дії щодо інформації про особисте чи сімейне життя

Особа, яка конфіденційну інформацію про особисте чи сімейне життя незаконно:

1) зібрала,

2) зберігала,

3) використала або

4) поширила,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Примітка. Не є протиправними діями щодо інформації про особисте чи сімейне життя публічне повідомлення інформації:

1) про особу за її згодою,

2) про вчинення нею кримінального або іншого правопорушення, що підтверджено рішенням суду, крім випадків, коли розголошення цих даних становить кримінальне правопорушення, передбачене статтями 4.6.9, 4.7.6, 4.7.10, 4.10.15, 8.1.7, 8.2.11, 8.2.21, 8.2.22 цього Кодексу, або

3) в інших випадках, визначених законом, та в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Стаття 4.7.5. Порушення недоторканності житла чи іншого володіння

Особа, яка всупереч волі або зі спотворенням волі власника чи законного користувача:

1) проникла до житла чи іншого володіння,

2) відмовилася залишити його,

3) перебувала у ньому в заборонений час або

4) отримала доступ до осіб, майна, інших речей чи інформації, які перебувають у такому житлі чи іншому володінні,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 4.7.6. Розголошення таємниці кореспонденції

Особа, яка незаконно розголосила таємницю телефонних розмов, листування чи іншої кореспонденції,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 4.7.7. Обмеження інформаційних прав людини

Особа, яка незаконно:

1) обмежила свободу вільного вираження іншою людиною своїх поглядів чи переконань,

2) обмежила право вільно збирати, зберігати, використовувати чи поширювати інформацію, у тому числі право на вільний доступ до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, чи право на її поширення, або

3) заборонила висвітлювати окремі теми, показувати окремих осіб або в інший спосіб встановила цензуру процесу творчості чи результатів творчої діяльності,–
вчинила злочин 1 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 4.7.8. Обмеження права на інформацію

Особа, яка незаконно:

1) знищила конфіденційну інформацію про іншу людину,

2) змінила таку інформацію,

3) не надала іншій людині інформацію про стан її здоров'я, стан здоров'я її дитини чи підопічної людини,

4) приховала інформацію про причину смерті людини від члена її сім'ї чи іншої фізичної особи, уповноваженої членом сім'ї, або

5) відмовила громадянину у можливості ознайомитися в органі державної влади, органі місцевого самоврядування, юридичній особі з інформацією про себе, яка не є державною або іншою захищеною законом таємницею,–

вчинила проступок.

Стаття 4.7.9. Порушення права на особисті папери та зображення

Особа, яка особисті папери іншої людини, її фотографію або художній твір, на якому вона зображена, всупереч волі того, кому вони належать:

1) опублікувала чи публічно показала,

2) розповсюдила або

3) використала,–

вчинила проступок.

Стаття 4.7.10. Розголошення таємниці інформації про стан здоров'я

Особа, яка, будучи зобов'язаною зберігати лікарську таємницю, всупереч волі іншої людини розголосила інформацію про:

1) стан її здоров'я,

2) факт її звернення за медичною допомогою,

3) діагноз чи відомості, одержані при її медичному обстеженні, або

4) методи її лікування,–

вчинила проступок.

Стаття 4.7.11. Порушення права на використання імені

Службова особа, яка обнародувала ім'я як винуватої особи, яка затримана, підозрюється чи обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення, до набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо неї,–

вчинила проступок.

Стаття 4.7.12. Перешкоджання законній професійній діяльності журналістів

Особа, яка незаконно:

1) вилучила зібрані, опрацьовані, підготовлені журналістом матеріали,

2) тимчасово вилучила технічні засоби, якими він користується у зв'язку з професійною діяльністю,

3) відмовила у доступі журналіста до інформації,

4) заборонила критикувати публічну службову особу або

5) не допускала журналіста до певного місця чи території,–

вчинила проступок.

Розділ 4.8.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 4.8.1. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) щодо особливо уразливої людини;

2) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

3) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 4.8.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) щодо уразливої людини;

2) передбаченого статтею 4.8.3, щодо подружжя, колишнього подружжя або іншої людини, з якою суб'єкт злочину перебуває (перебував) у сімейних чи близьких відносинах;

3) передбаченого статтями 4.8.3, 4.8.5–4.8.10, щодо особи (чи її близької людини), у зв'язку з виконанням нею службових повноважень чи професійних обов'язків, реалізацією нею суб'єктивного права або виконання юридичного обов'язку в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

4) передбаченого статтями 4.8.4 чи 4.8.5, щодо одинокого батька, матері або особи, яка їх замінює, що виховує дитину віком до 14 років або дитину з інвалідністю;

5) в складі простої групи;

6) з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

7) передбаченого статтею 4.8.3, що спричинило позбавлення людини можливості понад сім діб користуватися своїм житлом;

8) з корисливого мотиву.

Стаття 4.8.3. Позбавлення житла

Особа, яка незаконно:

1) виселила із житла іншу людину або

2) позбавила власника чи законного володільця можливості користуватися житлом,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 4.8.4. Порушення трудових прав викривача

Службова особа, яка у зв'язку з повідомленням працівником як викривачем про вчинення іншою особою корупційного злочину, іншого корупційного чи пов'язаного з корупцією правопорушення обмежила трудові права працівника, а саме незаконно:

1) звільнила його з роботи чи примусила до звільнення,

2) притягнула до дисциплінарної відповідальності,

3) здійснила переведення чи переміщення,

4) погіршила умови праці,

5) відмовила у призначенні на іншу посаду,

6) зменшила заробітну плату (винагороду),

7) позбавила права підвищити кваліфікацію (пройти перепідготовку) або

8) позбавила права на відпочинок,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 4.8.5. Порушення угоди про працю

Службова особа юридичної особи, фізична особа – підприємець або уповноважена нею особа, яка шляхом примушування, обману чи зловживання довірою порушила угоду про працю, внаслідок чого:

1) працівник виконував роботу, не обумовлену угодою про працю, або

2) праця жінки чи дитини використовувалась на небезпечній для її здоров'я роботі,–
вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 4.8.6. Невиплата заробітної плати чи іншої установленої законом виплати

Керівник юридичної особи або фізична особа – підприємець, який не виплатив у повному або неповному обсязі заробітну плату (винагороду), стипендію, пенсію чи іншу установлену законом виплату людині більш як за два місяці,–
вчинив злочин 1 ступеня.

Стаття 4.8.7. Обмеження права на отримання загальної середньої освіти

Службова особа, яка незаконно:
1) відмовила у зарахуванні дитини до закладу загальної середньої освіти або
2) відрахувала її з такого закладу,–
вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 4.8.8. Порушення права на користування об'єктом права власності народу

Особа, яка:
1) порушила право на безперешкодний чи безоплатний доступ до узбережжя моря, морської затоки, лиману чи острову у внутрішніх морських водах у межах пляжної зони або до берегу річки, водойми чи острову для загального водокористування або
2) створила перешкоду в праві користування відповідно до закону природним ресурсом, який знаходиться в межах території України, чи природним ресурсом її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони,–
вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 4.8.9. Порушення права на підприємницьку діяльність

Особа, яка створила незаконну перешкоду в реалізації права на підприємницьку діяльність,–
вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 4.8.10. Примушування до участі у страйку або перешкоджання участі у страйку

Особа, яка:
1) примушувала іншу людину до участі у страйку або
2) незаконно перешкодила іншій людині в участі у страйку,–
вчинила злочин 1 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 4.8.11. Порушення трудових прав

Службова особа, яка незаконно обмежила трудові права працівника, а саме:
1) звільнила його з роботи чи примушувала до звільнення,
2) притягнула до дисциплінарної відповідальності,
3) здійснила переведення чи переміщення,
4) погіршила умови праці,
5) відмовила у призначенні на іншу посаду,
6) зменшила заробітну плату (винагороду),
7) позбавила права пройти перепідготовку або
8) позбавила права на відпочинок,–
вчинила проступок.

Стаття 4.8.12. Невиплата заробітної плати чи іншої установленої законом виплати

Керівник юридичної особи або фізична особа – підприємець, який не виплатив у повному або неповному обсязі заробітну плату (винагороду), стипендію, пенсію чи іншу установлену законом виплату особі більш як за один місяць,–
вчинив проступок.

Стаття 4.8.13. Обмеження права на отримання освіти

Службова особа, яка незаконно:

1) відмовила у зарахуванні людини до закладу освіти, крім закладу загальної середньої освіти, або

2) відрахувала її з такого закладу,–

вчинила проступок.

Стаття 4.8.14. Неправомірне стягнення оплати за навчання

Службова особа, яка стягнула оплату за навчання у закладі освіти, не передбачену законом чи договором,–

вчинила проступок.

Стаття 4.8.15. Порушення права на користування об'єктом державної чи комунальної власності

Особа, яка створила перешкоду в користуванні громадянином відповідно до закону для задоволення своїх потреб об'єктом права державної чи комунальної власності,–

вчинила проступок.

Стаття 4.8.16. Порушення права на соціальне забезпечення

Службова особа, яка:

1) незаконно відмовила іншій особі у призначенні виплати із фонду державного соціального страхування чи фонду загальнообов'язкового державного пенсійного страхування або

2) встановила розмір виплати із такого фонду менший, ніж передбачений законом,–

вчинила проступок.

Розділ 4.9.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ СВОБОДИ СВІТОГЛЯДУ ТА ВІРОСПОВІДАННЯ ЛЮДИНИ

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 4.9.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *утримування релігійної святині* – самоправні діяння щодо збереження під своїм контролем предмету або місця релігійного поклоніння чи паломництва вірян, які особа зобов'язана передати релігійній чи іншій організації чи звільнити на її користь згідно з рішенням відповідного державного органу.

Стаття 4.9.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) щодо особливо уразливої людини;

2) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

3) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 4.9.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) щодо уразливої людини;

2) в складі простої групи;

3) з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

4) передбаченого статтею 4.9.6, з використанням зброї чи іншого предмета, спеціально призначеного або заздалегідь підготовленого для спричинення шкоди життю чи здоров'ю людини;

5) передбаченого статтею 4.9.6, з корисливого мотиву.

Стаття 4.9.4. Порушення права на свободу світогляду чи віросповідання

Особа, яка порушила свободу іншої людини сповідувати будь-яку релігію, не сповідувати ніякої релігії або вести релігійну діяльність,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 4.9.5. Посягання на права людини під приводом сповідування релігії

Особа, яка керувала простою чи організованою групою осіб, діяльність якої здійснювалася під приводом сповідування релігії і була спрямована на спричинення шкоди правам чи свободам людини або моральності,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 4.9.6. Захоплення, утримання, зруйнування, пошкодження або осквернення релігійної споруди чи святині

Особа, яка релігійну споруду чи святиню:

1) захопила,

2) утримувала,

3) зруйнувала чи пошкодила, що спричинило істотну майнову шкоду, або

4) осквернила,

за винятком вчинення передбачених статтею 7.6.8 цього Кодексу дій щодо культурної цінністі,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 4.9.7. Примушування до богослужіння або перешкоджання його відправленню

Особа, яка:

1) примушувала священнослужителя до проведення богослужіння або

2) незаконно перешкодила відправленню богослужіння чи ритуального обряду, якщо це зірвало богослужіння чи обряд,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 4.9.8. Зруйнування чи пошкодження релігійної споруди або святині

Особа, яка зруйнувала чи пошкодила релігійну споруду або святиню, що спричинило неістотну майнову шкоду,–

вчинила проступок.

Розділ 4.10.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ВИБОРЧИХ ПРАВ ГРОМАДЯН ТА РЕФЕРЕНДУМНОГО ПРАВА

Стаття 4.10.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *предмети непрямого підкупу* – гроші, товари, пільги, переваги, послуги, роботи, цінні папери, кредити, лотерейні білети, інші матеріальні чи нематеріальні активи, що надаються виборцям чи учасникам референдуму. До товарів не відносяться матеріали передвиборної агітації,

надання яких у певних розмірах дозволено Виборчим кодексом України[1].

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 4.10.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

2) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 4.10.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) в складі простої групи;

2) передбаченого статтями 4.10.4 чи 4.10.5, з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей членом виборчої комісії або комісії з референдуму, уповноваженим представником кандидата на пост Президента України, представником партії, представником суб'єкта процесу всеукраїнського референдуму у Центральній виборчій комісії, уповноваженою особою політичної партії, представником організації політичної партії у виборчій комісії, уповноваженою особою суб'єкта процесу всеукраїнського референдуму, членом ініціативної групи референдуму, кандидатом чи довіреною особою кандидата;

3) передбаченого статтями 4.10.6 чи 4.10.7, з використанням засобу масової інформації, інформаційної системи чи мережі Інтернет;

4) передбаченого статтями 4.10.4–4.10.7, що завідомо спричинило визнання голосування на виборчій дільниці чи дільниці з референдуму недійсним або неможливість проведення підрахунку голосів чи встановлення результатів голосування на виборчій дільниці чи дільниці з референдуму, або неможливість встановлення підсумків голосування у відповідному виборчому окрузі чи окрузі з референдуму, або неможливість встановлення результатів виборів чи референдуму;

5) передбаченого статтями 4.10.6 чи 4.10.7, з корисливого мотиву.

Стаття 4.10.4. Перешкоджання здійсненню виборчих прав або референдумного права громадян

Особа, яка шляхом обману чи примушування перешкодила:

1) вільному здійсненню виборцем, учасником референдуму своїх виборчих прав чи права брати участь у референдумі або

2) діяльності іншого суб'єкта виборчого процесу, процесу референдуму, ініціативної групи референдуму, комісії з референдуму, члена виборчої комісії, члена ініціативної групи референдуму, члена комісії з референдуму або офіційного спостерігача при виконанні ними своїх повноважень чи здійсненні своїх прав,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.10.5. Втручання у діяльність виборчої комісії, комісії з референдуму

Особа, яка незаконно втрутилася у діяльність виборчої комісії, комісії з референдуму або члена виборчої комісії, комісії з референдуму з метою змінити їхні дії чи рішення,–

вчинила злочин 3 ступеня.

---

[1] Див.: Частина 6 статті 57 Виборчого кодексу України: виготовлені за рахунок виборчого фонду, що містять візуальні зображення партійної символіки та брендування виборчої кампанії, згадування імені або зображення кандидата, який балотується на виборах, такі як плакати, листівки, календарі, блокноти, ручки, запальнички, сірники, значки, бейджі, USB-флешки, вимпели, прапори, книги, пакети, футболки, кепки, шарфи, парасолі та інші матеріали передвиборної агітації, вартість яких не перевищує 6 відсотків неоподатковуваного мінімуму доходів громадян.

Стаття 4.10.6. Зрив роботи виборчої комісії чи комісії з референдуму

Член виборчої комісії чи комісії з референдуму, який ухилився від виконання своїх обов'язків у роботі відповідної комісії, що завідомо призвело до зриву роботи виборчої комісії, комісії з референдуму під час голосування, підрахунку голосів на виборчій дільниці чи дільниці з референдуму, встановлення підсумків голосування у відповідному виборчому окрузі чи окрузі з референдуму або встановлення результатів виборів чи референдуму,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Стаття 4.10.7. Втручання в роботу Державного реєстру виборців

Особа, яка:

1) подала до органу ведення Державного реєстру виборців завідомо неправдиві відомості про виборця,

2) внесла завідомо неправдиві відомості до бази даних Державного реєстру виборців або

3) несанкціоновано втрутилася в роботу бази даних Державного реєстру виборців,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.10.8. Фінансування політичної партії або передвиборної агітації чи агітації референдуму

Особа, яка:

1) здійснила внесок на підтримку політичної партії,

2) отримала такий внесок,

3) надала фінансову чи матеріальну підтримку для здійснення передвиборної агітації чи агітації референдуму або

4) отримала таку підтримку,

якщо розмір внеску чи підтримки або розмір перевищення дозволеного законом розміру внеску чи підтримки є більшим за сто розрахункових одиниць,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.10.9. Прийняття пропозиції або одержання неправомірної вигоди суб'єктом виборчого процесу чи процесу референдуму

Виборець, учасник референдуму, член виборчої комісії чи комісії з референдуму, кандидат або офіційний спостерігач, який:

1) прийняв пропозицію неправомірної вигоди за вчинення або невчинення будь-яких дій, пов'язаних з безпосередньою реалізацією ним своїх виборчих прав, права на участь у референдумі або права на участь у виборчому процесі чи процесі референдуму, або

2) одержав для себе чи третьої особи таку неправомірну вигоду,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Стаття 4.10.10. Пропозиція чи надання неправомірної вигоди суб'єкту виборчого процесу чи процесу референдуму

Особа, яка виборцю чи учаснику референдуму, члену виборчої комісії чи комісії з референдуму, кандидату або офіційному спостерігачу за вчинення або невчинення будь-яких дій, пов'язаних з безпосередньою реалізацією ним своїх виборчих прав, права на участь у референдумі або права на участь у виборчому процесі чи процесі референдуму:

1) запропонувала неправомірну вигоду або

2) надала її,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 4.10.11. Перешкоджання участі у виборчому процесі чи процесі референдуму

Особа, яка незаконно перешкодила іншій людині реалізувати право на участь у виборчому процесі чи процесі референдуму, а саме:

1) бути членом виборчої комісії чи комісії з референдуму, які організовують підготовку та проведення відповідних виборів чи референдуму,

2) бути членом ініціативної групи з проведення виборів чи референдуму,

3) брати участь у проведенні передвиборчої агітації чи агітації щодо проведення референдуму,

4) бути офіційним спостерігачем на виборах чи референдумі,

5) оскаржувати порушення прав виборця чи учасника референдуму або

6) здійснювати опитування виборців чи учасників референдуму щодо їх волевиявлення під час голосування,–

вчинила проступок.

Стаття 4.10.12. Дії з виборчим бюлетенем чи бюлетенем для голосування на референдумі

Особа, яка виборчий бюлетень чи бюлетень для голосування на референдумі:

1) отримала, не маючи на це законного права,

2) надала особі, яка не мала законного права його отримувати,

3) надала заповненим виборцю чи учаснику референдуму або

4) незаконно опустила до виборчої скриньки чи додала його до бюлетенів, призначених для підрахунку,–

вчинила проступок.

Стаття 4.10.13. Знищення, пошкодження чи приховування виборчого бюлетеня, бюлетеня для голосування на референдумі або заволодіння ними

Особа, яка виборчий бюлетень або бюлетень для голосування на референдумі, який не був законно виданий виборцю чи учаснику референдуму:

1) знищила,

2) пошкодила,

3) приховала або

4) заволоділа ним,–

вчинила проступок.

Стаття 4.10.14. Голосування більше одного разу під час виборів чи референдуму

Виборець чи учасник референдуму, який проголосував більше одного разу,–

вчинив проступок.

Стаття 4.10.15. Підписання протоколу членом виборчої комісії, комісії з референдуму

Голова, заступник голови, секретар чи інший член виборчої комісії або комісії з референдуму, який підписав протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці чи дільниці з референдуму або протокол про підсумки голосування в межах відповідного виборчого округу чи округу з референдуму або про результати виборів чи референдуму:

1) до остаточного заповнення протоколу або

2) не на засіданні виборчої комісії чи комісії з референдуму,–

вчинив проступок.

Стаття 4.10.16. Розголошення таємниці голосування

Особа, яка розголосила зміст волевиявлення іншого виборця або учасника референдуму під час виборів чи референдуму,–

вчинила проступок.

Стаття 4.10.17. Подання недостовірних відомостей у звіті політичної партії

Особа, яка подала завідомо недостовірні відомості:

1) у звіті політичної партії про майно, доходи, витрати і зобов’язання фінансового характеру або

2) у фінансовому звіті про надходження та використання коштів виборчого фонду політичної партії, місцевої організації політичної партії чи кандидата на виборах,–

вчинила проступок.

Стаття 4.10.18. Передвиборна агітація чи агітація референдуму, поєднана з непрямим підкупом

Особа, яка надала предмети непрямого підкупу фізичним чи юридичним особам, що супроводжувалося закликами або пропозицією голосувати чи не голосувати за певного кандидата (кандидатів), згадуванням імені такого кандидата (кандидатів) або партійної символіки,–

вчинила проступок.

Розділ 4.11.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ РІВНОПРАВНОСТІ ЛЮДЕЙ ТА ПОЛІТИЧНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН

Стаття 4.11.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *мирне зібрання* – збори, мітинг, похід, демонстрація, конференція, засідання, фестиваль тощо, що проводяться їх учасниками без використання зброї; ексцес одного чи кількох учасників зібрання, що виник попри волю організаторів, не перетворює зібрання у немирне;

2) *регіональна належність* – належність людини за народженням чи проживанням до регіону – частини території України або території компактного проживання українців за межами України, якій властиві певні історичні, географічні, мовні чи інші особливості.

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 4.11.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтями 4.11.4 чи 4.11.5, щодо особливо уразливої людини;

2) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

3) з використанням влади, службових повноважень чи пов’язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 4.11.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтями 4.11.4 чи 4.11.5, щодо уразливої людини;

2) в складі простої групи;

3) з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов’язаних з ними можливостей;

4) передбаченого статтями 4.11.4 або 4.11.5 цього Кодексу, з використанням засобу масової інформації, інформаційної системи чи мережі Інтернет;

5) передбаченого статтями 4.11.4 чи 4.11.5, в особливий період чи під час надзвичайного стану.

Стаття 4.11.4. Розпалювання ворожнечі чи ненависті

Особа, яка:

1) розпалювала чи пропагувала національну, расову або релігійну ворожнечу чи ненависть або ворожнечу чи ненависть за ознакою регіональної належності,

2) принижувала національну честь чи гідність,

3) ображала почуття людини у зв’язку з її приналежністю до певної раси чи її релігійними переконаннями,

4) публічно виправдовувала, заперечувала або явно применшувала злочин геноциду, злочини проти людяності чи воєнні злочини, як вони визначені у статтях 6, 7 та 8 Статуту Міжнародного кримінального суду, спрямованих проти групи людей або члена такої групи,

яка визначається за ознакою раси, кольору шкіри, релігії, родового чи національного чи етнічного походження, або

5) публічно виправдовувала, заперечувала або явно применшувала будь-який зі злочинів, як вони визначені у статті 6 Статуту Міжнародного військового трибуналу, доданого до Лондонської угоди від 8 серпня 1945 року, спрямованих проти групи осіб або члена такої групи, яка визначається за ознакою раси, кольору шкіри, релігії, родового, національного чи етнічного походження,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.11.5. Дискримінація

Особа, яка прямо чи опосередковано за будь-якою ознакою, зокрема ознакою раси, кольору шкіри, мови, політичних, релігійних чи інших переконань, статі, сексуальної орієнтації, ґендерної ідентичності, інвалідності, стану здоров'я, етнічного або соціального походження, майнового стану, регіональної належності чи місця проживання:

1) обмежила рівне право на доступ до державної служби чи служби в органах місцевого самоврядування,

2) порушила рівність прав жінки і чоловіка,

3) обмежила інше конституційне право людини чи громадянина або

4) встановила для людини прямі чи непрямі привілеї,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.11.6. Перешкоджання мирному зібранню

Особа, яка шляхом насильства чи погрози перешкоджала організації або проведенню мирного зібрання,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.11.7. Порушення права на об'єднання

Особа, яка:

1) незаконно перешкодила створенню, реєстрації чи діяльності професійної спілки, політичної партії, громадського, професійного або іншого об'єднання громадян чи членству людини в такому об'єднанні, або

2) примусила людину до вступу в будь-яке об'єднання громадян,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Примітка. Не вважається злочином, передбаченим цією статтею, ненасильницьке перешкоджання створенню, реєстрації чи діяльності професійної спілки, політичної партії, громадського, професійного чи іншого об'єднання громадян, програмні цілі або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, а також перешкоджання членству людини в такому об'єднанні.

Стаття 4.11.8. Утворення або діяльність заборонених політичних партій та громадських організацій

Особа, яка:

1) утворила політичну партію чи громадську організацію або

2) керувала діяльністю політичної партії чи громадської організації,

програмні цілі або дії якої спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини чи здоров'я населення,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.11.9. Обмеження свободи пересування чи прав громадянства

Особа, яка:

1) незаконно обмежила свободу пересування іншої людини, вільний вибір нею місця проживання чи право вільно залишати територію України,

2) позбавила громадянина України права в будь-який час повернутися в Україну,

3) незаконно позбавила громадянина України громадянства чи права змінити громадянство,

4) вигнала громадянина України за межі України або

5) видала його іншій державі,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 4.11.10. Створення організаційної структури політичної партії в державному органі

Особа, яка:

1) створила організаційну структуру політичної партії в органі виконавчої чи судової влади, виконавчому органі місцевого самоврядування, військовому формуванні, на державному підприємстві, у навчальному закладі або іншій юридичній особі публічного права або

2) керувала нею,–

вчинила проступок.

Стаття 4.11.11. Обмеження місця перебування

Особа, яка видворила іншу людину з обраного нею місця перебування, доступ до якого не заборонений законом, договором, адміністративним актом чи рішенням суду,–

вчинила проступок.

Книга п’ята.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПУБЛІЧНОГО ЗДОРОВ’Я

Розділ 5.1.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПОРЯДКУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ’Я ЛЮДЕЙ

Стаття 5.1.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *медична продукція:*

а) лікарський засіб;

б) ветеринарний препарат;

в) допоміжна речовина, призначена для використання при виробництві лікарського засобу або ветеринарного препарату;

г) медичний виріб;

д) допоміжний засіб до медичного виробу, частина або матеріал, розроблені та призначені для використання у виробництві й експлуатації медичного виробу та які є важливими для його цілісності;

е) програмне забезпечення для медичного виробу;

є) реагент для лабораторного дослідження;

ж) харчовий продукт для спеціальних медичних цілей, дієтична добавка;

2) *небезпечна продукція* – виріб (товар), робота чи послуга, що не відповідає вимогам безпечності та за звичайних умов використання, зберігання, транспортування, виготовлення або утилізації становить небезпеку для життя, здоров’я, майна людини чи навколишнього природного середовища;

3) *розмір підробленої медичної продукції* – її вартість (великий і особливо великий розмір), яка визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

4) *підроблена медична продукція* – медична продукція, щодо якої здійснене підроблення її:

а) ідентичності,

б) пакування,

в) маркування,

г) назви,

д) складу,

е) джерела походження, у тому числі даних про виробника, державу виробництва, державу походження чи державу, в якій зареєстрований власник маркетингового дозволу на медичне застосування, або

є) історії створення, у тому числі даних чи документів про використані шляхи поставок.

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 5.1.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтями 5.1.4 чи 5.1.7, щодо особливо уразливої людини;

2) щодо предмета, передбаченого статтями 5.1.8 чи 5.1.9, в особливо великому розмірі;

3) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

4) передбаченого статтями 5.1.4, 5.1.8, 5.1.10 чи 5.1.12, з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 5.1.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтями 5.1.4 чи 5.1.7, щодо уразливої людини;

2) щодо предмета, передбаченого статтями 5.1.8 чи 5.1.9, у великому розмірі;

3) в складі простої групи;

4) передбаченого статтями 5.1.4, 5.1.8, 5.1.10 чи 5.1.12, з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

5) передбаченого статтями 5.1.5–5.1.9, з використанням засобу масової інформації, інформаційної системи чи мережі Інтернет;

6) передбаченого статтями 5.1.10–5.1.13, особою, яка уповноважена контролювати дотримання відповідних норм чи правил іншими особами.

Стаття 5.1.4. Примушування до надання згоди на вилучення анатомічних матеріалів людини

Особа, яка примушувала іншу людину до надання згоди на вилучення в неї або її близької людини:

1) крові чи її компонентів для подальшого використання або

2) іншого анатомічного матеріалу для трансплантації чи виготовлення біоімплантата,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 5.1.5. Надання неправомірної вигоди за просування медичної продукції

Особа, яка неправомірну вигоду за просування медичної продукції шляхом її призначення чи рекомендації пацієнту або здійснення оптової чи роздрібної торгівлі нею:

1) запропонувала або

2) надала,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 5.1.6. Одержання неправомірної вигоди за просування медичної продукції

Особа, яка неправомірну вигоду за просування медичної продукції шляхом її призначення чи рекомендації пацієнту або здійснення оптової чи роздрібної торгівлі нею:

1) одержала,
2) просила або
3) вимагала,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 5.1.7. Діяльність у сфері охорони здоров'я

Особа, яка, без належного дозволу здійснювала господарську діяльність у сфері охорони здоров'я з:

1) медичної практики,
2) виготовлення чи виробництва лікарського засобу,
3) ввезення в Україну лікарського засобу з метою його продажу або
4) продажу лікарського засобу,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 5.1.8. Підроблення медичної продукції

Особа, яка виготовила підроблену медичну продукцію,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 5.1.9. Поводження з підробленою медичною продукцією

Особа, яка підроблену медичну продукцію:

1) придбала,
2) зберігала,
3) перемістила,
4) переміщувала через митний кордон України або
5) збула,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 5.1.10. Порушення санітарно-протиепідемічних норм та правил, що створило небезпеку спричинення шкоди

Особа, яка порушила санітарні або санітарно-протиепідемічні норми чи правила, що створило реальну небезпеку поширення масового захворювання об'єктів рослинного або тваринного світу, значної чи тяжкої майнової шкоди, значної чи тяжкої шкоди здоров'ю, масового інфекційного чи неінфекційного захворювання людей або особливо тяжкої шкоди,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 5.1.11. Порушення санітарно-протиепідемічних норм та правил, що з необережності спричинило тяжку шкоду

Особа, яка порушила санітарні або санітарно-протиепідемічні норми чи правила, що з необережності спричинило масове інфекційне чи неінфекційне захворювання людей або тяжку майнову шкоду,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 5.1.12. Порушення правил поводження з інфекційними агентами, токсинами чи продуктами біотехнологій, що створило небезпеку спричинення шкоди

Особа, яка при поводженні з інфекційним агентом, токсином чи продуктом біотехнології порушила правила:

1) виробництва (виготовлення),
2) зберігання,
3) використання,
4) обліку,
5) переміщення або
6) утилізації,

що створило реальну небезпеку масового захворювання об'єктів тваринного чи рослинного світу, спричинення значної чи тяжкої майнової шкоди, значної чи тяжкої шкоди здоров'ю, масового інфекційного чи неінфекційного захворювання людей або особливо тяжкої шкоди,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 5.1.13. Порушення правил поводження з інфекційними агентами, токсинами чи продуктами біотехнологій, що з необережності спричинило тяжку шкоду

Особа, яка при поводженні з інфекційним агентом, токсином чи продуктом біотехнології порушила правила:

1) виробництва (виготовлення),
2) зберігання,
3) використання,
4) обліку,
5) переміщення або
6) утилізації,

що з необережності спричинило масове інфекційне чи неінфекційне захворювання людей або тяжку майнову шкоду,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 5.1.14. Порушення порядку здійснення діяльності щодо анатомічних матеріалів

Особа, яка:

1) порушила порядок вилучення, зберігання, обміну чи транспортування анатомічного матеріалу людини,
2) пропонувала укласти чи уклала договір, що передбачає його купівлю-продаж, або
3) незаконно його рекламувала,–

вчинила проступок.

Стаття 5.1.15. Порушення права на безоплатну медичну допомогу

Медичний працівник, який, маючи обов'язок та можливість надати безоплатну медичну допомогу, звернувся з проханням або вимогою оплати за таку допомогу шляхом:

1) сплати коштів, у тому числі благодійного чи членського внеску, або надання товару, послуги чи виконання роботи на користь певної особи як умови надання медичної допомоги,
2) придбання необхідного для лікування лікарського засобу чи медичного виробу або
3) сплати коштів за проведення медичного дослідження чи направлення для проведення такого дослідження до закладу охорони здоров'я, який здійснює його за плату,–

вчинив проступок.

Стаття 5.1.16. Поводження з небезпечною продукцією

Особа, яка небезпечну продукцію з метою збуту незаконно:

1) заготовила,
2) виготовила,
3) переробила,
4) випустила на ринок,
5) зберігала,
6) переміщувала,
7) переміщувала через митний кордон або
8) збула її,–

вчинила проступок.

Стаття 5.1.17. Порушення санітарно-протиепідемічних норм та правил, що з необережності спричинило значну шкоду

Особа, яка порушила санітарні або санітарно-протиепідемічні норми чи правила, що з необережності спричинило масове захворювання об'єктів тваринного чи рослинного світу або значну майнову шкоду,–

вчинила проступок.

Стаття 5.1.18. Порушення правил поводження з інфекційними агентами, токсинами чи продуктами біотехнологій, що з необережності спричинило значну шкоду

Особа, яка при поводженні з інфекційним агентом, токсином чи продуктом біотехнології, порушила правила:

1) виробництва (виготовлення),
2) зберігання,
3) використання,
4) обліку,
5) переміщення або
6) утилізації,

що з необережності спричинило масове захворювання об'єктів тваринного чи рослинного світу або значну майнову шкоду,–

вчинила проступок.

Розділ 5.2.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПОРЯДКУ ОБІГУ ПСИХОАКТИВНИХ РЕЧОВИН

Стаття 5.2.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *допінг* – засоби і методи, які належать до переліку заборонених Антидопінговим кодексом Олімпійського руху;

2) *немедичне вживання наркотичного або одурманюючого засобу, психотропної речовини* – вживання наркотичного засобу чи психотропної речовини без призначення лікаря або одурманюючого засобу всупереч його цільовому призначенню;

3) *одурманюючий засіб* – вид психоактивної речовини: синтетична речовина, препарат, засіб (що не є наркотичним засобом або психотропною речовиною) лікарського, промислового, побутового чи іншого призначення;

4) *прекурсор* – речовина, яка використовується для виробництва чи виготовлення наркотичного засобу, психотропної речовини та включена до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів;

5) *розмір наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів* – кількість предмета окремих злочинів (значний, великий, особливо великий розмір), передбачених цим Розділом, який визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, спільно з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів, протидії їх незаконному обігу. Розмір аналогу наркотичного засобу чи психотропної речовини визначається відповідно до розміру того засобу чи речовини, аналогом якого він є;

6) *значний розмір наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів* – такий, що перевищує невеликий розмір і є меншим ніж великий розмір наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 5.2.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтею 5.2.9 чи 5.2.10, щодо особливо уразливої людини;

2) щодо предмета злочинів, передбачених статтями 5.2.4–5.2.9, в особливо великих розмірах;

3) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

4) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище;

5) передбаченого статтями 5.2.4, 5.2.6, 5.2.9, із залученням малолітньої дитини.

Стаття 5.2.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтею 5.2.9 чи 5.2.10, щодо уразливої людини;

2) щодо предмета злочинів, передбачених статтями 5.2.4–5.2.9, у великих розмірах;

3) передбаченого статтями 5.2.4, 5.2.9 чи 5.2.10 щодо особливо небезпечного наркотичного засобу або психотропної речовини;

4) передбаченого статтею 5.2.11, щодо прекурсора чи обладнання, призначених для виробництва чи виготовлення особливо небезпечного наркотичного засобу або психотропної речовини;

5) в складі простої групи;

6) з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

7) передбаченого статтями 5.2.4, 5.2.6 чи 5.2.9, із залученням неповнолітньої дитини;

8) передбаченого статтями 5.2.9 чи 5.2.12, з використанням засобу масової інформації, інформаційної системи чи мережі Інтернет;

9) передбаченого статтею 5.2.9 чи 5.2.10, у публічному місці;

10) передбаченого статтями 5.2.4–5.2.12, в установі виконання покарання;

11) передбаченого статтею 5.2.9, 5.2.10, 5.2.11 чи 5.2.12 особою, на яку покладено обов'язки щодо навчання, виховання чи піклування стосовно дитини або людини, яка перебуває під опікою чи піклуванням.

Стаття 5.2.4. Обіг наркотичного засобу, психотропної речовини або їх аналогу з метою збуту

Особа, яка наркотичний засіб, психотропну речовину або їх аналог з метою збуту незаконно:

1) виробила,

2) виготовила,

3) придбала,

4) зберігала,

5) перемістила або

6) переміщувала через митний кордон України,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 5.2.5. Обіг наркотичного засобу, психотропної речовини або їх аналогу без мети збуту

Особа, яка наркотичний засіб, психотропну речовину або їх аналог, у значних розмірах, без мети збуту незаконно:

1) виробила,

2) виготовила,

3) придбала,

4) зберігала,

5) переміщувала або

6) переміщувала через митний кордон України,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 5.2.6. Обіг рослини або гриба, що містять наркотичні засоби чи психотропні речовини, з метою збуту

Особа, яка рослину або гриб (частини рослин чи грибів), що містить наркотичний засіб чи психотропну речовину, з метою збуту незаконно:

1) посіяла,
2) вирощувала,
3) придбала,
4) зберігала,
5) переміщувала або
6) переміщувала через митний кордон України,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 5.2.7. Обіг рослини або гриба, що містять наркотичні засоби чи психотропні речовини у значних розмірах без мети збуту

Особа, яка рослину, гриб (частини рослин чи грибів), що містить наркотичний засіб чи психотропну речовину у значних розмірах без мети збуту незаконно:

1) посіяла,
2) вирощувала,
3) придбала,
4) зберігала,
5) переміщувала або
6) переміщувала через митний кордон України,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 5.2.8. Заволодіння наркотичним засобом, психотропною речовиною, їх аналогом, рослиною чи грибом, що містить наркотичний засіб або психотропну речовину, прекурсором або обладнанням, призначеними для виробництва чи виготовлення наркотичного засобу, психотропної речовини або їх аналогу

Особа, яка незаконно заволоділа:

1) наркотичним засобом,
2) психотропною речовиною,
3) їх аналогом,
4) рослиною або грибом (частиною рослин чи грибів), що містить наркотичний засіб чи психотропну речовину, або
3) прекурсором чи обладнанням, призначеними для виробництва або виготовлення наркотичного засобу, психотропної речовини чи їх аналогу,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 5.2.9. Збут наркотичного засобу, психотропної речовини, їх аналогу чи рослини або грибу, що містять наркотичний засіб або психотропну речовину

Особа, яка збула іншій людині:

1) наркотичний засіб,
2) психотропну речовину,
3) їх аналог,
4) рослину (її частину), що містить наркотичний засіб, психотропну речовину чи прекурсор, або
5) гриб (його частину), що містить наркотичний засіб або психотропну речовину,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 5.2.10. Введення психоактивної речовини чи допінгу в організм іншої особи

Особа, яка незаконно ввела наркотичний засіб, психотропну речовину, їх аналог, одурманюючий засіб чи допінг в організм іншої особи,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 5.2.11. Сприяння виробництву або виготовленню психоактивних речовин

Особа, яка:

1) надала приміщення чи інше місце для незаконного виробництва або виготовлення наркотичного засобу, психотропної речовини чи їх аналогу або обладнання для їх виробництва чи виготовлення,

2) організувала,

3) утримувала таке місце або

4) збула прекурсор чи обладнання для незаконного виробництва або виготовлення наркотичного засобу, психотропної речовини чи їх аналогу,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 5.2.12. Спонукання до немедичного вживання психоактивних речовин чи допінгу

Особа, яка спонукала іншу людину до немедичного вживання наркотичного засобу, психотропної речовини, їх аналогу, одурманюючого засобу чи допінгу, а саме незаконно:

1) рекламувала або популяризувала такий засіб, речовину чи допінг,

2) поширила інформацію про придбання такого засобу, речовини, їх аналогу чи допінгу,

3) схиляла іншу особу до вживання такого засобу, речовини, їх аналогу чи допінгу,

4) у публічному місці вжила такий засіб, речовину, їх аналог чи допінг,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 5.2.13. Порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів

Особа, яка порушила правила обігу:

1) наркотичних засобів або психотропних речовин, крім тих, обіг яких обмежено і щодо яких допускаються виключення окремих заходів контролю,

2) рослин або грибів, що містять наркотичний засіб чи психотропну речовину,

3) прекурсорів, крім тих, обіг яких не обмежено, або

4) обладнання, призначеного для виробництва чи виготовлення наркотичних засобів або психотропних речовин,–

вчинила злочин 1 ступеня.

ПРОСТУПКИ

Стаття 5.2.14. Обіг наркотичного засобу, психотропної речовини або їх аналогу у невеликих розмірах без мети збуту

Особа, яка наркотичний засіб, психотропну речовину або їх аналог у невеликих розмірах без мети збуту незаконно:

1) виробила,

2) виготовила,

3) придбала,

4) зберігала

5) переміщувала або

6) переміщувала через митний кордон України,–

вчинила проступок.

Стаття 5.2.15. Обіг рослини або гриба, що містять наркотичні засоби чи психотропні речовини у невеликих розмірах без мети збуту

Особа, яка рослину або гриб (частини рослин чи грибів), що містить наркотичний засіб чи психотропну речовину у невеликих розмірах без мети збуту незаконно:

1) посіяла,

2) вирощувала,

3) придбала,

4) зберігала,

5) переміщувала або

6) переміщувала через митний кордон України,–

вчинила проступок.

Стаття 5.2.16. Обіг прекурсорів або обладнання, призначених для виробництва чи виготовлення наркотичного засобу, психотропної речовини або їх аналогу

Особа, яка прекурсори або обладнання, призначені для виробництва чи виготовлення наркотичного засобу, психотропної речовини або їх аналогу незаконно:

1) виробила,
2) виготовила,
3) придбала,
4) зберігала,
5) переміщувала або
6) переміщувала через митний кордон України,–

вчинила проступок.

Стаття 5.2.17. Обіг рослин, що містять прекурсор

Особа, яка рослину (її частину), що містить прекурсор, незаконно:

1) посіяла,
2) вирощувала,
3) придбала,
4) зберігала,
5) переміщувала,
6) переміщувала через митний кордон України або
7) заволоділа нею,–

вчинила проступок.

Стаття 5.2.18. Сприяння немедичному вживанню психоактивних речовин

Особа, яка сприяла немедичному вживанню іншою людиною наркотичного засобу, психотропної речовини або їх аналогу чи одурманюючого засобу, а саме:

1) надала приміщення чи інше місце для такого вживання,
2) організувала або
3) утримувала таке місце,–

вчинила проступок.

Розділ 5.3.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ БЕЗПЕКИ ДОВКІЛЛЯ

Стаття 5.3.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *забруднення* – накопичення у землях, надрах, водах чи атмосферному повітрі забруднюючих речовин, що призвело до негативних змін у стані землі, надр, вод чи атмосферного повітря;

2) *забруднююча речовина* – будь-яка речовина хімічного чи біологічного походження, іонізуюче випромінювання, що надходить до об’єкта довкілля і призводить до їх забруднення. Для випадків забруднення моря з суден забруднююча речовина визначається Додатками I (нафта) і II (шкідливі рідкі речовини наливом) до Міжнародної конвенції про запобігання забрудненню з суден 1973 року;

3) *засмічення* – розміщення сміття, відходів чи вторинної сировини у місцях, що не призначені для цього, яке не призвело до забруднення довкілля.

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 5.3.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

2) з використанням влади, службових повноважень чи пов’язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 5.3.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознакою складу злочину, яка підвищує на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) в складі простої групи;

2) з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов’язаних з ними можливостей;

3) на територіях чи об’єктах, що належать до природно-заповідного фонду України;

4) в місцевостях, оголошених зоною надзвичайної екологічної ситуації.

Стаття 5.3.4. Порушення правил убезпечення довкілля, що спричинило тяжку шкоду

Особа, яка порушила:

1) правила оцінки впливу на довкілля господарської чи іншого виду діяльності,

2) правила встановлення чи використання обов'язкових інженерних систем захисту довкілля або

3) інші правила убезпечення довкілля під час здійснення господарської чи підприємницької діяльності,

що спричинило тяжку шкоду довкіллю,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 5.3.5. Порушення правил убезпечення довкілля, що з необережності спричинило тяжку шкоду

Особа, яка порушила:

1) правила оцінки впливу на довкілля господарської чи іншого виду діяльності,

2) правила встановлення чи використання обов'язкових інженерних систем захисту довкілля або

3) інші правила убезпечення довкілля під час здійснення господарської чи підприємницької діяльності,

що з необережності спричинило тяжку шкоду довкіллю,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 5.3.6. Порушення правил убезпечення довкілля, що створило небезпеку спричинення шкоди

Особа, яка порушила:

1) правила оцінки впливу на довкілля господарської чи іншого виду діяльності,

2) правила встановлення чи використання обов'язкових інженерних систем захисту довкілля або

3) інші правила убезпечення довкілля під час здійснення господарської чи підприємницької діяльності,

що створило реальну небезпеку спричинення смерті людини, тяжкої шкоди здоров’ю, тяжкої майнової шкоди або тяжкої шкоди довкіллю,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 5.3.7. Забруднення довкілля, що спричинило тяжку шкоду

Особа, яка забруднила:

1) землі,

2) надра,

3) води або

4) атмосферне повітря,

що спричинило тяжку шкоду довкіллю,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 5.3.8. Забруднення довкілля, що з необережності спричинило тяжку шкоду

Особа, яка забруднила:

1) землі,
2) надра,
3) води або
4) атмосферне повітря,

що з необережності спричинило тяжку шкоду довкіллю,–
вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 5.3.9. Забруднення довкілля, що створило небезпеку спричинення шкоди

Особа, яка забруднила:

1) землі,
2) надра,
3) води або
4) атмосферне повітря,

що створило реальну небезпеку спричинення смерті людини, тяжкої шкоди здоров'ю, тяжкої майнової шкоди або тяжкої шкоди довкіллю,–
вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 5.3.10. Поводження з відходами або вторинною сировиною, що спричинило тяжку шкоду

Особа, яка без належного дозволу відходи або вторинну сировину незаконно:

1) збирала,
2) ввезла на територію України,
3) переміщувала транзитом через територію України,
4) зберігала,
5) захоронила або
6) утилізувала,

що спричинило тяжку шкоду довкіллю,–
вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 5.3.11. Поводження з відходами або вторинною сировиною, що з необережності спричинило тяжку шкоду

Особа, яка без належного дозволу відходи або вторинну сировину незаконно:

1) збирала,
2) ввезла на територію України,
3) переміщувала транзитом через територію України,
4) зберігала,
5) захоронила або
6) утилізувала,

що з необережності спричинило тяжку шкоду довкіллю,–
вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 5.3.12. Поводження з відходами або вторинною сировиною, що створило небезпеку спричинення шкоди

Особа, яка без належного дозволу відходи або вторинну сировину незаконно:

1) збирала,
2) ввезла на територію України,
3) переміщувала транзитом через територію України,
4) зберігала,
5) захоронила або
6) утилізувала,

що створило реальну небезпеку спричинення смерті людини, тяжкої шкоди здоров'ю, тяжкої майнової шкоди або тяжкої шкоди довкіллю,–
вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 5.3.13. Невжиття заходів щодо очищення довкілля, що спричинило тяжку

шкоду

Особа, яка не вжила своєчасних або належних заходів щодо очищення забрудненого довкілля, що спричинило тяжку шкоду довкіллю,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 5.3.14. Невжиття заходів щодо очищення довкілля, що з необережності спричинило тяжку шкоду

Особа, яка не вжила своєчасних або належних заходів щодо очищення забрудненого довкілля, що з необережності спричинило тяжку шкоду довкіллю,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 5.3.15. Невжиття заходів щодо очищення довкілля, що створило небезпеку спричинення шкоди

Особа, яка не вжила своєчасних або належних заходів щодо очищення забрудненого довкілля, що створило реальну небезпеку спричинення смерті людини, тяжкої шкоди здоров'ю, тяжкої майнової шкоди або тяжкої шкоди довкіллю,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 5.3.16. Діяння з інформацією про стан довкілля, що спричинили тяжку шкоди

Особа, яка інформацію про забруднене довкілля:

1) знищила,

2) приховала або

3) спотворила,

що спричинило тяжку шкоду довкіллю,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 5.3.17. Діяння з інформацією про стан довкілля, що з необережності спричинили тяжку шкоди

Особа, яка інформацію про забруднене довкілля:

1) знищила,

2) приховала або

3) спотворила,

що з необережності спричинило тяжку шкоду довкіллю,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 5.3.18. Діяння з інформацією про стан довкілля, що створили небезпеку спричинення шкоди

Особа, яка інформацію про забруднене довкілля:

1) знищила,

2) приховала або

3) спотворила,

що створило реальну небезпеку спричинення смерті людини, тяжкої шкоди здоров'ю, тяжкої майнової шкоди або тяжкої шкоди довкіллю,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 5.3.19. Порушення правил убезпечення довкілля

Особа, яка порушила:

1) правила оцінки впливу на довкілля господарської чи іншого виду діяльності,

2) правила встановлення чи використання обов'язкових інженерних систем захисту довкілля або

3) інші правила убезпечення довкілля під час здійснення господарської чи підприємницької діяльності,

що створило реальну небезпеку забруднення довкілля,–

вчинила проступок.

Стаття 5.3.20. Забруднення довкілля
Особа, яка забруднила:
1) землі,
2) надра,
3) води або
4) атмосферне повітря,
вчинила проступок.

Стаття 5.3.21. Поводження з відходами або вторинною сировиною
Особа, яка без належного дозволу відходи або вторинну сировину незаконно:
1) збирала,
2) ввезла на територію України,
3) переміщувала транзитом через територію України,
4) зберігала,
5) захоронила або
6) утилізувала,–
вчинила проступок.

Стаття 5.3.22. Невжиття заходів щодо очищення довкілля
Особа, яка не вжила своєчасних або належних заходів щодо очищення забрудненого довкілля,–
вчинила проступок.

Стаття 5.3.23. Діяння з інформацією про стан довкілля
Особа, яка інформацію про забруднене довкілля:
1) знищила,
2) приховала або
3) спотворила,–
вчинила проступок.

Стаття 5.3.24. Порушення правил використання морських вод
Особа, яка:
1) засмітила море внаслідок порушення правил скидання або поховання у морських водах матеріалів чи речовин, шкідливих для життя або здоров'я людей, чи відходів, або
2) не повідомила спеціально відповідальній за те особі, уповноваженому органу чи організації, яка видає дозволи на скидання, інформацію про підготовлене або здійснене внаслідок крайньої потреби скидання чи невідворотні втрати шкідливих речовин або сумішей, що містять такі речовини понад встановлені норми, інших відходів,–
вчинила проступок.

Стаття 5.3.25. Перевищення допустимого рівня шуму
Особа, яка перевищила державні санітарні норми допустимих рівнів шуму,–
вчинила проступок.

Книга шоста.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ЕКОНОМІКИ

Розділ 6.1.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ НА РЕЧІ

Стаття 6.1.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі.
У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *викрадення* – вилучення чужої рухомої речі:

а) всупереч волі її власника чи законного володільця або

б) зі спотворенням його волі,

що спричинило йому пряму майнову шкоду;

2) *чужа річ* – предмет матеріального світу, що має:

а) мінову або споживчу вартість, сформовану в результаті людської праці,

б) власника чи законного володільця та

в) щодо якого суб'єкт не уповноважений здійснювати право володіння або розпорядження.

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 6.1.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтями 6.1.4 чи 6.1.5, щодо особливо уразливої людини;

2) передбаченого статтями 6.1.4 чи 6.1.5, з використанням викраденого або підробленого платіжного засобу чи інструменту;

3) щодо особи (чи її близької людини), яка займає особливо відповідальне становище, у зв'язку з виконанням нею службових повноважень в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

4) передбаченого статтями 6.1.4–6.1.6, щодо чужої речі, яка була ввірена особі чи перебувала в її віданні;

5) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

6) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 6.1.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтями 6.1.4 чи 6.1.5, щодо уразливої людини;

2) передбаченого статтями 6.1.4 чи 6.1.5, щодо подружжя, колишнього подружжя або іншої людини, з якою суб'єкт злочину перебуває (перебував) у сімейних чи близьких відносинах;

3) передбаченого статтями 6.1.4 чи 6.1.5, щодо особи (чи її близької людини) у зв'язку з виконанням нею службових повноважень чи професійних обов'язків, реалізацією нею суб'єктивного права або виконання юридичного обов'язку в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

4) передбаченого статтями 6.1.8, щодо водойми, об'єкту рослинного світу чи архітектурно-ландшафтного об'єкту в населеному пункті;

5) в складі простої групи;

6) з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

7) передбаченого статтею 6.1.4, з використанням зброї чи іншого предмета, спеціально призначеного або заздалегідь підготовленого для спричинення шкоди життю чи здоров'ю людини;

8) передбаченого статтями 6.1.4 чи 6.1.5, поєднаного із проникненням у володіння особи;

9) передбаченого статтями 6.1.4 чи 6.1.5, поєднаного із насильством (пункт 37 статті 1.4.1) або погрозою його застосування (пункт 55 статті 1.4.1);

10) в особливий період чи під час надзвичайного стану;

11) особою, яка має непогашену судимість за умисний злочин;

12) з метою приховати інший злочин чи полегшити його вчинення;

13) передбаченого статтею 6.1.4, з корисливого мотиву;

14) передбаченого статтею 6.1.9, особою, на яку покладено обов'язок дотримуватись спеціальних правил безпеки.

Стаття 6.1.4. Викрадення

Особа, яка викрала чужу рухому річ, що спричинило істотну майнову шкоду,–
вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 6.1.5. Заволодіння

Особа, яка заволоділа:

1) чужою нерухомою річчю або

2) правом на чужу рухому чи нерухому річ шляхом обману або зловживання довірою,

що спричинило істотну майнову шкоду,–
вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 6.1.6. Використання чужої речі

Особа, яка шляхом обману чи зловживання довірою самовільно та безоплатно використала:

1) чужу річ, не вилучаючи її, або

2) електричну чи теплову енергію,

що спричинило істотну майнову шкоду,–
вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 6.1.7. Правочини щодо розпорядження гуманітарною допомогою чи благодійними пожертвами

Особа, яка:

1) використала товар (предмет) гуманітарної допомоги не за цільовим призначенням,

2) незаконно використала благодійну пожертву або

3) вчинила інший незаконний правочин щодо розпорядження таким товаром (предметом) чи пожертвою,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 6.1.8. Знищення чи пошкодження чужої речі

Особа, яка знищила чи пошкодила чужу річ, що спричинило істотну майнову шкоду,–
вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 6.1.9. Необережне знищення чи пошкодження чужої речі, що спричинило тяжку шкоду

Особа, яка з необережності знищила чи пошкодила чужу річ, що спричинило тяжку майнову шкоду,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 6.1.10. Перешкоджання здійсненню права власності

Особа, яка перешкодила власникові чи законному володільцеві, крім випадків, передбачених статтями 6.1.4–6.1.9 цього Кодексу, реалізувати право володіння, користування чи розпорядження належною йому на законних підставах річчю, що спричинило істотну майнову шкоду,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 6.1.11. Дрібне викрадення

Особа, яка викрала чужу рухому річ, що спричинило неістотну майнову шкоду,–
вчинила проступок.

Стаття 6.1.12. Заволодіння знахідкою

Особа, яка заволоділа знайденою чи такою, що випадково опинилася в неї, чужою річчю, вартість якої становить понад п'ятсот розрахункових одиниць,–

вчинила проступок.

Стаття 6.1.13. Незаконне використання чужої речі, що спричинило неістотну шкоду

Особа, яка шляхом обману чи зловживання довірою самовільно та безоплатно використала:

1) чужу річ, не вилучаючи її, або

2) електричну чи теплову енергію,

що спричинило неістотну майнову шкоду,–

вчинила проступок.

Стаття 6.1.14. Знищення чи пошкодження чужої речі, що спричинило неістотну майнову шкоду

Особа, яка знищила або пошкодила чужу річ, що спричинило неістотну майнову шкоду,–

вчинила проступок.

Стаття 6.1.15. Необережне знищення чи пошкодження чужої речі, що спричинило значну майнову шкоду

Особа, яка з необережності знищила або пошкодила чужу річ, що спричинило значну майнову шкоду,–

вчинила проступок.

Стаття 6.1.16. Перешкоджання здійсненню права власності, що спричинило неістотну шкоду

Особа, яка перешкодила власникові чи законному володільцеві, крім випадків, передбачених статтями 7.1.12, 7.1.14–7.1.16 цього Кодексу, реалізувати право володіння, користування чи розпорядження належною йому на законних підставах річчю, що спричинило неістотну майнову шкоду,–

вчинила проступок.

Розділ 6.2.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 6.2.1. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

2) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 6.2.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) в складі простої групи;

2) з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

3) з використанням засобу масової інформації, інформаційної системи чи мережі Інтернет;

4) з корисливого мотиву.

Стаття 6.2.3. Порушення майнових прав інтелектуальної власності

Особа, яка порушила майнове право інтелектуальної власності, якщо це спричинило істотну майнову шкоду,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 6.2.4. Порушення особистих немайнових прав інтелектуальної власності

Особа, яка:

1) присвоїла авторство або

2) іншим способом порушила особисте немайнове право інтелектуальної власності,–

вчинила проступок.

Стаття 6.2.5. Порушення майнових прав інтелектуальної власності, що спричинило неістотну шкоду

Особа, яка порушила майнове право інтелектуальної власності, якщо це спричинило неістотну майнову шкоду,–

вчинила проступок.

Розділ 6.3.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ФІНАНСІВ

Стаття 6.3.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *гроші* – грошові знаки грошової одиниці України, грошові знаки грошових одиниць іноземних держав, які:

а) перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної держави або групи держав;

б) вилучені або вилучаються з обігу, але підлягають обміну на грошові знаки, що перебувають в обігу.

До грошей прирівнюються грошові знаки, які ще не випущені, але призначені для обігу як законний платіжний засіб;

2) *великий розмір підроблених грошей, цінних паперів або активів (доходів), одержаних злочинним шляхом,* – номінальна вартість підроблених грошей або цінних паперів в п’ятсот і більше разів перевищує розмір розрахункової одиниці, встановленої цим Кодексом;

3) *особливо великий розмір підроблених грошей, цінних паперів або активів (доходів), одержаних злочинним шляхом,* – номінальна вартість підроблених грошей або цінних паперів в п’ять тисяч і більше разів перевищує розмір розрахункової одиниці, встановленої цим Кодексом;

4) *предикатне діяння щодо легалізації (відмивання) активів (доходів), одержаних злочинним шляхо*м, – вчинене на території України або території іншої держави посягання, яке має ознаки злочину, передбаченого цим Кодексом, внаслідок якого було отримано активи (доходи), незалежно від того, чи була особа засуджена за нього та чи встановлені всі фактичні ознаки цього посягання, включаючи особу, яка його вчинила.

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 6.3.2. Ознаки, що знижують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що знижують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого пунктами 5 чи 6 статті 6.3.6, щодо підроблених грошей, які особа на момент придбання сприймала як справжні.

Стаття 6.3.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення злочину:

1) передбаченого статтею 6.3.21, 6.3.22 чи 6.3.23, в особливо великому розмірі;

2) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

3) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 6.3.4. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення злочину:

1) передбаченого статтею 6.3.21, 6.3.22 чи 6.3.23, у великому розмірі;

2) передбаченого статтею 6.3.17, 6.3.18 чи 6.3.19, на фінансовому енергетичному ринку;

3) в складі простої групи;

4) з використанням влади, службових повноважень чи професійних обов'язків або пов'язаних з ними можливостей;

5) з використанням засобу масової інформації, інформаційної системи чи мережі Інтернет;

6) в особливий період чи під час надзвичайного стану.

Стаття 6.3.5. Підроблення грошей

Особа, яка гроші незаконно:

1) виготовила або

2) змінила,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 6.3.6. Поводження з підробленими грошима

Особа, яка підроблені гроші:

1) придбала,

2) зберігала,

3) перемістила,

4) переміщувала через митний кордон України,

5) збула,

6) розмістила або

7) використала як засіб платежу,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 6.3.7. Підроблення цінного паперу

Особа, яка цінний папір незаконно:

1) виготовила або

2) змінила,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 6.3.8. Поводження з підробленим цінним папером

Особа, яка підроблений цінний папір:

1) випустила,

2) придбала,

3) зберігала,

4) перемістила,

5) переміщувала через митний кордон України,

6) збула або

7) розмістила,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 6.3.9. Викрадення платіжного засобу або інструменту чи його підроблення

Особа, яка платіжний засіб чи інструмент:

1) викрала,

2) незаконно створила або

3) незаконно змінила,–

вчинила злочин 3 ступеня

Стаття 6.3.10. Поводження з викраденим або підробленим платіжним засобом чи інструментом

Особа, яка викрадений або підроблений платіжний засіб чи інструмент:

1) придбала,

2) зберігала,

3) перемістила,

4) переміщувала через митний кордон України або

5) збула,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 6.3.11. Виготовлення засобу, призначеного для підроблення грошей, цінного паперу, платіжного засобу або інструменту чи поводження з ним

Особа, яка предмет, у тому числі елемент захисту або компонент для захисту від підробки, комп'ютерну програму, дані або іншій засіб, спеціально призначений для підроблення грошей, цінного паперу, платіжного засобу чи інструменту:

1) виготовила,

2) придбала,

3) зберігала,

4) перемістила,

5) переміщувала через митний кордон України або

6) збула,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 6.3.12. Несплата податку, збору або єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Особа, яка не сплатила:

1) податок чи збір, що входить у систему оподаткування і введений у встановленому законом порядку, або

2) єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування,

що спричинило істотну майнову шкоду,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 6.3.13. Ухилення від погашення податкового боргу

Особа, яка ухилилась від погашення боргу зі сплати податку або збору шляхом:

1) незаконного використання майна, яке перебуває у податковій заставі чи під адміністративним арештом,

2) розпорядження ним без належного дозволу або

3) приховування такого майна,

що спричинило істотну майнову шкоду,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 6.3.14. Необережна несплата податку, збору чи єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Особа, яка необережно не сплатила податок, збір або єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що спричинило тяжку майнову шкоду,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 6.3.15. Кредитне шахрайство

Особа, яка надала завідомо неправдиву інформацію банку або іншій фінансовій установі з метою одержання кредиту, що внаслідок неповернення кредиту спричинило істотну майнову шкоду кредитору,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 6.3.16. Використання інсайдерської інформації

Особа, яка, володіючи інсайдерською інформацією, до моменту її оприлюднення:

1) використала її для придбання за власний рахунок або за рахунок іншої особи фінансового інструменту, якого ця інформація стосується, чи розпорядження таким інструментом, або

2) надала будь-якій особі рекомендації стосовно фінансового інструменту, щодо якого вона володіє інсайдерською інформацією,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 6.3.17. Розголошення інсайдерської інформації, що спричинило майнову шкоду

Особа, яка розголосила інсайдерську інформацію, що спричинило істотну майнову шкоду,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 6.3.18. Маніпулювання на фінансовому ринку

Особа, яка здійснила маніпулювання на фінансовому ринку,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 6.3.19. Приховування інформації про діяльність емітента

Особа, яка інвестору в цінні папери:

1) не надала офіційну інформацію про діяльність емітента або

2) надала недостовірну офіційну інформацію про таку діяльність,

що спричинило істотну майнову шкоду,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 6.3.20. Шахрайство щодо фінансових інтересів Європейського Союзу

Особа, яка вчинила шахрайство щодо фінансових інтересів Європейського Союзу, передбачене статтею 3 Директиви (ЄС) 2017/1371 Європейського Парламенту і Ради від 5 червня 2017 року про боротьбу з шахрайством щодо фінансових інтересів Союзу за допомогою кримінального права,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 6.3.21. Легалізація (відмивання) активів (доходів), одержаних злочинним шляхом

Особа, яка активи (доходи), щодо яких фактичні обставини свідчать про їх одержання, прямо чи опосередковано, повністю чи частково, шляхом вчинення предикатного діяння:

1) набула або використала чи володіла ними, крім особи, яка вчинила предикатне діяння,

2) перетворила або передала такі активи (доходи) з метою приховування чи маскування їх злочинного походження,

3) допомогала уникнути відповідальності особі, залученій до здійснення легалізації (відмивання) активів (доходів), або

4) приховала чи маскувала справжній характер таких активів (доходів), джерела їх походження, місцезнаходження, розпорядження ними, переміщення або права на них,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 6.3.22. Використання активів (доходів), одержаних злочинним шляхом, для вчинення злочину

Особа, яка активи (доходи), щодо яких фактичні обставини свідчать про їх одержання, прямо чи опосередковано, повністю чи частково, шляхом вчинення предикатного діяння, використала для вчинення злочину,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 6.3.23. Легалізація (відмивання) активів (доходів), одержаних злочинним шляхом, вчинена з необережності

Особа, яка не знала, але повинна була і могла знати, що активи (доходи) одержані, прямо чи опосередковано, повністю чи частково, шляхом вчинення предикатного діяння:

1) набула їх,

2) використала їх або

3) володіла ними,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 6.3.24. Необережна несплата податку, збору чи єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Особа, яка необережно не сплатила податок, збір або єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що спричинило значну майнову шкоду,–

вчинила проступок.

Стаття 6.3.25. Поводження з підробленими марками акцизного податку

Особа, яка підроблені марки акцизного податку:

1) виготовила,

2) використала при продажі товару,

3) придбала,

4) зберігала,

5) переміщувала або

6) збула,–

вчинила проступок.

Стаття 6.3.26. Розголошення інсайдерської інформації

Особа, яка розголосила інсайдерську інформацію,–

вчинила проступок.

Стаття 6.3.27. Неналежне інформування про операції, які підлягають фінансовому моніторингу

Особа, яка спеціально уповноваженому органу:

1) не подала інформацію про операції, які підлягають фінансовому моніторингу,

2) несвоєчасно подала таку інформацію або

3) подала недостовірну інформацію про зазначені операції,–

вчинила проступок.

Стаття 6.3.28. Розголошення таємниці фінансового моніторингу

Особа, яка розголосила таємницю фінансового моніторингу,–

вчинила проступок.

Розділ 6.4.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПОРЯДКУ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Стаття 6.4.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *значний розмір контрабанди* – вартість предмету контрабанди, яка в п'ятсот і більше разів перевищує розмір розрахункової одиниці, встановленої цим Кодексом;

2) *великий розмір контрабанди* – вартість предмету контрабанди, яка в п'ять тисяч і більше разів перевищує розмір розрахункової одиниці, встановленої цим Кодексом

3) *особливо великий розмір контрабанди* – вартість предмету контрабанди, яка в п'ятдесят тисяч і більше разів перевищує розмір розрахункової одиниці, встановленої цим Кодексом;

4) *фіктивні юридичні інструменти* – завідомо незаконні чи підроблені:

а) позов чи заява,

б) судове рішення,

в) акт органу державної влади чи органу місцевого самоврядування,

г) договір чи інший документ.

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 6.4.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтею 6.4.4, щодо товарів в особливо великому розмірі;

2) передбаченого статтею 6.4.5, у виді банківської діяльності, діяльності з надання фінансових послуг;

3) передбаченого статтею 6.4.5, у виді медичної практики;

4) передбаченого статтею 6.4.5, у виді виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів;

5) передбаченого статтею 6.4.5, у виді діяльності на ринку азартних ігор, яка ліцензується відповідно до Закону України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор»;

6) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

7) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 6.4.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтею 6.4.4, щодо підакцизних товарів;

2) передбаченого статтею 6.4.4, щодо лісоматеріалів, заборонених до вивезення за межі митної території України;

3) передбаченого статтею 6.4.4, щодо товарів у великому розмірі;

4) передбачених статтями 6.4.8 або 6.4.9, щодо суб'єкта господарювання, який здійснює банківську діяльність чи діяльність з надання фінансових послуг;

5) передбаченого статтею 6.4.5, у виді виробництва підакцизних товарів і торгівлі ними;

6) передбаченого статтею 6.4.5, у виді будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками;

7) в складі простої групи;

8) з використанням влади, службових повноважень чи професійних обов'язків або пов'язаних з ними можливостей;

9) передбачених статтями 6.4.5, 6.4.8 чи 6.4.10, з використанням засобу масової інформації, інформаційної системи чи мережі Інтернет.

Стаття 6.4.4. Контрабанда

Особа, яка товари у значному розмірі переміщувала через митний кордон України без передбаченого законом декларування, поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 6.4.5. Здійснення господарської діяльності без ліцензії

Особа, яка здійснила господарську діяльність без дійсної ліцензії на провадження виду господарської діяльності, яка відповідно до закону підлягає ліцензуванню,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 6.4.6. Фіктивне господарювання

Особа, яка створила чи використала суб'єкт господарської діяльності завідомо для:

1) приховування діяльності, за здійснення якої законом передбачена кримінальна чи адміністративна відповідальність,

2) незаконного одержання кредиту, платежу чи відшкодування або

3) ухилення від сплати податку, збору чи єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 6.4.7. Встановлення контролю над суб'єктом господарювання (рейдерство)

Особа, яка встановила незаконний контроль над суб'єктом господарювання – юридичною особою шляхом використання завідомо фіктивних юридичних інструментів, а саме:

1) заблокувала чи обмежила фактичний доступ до голосування акціонера, учасника, члена виконавчого чи іншого органу суб'єкта господарювання,

2) спотворила рішення такого органу,

3) порушила чи обмежила переважне право на придбання цінних паперів цього суб'єкта господарювання,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 6.4.8. Доведення до неплатоспроможності

Власник, у тому числі кінцевий бенефіціарний власник (контролер), службова особа суб'єкта господарської діяльності або фізична особа – підприємець, яка вчинила дії у власних інтересах або інтересах третіх осіб, що завідомо призвели до неплатоспроможності суб'єкта господарської діяльності та спричинили істотну майнову шкоду,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 6.4.9. Дії у разі неплатоспроможності

Особа, яка під час здійснення щодо боржника процедури розпорядження майном, санації, ліквідації, реструктуризації або погашення боргів:

1) незаконно приховала, відчужила чи знищила майно,

2) підробила документи, які відображають фінансову чи господарську діяльність, або

3) незаконно приховала чи знищила такі документи,

що спричинило істотну майнову шкоду,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 6.4.10. Антиконкурентні узгоджені дії

Особа, яка вчинила антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання, заборонені законодавством про захист економічної конкуренції, що спричинило істотну майнову шкоду,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 6.4.11. Порушення порядку здійснення господарської діяльності

Особа, яка здійснила господарську діяльність без:

1) державної реєстрації як суб'єкта господарювання,

2) подання повідомлення про початок здійснення господарської діяльності, обов'язковість подання якого передбачена законом, або

3) документа дозвільного характеру, одержання якого передбачене законом (крім випадків застосування принципу мовчазної згоди),–

вчинила проступок.

Стаття 6.4.12. Діяння щодо комерційної та банківської таємниці

Особа, яка відомості, що становлять комерційну чи банківську таємницю, незаконно:

1) зібрала,

2) розголосила або

3) використала,–

вчинила проступок.

Стаття 6.4.13. Приховування неплатоспроможності

Власник, у тому числі кінцевий бенефіціарний власник (контролер), службова особа суб'єкта господарської діяльності або фізична особа – підприємець, яка завідомо приховала неплатоспроможність суб'єкта господарської діяльності,–

вчинила проступок.

Стаття 6.4.14. Фіктивне банкрутство

Службова особа суб'єкта господарської діяльності або фізична особа – підприємець, яка надала кредитору (кредиторам) або державі завідомо неправдиву офіційну інформацію про неплатоспроможність,–

вчинила проступок.

Стаття 6.4.15. Порушення правил бухгалтерського обліку

Особа, відповідальна за організацію або здійснення бухгалтерського обліку суб'єкта господарської діяльності, яка:

1) не організувала бухгалтерський облік відповідно до законодавства або

2) не забезпечила його ведення у порядку, встановленому законодавством,

якщо внаслідок таких діянь неможливо встановити діяльність суб'єкта господарювання, її результати, фінансовий стан або оцінити майно,–

вчинила проступок.

Розділ 6.5.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПОРЯДКУ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

Стаття 6.5.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *природні ресурси* – компоненти довкілля, природні об'єкти і природно-антропогенні об'єкти, що використовуються або можуть бути використані при здійсненні господарської чи іншої діяльності як джерело енергії, продукт виробництва чи предмет споживання (земля, надра, води, атмосферне повітря, рослинний і тваринний світ).

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 6.5.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

2) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 6.5.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознакою складу злочину, яка підвищує на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтями 6.5.4–6.5.6, щодо видів рослинного або тваринного світу, занесених до Червоної книги України;

2) передбаченого статтею 6.5.4 чи 6.5.5, щодо бурштину;

3) в складі простої групи;

4) з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

6) на територіях чи об'єктах, що належать до природно-заповідного фонду України;

7) передбаченого статтями 6.5.4 чи 6.5.6, способом масового знищення рослинного або тваринного світу.

Стаття 6.5.4. Заволодіння природним ресурсом, що спричинило істотну майнову шкоду

Особа, яка незаконно заволоділа природним ресурсом, що перебуває у природньому стані, а саме:

1) ґрунтовим покривом (поверхневим шаром) земель,
2) поверхневим (ґрунтовим) шаром земель водного фонду,
3) водами,
4) корисною копалиною,
5) деревом чи чагарником у лісі чи лісовому насадженні або
6) диким звіром чи птахом, рибою чи іншим водним живим організмом,

що спричинило істотну майнову шкоду,–
вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 6.5.5. Придбання або збут завідомо незаконно добутого природного ресурсу

Особа, яка завідомо незаконно добутий природний ресурс:

1) придбала або
2) збула,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 6.5.6. Знищення або пошкодження рослинного чи тваринного природного ресурсу, що спричинило істотну майнову шкоду

Особа, яка незаконно:

1) знищила або пошкодила дерево чи чагарник у лісі чи лісовому насадженні,
2) умертвила або скалічила дикого звіра, птаха, рибу чи інший водний живий організм, що перебуває у стані природної волі чи напівволі,
3) порушила фітосанітарні правила чи правила щодо боротьби зі шкідниками рослин або
4) порушила ветеринарні правила чи інші правила охорони диких тварин,

що спричинило істотну майнову шкоду,–
вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 6.5.7. Виснаження природного ресурсу, що спричинило істотну майнову шкоду

Особа, яка порушила правила використання:

1) земель,
2) вод або
3) надр,

що призвело до їхнього виснаження, яке спричинило істотну майнову шкоду,–
вчинила злочин 1 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 6.5.8. Заволодіння природним ресурсом, що спричинило неістотну майнову шкоду

Особа, яка незаконно заволоділа природним ресурсом, який перебуває у природньому стані, а саме:

1) ґрунтовим покривом (поверхневим шаром) земель,
2) поверхневим (ґрунтовим) шаром земель водного фонду,
3) водами,
4) корисною копалиною,
5) деревом чи чагарником у лісі чи лісовому насадженні або
6) диким звіром чи птахом, рибою чи іншим водним живим організмом,

що спричинило неістотну майнову шкоду,–
вчинила проступок.

Стаття 6.5.9. Порушення правил полювання чи риболовлі

Особа, яка полювала чи рибалила:

1) стосовно звірів, птахів, риб чи інших водних живих організмів, що заборонені до вполювання чи вилову,

2) у заборонений час,

3) у забороненому місці,

4) з використанням заборонених знарядь чи засобів,

5) забороненим способом або

6) без належного дозволу,–

вчинила проступок.

Стаття 6.5.10. Знищення або пошкодження природного ресурсу, що спричинило неістотну майнову шкоду

Особа, яка незаконно:

1) знищила чи пошкодила дерево або чагарник у лісі чи лісовому насадженні,

2) умертвила або скалічила дикого звіра, птаха, рибу чи інший водний живий організм, що перебуває у стані природної волі або напівволі,

3) порушила фітосанітарні правила чи правила щодо боротьби зі шкідниками рослин або

4) порушила ветеринарні правила чи інші правила охорони диких тварин,

що спричинило неістотну майнову шкоду,–

вчинила проступок.

Стаття 6.5.11. Виснаження природного ресурсу, що спричинило неістотну майнову шкоду

Особа, яка порушила правила використання:

1) земель,

2) вод або

3) надр,

що призвело до їхнього виснаження, яке спричинило неістотну майнову шкоду,–

вчинила проступок.

Стаття 6.5.12. Дії на континентальному шельфі

Особа, яка природні ресурси на континентальному шельфі незаконно:

1) досліджувала або

2) розвідувала,–

вчинила проступок.

Книга сьома.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ СУСПІЛЬСТВА

Розділ 7.1.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА ВІД ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 7.1.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *незаконне збройне формування* – попереднє об’єднання п’яти або більше співучасників, ознаками якого є:

а) єдиноначальність,

б) стійкість та

в) наявність хоча б однієї одиниці зброї.

Стаття 7.1.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтями 7.1.4, 7.1.5 чи 7.1.10, якщо учасники злочинної організації чи незаконного збройного формування володіють вогнепальною зброєю у кількості 10 чи більше одиниць або артилерійською ствольною зброєю, ракетою чи торпедою, вибуховим пристроєм, радіоактивним матеріалом чи бойовою отруйною речовиною;

2) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 7.1.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтями 7.1.4 чи 7.1.5, якщо хоча б один учасник організованої групи чи злочинної організації володіє вогнепальною зброєю;

2) з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

3) в особливий період чи під час надзвичайного стану;

4) особою, яка має непогашену судимість за умисний злочин;

5) з метою приховати інший злочин чи полегшити його вчинення.

Стаття 7.1.4. Створення організованої групи або участь у ній чи її діяльності

Особа, яка:

1) створила організовану групу,

2) керувала нею,

3) керувала вчиненням злочину учасниками такої групи або

4) була учасником організованої групи,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.1.5. Створення злочинної організації або участь у ній чи її діяльності

Особа, яка:

1) створила злочинну організацію,

2) керувала нею чи її структурною частиною,

3) керувала вчиненням злочину учасниками такої організації або

4) була учасником злочинної організації,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 7.1.6. Участь у злочинному зібранні

Особа, яка взяла участь у зібранні учасників двох або більше злочинних організацій чи організованих груп для:

1) планування вчинення одного або більше злочинів,

2) координації злочинної діяльності,

3) розподілу сфер злочинного впливу,

4) розподілу доходів, одержаних злочинним шляхом,

5) ресурсного забезпечення злочинної діяльності таких організацій чи організованих груп, або

6) убезпечення їхньої злочинної діяльності,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 7.1.7. Потурання діяльності злочинної організації

Службова особа, яка не виконала покладеного на неї обов'язку щодо припинення діяльності злочинної організації,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 7.1.8. Злочинне лідерство

Особа (злочинний лідер), яка:

1) запровадила правила поведінки для учасників однієї або кількох злочинних організацій чи поширила їх на інших осіб,

2) примушувала іншу особу до дотримання таких правил,

3) представила злочинну організацію у перемовинах з іншою особою щодо злочинної діяльності,

4) організувала зібрання представників злочинних організацій,

5) розпорядилась спільними активами однієї чи кількох злочинних організацій,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 7.1.9. Сприяння злочинному лідерству

Особа, яка звернулась до злочинного лідера щодо забезпечення законних чи незаконних інтересів шляхом використання ним злочинного впливу,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 7.1.10. Створення збройного формування або участь у ньому

Особа, яка:

1) створила незаконне збройне формування,

2) керувала ним чи частиною такого формування,

3) була його учасником або

4) сприяла його створенню чи функціонуванню,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Розділ 7.2.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА ВІД ТЕРОРИЗМУ

Стаття 7.2.1. Ознаки, що знижують тяжкість злочину на три ступеня

Ознакою, що знижує на три ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є відмова від продовження терористичної діяльності і надання органам правопорядку інформації, яку вони інакше не могли б отримати, допомагаючи їм запобігти або пом’якшити наслідки злочину, виявити або притягнути до відповідальності інших терористів, знайти докази або запобігти подальшим злочинам, передбаченим цим Розділом.

Стаття 7.2.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтею 7.2.8, якщо учасники терористичної групи володіють вогнепальною зброєю у кількості 10 чи більше одиниць або артилерійською ствольною зброєю, ракетою чи торпедою, вибуховим пристроєм, радіоактивним матеріалом чи бойовою отруйною речовиною;

2) передбаченого статтями 7.2.5–7.2.9, в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

3) передбаченого статтями 7.2.4–7.2.6, в складі або за завданням структурованої терористичної групи;

4) з використанням влади, службових повноважень чи пов’язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 7.2.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтями 7.2.5, 7.2.6, 7.2.8–7.2.10, в складі простої групи;

2) передбаченого статтями 7.2.4–7.2.6, в складі або за завданням неструктурованої терористичної групи;

3) з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

4) передбаченого статтями 7.2.4–7.2.8 або 7.2.10, із залученням неповнолітньої дитини;

5) в особливий період чи під час надзвичайного стану;

6) особою, яка має непогашену судимість за умисний злочин;

7) з метою приховати інший злочин чи полегшити його вчинення.

Стаття 7.2.4. Терористичне діяння

Особа, яка з метою залякати населення або дестабілізувати діяльність органу державної влади, органу місцевого самоврядування, міжнародної організації, представництва іноземної держави чи юридичної особи, або примусити їх вчинити яку-небудь дію чи утриматися від її вчинення:

1) вчинила підпал чи затоплення, небезпечні для життя людини,

2) застосувала зброю, небезпечний предмет чи ядерний матеріал,

3) вчинила поводження зі зброєю, боєприпасами чи вибуховим пристроєм (стаття 7.3.4 цього Кодексу),

4) вчинила обіг радіоактивного матеріалу чи небезпечної речовини (стаття 7.3.6 цього Кодексу),

5) захопила, утримувала, знищила або пошкодила об'єкт критичної інфраструктури чи його устаткування, необхідне для функціонування цього об'єкта, або порушила його належне функціонування,

6) захопила повітряне, морське судно або інший засіб пасажирського чи вантажного транспорту,

7) заблокувала рух транспорту,

8) припинила постачання ресурсу, що має життєво важливе значення для населення, чи перешкодила такому постачанню або

9) незаконно струтилася в інформаційна систему, комп'ютерні дані чи вчинила несанкціоноване діяння щодо інформації,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 7.2.5. Погроза терористичним діянням

Особа, яка погрожувала вчинити одне із діянь, передбачених у статті 7.2.4 цього Кодексу,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.2.6. Публічні заклики до тероризму

Особа, яка публічно закликала до:

1) вчинення терористичного діяння, передбаченого статтею 7.2.4 цього Кодексу,

2) підтримки діяльності терористичної групи,

3) поширення тероризму,

4) протидії антитерористичній діяльності або

5) виправдовувала терористичне діяння, терористичну діяльность чи окремого терориста,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.2.7. Участь у діяльності терористичної групи

Особа, яка:

1) створила терористичну групу,

2) керувала її діяльністю,

3) була учасником такої групи або

4) сприяла сприяла такій групі чи вчиненню злочину її учасником або іншою особою на виконання завдання терористичної групи,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 7.2.8. Фінансування тероризму

Особа, яка надала кошти, матеріальні засоби чи інформацію або зібрала їх завідомо для:

1) вчинення злочину, передбаченого цим розділом,

2) створення або діяльності терористичної групи,

3) приховування діяльності терористичної групи або злочину, вчиненого її учасником чи на виконання завдання терористичної групи,

4) поширення тероризму або

6) протидії антитерористичної діяльності,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 7.2.9. Потурання діяльності терористичної групи

Службова особа, яка завідомо не виконала покладеного на неї обов'язку щодо припинення діяльності терористичної групи,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 7.2.10. Підготовка до терористичної діяльності

Особа, яка з метою здійснення терористичного діяння, участі в діяльності терористичної групи чи фінансування тероризму:

1) проходила навчання,

2) проводила навчання,

3) прибула до України чи держави-члена Європейського Союзу або переміщувалась транзитом Україною,

4) залишила територію України чи держави-члена Європейського Союзу,

5) заволоділа предметом, коштами, інформацією або

6) склала чи використала підроблений офіційний документ,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Розділ 7.3.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ БЕЗПЕКИ ОБІГУ НЕБЕЗПЕЧНИХ ПРЕДМЕТІВ І БЕЗПЕКИ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Стаття 7.3.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *автоматична переносна вогнепальна ствольна зброя* – переносна вогнепальна ствольна зброя, яка може здійснювати кілька пострілів при одному натисканні на спусковий гачок;

2) *виготовлення зброї, боєприпасів, вибухового пристрою* – дії по створенню зброї, боєприпасів чи вибухового пристрою, внаслідок чого вони набувають відповідних характерних властивостей:

а) зі складових частин і компонентів, які перебувають у незаконному обігу,

б) без належної ліцензії або дозволу,

в) без передбаченого законодавством маркування вогнепальної зброї чи вибухового пристрою під час їх виготовлення, або

г) створення вибухового пристрою чи боєприпасу з компонентів, які не є вибухівкою, але внаслідок їх з'єднання набувають здатності до вибуху;

3) *гладкоствольна мисливська зброя* – вогнепальна зброя, що має гладкий (без нарізів) канал ствола довжиною не менше 450 мм при загальній довжині зброї не менше 800 мм та призначена для здійснення одного пострілу за одне натискання спускового гачка. До такої зброї не належать мисливські карабіни, гладкоствольні рушниці зі свердловиною «парадокс» або «сюпра», комбіновані рушниці з одним чи кількома нарізними стволами, а також обрізи;

4) *зберігання зброї, її складових частин і компонентів чи боєприпасів, вибухового пристрою* – володіння (незалежно від тривалості) без належної ліцензії або дозволу зброєю, її складовою частиною чи компонентом, боєприпасом чи вибуховим пристроєм, що знаходиться не при особі, а у визначеному цією особою місці (крім випадків зберігання зброї особою, яка мала (або член сім'ї якої мав) відповідну ліцензію чи дозвіл, із простроченням їх дії;

5) *набуття зброї, її складових частин і компонентів чи боєприпасів, вибухового пристрою* – дії, в результаті яких особа без належної ліцензії або дозволу стає їх фактичним володільцем, зокрема шляхом заволодіння, купівлі, обміну, одержання як подарунку чи відшкодування боргу;

6) *перероблення зброї, боєприпасів, вибухового пристрою* – перетворення без належної ліцензії або дозволу пристрою, пристосованого для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії (ракетниці, стартового, будівельного, газового пістолета тощо) у зброю, придатну до стрільби, або зміна зброї з тим, щоби вона стала більш придатною для прихованого переміщення чи зручної стрільби (зокрема, мисливської зброї – в обріз);

7) *ремонт зброї, боєприпасів, вибухового пристрою* – відновлення без належної ліцензії або дозволу характерних властивостей зброї, боєприпасу чи вибухового пристрою шляхом заміни або реставрації зношеної чи непридатної частини, механізму, усунення дефекта, поломки чи пошкодження, налагодження нормального функціонування частин і механізмів, внаслідок якого зброя, боєприпас чи вибуховий пристрій стають придатними або більш ефективними для використання за цільовим призначенням;

8) *складова частина (компонент) вогнепальної зброї* – елемент чи запасна деталь, спеціально призначені для вогнепальної ствольної переносної чи артилерійської або ракетної зброї, без використання яких неможливе здійснення пострілу зі ствольної зброї чи пуску ракети, у тому числі ствол, корпус або ствольна коробка, затвор або барабан, вісь затвору або казенник, а також пристрій, призначений або адаптований для зменшення звуку, спричиненого пострілом;

9) *травматичний засіб* – вилучений з цивільного обороту або такий, що є предметом дозвільної системи, засіб, призначений для спричинення несмертельних уражень людині шляхом здійснення пострілу гумовою чи пластиковою кулею, електричного розряду або поширення сильнодійної хімічної речовини.

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 7.3.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину з:

1) переносною вогнепальною зброєю у кількості 10 чи більше одиниць або артилерійською ствольною зброєю, ракетою, торпедою, вибуховим пристроєм, радіоактивним матеріалом чи бойовою отруйною речовиною;

2) радіоактивними матеріалами у кількості достатній, щоб викликати захворювання хоча б однієї людини на променеву хворобу 2, 3 або 4 ступеня чи достатній для виготовлення ядерного вибухового пристрою;

3) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

4) використанням влади, службових повноважень або пов’язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 7.3.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) з автоматичною переносною вогнепальною ствольною зброєю;

2) в складі простої групи;

3) з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов’язаних з ними можливостей;

4) в особливий період чи під час надзвичайного стану;

5) особою, яка має непогашену судимість за умисний злочин;

6) з корисливого мотиву.

Стаття 7.3.4. Обіг зброї, боєприпасів чи вибухових пристроїв

Особа, яка зброю, боєприпаси у кількості десять і більше одиниць до переносної вогнепальної ствольної зброї чи вибуховий пристрій незаконно:

1) набула,

2) збула,
3) зберігала,
4) перемістила,
5) переміщувала через митний кордон України,
6) виготовила,
7) відремонтувала або
8) переробила,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.3.5. Обіг складових частин і компонентів зброї

Особа, яка пристрій, призначений чи адаптований для зменшення гучності звуку, спричиненого пострілом, або іншу складову частину чи компонент зброї (крім складової частини і компоненту гладкоствольної мисливської вогнепальної зброї) незаконно:

1) переміщувала через митний кордон України або
2) збула,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.3.6. Обіг радіоактивних матеріалів чи небезпечні речовини

Особа, яка радіоактивний матеріал чи небезпечну речовину незаконно:

1) набула,
2) збула,
3) зберігала,
4) використала,
5) перемістила,
6) переміщувала через митний кордон України,
7) виготовила,
8) переробила,
9) видозмінила,
10) розпилила,
11) знищила або
12) захоронила, –

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.3.7. Порушення правил обігу радіоактивних матеріалів чи небезпечних речовин, що з необережності спричинило тяжку шкоду

Особа, яка радіоактивний матеріал чи небезпечну речовину з порушенням встановлених правил:

1) зберігала,
2) використала,
3) збула,
4) перемістила,
5) видозмінила,
6) розпилила або
7) знищила,

якщо це з необережності спричинило радіоактивне чи хімічне забруднення або тяжку майнову шкоду,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.3.8. Діяння щодо об’єкта критичної інфраструктури

Особа, яка об’єкт критичної інфраструктури чи його устаткування, необхідне для функціонування цього об’єкта:

1) захопила,
2) утримувала,
3) знищила,
4) пошкодила або
5) порушила належне функціонування такого об’єкта,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.3.9. Недотримання вимог щодо убезпечення від діяльності, яка становить підвищену небезпеку

Особа, яка не дотрималась вимог щодо:

1) охорони праці,
2) пожежної безпеки,
3) ядерної чи радіаційної безпеки на виробництві,
4) безпечного використання промислової продукції,
5) експлуатації будівель і споруд під час їх проектування чи будівництва,
6) експлуатації електричних мереж чи електричного обладнання,
7) використання мереж газопостачання чи газового обладнання,
8) експлуатації обладнання чи устаткування з підвищеним тиском газів чи рідини,
9) експлуатації високочастотного обладнання,
10) експлуатації ліфтів, ескалаторів, канатних, канатно-крісельних доріг чи гірськолижних витягів,
11) експлуатації атракціонів,
12) зберігання зброї, боєприпасів чи інших предметів, обіг яких відповідно до цього Кодексу є кримінальним правопорушенням, або
13) утримання тварин,

що створило реальну небезпеку спричинення значної, тяжкої чи особливо тяжкої шкоди,–
вчинила злочин 1 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 7.3.10. Поводження з речовинами, небезпечними для довкілля

Особа, яка радіоактивні матеріали чи шкідливі хімічні речовини незаконно:

1) виробила,
2) придбала,
3) збула,
4) зберігала,
5) переробила,
6) переміщувала або
7) переміщувала через митний кордон України,–

вчинила проступок.

Стаття 7.3.11. Обіг предметів, що перебували у зоні посиленого радіаційного контролю

Особа, яка предмет, що завідомо для неї перебував у зоні посиленого радіаційного контролю, незаконно:

1) перемістила за межі такої зони,
2) набула або
3) збула,–

вчинила проступок.

Стаття 7.3.12. Порушення правил поведінки на об’єкті критичної інфраструктури

Особа, яка на об’єкті критичної інфраструктури:

1) перебувала без належного дозволу або
2) не виконала правомірну вимогу щодо дотримання правил безпеки на вказаному об’єкті,–

вчинила проступок.

Стаття 7.3.13. Обіг боєприпасів до переносної вогнепальної ствольної зброї у незначній кількості, гладкоствольної мисливської зброї чи боєприпасів до неї, холодної або метальної зброї

Особа, яка боєприпаси до переносної вогнепальної ствольної зброї у кількості до десяти одиниць, гладкоствольну мисливську зброю чи боєприпаси до неї або холодну чи метальну зброю незаконно:

1) набула,
2) збула,
4) зберігала,
5) переміщувала,
6) переміщувала через митний кордон України,
7) виготовила,
8) відремонтувала або
9) переробила,–

вчинила проступок.

Стаття 7.3.14. Обіг травматичних засобів

Особа, яка травматичний засіб незаконно:

1) набула,
2) збула,
4) зберігала,
5) переміщувала,
6) переміщувала через митний кордон України,
7) виготовила,
8) відремонтувала
9) переробила або
10) носила при собі в публічному місці у стані, який надає можливість негайного застосування,–

вчинила проступок.

Розділ 7.4.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ БЕЗПЕКИ РУХУ ЧИ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 7.4.1. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації.

Стаття 7.4.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) в складі простої групи;
2) з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов’язаних з ними можливостей;
3) в особливий період чи під час надзвичайного стану.

Стаття 7.4.3. Створення небезпеки для польоту або плавання

Особа, яка:

1) пошкодила устаткування, споруду аеропорту, морського чи річкового порту,
2) пошкодила повітряне, морське чи річкове судно, що знаходиться в експлуатації,
3) пошкодила навігаційне обладнання,
4) незаконно втрутилася в експлуатацію навігаційного обладнання,
5) порушила роботу служби аеропорту, морського чи річкового порту або
6) повідомила завідомо неправдиву інформацію,

якщо таке діяння створило реальну небезпеку для польоту або плавання,–
вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 7.4.4. Небезпечні дії на борту судна

Особа, яка під час перебування на борту повітряного, морського чи річкового судна, що перебуває у польоті чи плаванні:

1) застосувала насильство до особи, яка перебуває на борту судна,
2) пошкодила повітряне, морське чи річкове судно,
3) незаконно втрутилася в експлуатацію навігаційного обладнання,
4) пошкодила вантаж, розміщений на такому судні або
5) незаконно помістила на борт судна небезпечний предмет,

якщо таке діяння створило реальну небезпеку для польоту або плавання,–
вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 7.4.5. Діяння у повітряному просторі

Особа, яка:

1) незаконно здійснила вибух або пуск ракети, піротехнічного засобу чи безпілотного літального апарату у повітряному просторі в межах встановлених повітряної траси, місцевої повітряної лінії, коридору, ешелону чи маршруту,
2) звела споруду у зоні повітряної лінії понад дозволену висоту чи не обладнала її сигнальними вогнями,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.4.6. Ненадання допомоги особам, що зазнали лиха

Капітан судна, який, маючи можливість надати допомогу без серйозної небезпеки для свого судна, його екіпажу і пасажирів, не надав її:

1) особам, що зазнали лиха, яких судно зустріло в морі чи на іншому водному шляху, або
2) екіпажу чи пасажирам іншого судна, з яким відбулося зіткнення судна, керованого цим капітаном,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Стаття 7.4.7. Блокування руху транспорту

Особа, яка більше ніж одну годину незаконно блокувала рух:

1) автомобіля швидкої медичної допомоги, пожежної охорони, аварійної служби газу або гірничорятувальної служби з увімкненим синім проблисковим маячком чи спеціальним звуковим сигналом, або
2) транспорту загального користування,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.4.8. Пошкодження підводного кабелю або трубопроводу

Особа, яка пошкодила у відкритому морі підводний:

1) кабель зв’язку,
2) високовольтний кабель або
3) трубопровід,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 7.4.9. Порушення правил польотів

Особа, яка керуючи повітряним судном, не додержала встановлених маршруту, повітряної траси, коридору, ешелону або місця посадки,–
вчинила проступок.

Стаття 7.4.10. Неповідомлення капітаном назви свого судна при зіткненні суден

Капітан судна, що зіткнулося з іншим судном, який не повідомив членам екіпажу такого судна чи його пасажирам назву, порт приписки свого судна, місце його відправлення чи призначення,–

вчинив проступок.

Стаття 7.4.11. Агресивне водіння

Особа, яка, керуючи наземним чи водним транспортним засобом, завідомо створила аварійну ситуацію, а саме:

1) взяла участь в перегонах, які не є офіційними змаганнями, автомобільною дорогою загального користування, вулицею, дорогою населеного пункту чи акваторією загального користування,

2) змусила іншого учасника дорожнього руху різко змінити швидкість, напрямок руху або вжити інших заходів щодо забезпечення особистої безпеки чи безпеки інших осіб, або

3) перешкодила руху в дозволеному для іншого учасника дорожнього руху місці,

якщо це спричинило зіткнення учасників дорожнього руху,–

вчинила проступок.

Стаття 7.4.12. Керування транспортним засобом особою, яка перебуває у стані сп'яніння

Особа, яка здійснювала управління рухом транспорту або керувала транспортним засобом, повітряним, морським чи річковим судном та:

1) перебувала у стані сп'яніння під час управління рухом або руху транспорту,

2) відмовилась від проходження в установленому порядку огляду на стан сп'яніння або

3) вжила психоактивну речовину до проведення уповноваженою особою медичного огляду з метою встановлення стану сп'яніння,–

вчинила проступок.

Стаття 7.4.13. Допуск до керування транспортним засобом особи, яка не має права ним керувати

Власник, законний володілець транспортного засобу або уповноважена ними особа, що допустила до керування транспортним засобом іншу особу, яка завідомо:

1) не мала належної кваліфікації для керування таким засобом,

2) не могла керувати таким засобом за станом здоров'я або

3) перебувала у стані сп'яніння,–

вчинила проступок.

Стаття 7.4.14. Перешкоджання руху транспорту

Особа, яка протягом менше однієї години завідомо незаконно перешкоджала руху:

1) автомобіля швидкої медичної допомоги, пожежної охорони, аварійної служби газу чи гірничорятувальної служби з увімкненим синім проблисковим маячком або спеціальним звуковим сигналом, або

2) транспорту загального користування,–

вчинила проступок.

Стаття 7.4.15. Приховування дорожньо-транспортної події

Особа, яка, будучи учасником дорожньо-транспортної події, внаслідок якої спричинено шкоду здоров'ю або смерть людини:

2) знищила чи змінила сліди такої події за відсутності ознак кримінального правопорушення, передбаченого статтею 8.2.19 цього Кодексу,

3) приховала номерний знак транспортного засобу або

4) відмовилася повідомити дані про себе чи керований нею транспортний засіб іншому учаснику події,–

вчинила проступок.

.

Розділ 7.5.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ

Стаття 7.5.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *об'єкт, що перебуває у публічному доступі,*– будівля, споруда чи територія, право доступу до якої має будь-яка особа відповідно до встановлених щодо такого об'єкта правил.

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 7.5.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтею 7.5.5, щодо особливо уразливої людини;

2) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації.

Стаття 7.5.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення злочину:

1) передбаченого статтею 7.5.5, щодо уразливої людини;

2) передбаченого статтею 7.5.5, щодо подружжя, колишнього подружжя або іншої людини, з якою суб'єкт злочину перебуває (перебував) у сімейних чи близьких відносинах;

3) в складі простої групи;

4) передбаченого статтею 7.5.5, з використанням зброї чи іншого предмета, спеціально призначеного або заздалегідь підготовленого для спричинення шкоди життю чи здоров'ю людини;

5) передбаченого статтею 7.5.5, у присутності малолітньої дитини, яка усвідомлювала обставини та значення вчиненого діяння;

6) в особливий період чи під час надзвичайного стану;

7) передбаченого статтею 7.5.5, під час засідання в суді, Верховній Раді України чи місцевій раді, під час голосування на виборчій дільниці чи дільниці з референдуму, під час проведення занять у навчальному закладі, під час руху в пасажирському літаку, пасажирському поїзді чи громадському транспорті.

Стаття 7.5.4. Немирна участь у масовому заході

Особа, яка застосувала зброю під час участі у мітингу, демонстрації чи іншому масовому заході,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.5.5. Агресивна поведінка

Особа, яка порушила публічний порядок чи спокій та виявила поєднану з цинічним знущанням агресію щодо іншої людини чи групи людей, виражену у:

1) насильстві або

2) погрозі негайного спричинення потерпілій людині шкоди здоров'ю або істотної, значної чи тяжкої майнової шкоди,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.5.6. Неправдиве повідомлення про небезпеку для життя людей

Особа, яка повідомила органу державної влади чи органу місцевого самоврядування, міжнародній організації чи представництву іноземної держави, юридичній або фізичній особі завідомо неправдиву інформацію про небезпеку для життя невизначеної кількості людей на об'єкті, що перебуває у публічному доступі, внаслідок стихійного лиха або діянь, передбачених пунктами 1–9 статті 7.2.4 цього Кодексу,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.5.7. Пропаганда акту агресії чи тоталітаризму

Особа, яка:

1) публічно закликала до акту агресії чи розв'язування воєнного конфлікту,

2) пропагувала або виправдовувала комуністичний, російський нацистський чи націонал-соціалістичний (нацистський) тоталітарний режим,

3) виготовила матеріали із закликами до акту агресії, розв'язування воєнного конфлікту чи із символікою воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну, комуністичного, російського нацистського чи націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарного режиму або

4) поширила чи публічно використала такі матеріали,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.5.8. Публічні заклики до вчинення злочинів

Особа, яка:

1) публічно закликала інших осіб до вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину,

2) публічно виправдовувала вчинення іншою особою такого злочину або

3) розповсюдила матеріали з такими закликами чи схваленням,

крім випадків, передбачених статтями 7.2.7, 7.5.7, 9.1.5 і 11.3.3 цього Кодексу,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 7.5.9. Бешкет

Особа, яка бешкетувала, непристойно порушивши публічний порядок чи спокій, а саме:

1) провокувала бійку,

2) образливо та настійливо чіплялася до іншої людини всупереч її ясно вираженому небажанню спілкуватися,

3) брутально та гучно лаялася в публічному місці,

4) у нічний час (з 22:00 по 08:00) гучно шуміла або використовувала звукопідсилювальну апаратуру чи піротехнічний засіб,

5) у нічний час використовувала транспортний засіб без передбаченого його конструкцією глушника чи застосовувала звуковий сигнал транспортного засобу без крайньої потреби,

6) перешкодила учасникам весілля, похорону, церковної церемонії, культурного, мистецького, наукового чи освітнього заходу дією звукових, світлових, механічних чи хімічних факторів,

7) вторглася чи намагалася вторгнутися в тимчасово зачинене публічне місце всупереч забороні особи, яка слідкує за порядком,

8) знищила, пошкодила, забруднила чи іншим чином привела у непридатний для використання стан або осквернила чуже майно чи об'єкт, що перебуває у публічному доступі,

9) вульгарно демонструвала статевий орган чи перебувала в повністю оголеному вигляді в публічному місці, крім спеціально визначеного місця для відпочинку нудистів,

10) публічно та у не відведеному для цього місці вчинила акт сечовипускання чи дефекації або

11) публічно здійснила дію сексуального характеру чи, перебуваючи в оголеному вигляді, її імітацію,–

вчинила проступок.

Стаття 7.5.10. Участь у бійці

Особа, яка взяла участь у бійці між трьома або більше особами, якщо вона не перебувала у стані правомірного захисту,–

вчинила проступок.

Стаття 7.5.11. Поводження з символікою тоталітарних режимів

Особа, яка на території України символіку воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну, комуністичного, російського нацистського чи націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарного режиму, у тому числі у виді сувеніру:

1) набула,

2) збула,

3) зберігала або

4) переміщувала,–

вчинила проступок.

Розділ 7.6.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ МОРАЛЬНОСТІ

Стаття 7.6.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

1) *культурна цінність (культурний об'єкт)* – предмет, будівля або центр концентрації культурних цінностей, визначені статтею 1 Конвенції про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту від 14 травня 1954 року;

2) *місце пам'яті* – визнане державою або органом місцевого самоврядування місце в знак пам'яті про померлу людину чи групу людей або про подію, пов'язану з загибеллю людини;

3) *проституція* – дії сексуального характеру, вчинені особою за винагороду, що надається або обіцяється за це їй або третій особі;

4) *дитяча проституція* – проституція, здійснювана дитиною.

5) *експлуатація проституції* – систематичне використання проституції, вчинюваної іншою особою;

6) *унікальна культурна цінність України* – культурна цінність, що належить до об'єктів національного культурного надбання, об'єктів культурної спадщини національного значення, внесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, унікальних пам'яток Музейного фонду України, особливо цінних, рідкісних документів чи колекцій.

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 7.6.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтями 7.6.4, 7.6.5 чи 7.6.7, щодо особливо уразливої людини;

2) передбаченого статтями 7.6.12 чи 7.6.13, щодо матеріального об'єкта Світової спадщини ЮНЕСКО;

3) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

4) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 7.6.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтями 7.6.4–7.6.7, щодо уразливої людини;

2) передбаченого статтями 7.6.4–7.6.7, щодо подружжя, колишнього подружжя або іншої людини, з якою суб'єкт злочину перебуває (перебував) у сімейних чи близьких відносинах;

3) передбаченого статтями 7.6.11 чи 7.6.12, щодо унікального документа Національного архівного фонду України або унікальної культурної цінності України;

4) передбаченого статтями 7.6.11, 7.6.12 чи 7.6.13, щодо культурної цінності чи об'єкта археологічної спадщини, що перебуває на тимчасово окупованій території України;

5) передбаченого статтею 7.6.9, щодо пам'ятника, місця поховання чи місця пам'яті, спорудженого на честь борців проти комуністичного чи націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарного режиму, жертв такого режиму або борців за незалежність України;

6) передбаченого статтею 7.6.9, щодо братської могили, декількох пам'ятників чи місця поховання або місця пам'яті масових жертв;

7) передбаченого статтею 7.6.10, щодо двох чи більше тварин;

8) в складі простої групи;

9) передбаченого статтею 7.6.10, у присутності малолітньої дитини, яка усвідомлювала обставини та значення вчиненого діяння;

10) з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

11) передбаченого статтею 7.6.12, поєднаного з вивезенням культурної цінності за межі території України з тимчасово окупованої території України;

12) передбаченого статтями 7.6.9, 7.6.11–7.6.13, в особливий період чи під час надзвичайного стану.

Стаття 7.6.4. Примушування до проституції чи експлуатація проституції

Особа, яка іншу людину:

1) примусила до проституції або

2) використала для отримання прибутку від зайняття цією людиною проституцією, навіть за її згоди,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.6.5. Схилення або вербування дитини до проституції

Особа, яка дитину:

1) схиляла до заняття проституцією або

2) вербувала до участі в проституції,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.6.6. Використання послуги дитячої проституції

Особа, яка вчинила дію сексуального характеру з дитиною, яка займається проституцією, крім випадків, передбачених розділом 4.5 цього Кодексу,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.6.7. Поводження з предметами дитячої порнографії

Особа, яка предмет дитячої порнографії:

1) виготовила,

2) запропонувала чи збула іншій особі,

3) зробила доступним для перегляду іншою особою, крім випадків, передбачених статтею 4.5.8 цього Кодексу,

4) придбала,

5) зберігала або

6) використала для отримання прибутку внаслідок будь-якого з діянь, передбачених пунктами (1) – (5) цієї статті,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.6.8. Перегляд дитячої порнографії

Повнолітня особа, яка переглядала завідомо дитячу порнографію,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.6.9. Наруга над тілом померлої людини, місцем її поховання або місцем пам'яті

Особа, яка:

1) осквернила тіло (останки, прах) померлої людини,

2) незаконно розкопала могилу чи здійснила доступ до місця поховання,

3) незаконно заволоділа тілом (останками, прахом) померлої людини,

4) незаконно заволоділа предметом, який перебуває в могилі, іншому місці поховання чи на тілі (останках, праху) померлої людини,

5) незаконно знищила або пошкодила місце поховання померлої людини чи місце пам'яті або

6) осквернила місце поховання померлої людини чи місце пам'яті,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.6.10. Негуманне поводження з твариною

Особа, яка тварину, що належить до хребетних:

1) незаконно умертвила,

2) ушкодила чи скалічила,

3) піддала досліду з порушенням встановленого законом порядку,

4) виснажила шляхом обмеження доступу до їжі, води, повітря чи тепла або

5) нацькувала на іншу тварину, що належить до хребетних,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.6.11. Вандалізм

Особа, яка культурну цінність або документ Національного архівного фонду:

1) знищила, пошкодила, забруднила чи іншим чином привела у непридатний для використання стан або

2) осквернила,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.6.12. Поводження з культурною цінністю (культурним об'єктом) або документом Національного архівного фонду

Особа, яка культурну цінність (культурний об'єкт) або документ Національного архівного фонду:

1) приховала,

2) вивезла з території України без належного дозволу,

3) придбала чи отримала безоплатно таку цінність (об'єкт) або документ, що завідомо протиправно були вилучені у власника чи законного володільця,

4) не повернула їх після закінчення строку правомірного користування чи володіння ними або

5) незаконно заволоділа такою цінністю (об'єктом) чи документом,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.6.13. Заволодіння археологічним предметом

Особа, яка під час археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт з пошуку об'єктів археологічної спадщини виявила археологічний предмет та незаконно:

1) заволоділа ним або

2) збула його особі, яка не мала права володіти таким предметом,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 7.6.14. Заволодіння предметом, що знаходиться на могилі, місці поховання або місці пам'яті

Особа, яка незаконно заволоділа ритуальним предметом, що знаходиться на могилі, місці поховання або місці пам'яті,–

вчинила проступок.

Стаття 7.6.15. Пропаганда негуманного поводження з тваринами

Особа, яка:

1) публічно закликала до жорстокого поводження з тваринами,

2) поширила матеріали із закликами до вчинення таких дій,

3) створила твір, що пропагує жорстоке поводження з тваринами, або

4) збула, поширила чи продемонструвала такий твір,–

вчинила проступок.

Стаття 7.6.16. Втрата унікального документу Національного архівного фонду з необережності

Особа, яка з необережності втратила унікальний документ Національного архівного фонду,–

вчинила проступок.

Стаття 7.6.17. Ввезення культурних цінностей без посвідчення

Особа, яка культурну цінність ввезла на територію України без посвідчення, яке підтверджує законність її набуття,–

вчинила проступок.

Стаття 7.6.18. Роботи на об'єкті археологічної спадщини

Особа, яка на об'єкті археологічної спадщини незаконно:

1) здійснила археологічну розвідку,

2) провела розкопку,

3) провела будівельні роботи,

4) здійснила випасання тварин чи інші сільськогосподарські роботи або

5) складувала вантаж чи засмітила відходами об'єкт археологічної спадщини,–

вчинила проступок.

Стаття 7.6.19. Заволодіння скарбом чи археологічним предметом

Особа, яка незаконно заволоділа:

1) знайденим скарбом, який має культурну цінність, або

2) археологічним предметом, який випадково опинився у неї,–

вчинила проступок.

Розділ 7.7.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Стаття 7.7.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *комп'ютерні дані* – факти, інформація або концепції, подані у формі, придатній для обробки у інформаційній системі, включаючи програму, придатну для виконання певної функції такою системою;

2) *несанкціоноване діяння щодо інформації* – дія або бездіяльність, вчинені без належного дозволу власника інформації, уповноваженої ним особи або за відсутності інших передбачених законом підстав;

3) *новинна інформація* – інформація, яка випускається засобом масової інформації, що містить повідомлення про новини;

4) *суспільно необхідна інформація* – інформація, яка свідчить про небезпеку державному суверенітету, територіальній цілісності України, забезпечує реалізацію конституційних прав, свобод і обов'язків, свідчить про можливість порушення прав людини, введення громадськості в оману, шкідливі екологічні та інші негативні наслідки діяльності (бездіяльності) фізичних чи юридичних осіб тощо;

5) *цифровий образ* – дані профілю на інформаційній платформі (у соціальній мережі, відеоконференції, електронній пошті, пошуковому запиті, наукометричній базі даних тощо) у вигляді візуального або аудіовізуального зображення, що ідентифікують певного суб'єкта;

6) *шкідливий програмний засіб* – комп'ютерна програма, розроблена для спричинення шкоди комп'ютерним даним або інформаційним системам;

7) *шкідливий технічний засіб* – пристрій, розроблений для спричинення шкоди комп'ютерним даним, інформаційним системам або телекомунікаційним мережам.

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 7.7.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

2) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище;

3) передбаченого статтями 7.7.10, з використанням засобів масової інформації або інших інформаційних технологій, що забезпечують доступ до інформації значної кількості осіб.

Стаття 7.7.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) в складі простої групи;

2) з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

4) в особливий період чи під час надзвичайного стану;

5) передбаченого статтею 7.7.4, шляхом подолання засобів захисту комп'ютерних даних;

6) передбаченого статтями 7.7.4, 7.7.5, шляхом використання шкідливого програмного чи технічного засобу;

7) з метою приховати інший злочин чи полегшити його вчинення;

8) з корисливого мотиву;

9) передбаченого статтями 7.7.4, 7.7.5, особою, яка має правомірний доступ до комп'ютерних даних, телекомунікаційних мереж або інформації з обмеженим доступом;

10) передбаченого статтею 7.7.5, особою, яка уповноважена контролювати дотримання відповідних правил безпеки іншими особами.

Стаття 7.7.4. Діяння щодо комп'ютерних даних

Особа, яка втрутилась в роботу інформаційних (автоматизованих), електронних комунікаційних, інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних мереж та:

1) знищила комп'ютерні дані,

2) заблокувала комп'ютерні дані,

3) порушила цілісність комп'ютерних даних,

4) порушила порядок маршрутизації комп'ютерних даних або

5) спотворила процес обробки комп'ютерних даних,

якщо це спричинило істотну майнову шкоду,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 7.7.5. Діяння щодо комп'ютерних даних, що з необережності спричинили тяжку майнову шкоду

Особа, яка втрутилась в роботу інформаційних (автоматизованих), електронних комунікаційних, інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних мереж та:

1) знищила комп'ютерні дані,

2) заблокувала комп'ютерні дані,

3) порушила цілісність комп'ютерних даних,

4) порушила порядок маршрутизації комп'ютерних даних або

5) спотворила процес обробки комп'ютерних даних,

якщо це з необережності спричинило тяжку майнову шкоду,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.7.6. Діяння в сфері телекомунікаційних послуг

Особа, яка незаконно:

1) створила перешкоди для надання телекомунікаційних послуг або

2) отримала телекомунікаційні послуги,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 7.7.7. Діяння щодо інформації з обмеженим доступом

Особа, яка, крім випадків, передбачених цим Кодексом, незаконно:

1) надала доступ до інформації з обмеженим доступом або

2) отримала доступ до інформації з обмеженим доступом шляхом подолання засобів захисту інформації,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 7.7.8. Порушення вимог безпеки комп'ютерних даних з необережності

Особа, яка з необережності спричинила тяжку майнову шкоду внаслідок невиконання або неналежного виконання обов'язку щодо убезпечення комп'ютерних даних,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.7.9. Несанкціоноване використання чужого цифрового образу

Особа, яка несанкціоновано використала чужий цифровий образ, якщо це спричинило:

1) істотну майнову шкоду або

2) шкоду особистим немайновим правам людини чи репутації юридичної особи,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 7.7.10. Поширення неправдивої новини

Особа, яка, будучи відповідальною за випуск новини, допустила до ефіру, тиражу або допису редакції в соціальній мережі завідомо неправдиву суспільно необхідну інформацію,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 7.7.11. Несанкціоноване втручання в роботу інформаційних (автоматизованих), електронних комунікаційних, інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних мереж

Особа, яка незаконно втрутилась в роботу інформаційних (автоматизованих), електронних комунікаційних, інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних мереж,–

вчинила проступок.

Стаття 7.7.12. Діяння щодо комп'ютерних даних, що з необережності спричинили значну майнову шкоду

Особа, яка незаконно втрутилась в роботу інформаційних (автоматизованих), електронних комунікаційних, інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних мереж та:

1) знищила комп'ютерні дані,

2) заблокувала комп'ютерні дані,

3) порушила цілісність комп'ютерних даних,

4) порушила порядок маршрутизації комп'ютерних даних або

5) спотворила процес обробки комп'ютерних даних,

якщо це з необережності спричинило значну майнову шкоду,–

вчинила проступок.

Стаття 7.7.13. Діяння зі шкідливим програмним чи технічним засобом

Особа, яка шкідливий програмний чи технічний засіб, призначений для несанкціонованого втручання в роботу інформаційної (автоматизованої), електронної комунікаційної, інформаційно-комунікаційної системи, електронної комунікаційної мережі, з метою його протиправного використання, розповсюдження або збуту:

1) створила,

2) переміщувала,

3) переміщувала через митний кордон України або

4) збула,–

вчинила проступок.

Стаття 7.7.14. Порушення вимог безпеки комп'ютерних даних, що з необережності спричинило значну майнову шкоду

Особа, яка з необережності спричинила значну майнову шкоду внаслідок невиконання або неналежного виконання обов'язку щодо убезпечення комп'ютерних даних,–

вчинила проступок.

Розділ 7.8.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ДОСТОВІРНОСТІ ІНФОРМАЦІЇ, ЩО МІСТИТЬСЯ НА МАТЕРІАЛЬНИХ НОСІЯХ (КРІМ ЕЛЕКТРОННИХ)

Стаття 7.8.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *офіційний документ* – документ, який складається, видається чи посвідчується з метою:

а) надання права чи звільнення від обов'язку або

б) підтвердження чи посвідчення певної події, явища, обставини або факту, що спричинили чи здатні спричинити наслідки правового характеру;

2) *важливий особистий документ* – офіційний документ, що посвідчує особу та підтверджує громадянство або спеціальний статус особи, передбачений законами України «Про єдиний державний демографічний реєстр», «Про державну реєстрацію актів цивільного стану», «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»;

3) *виборча документація* – списки виборців, виборчі бюлетені, постанови, протоколи, акти виборчих комісій, заяви та подання членів виборчої комісії, суб'єктів виборчого процесу, інші документи, що приймаються (складаються) виборчими комісіями та/або подаються до виборчих комісій під час виборчого процесу та підлягають зберіганню після проведення виборів в Центральній виборчій комісії або у державних архівних установах;

4) *документація референдуму* – списки учасників референдуму, бюлетені для голосування на референдумі, контрольні талони бюлетенів для голосування на референдумі, постанови, протоколи, акти, заяви та подання членів комісій з референдуму, інші документи, що приймаються (складаються) комісіями з референдуму або подаються до комісій з референдуму під час проведення референдуму, та підлягають зберіганню після проведення референдуму в Центральній виборчій комісії або у державних архівних установах.

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 7.8.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтями 7.8.9–7.8.11, щодо протоколу про підсумки голосування в межах відповідного виборчого округу на виборах чи референдумі;

2) передбаченого статтями 7.8.9–7.8.11, щодо протоколу про результати виборів чи референдуму;

3) щодо судового рішення;

4) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

5) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 7.8.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) щодо важливого особистого документа;

2) щодо документа на отримання наркотичних засобів, психотропних речовин або інших предметів, обіг яких відповідно до цього Кодексу є кримінальним правопорушенням;

3) щодо документа для використання його як доказу під час досудового розслідування у кримінальному провадженні або в суді;

4) в складі простої групи;

5) з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

6) з метою приховати інший злочин чи полегшити його вчинення;

7) з корисливого мотиву.

Стаття 7.8.4. Підроблення офіційного документа, його видання, збут чи використання

Особа, яка:

1) підробила офіційний документ з метою використання його підроблювачем чи іншою особою,

2) видала підроблений офіційний документ,

3) збула підроблений офіційний документ або

4) використала його,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 7.8.5. Заволодіння офіційним документом

Особа, яка незаконно заволоділа офіційним документом,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 7.8.6. Знищення, пошкодження чи приховання офіційного документа

Особа, яка незаконно:

1) знищила офіційний документ,

2) пошкодила або

3) приховала його,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 7.8.7. Видача працівником закладу охорони здоров'я неправдивого документа

Працівник закладу охорони здоров'я, який видав неправдивий документ про народження, стан здоров'я або причину смерті особи,–

вчинив злочин 1 ступеня.

Стаття 7.8.8. Використання неправдивого документа

Особа, яка незаконно використала завідомо підроблений або чужий важливий особистий документ,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 7.8.9. Підроблення виборчої документації, документації референдуму

Особа, яка:

1) включила до виборчої документації чи документації референдуму завідомо недостовірні відомості,

2) іншим способом підробила таку документацію,

3) незаконно виготовила виборчу документацію чи документацію референдуму,

4) зберігала таку підроблену чи незаконно виготовлену документацію або

5) використала її,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 7.8.10. Знищення, пошкодження або приховування печатки виборчої комісії чи комісії з референдуму, виборчої скриньки, виборчої документації чи документації референдуму або заволодіння ними

Особа, яка печатку виборчої комісії чи комісії з референдуму, виборчу скриньку з бюлетенями, виборчу документацію чи документацію референдуму незаконно:

1) знищила,
2) пошкодила,
3) приховала або
4) заволоділа ним (нею, ними),–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 7.8.11. Знищення, пошкодження або приховання виборчої документації чи документації референдуму після проведення виборів чи референдуму

Особа, яка після проведення виборів чи референдуму незаконно:

1) знищила виборчу документацію або документацію референдуму,
2) пошкодила або
3) приховала її,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 7.8.12. Порушення вимог щодо маркування зброї чи вибухівки

Особа, яка на порушення встановлених законодавством вимог щодо маркування вогнепальної зброї чи вибухівки:

1) знищила,
2) видалила або
3) замінила чи підробила таке маркування,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 7.8.13. Діяння щодо немаркованої зброї чи вибухівки

Особа, яка:

1) виготовила немарковану зброю чи вибухівку або
2) переміщувала її через митний кордон України,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 7.8.14. Знищення, підроблення або заміна номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу

Особа, яка ідентифікаційний номер, номер двигуна, шасі чи кузова або без належного дозволу панель з ідентифікаційним номером транспортного засобу:

1) знищила,
2) підробила або
3) замінила,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Розділ 7.9.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ПРИВАТНІЙ СФЕРІ ТА СФЕРІ СПОРТУ

Стаття 7.9.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *функціонер чи працівник приватної сфери:*

а) службова особа юридичної особи приватного права – службова особа, яка у юридичній особі приватного права виконує організаційно-розпорядчі, адміністративно-

господарські чи контрольно-ревізійні обов'язки на підставі закону, статуту, договору або рішення суду;

б) фізична особа, яка має найманих працівників;

в) штатний працівник юридичної особи приватного права;

г) особа, яка виконує роботу чи надає послугу відповідно до договору з такою юридичною особою;

д) особа, яка є найманим працівником фізичної особи;

2) *особа, яка здійснює діяльність у сфері спорту:*

а) спортсмен,

б) особа допоміжного спортивного персоналу, що бере участь у спортивному змаганні,

в) власник, акціонер, керівник чи працівник юридичної особи, що організовує спортивне змагання чи сприяє його проведенню,

г) особа, уповноважена на проведення офіційного спортивного змагання, або

д) керівник чи працівник міжнародної спортивної організації, іншої компетентної спортивної організації, яка визнає змагання.

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 7.9.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення злочину:

1) передбаченого статтями 7.9.4–7.9.6, якщо їх предметом чи засобом була неправомірна вигода у великому розмірі;

2) передбаченого статтями 7.9.4–7.9.7, в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації.

Стаття 7.9.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення злочину:

1) передбаченого статтями 7.9.4–7.9.7, у складі простої групи;

2) передбаченого статтями 7.9.4–7.9.6, якщо їх предметом чи засобом була неправомірна вигода у значному розмірі.

Стаття 7.9.4. Надання функціонеру чи працівнику приватної сфери неправомірної вигоди у значному розмірі

Особа, яка надала функціонеру чи працівнику приватної сфери неправомірну вигоду у значному розмірі,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 7.9.5. Одержання функціонером чи працівником приватної сфери неправомірної вигоди у значному розмірі

Функціонер чи працівник приватної сфери, який неправомірну вигоду у значному розмірі:

1) одержав,

2) просив надати або

3) вимагав,–

вчинив злочин 1 ступеня.

Стаття 7.9.6. Підкуп з метою впливу на результати офіційного спортивного змагання

Особа, яка надала неправомірну вигоду особі, що здійснює діяльність у сфері спорту, з метою вплинути на результати офіційного спортивного змагання,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 7.9.7. Одержання неправомірної вигоди за вплив на результати офіційного спортивного змагання або маніпулювання офіційним спортивним змаганням

Особа, що здійснює діяльність у сфері спорту, яка одержала неправомірну вигоду:

1) за вплив на результати офіційного спортивного змагання або

2) у розмірі, що перевищує 250 розрахункових одиниць, внаслідок розміщення нею ставки на спорт щодо результатів офіційного спортивного змагання, в якому вона або її команда беруть участь,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 7.9.8. Надання функціонеру чи працівнику приватної сфери неправомірної вигоди в розмірі, що не є значним

Особа, яка надала функціонеру чи працівнику приватної сфери неправомірну вигоду в розмірі, що не є значним,–

вчинила проступок.

Стаття 7.9.9. Одержання неправомірної вигоди функціонером чи працівником приватної сфери в розмірі, що не є значним

Функціонер чи працівник приватної сфери, який неправомірну вигоду в розмірі, що не є значним:

1) одержав,

2) просив надати або

3) вимагав,–

вчинив проступок.

Стаття 7.9.10. Змова з метою впливу на результати офіційного спортивного змагання

Особа, яка вступила у змову щодо забезпечення певного результату офіційного спортивного змагання з особою, що здійснює діяльність у сфері спорту,–

вчинила проступок.

Книга восьма.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ

Розділ 8.1.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ОСНОВ ПРАВОСУДДЯ

Стаття 8.1.1. Значення термінів, вжитих у Розділах 8.1–8.3 цього Кодексу

У Розділах 8.1–8.3 цього Кодексу відповідні терміни мають таке значення:

1) *суд* – державний орган, що входить до визначеної законом судової системи України та ухвалює загальнообов'язкові судові рішення, юрисдикція якого поширюється на будь-який юридичний спір чи будь-яке кримінальне обвинувачення, а в передбачених законом випадках – і на інші справи;

2) *суддя* – громадянин України, який відповідно до Конституції України та закону призначений суддею, займає штатну суддівську посаду у Верховному Суді, вищому спеціалізованому суді, апеляційному суді або місцевому загальному суді і на професійній основі уповноважений одноосібно чи в колегії суддів здійснювати правосуддя або судовий контроль, а також присяжний.

Стаття 8.1.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтею 8.1.4, щодо особливо уразливої людини;

2) передбаченого статтями 8.1.4–8.1.6, в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

3) передбаченого статтею 8.1.4, з використанням влади, службових повноважень чи

пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 8.1.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтею 8.1.4, щодо уразливої людини;

2) передбаченого статтею 8.1.4, щодо особи (чи її близької людини) у зв'язку з виконанням нею службових повноважень чи професійних обов'язків, реалізацією нею суб'єктивного права або виконання юридичного обов'язку в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

6) передбаченого статтями 8.1.4–8.1.6, в складі простої групи;

7) передбаченого статтями 8.1.5 чи 8.1.6, з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

8) передбаченого статтею 8.1.4, з метою приховати інший злочин чи полегшити його вчинення;

9) з корисливого мотиву.

Стаття 8.1.4. Постановлення незаконного та необґрунтованого судового рішення

Суддя, який постановив завідомо незаконне та необґрунтоване судове рішення (вирок, рішення, ухвалу, постанову суду або судовий наказ),–

вчинив злочин 3 ступеня.

Стаття 8.1.5. Втручання у здійснення правосуддя або судового контролю

Особа, яка втрутилася у здійснення правосуддя чи судового контролю шляхом:

1) впливу у будь-який спосіб на суддю або

2) насильства чи погрози щодо його близької людини,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 8.1.6. Порушення порядку автоматичного розподілу справ між суддями

Особа, яка порушила порядок розподілу справ між суддями шляхом:

1) внесення завідомо неправдивих відомостей до системи автоматичного розподілу справ,

2) невнесення чи несвоєчасного внесення відомостей до системи автоматичного розподілу справ, або

3) вчинення несанкціонованих дій з інформацією, що міститься в системі автоматичного розподілу справ,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 8.1.7. Розголошення таємниці нарадчої кімнати

Суддя, який розголосив відомості, що становлять таємницю нарадчої кімнати,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Розділ 8.2.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ СПРИЯННЯ ПРАВОСУДДЮ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРАВОПОРЯДКУ

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 8.2.1. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтями 8.2.4, 8.2.6, 8.2.9, 8.2.13 чи 8.2.14, щодо особливо уразливої людини;

2) передбаченого статтями 8.2.4, 8.2.6, 8.2.9, 8.2.13 чи 8.2.14, щодо особи (чи її близької людини), яка займає особливо відповідальне становище, у зв'язку з виконанням нею службових повноважень в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

3) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

4) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 8.2.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтями 8.2.4, 8.2.6, 8.2.9, 8.2.13 чи 8.2.14, щодо уразливої людини;

2) передбаченого статтями 8.2.4, 8.2.6, 8.2.9, 8.2.13 чи 8.2.14, щодо особи (чи її близької людини) у зв'язку з виконанням нею службових повноважень чи професійних обов'язків, реалізацією нею суб'єктивного права або виконання юридичного обов'язку в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

6) в складі простої групи;

7) з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

8) передбаченого статтями 8.2.4, 8.2.6, 8.2.7, 8.2.9, щодо тяжкого або особливо тяжкого злочину;

9) передбаченого статтею 8.2.11, пов'язаного з провокацією вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину;

10) передбаченого статтями 8.2.16–8.2.18, шляхом надання показань, висновку або перекладу під присягою у суді;

11) з метою приховати інший злочин чи полегшити його вчинення;

12) з корисливого мотиву.

Стаття 8.2.3. Втручання в діяльність прокурора, слідчого, детектива, дізнавача, захисника, представника особи, судового експерта, працівника державної виконавчої служби чи приватного виконавця

Особа, яка втрутилася в діяльність прокурора, слідчого, детектива, дізнавача, співробітника оперативного підрозділу, захисника, представника особи, судового експерта, працівника державної виконавчої служби чи приватного виконавця з метою перешкодити виконанню ним службових повноважень чи професійних обов'язків шляхом:

1) впливу на таку особу або

2) насильства чи погрози щодо її близької людини,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 8.2.4. Перешкоджання встановленню факту та обставин вчинення кримінального правопорушення

Особа, яка:

1) подала прокурору чи органу правопорядку завідомо неправдиву заяву (повідомлення) про вчинення кримінального правопорушення,

2) будучи підозрюваним чи обвинуваченим, обмовила іншу особу у вчиненні кримінального правопорушення,

3) вплинула на учасника кримінального провадження з метою домогтися надання певних пояснень чи показань під час допиту, пред'явлення для впізнання або слідчого експерименту або відмови від їх надання чи вплинула на перекладача з метою домогтися завідомо неправильного перекладу, або

4) підробила, знищила чи зіпсувала доказ у кримінальному провадженні,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 8.2.5. Пропозиція або надання неправомірної вигоди учаснику кримінального провадження

Особа, яка учаснику кримінального провадження, який не є службовою особою, з метою домогтися надання певних пояснень, показань чи завідомо неправильного перекладу:

1) запропонувала неправомірну вигоду або

2) надала її,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 8.2.6. Перешкоджання своєчасному початку досудового розслідування

Прокурор або службова особа органу правопорядку, яка вплинула на людину, що звернулась із заявою (повідомленням) про достовірно відоме таке, що готується, або вчинене кримінальне правопорушення, внаслідок чого досудове розслідування не було розпочате у визначений законом строк,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 8.2.7. Реєстрація завідомо неправдивих відомостей про кримінальне правопорушення

Прокурор, слідчий або дізнавач, який:

1) вніс завідомо для нього неправдиві відомості про вчинення кримінального правопорушення певною особою до Єдиного реєстру досудових розслідувань або

2) здійснював досудове розслідування до внесення чи без внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, крім випадків, передбачених законом,–

вчинив злочин 1 ступеня.

Стаття 8.2.8. Приховування злочину

Особа, яка заздалегідь не обіцяючи, переховувала особу, яка завідомо вчинила тяжкий чи особливо тяжкий злочин, або знаряддя, засіб чи слід вчинення такого злочину,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Примітка. Не підлягають кримінальній відповідальності за заздалегідь не обіцяне приховування злочину члени сім'ї та близькі родичі особи, яка вчинила злочин, коло яких визначено у пункті 1 частини 1 статті 3 Кримінального процесуального кодексу України.

Стаття 8.2.9. Безпідставне притягнення до кримінальної відповідальності

Прокурор, слідчий або детектив, який без визначених законом підстав повідомив особі про підозру у вчиненні злочину,–

вчинив злочин 1 ступеня.

Стаття 8.2.10. Порушення права на захист

Прокурор, слідчий, детектив, дізнавач або співробітник оперативного підрозділу, який:

1) безпідставно не допустив захисника до участі у кримінальному провадженні,

2) своєчасно не залучив захисника для здійснення захисту за призначенням або

3) здійснив процесуальну дію без обов'язкової участі захисника,–

вчинив злочин 1 ступеня.

Стаття 8.2.11. Провокація злочину

Прокурор, службова особа органу правопорядку або особа, що діє за їх завданням, яка спровокувала вчинення злочину іншою особою,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 8.2.12. Розголошення відомостей оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування або про заходи безпеки

Прокурор, слідчий, детектив, дізнавач, співробітник оперативного підрозділу або інша службова особа, яка розголосила відомості оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування або про заходи безпеки щодо особи, взятої під захист, якщо такі відомості були довірені або стали відомі їй у зв'язку із її службовим становищем,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 8.2.13. Розголошення відомостей про заходи безпеки

Особа, яка після письмового попередження прокурором, слідчим, детективом, дізнавачем або співробітником оперативного підрозділу про недопустимість розголошення відомостей про заходи безпеки щодо особи, взятої під захист, розголосила їх,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 8.2.14. Неубезпечення особи, взятої під захист

Службова особа органу, на який покладено функції убезпечення особи, взятої під захист, яка не вжила передбачених законом заходів для убезпечення такої особи, члена її сім'ї чи її близького родича,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 8.2.15. Відмова свідка давати показання

Свідок, який відмовився без поважної причини надати показання під час досудового розслідування або в суді будь-якої юрисдикції,–

вчинив злочин 1 ступеня.

Примітка. Свідок не підлягає кримінальній відповідальності за відмову давати показання під час провадження досудового розслідування або в суді щодо себе, а також членів своєї сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначено у пункті 1 частини 1 статті 3 Кримінального процесуального кодексу України.

Стаття 8.2.16. Неправдиві показання

Особа, яка надала завідомо неправдиві показання під час досудового розслідування або в суді будь-якої юрисдикції,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Примітка. Підозрюваний та обвинувачений не підлягає кримінальній відповідальності за неправдиві показання, крім випадку, передбаченого пунктом (2) статті 8.2.4 цього Кодексу.

Стаття 8.2.17. Ненадання висновку або надання неправдивого висновку судовим експертом, спеціалістом

Судовий експерт чи спеціаліст, який в суді або під час досудового розслідування чи виконавчого провадження:

1) не надав висновок без поважної причини,

2) надав завідомо неправдивий висновок або

3) відмовився роз'яснити висновок чи завідомо неправдиво роз'яснив його,–

вчинив злочин 1 ступеня.

Стаття 8.2.18. Неправдивий переклад

Перекладач, який надав завідомо неправдивий переклад органу, що здійснює досудове розслідування, або в суді,–

вчинив злочин 1 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 8.2.19. Невжиття заходів за заявою (повідомленням) про вчинення кримінального правопорушення

Службова особа, яка:

1) не вжила передбачених законом заходів за заявою (повідомленням) про вчинення кримінального правопорушення або

2) приховала виявлене нею кримінальне правопорушення,–

вчинила проступок.

Стаття 8.2.20. Порушення вимог обмежувального засобу

Особа, яка без поважної причини порушила вимоги обмежувального засобу, призначеного судом,–

вчинила проступок.

Стаття 8.2.21. Діяння щодо доказів

Особа, яка підробила, приховала, знищила чи зіпсувала доказ, що використовується у цивільному, господарському, адміністративному провадженні чи провадженні у справі про адміністративне правопорушення,–

вчинила проступок.

Стаття 8.2.22. Перешкоджання громадянину виконувати обов'язки присяжного

Службова особа, яка перешкодила іншій особі виконати обов'язок присяжного,–

вчинила проступок.

Стаття 8.2.23. Розголошення адвокатської таємниці

Особа, яка, будучи зобов'язаною зберігати адвокатську таємницю, розголосила її,–

вчинила проступок.

Стаття 8.2.24. Розголошення слідчої таємниці

Особа, яка після письмового попередження прокурором, слідчим, детективом, дізнавачем або співробітником оперативного підрозділу про недопустимість розголошення відомостей оперативно-розшукової діяльності або досудового розслідування, розголосила їх,–

вчинила проступок.

Стаття 8.2.25. Відмова судового експерта чи перекладача від виконання обов'язків

Захисник, обвинувач або присяжний, який без поважної причини відмовився від виконання покладених на нього обов'язків під час провадження досудового розслідування чи в суді, а також при здійсненні виконавчого провадження,–

вчинив проступок.

Стаття 8.2.26. Злісне нез'явлення до суду

Присяжний, обвинувач або захисник, який без поважної причини не з'явився до суду, що три або більше разів спричинило відкладення судового засідання у кримінальному провадженні,–

вчинив проступок.

Стаття 8.2.27. Злісне ухилення від явки на виклик

Підозрюваний чи обвинувачений, який без поважної причини три або більше рази не прибув на виклик слідчого, прокурора чи судовий виклик судді або суду,–

вчинив проступок.

Розділ 8.3.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПОРЯДКУ ВИКОНАННЯ СУДОВОГО РІШЕННЯ

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 8.3.1. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

2) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 8.3.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом,

є вчинення умисного злочину:

1) в складі простої групи;

2) передбаченого статтею 8.3.3, з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

3) передбаченого статтями 8.3.3, 8.3.4 чи 8.3.7, з метою приховати інший злочин чи полегшити його вчинення.

Стаття 8.3.3. Невиконання або перешкоджання виконанню судового рішення

Особа, яка:

1) не виконала судове рішення (вирок, рішення, ухвалу, постанову суду або судовий наказ), що набрало законної сили, або

2) перешкоджала його виконанню,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 8.3.4. Діяння щодо майна, на яке накладено арешт, або майна, яке описане, підлягає конфіскації чи вилученню

Особа, яка:

1) відчужила, приховала, підмінила, пошкодила, знищила або здійснила інші незаконні дії щодо майна, на яке накладено арешт, або майна, яке описане, якщо це майно було їй ввірене,

2) порушила обмеження (обтяження) права користуватися таким майном, якщо це майно було їй ввірене,

3) здійснила банківську операцію з коштами (вкладами), на які накладено арешт, будучи представником фінансової установи, або

4) вчинила дії, передбачені пунктами (1) – (3) цієї статті, щодо майна, яке підлягає конфіскації, або речі, яка підлягає вилученню, за рішенням суду, що набрало законної сили,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 8.3.5. Ухилення від відбування покарання у виді ув'язнення на певний строк

Особа, що відбуває покарання у виді ув'язнення на певний строк, якій було дозволено короткочасний виїзд і яка не повернулася без поважної причини до місця відбування покарання після закінчення строку виїзду,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 8.3.6. Втеча з місця ув'язнення або з-під варти

Особа, яка втекла від затримання, з-під варти або з місця ув'язнення, будучи:

1) затриманою за підозрою у вчиненні злочину,

2) взятою під варту або

3) такою, що відбуває арешт, ув'язнення на певний строк чи довічне ув'язнення,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 8.3.7. Невиконання рішення Європейського суду з прав людини або Міжнародного кримінального суду

Службова особа, яка не виконала:

1) рішення Європейського суду з прав людини або

2) вирок, постанову чи рішення з основоположного питання Міжнародного кримінального суду,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 8.3.8. Ухилення від пробації

Особа, яка ухилилась від відбування засобу пробації, застосованого до неї на підставі пункту 6 частини 1 статті 3.5.2 цього Кодексу,–

вчинила проступок.

Книга дев'ята.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ДЕРЖАВИ

Розділ 9.1.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ

Стаття 9.1.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *військове формування держави-агресора* – збройні сили чи будь-яке інше військове формування, у тому числі іррегулярне збройне чи воєнізоване формування, кероване та фінансоване державою-агресором;

2) *держава-агресор:* держава, яка здійснює збройну агресію проти України; збройне чи воєнізоване формування держави-агресора; окупаційна адміністрація держави-агресора; підконтрольний державі-агресору самопроголошений орган, який узурпував виконання владних функцій на тимчасово окупованій території України; незаконне збройне чи воєнізоване формування, кероване та фінансоване державою-агресором;

3) *захід політичного характеру* – з'їзд, збори, мітинг, похід, демонстрація, конференція, круглий стіл тощо;

4) *здійснення інформаційної діяльності* – створення, збирання, одержання, зберігання, використання чи поширення інформації з метою забезпечити підтримку державі-агресору та спричинити шкоду України;

5) *публічний виступ* – виступ із закликом, виправдовуванням, запереченням тощо, спрямований на невизначене коло осіб, здійснений у мережі Інтернет, за допомогою інформаційної системи, засобу масової інформації або під час публічного зібрання.

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 9.1.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

2) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 9.1.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтею 9.1.10, щодо таємної інформації, яка містить державну чи розвідувальну таємницю, або службової інформації у сфері оборони країни;

2) в складі простої групи;

3) з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

4) передбаченого статтями 9.1.4, 9.1.5, 9.1.11, з використанням зброї чи іншого предмета, спеціально призначеного або заздалегідь підготовленого для спричинення шкоди життю чи здоров'ю людини;

5) передбаченого статтями 9.1.4–9.1.5, 9.1.10, з використанням засобу масової інформації, інформаційної системи чи мережі Інтернет;

6) передбаченого статтею 9.1.7, поєднаного з участю у бойових діях проти України;

7) в особливий період чи під час надзвичайного стану;

8) передбаченого статтями 9.1.7 чи 9.1.8, особою, яка присягнула на вірність Україні чи народу України;

9) передбаченого статтею 9.1.9, особою, яка має громадянство держави, визнаної державою-агресором.

Стаття 9.1.4. Діяння, спрямовані на зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади

Особа, яка вчинила діяння, спрямоване на:

1) насильницьку зміну конституційного ладу,

2) його повалення або

3) насильницьке захоплення державної влади,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 9.1.5. Діяння, спрямовані на зміну територіальної цілісності чи недоторканності державного кордону України

Особа, яка на порушення порядку, встановленого Конституцією України, вчинила діяння, спрямоване на зміну:

1) територіальної цілісності України або

2) державного кордону України,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 9.1.6. Публічні заклики на шкоду державній безпеці

Особа, яка публічно закликала до:

1) насильницької зміни конституційного ладу, його повалення чи захоплення державної влади,

2) зміни територіальної цілісності України чи державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України,

3) проведення виборів чи референдуму, спрямованих на зміну конституційного ладу, його повалення чи захоплення державної влади,

4) підтримки рішень чи дій держави-агресора або до співпраці з нею,

5) зради України,

6) підтримки збройної агресії проти України, її окупації або дій, спрямованих на уникнення відповідальності за таку агресію чи окупацію, або

7) розповсюдила матеріали із такими закликами,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 9.1.7. Зрада Україні

Громадянин України або особа без громадянства, яка постійно проживає на території України, що перейшла на бік ворога, а саме:

1) вступила у військове формування держави-агресора або

2) надала такому формуванню допомогу у веденні бойових дій проти військових формувань України або проти добровольчих формувань, що утворені чи самоорганізовувалися для захисту України,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 9.1.8. Колабораційна діяльність

Громадянин України чи особа без громадянства, що постійно проживає на території України, яка в умовах окупації території України або її частини підтримала державу-агресора, добровільно співпрацюючи з нею, а саме:

1) публічно закликала до підтримки рішень чи дій держави-агресора або до співпраці з нею,

2) публічно закликала до проведення незаконних виборів чи референдуму,

3) організувала або провела незаконні вибори чи референдум,

4) організувала чи провела захід політичного характеру щодо реалізації або підтримки рішень чи дій держави-агресора, або взяла активну участь у такому заході,

5) здійснювала пропаганду, у тому числі в закладах освіти, науки чи культури, з метою сприяння здійсненню збройної агресії проти України, тимчасової окупації частини її території або уникненню відповідальності за таку агресію чи окупацію,

6) впроваджувала стандарти освіти держави-агресора або здійснювала освітню діяльність за такими стандартами у закладах освіти України,

7) здійснювала іншу інформаційну діяльність,

8) провадила узгоджену з державою-агресором господарську діяльність, поєднану зі здійсненням на її користь платежів податкового характеру,

9) передавала державі-агресору матеріальні ресурси чи інші активи,

10) внаслідок призначення чи обрання зайняла посаду в окупаційній адміністрації держави-агресора або підконтрольному державі-агресору самопроголошеному органі, який узурпував виконання владних функцій на тимчасово окупованій території України, або в установі чи організації, створеній такою адміністрацією чи таким органом,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Примітка. Не вважається колабораційною діяльністю в розумінні цієї статті співпраця з державою-агресором, яка була:

а) вимушеною, тобто здійснюваною проти волі особи, яка вжила можливих за конкретних умов заходів, щоби не спричинити чи мінімізувати шкоду державній безпеці України, або

б) спрямованою виключно на забезпечення життєдіяльності населеного пункту чи інтересів громади, що не суперечать законам України.

Стаття 9.1.9. Окупаційна діяльність

Іноземець або особа без громадянства, що не проживає постійно на території України, яка на тимчасово окупованій території України:

1) надала військовому формуванню держави-агресора допомогу у веденні бойових дій проти військових формувань України або проти добровольчих формувань, що утворені чи самоорганізовувалися для захисту України;

2) публічно закликала до підтримки рішень чи дій держави-агресора або до співпраці з нею,

3) публічно закликала до проведення незаконних виборів чи референдуму,

4) організувала або провела незаконні вибори чи референдум,

5) організувала чи провела захід політичного характеру щодо реалізації або підтримки рішень чи дій держави-агресора, або взяла активну участь у такому заході,

6) здійснювала пропаганду, у тому числі в закладах освіти, науки чи культури, з метою сприяння здійсненню збройної агресії проти України, тимчасової окупації частини її території або уникненню відповідальності за таку агресію чи окупацію,

7) впроваджувала стандарти освіти держави-агресора або здійснювала освітню діяльність за такими стандартами у закладах освіти України,

8) здійснювала іншу інформаційну діяльність,

9) провадила узгоджену з державою-агресором господарську діяльність, поєднану зі здійсненням на її користь платежів податкового характеру,

10) передавала державі-агресору матеріальні ресурси чи інші активи,

11) внаслідок призначення чи обрання зайняла посаду в окупаційній адміністрації держави-агресора або підконтрольному державі-агресору самопроголошеному органі, який узурпував виконання владних функцій на тимчасово окупованій території України, або в установі чи організації, створеній такою адміністрацією чи таким органом,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 9.1.10. Шпигунство

Особа, яка:

1) отримала від іноземної держави, іноземної організації, незаконного збройного формування чи їх представника завдання збирати інформацію, яка може бути використана на шкоду державній безпеці України,

2) зібрала для передавання або

3) передала їм таку інформацію,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 9.1.11. Диверсія

Особа, яка з метою спричинення шкоди державній безпеці:

1) знищила чи пошкодила об'єкт критичної інфраструктури,

2) здійснила радіоактивне забруднення,

3) здійснила масове отруєння людей,

4) поширила епідемію,

5) спричинила масове захворювання об'єктів тваринного чи рослинного світу,

6) зі зброєю напала на військову частину, військову установу чи військовий корабель або

7) підняла бунт у військовій частині, військовій установі чи на військовому кораблі,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 9.1.12. Використання військового формування на порушення Конституції України

Службова особа, яка використала підпорядковане їй військове формування з метою:

1) обмеження прав і свобод людини,

2) повалення конституційного ладу,

3) усунення органів влади чи перешкоджання їхній діяльності,

4) захоплення державної влади або

5) зміни територіальної цілісності України чи державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 9.1.13. Виправдовування збройної агресії проти України

Особа, яка публічно:

1) виправдовувала збройну агресію проти України,

2) заперечувала її, у тому числі шляхом представлення збройної агресії проти України як внутрішнього громадянського конфлікту,

3) виправдовувала тимчасову окупацію частини території України,

4) заперечувала її або

5) вихваляла чи звеличувала представника держави-агресора,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 9.1.14. Фінансування злочинів проти державної безпеки

Особа, яка надала кошти чи матеріальні засоби або зібрала їх завідомо для:

1) вчинення злочину, передбаченого цим Розділом, або

2) приховування такого злочину,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Розділ 9.2.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ТАЄМНИЦІ ІНФОРМАЦІЇ, ЩО НАЛЕЖИТЬ ДЕРЖАВІ

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 9.2.1. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

2) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище;

3) передбаченого статтею 9.2.4, з передаванням відповідної інформації державі, визнаної державою-агресором та/або державою-окупантом по відношенню до України, або

фізичній особі, яка має громадянство держави, визнаної державою-агресором та/або державою-окупантом по відношенню до України.

Стаття 9.2.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) в складі простої групи;

2) особою, якій відповідна інформація була довірена або стала відома у зв'язку з виконанням службових повноважень чи професійних обов'язків;

3) в особливий період чи під час надзвичайного стану;

4) передбаченого статттями 9.2.3, 9.2.5 чи 9.2.6, з використанням засобу масової інформації, інформаційної системи чи мережі Інтернет;

5) передбаченого статтею 9.2.4, з передаванням відповідної інформації іноземній державі, іноземній юридичній особі або фізичній особі, яка має громадянство іншої держави;

6) з корисливого мотиву.

Стаття 9.2.3. Розголошення державної таємниці

Особа, яка розголосила відомості, що завідомо становлять державну таємницю,–
вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 9.2.4. Збирання або передавання службової інформації у сфері оборони країни

Особа, яка службову інформацію у сфері оборони країни, отриману під час оперативно-розшукової чи контррозвідувальної діяльності:

1) зібрала з метою передавання будь-якій сторонній особі або

2) передала сторонній особі,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 9.2.5. Несанкціоноване поширення інформації про направлення чи переміщення товарів військового призначення

Особа, яка, крім випадків, передбачених статтею 9.1.10 цього Кодексу, в умовах воєнного стану поширила раніше не розміщену у відкритому доступі Генеральним штабом Збройних Сил України, Міністерством оборони України, Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України чи Службою безпеки України або в офіційному джерелі країни-партнера інформацію про:

1) направлення в Україну або з України озброєння чи інших товарів військового призначення або

2) їх переміщення територією України чи закордоном,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 9.2.6. Несанкціоноване поширення інформації про переміщення або розміщення військових формувань України

Особа, яка, крім випадків, передбачених статтею 9.1.10 цього Кодексу, в умовах воєнного стану публічно поширила раніше не розміщену у відкритому доступі Генеральним штабом Збройних Сил України, Міністерством оборони України або іншим уповноваженим державним органом інформацію про:

1) розташування підрозділу Збройних Сил України чи іншого утвореного відповідно до законів України військового формування, за можливості його ідентифікації на місцевості, або

2) переміщення такого підрозділу,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 9.2.7. Необережне розголошення державної таємниці

Особа, яка необережно розголосила відомості, що становлять державну таємницю, якщо такі відомості були довірені або стали відомі їй у зв'язку із її службовим становищем,–

вчинила проступок.

Стаття 9.2.8. Необережна втрата носія інформації, що містить державну таємницю

Особа, яка з необережності втратила:

1) довірений їй документ чи інший матеріальний носій секретної інформації, що містить державну таємницю, або

2) предмет, відомості про який становлять державну таємницю,

внаслідок порушення порядку поводження з ними,–

вчинила проступок.

Стаття 9.2.9. Розголошення службової інформації у сфері оборони країни

Особа, яка розголосила службову інформацію у сфері оборони країни, отриману під час оперативно-розшукової чи контррозвідувальної діяльності та довірену або відому їй у зв'язку із її службовим становищем,–

вчинила проступок.

Розділ 9.3.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПОРЯДКУ ПЕРЕТИНАННЯ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ ЧИ МЕЖІ ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНОЇ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ТА ПРОТИ МІГРАЦІЙНОГО РЕЖИМУ

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 9.3.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *особливо експлуататорські умови праці* – умови праці, у тому числі обумовлені ґендерною чи іншою дискримінацією, за яких спостерігається різка невідповідність умовам найму легально найнятого працівника, що впливає на його здоров'я чи безпеку або принижує людську гідність.

Стаття 9.3.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтею 9.3.8, щодо особливо уразливої людини;

2) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

3) передбаченого статтею 9.3.6 цього Кодексу, з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 9.3.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтею 9.3.8, щодо уразливої людини;

2) передбаченого статтею 9.3.8, щодо десятьох чи більше громадянам третьої країни, які незаконно перебувають на території України чи держави-члена Європейського Союзу;

3) в складі простої групи;

4) передбаченого статтями 9.3.7 чи 9.3.8, з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

5) вчинення злочину, передбаченого статтею 9.3.8, якщо нелегальна зайнятість супроводжувалась особливо експлуататорськими умовами праці;

6) вчинення злочину, передбаченого статтею 9.3.8, роботодавцем, який, хоч і не був звинувачений або засуджений за злочин, передбачений статтею 4.4.6 цього Кодексу, але використовував роботу чи послуги громадянина третьої країни, що незаконно перебуває на

території України чи держави-члена Європейського Союзу, усвідомлюючи, що він чи вона є жертвою торгівлі людьми;

7) в особливий період чи під час надзвичайного стану;

8) передбаченого статтями 9.3.3–9.3.6, з метою приховати інший злочин чи полегшити його вчинення;

9) передбаченого статтями 9.3.5 чи 9.3.6, з корисливого мотиву;

10) передбаченого статтями 9.3.3 чи 9.3.4, військовослужбовцем або службовою особою держави, визнаної державою-агресором та/або державою-окупантом стосовно України.

Стаття 9.3.4. Перетинання державного кордону України особою, якій заборонено в'їзд на територію України

Особа, якій заборонено в'їзд на територію України та яка перетнула державний кордон України:

1) поза пунктами пропуску через державний кордон України або

2) в пункті пропуску через державний кордон України з використанням документа, що містить недостовірні відомості,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 9.3.5. Самовільне перетинання державного кордону України або межі тимчасово окупованої території України

Особа, яка, керуючи повітряним судном, без належного дозволу перетнула:

1) державний кордон України або

2) межу тимчасово окупованої території України,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 9.3.6. Переміщення особи через державний кордон України

Особа, яка незаконно перемістила іншу особу через державний кордон України,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 9.3.7. Сприяння перетинанню державного кордону, межі тимчасово окупованої території України, проїзду через територію держави-члена Європейського Союзу або проживанню в ній

Особа, яка сприяла:

1) іншій особі у незаконному перетинанні нею державного кордону чи межі тимчасово окупованої території України,

2) особі, яка не є громадянином держави-члена Європейського Союзу, в'їхати або проїхати через територію такої держави з порушенням її законів про в'їзд чи транзит іноземців, або

3) особі, яка не є громадянином держави-члена Європейського Союзу, у проживанні на території такої держави з порушенням її законів про проживання іноземців,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 9.3.8. Нелегальна зайнятість працівників

Роботодавець, який забезпечив нелегальну зайнятість двом чи більше громадянам третьої країни, які незаконно перебувають на території України чи держави-члена Європейського Союзу,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 9.3.9. Перетинання державного кордону України

Особа, яка перетнула державний кордон України:

1) поза пунктами пропуску через державний кордон України або

2) в пункті пропуску через державний кордон України без документа на право перетинання державного кордону України чи з використанням документа, що містить недостовірні відомості,–

вчинила проступок.

Примітка. Чинність цієї статті не поширюється на випадки:

1) повернення в Україну без встановлених документів громадянина України;

2) прибуття в Україну іноземця чи особи без громадянства з наміром отримати притулок чи бути визнаним в Україні біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, якщо вони звернулися із заявою про надання притулку чи заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, відповідно до законодавства.

Стаття 9.3.10. Переміщування іноземця чи особи без громадянства в схованці

Особа, яка переміщувала територією України іноземця чи особу без громадянства в обладнаній у транспортному засобі спеціальній схованці для переміщення людей,–

вчинила проступок.

Стаття 9.3.11. Зміна демаркації державного кордону України

Особа, яка після демаркації державного кордону України прикордонний знак:

1) вилучила,

2) переміщувала або

3) знищила,–

вчинила проступок.

Стаття 9.3.12. Порушення порядку перетинання межі тимчасово окупованої території України

Особа, яка порушила порядок перетинання межі тимчасово окупованої території України,–

вчинила проступок.

Стаття 9.3.13. Нелегальна зайнятість працівника

Роботодавець, який забезпечив нелегальну зайнятість громадянину третьої країни, який незаконно перебуває на території України чи держави-члена Європейського Союзу,–

вчинив проступок.

Розділ 9.4.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПОРЯДКУ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 9.4.1. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення злочину, передбаченого статтею 9.4.3:

1) щодо особливо уразливої людини;

2) щодо особи (чи її близької людини), яка займає особливо відповідальне становище, у зв’язку з виконанням нею службових повноважень в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

3) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

4) з використанням влади, службових повноважень чи пов’язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище, або прокурором чи службовою особою органу правопорядку.

Стаття 9.4.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення злочину, передбаченого статтею 9.4.3:

1) щодо уразливої людини;

2) щодо особи (чи її близької людини) у зв’язку з виконанням нею службових повноважень, професійних функцій або реалізацією нею суб’єктивного права або виконання юридичного обов’язку в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

3) в складі простої групи;

4) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей;

5) з використанням зброї чи іншого предмета, спеціально призначеного або заздалегідь підготовленого для спричинення шкоди життю чи здоров'ю людини;

6) у присутності малолітньої дитини, яка усвідомлювала обставини та значення вчиненого діяння;

7) з метою приховати інший злочин чи полегшити його вчинення;

8) з корисливого мотиву;

9) з мотиву статі чи ґендеру.

Стаття 9.4.3. Катування

Публічна службова особа, яка спричинила потерпілій людині біль або страждання шляхом застосування насильства чи погрози з метою:

1) примусити потерпілу чи іншу людину вчинити дії, що суперечать їх волі,

2) отримати від потерпілої чи іншої людини відомості або зізнання,

3) покарати потерпілу чи іншу людину за дії, скоєні нею чи іншою людиною або у скоєнні яких потерпіла чи інша людина підозрюється, або

4) залякати чи дискримінувати потерпілу чи іншу людину,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 9.4.4. Службова необережність, що спричинила тяжку майнову шкоду

Публічна службова особа, яка внаслідок легковажності чи недбалості не виконала або неналежно виконала свої службові повноваження, що спричинило тяжку майнову шкоду,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 9.4.5. Службова необережність, що спричинила значну майнову шкоду

Публічна службова особа, яка внаслідок легковажності чи недбалості не виконала або неналежно виконала свої службові повноваження, що спричинило значну майнову шкоду,–

вчинила проступок.

Стаття 9.4.6. Неособисте голосування народного депутата України

Народний депутат України, який на пленарному засіданні Верховної Ради України проголосував замість іншого народного депутата України,–

вчинив проступок.

Розділ 9.5.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ

Стаття 9.5.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *законні активи (доходи) особи* – активи (доходи), правомірно отримані особою, уповноваженою на виконання функцій держави чи місцевого самоврядування, із законних джерел, зокрема визначених пунктами 7 і 8 частини першої статті 46 Закону України «Про запобігання корупції». При визначенні різниці між вартістю набутих активів та законними активами особи не враховуються ті, які є предметом провадження у справах про визнання активів необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави, а також стягнуті в дохід держави в рамках такого провадження;

2) *набуття активів (доходів)* – їх набуття у власність:

а) особою, уповноваженою на виконання функцій держави чи місцевого самоврядування,

б) іншою фізичною чи юридичною особою, якщо доведено, що таке набуття було здійснено за дорученням особи, уповноваженої на виконання функцій держави чи місцевого самоврядування, або

в) іншою фізичною чи юридичною особою, якщо доведено, що особа, уповноважена на виконання функцій держави чи місцевого самоврядування, може прямо чи опосередковано вчиняти щодо таких активів дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними.

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 9.5.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення злочину, передбаченого:

1) статтями 9.5.5–9.5.8, якщо його предметом чи засобом була неправомірна вигода у великому розмірі;

2) статтею 9.5.9, щодо активів, вартість яких більше ніж на триста тисяч розрахункових одиниць перевищує законні активи особи;

3) статтями 9.5.4–9.5.8 цього Кодексу, в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

4) статтями 9.5.4 чи 9.5.6, з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 9.5.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення злочину, передбаченого:

1) статтями 9.5.5–9.5.8, якщо його предметом чи засобом була неправомірна вигода у значному розмірі;

2) статтею 9.5.9, щодо активів, вартість яких більше ніж на сто тисяч розрахункових одиниць перевищує законні активи особи;

3) статтями 9.5.4–9.5.8, в складі простої групи;

4) в особливий період чи під час надзвичайного стану;

5) статтями 9.5.4, 9.5.5, 9.5.7, з метою приховати інший злочин чи полегшити його вчинення.

Стаття 9.5.4. Зловживання службовими повноваженнями, становищем чи пов'язаними з ними можливостями

Публічна службова особа, яка шляхом використання службових повноважень, становища чи пов'язаних з ними можливостей незаконно:

1) користувалась державним чи комунальним майном або надала його в користування (оренду, лізинг) іншій особі,

2) одержала чи надала сприяння іншій особі в одержанні кредиту, субсидії, субвенції, дотації, пільги,

3) звільнила себе чи іншу особу від обов'язкового платежу або зменшила його,

4) встановила або збільшила собі чи іншій особі надбавку, доплату, премію, іншу заохочувальну, компенсаційну чи гарантійну виплату,

5) набула неправомірну вигоду шляхом використання державного або комунального майна чи бюджетних коштів не за їх цільовим призначенням,

6) набула неправомірну вигоду шляхом оплатного вилучення чужої речі, за якої відбулась її заміна на рівноцінний еквівалент,

7) надала неправомірну вигоду за рахунок завищення вартості виконаних іншою особою робіт чи наданих нею послуг,

8) придбала товар, роботу чи послугу до чи без проведення або з порушенням процедури закупівлі (спрощеної закупівлі), визначеної законом, або уклала договір про закупівлю, який передбачає оплату замовником товару, роботи чи послуги до чи без

проведення процедури закупівлі (спрощеної закупівлі), або з порушенням такої процедури, визначеної законом, або

9) набула чи надала іншій особі неправомірну вигоду шляхом вчинення іншої дії чи бездіяльності, крім випадків, передбачених статтями 4.10.9, 5.1.6, 6.1.4–6.1.6 та 9.5.6 цього Кодексу,

що спричинило істотну майнову шкоду,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 9.5.5. Пропозиція або надання неправомірної вигоди

Особа, яка неправомірну вигоду публічній службовій особі:

1) запропонувала або

2) надала,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 9.5.6. Прийняття пропозиції неправомірної вигоди, її одержання від іншої особи, прохання її надати чи її вимагання

Публічна службова особа, яка від іншої особи:

1) прийняла пропозицію неправомірної вигоди,

2) одержала неправомірну вигоду,

3) просила її надати або

4) вимагала її,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 9.5.7. Надання неправомірної вигоди за вплив

Особа, яка:

1) запропонувала неправомірну вигоду або

2) надала її іншій особі, яка за надання такої вигоди погодилась вплинути на прийняття рішення публічною службовою особою чи іноземною публічною службовою особою,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 9.5.8. Одержання неправомірної вигоди за вплив (торгівля впливом)

Особа, яка від іншої особи:

1) прийняла пропозицію неправомірної вигоди,

2) просила її надати або

3) одержала неправомірну вигоду за реальний чи удаваний вплив на прийняття рішення публічною службовою особою або іноземною публічною службовою особою,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 9.5.9. Незаконне збагачення

Особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, яка набула активи, вартість яких більше ніж на тридцять п’ять тисяч розрахункових одиниць перевищує її законні активи,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 9.5.10. Зловживання службовими повноваженнями, становищем чи пов’язаними з ними можливостями, що спричинило неістотну майнову шкоду

Публічна службова особа, яка шляхом використання службових повноважень, становища чи пов’язаних з ними можливостей незаконно:

1) користувалась державним чи комунальним майном або надала його в користування (оренду, лізинг) іншій особі,

2) одержала чи надала сприяння іншій особі в одержанні кредиту, субсидії, субвенції, дотації, пільги,

3) звільнила себе чи іншу особу від обов’язкового платежу або зменшила його,

4) встановила або збільшила собі чи іншій особі надбавку, доплату, премію, іншу заохочувальну, компенсаційну чи гарантійну виплату,

5) набула неправомірну вигоду шляхом використання державного або комунального майна чи бюджетних коштів не за їх цільовим призначенням,

6) набула неправомірну вигоду шляхом оплатного вилучення чужої речі, за якої відбулась її заміна на рівноцінний еквівалент,

7) надала неправомірну вигоду за рахунок завищення вартості виконаних іншою особою робіт чи наданих нею послуг,

8) придбала товар, роботу чи послугу до чи без проведення або з порушенням процедури закупівлі (спрощеної закупівлі), визначеної законом, або уклала договір про закупівлю, який передбачає оплату замовником товару, роботи чи послуги до чи без проведення процедури закупівлі (спрощеної закупівлі), або з порушенням такої процедури, визначеної законом, або

9) набула неправомірну вигоду шляхом вчинення іншої дії чи бездіяльності,

що спричинило неістотну майнову шкоду,–

вчинила проступок.

Розділ 9.6.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПОРЯДКУ ДЕКЛАРУВАННЯ

Стаття 9.6.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *декларація* – передбачена Законом України «Про запобігання корупції» декларація особи, уповноваженої на виконання функцій держави чи місцевого самоврядування»;

2) *суб'єкт декларування* – особа, яка відповідно до частин 1 та 2 статті 45 Закону України «Про запобігання корупції» зобов'язана подавати декларацію.

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 9.6.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення злочину:

1) передбаченого статтею 9.6.4, якщо недостовірні відомості відрізняються від достовірних на суму понад тридцять п'ять тисяч розрахункових одиниць;

2) передбаченого статтею 9.6.3, з метою приховати інший злочин чи полегшити його вчинення.

Стаття 9.6.3. Неподання декларації суб'єктом декларування

Суб'єкт декларування, який незаконно не подав декларацію,–

вчинив злочин 1 ступеня.

Стаття 9.6.4. Недостовірне декларування на велику суму

Суб'єкт декларування, який подав декларацію, що містить завідомо недостовірні відомості, які відрізняються від достовірних на суму понад десять тисяч розрахункових одиниць,–

вчинив злочин 1 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 9.6.5. Недостовірне декларування на суму, яка не є великою

Суб'єкт декларування, який подав декларацію, що містить завідомо недостовірні відомості, які відрізняються від достовірних на суму від п'яти тисяч до десяти тисяч розрахункових одиниць,–

вчинив проступок.

Розділ 9.7.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПОРЯДКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АВТОРИТЕТУ ДЕРЖАВИ

Стаття 9.7.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *громадська організація* – громадське об'єднання, професійна спілка чи об'єднання громадян за професійною ознакою, організація роботодавців, організація споживачів, орган самоорганізації населення, громадське формування з охорони громадського порядку і державного кордону, добровольче формування територіальної громади;

2) *представник громадськості* – член громадської організації, який з метою захисту прав, свобод людини і громадянина, задоволення законних суспільних інтересів добровільно контролює процес підготовки державними органами чи органами місцевого самоврядування нормативно-правових актів, їх прийняття або виконання;

3) *спеціальний технічний засіб негласного отримання інформації* – технічний, апаратно-програмний, програмний чи інший засіб, призначений та придатний для негласного прийому, обробки, реєстрації та/або передавання інформації у скритний спосіб під час здійснення оперативно-розшукової, контррозвідувальної або розвідувальної діяльності.

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 9.7.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтями 9.7.4, 9.7.5 або 9.7.6, щодо публічної службової особи, яка займає особливо відповідальне становище;

2) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

3) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 9.7.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтею 9.7.4, якщо опір здійснюється працівникові правоохоронного органу чи військовослужбовцеві Національної гвардії України під час виконання ним службових обов'язків з охорони громадського порядку або члену громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону під час реалізації ним свого суб'єктивного права в інтересах суспільства;

2) передбаченого статтею 9.7.7, щодо будівлі чи споруди, що забезпечує діяльність Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, Конституційного Суду України, Верховного Суду або щодо приміщення, яке має міжнародний захист;

3) в складі простої групи;

4) з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

5) з використанням зброї чи іншого предмета, спеціально призначеного або заздалегідь підготовленого для спричинення шкоди життю чи здоров'ю людини;

6) передбаченого статтею 9.7.4, 9.7.5, 9.7.10 чи 9.7.11, у присутності малолітньої дитини, яка усвідомлювала обставини та значення вчиненого діяння;

7) в особливий період чи під час надзвичайного стану;

8) особою, яка має непогашену судимість за умисний злочин;

9) з метою приховати інший злочин чи полегшити його вчинення.

Стаття 9.7.4. Опір

Особа, яка здійснила опір:

1) представникові влади, який законно виконує службові обов'язки чи реалізує свої повноваження,

2) особі, яка законно здійснює професійну діяльність з надання публічних послуг, або

3) представникові громадськості, який реалізує своє суб'єктивне право в інтересах суспільства,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 9.7.5. Насильство у зв'язку з виконанням особою службових повноважень чи професійних обов'язків, реалізацією суб'єктивного права чи виконанням юридичного обов'язку

Особа, яка застосувала насильство щодо особи (чи її близької людини) у зв'язку з виконанням нею службових повноважень чи професійних обов'язків, зокрема як журналіста, або реалізацією нею суб'єктивного права чи виконанням юридичного обов'язку в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 9.7.6. Втручання в діяльність особи, яка виконує службові повноваження чи професійні обов'язки в інтересах суспільства чи держави

Особа, яка втрутилася в діяльність особи, що виконує службові повноваження чи професійні обов'язки в інтересах суспільства чи держави, з метою перешкодити виконанню таких повноважень чи обов'язків (крім випадків втручання та перешкоджання, передбачених іншими статтями цього Кодексу) шляхом:

1) впливу на таку особу або

2) насильства чи погрози щодо її близької людини,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 9.7.7. Захоплення публічної будівлі чи споруди

Особа, яка:

1) захопила будівлю чи споруду, що забезпечує діяльність органу державної влади чи органу місцевого самоврядування, або

2) утримувала її чи блокувала доступ до неї, що більш ніж протягом чотирьох годин перешкоджало нормальній діяльності відповідного органу,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 9.7.8. Самоправство

Особа, яка самовільно та всупереч установленому законом порядку:

1) здійснила своє дійсне або гадане право шляхом вчинення дії, правомірність якої оспорюється іншою особою, або

2) виконала прийняте на її користь рішення суду чи адміністративного органу,

якщо це спричинило істотну шкоду,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 9.7.9. Використання привласнених владних повноважень працівника органу правопорядку, прокурора чи судді

Особа, яка для вчинення кримінального або адміністративного правопорушення використала привласнені нею:

1) владні повноваження працівника органу правопорядку, прокурора чи судді,

2) його службове посвідчення, формений одяг чи відзнаку або

3) найменування органу правопорядку на транспортному засобі,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 9.7.10. Осквернення державного символу України

Особа, яка публічно осквернила Державний Прапор України, Державний Герб України або Державний Гімн України,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 9.7.11. Осквернення державного символу іноземної держави

Особа, яка публічно осквернила офіційно піднятий або встановлений прапор чи герб іноземної держави,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 9.7.12. Злісна непокора владі

Особа, яка, будучи зобов'язаною та маючи можливість виконати законну вимогу представника влади:

1) відкрито відмовилась виконати її,

2) не виконала тричі виголошену таку вимогу або

3) закликала іншу особу до непокори такій вимозі,–

вчинила проступок.

Стаття 9.7.13. Ненадання інформації чи надання неправдивої інформації державному органу або публічній службовій особі

Службова особа, яка:

1) не виконала передбачену законом та обов'язкову до виконання вимогу державного органу або публічної службової особи, яка займає особливо відповідальне становище, щодо надання інформації, або

2) надала на його (її) запит завідомо неправдиву інформацію,–

вчинила проступок.

Стаття 9.7.14. Утримування чи блокування доступу до публічної будівлі чи споруди

Особа, яка:

1) захопила будівлю чи споруду, що забезпечує діяльність політичної партії чи громадської організації, або

2) утримувала будівлю чи споруду, що забезпечує діяльність органу державної влади, органу місцевого самоврядування, політичної партії чи громадської організації, або блокувала доступ до неї, що більш ніж протягом однієї години перешкоджало нормальній діяльності відповідного органу, політичної партії чи громадської організації,–

вчинила проступок.

Стаття 9.7.15. Використання привласнених владних повноважень публічної службової особи

Особа, яка для вчинення кримінального або адміністративного правопорушення використала привласнені нею владні повноваження публічної службової особи, крім особи, передбаченої статтею 9.7.9 цього Кодексу,–

вчинила проступок.

Стаття 9.7.16. Самоправство, що спричинило неістотну шкоду

Особа, яка самовільно та всупереч установленому законом порядку:

1) здійснила своє дійсне або гадане право шляхом вчинення дії, правомірність якої оспорюється іншою особою, або

2) виконала прийняте на її користь рішення суду чи адміністративного органу,

якщо це спричинило неістотну шкоду,–

вчинила проступок.

Стаття 9.7.17. Збут спеціального технічного засобу отримання інформації

Особа, яка незаконно збула спеціальний технічний засіб отримання інформації,–

вчинила проступок.

Стаття 9.7.18. Порушення порядку міжнародного передавання товарів, що підлягають державному експортному контролю

Особа, яка порушила порядок міжнародного передавання товарів, що підлягають державному експортному контролю,–

вчинила проступок.

Стаття 9.7.19. Поводження з державною нагородою України

Особа, яка державну нагороду України незаконно:

1) виготовила,

2) збула,

3) придбала або

4) носила,–

вчинила проступок.

Стаття 9.7.20. Збут забороненого предмета особі, яку тримають у слідчому ізоляторі чи установі виконання покарань

Особа, яка збула заборонений для збуту предмет особі, яку тримають у слідчому ізоляторі чи установі виконання покарань,–

вчинила проступок.

Стаття 9.7.21. Підняття Державного Прапора України на морському чи річковому судні без права на цей Прапор

Особа, яка підняла Державний Прапор України на морському чи річковому судні без права на цей Прапор,–

вчинила проступок.

Розділ 9.8.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПОРЯДКУ ПРИЗОВУ І МОБІЛІЗАЦІЇ, ПРОТИ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ СЛУЖБИ І ПОРЯДКУ ПРОХОДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ ЗБОРІВ

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 9.8.1. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтею 9.8.6, в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

2) передбаченого статтями 9.8.4 чи 9.8.5, в умовах воєнного стану.

Стаття 9.8.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтею 9.8.6, в складі простої групи.

Стаття 9.8.3. Ухилення від строкової військової служби та військової служби за призовом осіб офіцерського складу

Особа, яка ухилилась:

1) від строкової військової служби або

2) від військової служби за призовом осіб офіцерського складу,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 9.8.4. Ухилення від військової служби за призовом осіб із числа резервістів в особливий період

Громадянин України, зарахований до військового оперативного резерву, який ухилився від військової служби за призовом осіб із числа резервістів в особливий період,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 9.8.5. Ухилення від військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період

Особа, яка ухилилася від військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 9.8.6. Ухилення від виконання обов'язків під час мобілізації

Керівник або інша службова особа державного органу, органу місцевого самоврядування, закладу освіти чи іншої юридичної особи, яка відповідно до закону під час мобілізації:

1) не забезпечила своєчасне прибуття працівника, який залучається до виконання обов'язку щодо мобілізації, на збірний пункт чи до військової частини,

2) ухилилася від виконання військово-транспортного обов'язку,

3) не забезпечила доставку техніки на збірний пункт чи у військову частину згідно з мобілізаційними завданнями (замовленнями),

4) не здійснила заходи щодо підготовки до розгортання спеціальних формувань, призначених для передачі в разі мобілізації до Збройних Сил України, інших військових формувань, Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, розгортання чи передачі їх в особливий період згідно з мобілізаційними планами,

5) не надала будівлю, споруду, транспортний чи інший матеріально-технічний засіб Збройним Силам України, іншому військовому формуванню чи Оперативно-рятувальній службі згідно з мобілізаційним планом або

6) ухилилася від участі у здійсненні заходу цивільного захисту,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 9.8.7. Ухилення від проходження альтернативної служби

Особа, направлена для проходження альтернативної служби, яка без поважної причини:

1) не прибула на місце проходження альтернативної служби, зазначене у направленні,

2) прибула на таке місце із запізненням більше ніж на три календарні дні або

3) самовільно припинила виконання службових обов'язків з альтернативної служби,–

вчинила проступок.

Стаття 9.8.8. Ухилення від проходження навчальних або спеціальних зборів

Військовозобов'язаний чи резервіст, який ухилився від проходження навчальних або спеціальних зборів,–

вчинив проступок.

Стаття 9.8.9. Ухилення громадянина від виконання обов'язків під час мобілізації

Громадянин України, який відповідно до закону під час мобілізації:

1) не надав будівлю, споруду, транспортний засіб чи інше майно, власником якого він є, Збройним Силам України, іншому військовому формуванню чи Оперативно-рятувальній службі цивільного захисту згідно з мобілізаційним планом або

2) будучи не призваним на військову службу або не залученим до виконання обов'язків щодо мобілізації за посадами, передбаченими штатами воєнного часу, ухилився від виконання робіт, які мають оборонний характер,–

вчинив проступок.

Книга десята.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПОРЯДКУ НЕСЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

Розділ 10.1.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПОРЯДКУ ПІДЛЕГЛОСТІ ТА ВІЙСЬКОВОЇ ЧЕСТІ

Стаття 10.1.1. Значення термінів, вжитих у розділах 10.1–10.6 цього Кодексу

У розділах 10.1–10.6 цього Кодексу відповідні терміни мають таке значення:

1) *бойова обстановка* – обстановка застосування військової зброї і техніки військовим супротивником або стосовно нього, що розпочинається з отримання наказу про вступ у бій або з фактичного початку бою і закінчується з наказу про припинення бою або з фактичного завершення бою;

2) *військова публічна службова особа* – військовий командир (начальник) чи інший військовослужбовець, який:

а) обіймає постійно або тимчасово посаду, пов'язану з виконанням владних, організаційно-розпорядчих, адміністративно-господарських чи контрольно-ревізійних обов'язків, або

б) спеціально уповноважений виконувати такі обов'язки повноважним органом, повноважною службовою особою, судом або законом;

3) *військовий злочин (проступок)* – передбачений розділами 10.1–10.6 цього Кодексу злочин (проступок) проти встановленого законодавством порядку несення військової служби, вчинений:

а) військовозобов'язаним або резервістом – виключно під час проходження ними навчальних чи спеціальних зборів або

б) військовослужбовцем;

4) *військовослужбовець* – особа, яка у порядку, визначеному законом, проходить військову службу у військовому формуванні, Державній спеціальній службі транспорту чи Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України або будучи відрядженою для виконання завдань в інтересах оборони держави й її безпеки до іншого державного органу, закладу освіти чи іншої юридичної особи;

5) *ворог*:

а) держава, з якою Україна перебуває у стані війни чи збройного конфлікту (ворожа держава),

б) держава, визнана державою-агресором та/або державою-окупантом по відношенню до України, або

в) формування, фінансове, військове, матеріально-технічне, кадрове та інше забезпечення якого здійснює ворожа держава;

6) *засоби ведення бою* – озброєння, військова техніка та укріплення;

7) *командир (начальник)* – військова публічна службова особа, наділена організаційно-розпорядчими обов'язками, тобто для виконання певних завдань має у своєму розпорядженні підлеглих, має право віддавати їм накази, розпорядження та інші обов'язкові для виконання вимоги і застосовувати щодо них дисциплінарну владу;

8) *озброєння* – всі види військової зброї та засоби, що забезпечують її застосування;

9) *самокалічення* – порушення анатомічної цілості або функціональної придатності тканини чи органу власного тіла, що унеможливлює постійне чи тимчасове виконання військовослужбовцем усіх або окремих обов'язків військової служби.

Стаття 10.1.2. Кримінальна відповідальність на умовах взаємності

Військовослужбовець, який проходить військову службу у спільному військовому підрозділі або під час спільної військової операції чи військової підготовки, та який вчинив злочин, передбачений статтями 10.1.7–10.1.12, або проступок, передбачений статтею 10.1.16 цього

Кодексу, щодо військовослужбовця союзної держави, підлягає кримінальній відповідальності за цим Кодексом, якщо інше не передбачено чинним міжнародним договором України.

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 10.1.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтями 10.1.8–10.1.12, щодо особи (чи її близької людини), яка займає особливо відповідальне становище, у зв'язку з виконанням нею службових повноважень в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

2) в умовах воєнного стану.

Стаття 10.1.4. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) в складі простої групи;

2) з використанням зброї чи іншого предмета, спеціально призначеного або заздалегідь підготовленого для спричинення шкоди життю чи здоров'ю людини;

3) в особливий період (крім умов воєнного стану) або в умовах надзвичайного стану;

4) у бойовій обстановці;

5) з метою приховати інший злочин чи полегшити його вчинення;

6) з мотиву статі чи ґендеру.

Стаття 10.1.5. Публічна непокора

Військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який публічно відмовився виконати наказ командира (начальника),–

вчинив злочин 3 ступеня.

Стаття 10.1.6. Невиконання наказу, що з необережності спричинило особливо тяжку шкоду

Військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який не виконав наказ командира (начальника), що з необережності спричинило особливо тяжку шкоду,–

вчинив злочин 5 ступеня.

Стаття 10.1.7. Невиконання наказу, що з необережності спричинило тяжку шкоду

Військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який не виконав наказ командира (начальника), що з необережності спричинило тяжку шкоду здоров'ю чи тяжку майнову шкоду,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Стаття 10.1.8. Опір командиру (начальнику)

Військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який вчинив опір:

1) командирові (начальникові) або

2) вартовому, патрульному чи іншій особі, яка виконує покладені на неї обов'язки щодо підтримання військового правопорядку,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Стаття 10.1.9. Примушування командира (начальника)

Військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який примушував командира (начальника), вартового, патрульного чи іншу особу, яка виконує покладені на неї обов'язки щодо підтримання військового правопорядку, до порушення цих обов'язків,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Стаття 10.1.10. Насильство щодо командира (начальника)

Військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який щодо командира (начальника) у зв'язку з виконанням ним обов'язків з військової служби вчинив насильство, що завдало фізичного болю, але не спричинило розладу здоров'я, шляхом:

1) нанесення удару,
2) завдання побоїв або
3) застосування акустичного, світлового, термічного чи хімічного фактору,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Стаття 10.1.11. Погроза вбивством чи спричиненням тяжкої шкоди здоров'ю командиру (начальнику)

Військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який виразив погрозу спричинити смерть чи тяжку шкоду здоров'ю командиру (начальнику) у зв'язку з виконанням ним обов'язків з військової служби,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Стаття 10.1.12. Насильство за відсутності відносин підлеглості

Військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який щодо іншого військовослужбовця, військовозобов'язаного чи резервіста, за відсутності між ними відносин підлеглості, вчинив насильство, що завдало фізичного болю, але не спричинило розладу здоров'я, шляхом:

1) нанесення удару,
2) завдання побоїв або
3) застосування акустичного, світлового, термічного чи хімічного фактору,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Стаття 10.1.13. Осквернення Бойового Прапору військової частини або його втрата

Військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який:

1) осквернив Бойовий Прапор військової частини,
2) не перешкодив його оскверненню або
3) втратив Бойовий Прапор військової частини,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 10.1.14. Ухилення від виконання наказу

Військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який ухилився від виконання наказу командира (начальника),–

вчинив проступок.

Стаття 10.1.15. Невиконання наказу, що з необережності спричинило значну шкоду

Військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який не виконав наказ командира (начальника), що з необережності спричинило значну шкоду здоров'ю чи значну майнову шкоду,–

вчинив проступок.

Стаття 10.1.16. Погроза командиру (начальнику)

Військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який виразив погрозу командиру (начальнику) у зв'язку з виконанням ним обов'язків з військової служби,–

вчинив проступок.

Стаття 10.1.17. Перебування у стані сп'яніння під час виконання обов'язків військової служби

Військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який:

1) керував бойовою, спеціальною чи транспортною машиною або виконував інші обов'язки військової служби у стані сп'яніння,

2) передав керування бойовою, спеціальною чи транспортною машиною або іншим засобом ведення бою особі, яка перебуває у стані сп'яніння,

3) виконуючи обов'язки військової служби, відмовився від проходження відповідно до встановленого порядку огляду на стан сп'яніння, або

4) привів себе у стан сп'яніння після дорожньо-транспортної події за його участю до проведення уповноваженою особою медичного огляду з метою встановлення стану сп'яніння чи до прийняття рішення про звільнення від проведення такого огляду,–

вчинив проступок.

Стаття 10.1.18. Потурання з боку командира (начальника) приведенню підлеглим себе у стан сп'яніння

Командир (начальник) чи інша військова службова особа, який:

1) разом з підлеглим військовослужбовцем, військовозобов'язаним або резервістом під час виконання ними обов'язків військової служби привів себе у стан сп'яніння або

2) не вжив заходів для відсторонення від виконання обов'язків військової служби підлеглого, який перебував у стані сп'яніння,–

вчинив проступок.

Розділ 10.2.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПОРЯДКУ ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 10.2.1. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) в умовах воєнного стану.

Стаття 10.2.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) в особливий період (крім умов воєнного стану) або в умовах надзвичайного стану;

2) у бойовій обстановці;

3) передбаченого статтею 10.2.3, шляхом самокалічення, симуляції хвороби, підроблення документа чи іншого обману;

4) передбаченого статтею 10.2.3, поєднаного з підбурюванням іншого військовослужбовця до дезертирства;

5) передбаченого статтею 10.2.3, з метою назавжди ухилитися від військової служби (дезертирство).

Стаття 10.2.3. Самовільне залишення місця служби

Військовослужбовець, який на строк понад сім діб самовільно:

1) залишив місце служби,

2) ухилився від виконання обов'язків військової служби або

3) не з'явився вчасно без поважної причини на службу у разі його призначення, переведення, відрядження, відпустки, лікування або звільнення з розташування військової частини,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Стаття 10.2.4. Залишення військового корабля, що гине

Військовослужбовець, який залишив корабель, що гине, будучи:

1) командиром корабля – до повного виконання своїх службових обов'язків, або

2) членом команди корабля – до отримання відповідного наказу командира,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 10.2.5. Самовільне залишення місця служби тривалістю до семи діб

Військовослужбовець, який на строк від однієї до семи діб самовільно:

1) залишив місце служби,

2) ухилився від виконання обов'язків військової служби або

3) не з'явився вчасно без поважної причини на службу у разі його призначення, переведення, відрядження, відпустки, лікування або звільнення з розташування військової частини,–

вчинив проступок.

Розділ 10.3.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПОРЯДКУ КОРИСТУВАННЯ ВІЙСЬКОВИМ МАЙНОМ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ЗАСОБІВ ВЕДЕННЯ БОЮ

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 10.3.1. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) в умовах воєнного стану.

Стаття 10.3.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) в складі простої групи;

2) в особливий період (крім умов воєнного стану) або в умовах надзвичайного стану;

3) у бойовій обстановці.

Стаття 10.3.3. Самовільне використання засобів ведення бою

Військовослужбовець, який використав засоби ведення бою:

1) без належного дозволу командира (начальника),

2) всупереч його наказу або

3) всупереч забороні, передбаченій законом,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Стаття 10.3.4. Знищення або пошкодження засобів ведення бою, що спричинило істотну майнову шкоду

Військовослужбовець, військовозобов'язаний чи резервіст, який знищив або пошкодив засоби ведення бою, якщо це спричинило істотну майнову шкоду,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Стаття 10.3.5. Втрата, знищення чи пошкодження засобів ведення бою, що з необережності спричинило тяжку майнову шкоду

Військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який втратив, знищив чи пошкодив ввірені йому для службового користування засоби ведення бою, що з необережності спричинило тяжку майнову шкоду,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Стаття 10.3.6. Порушення правил поводження із засобами ведення бою, що з необережності спричинило особливо тяжку шкоду

Військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який порушив:

1) правила водіння бойової, спеціальної чи транспортної машини, кораблеводіння чи польотів,

2) правила експлуатації бойової, спеціальної чи транспортної машини, військового корабля чи літального апарату, або

3) інші правила поводження із засобом ведення бою,

що з необережності спричинило особливо тяжку шкоду,–

вчинив злочин 5 ступеня.

Стаття 10.3.7. Порушення правил поводження із засобами ведення бою, що з необережності спричинило тяжку шкоду

Військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який порушив:

1) правила водіння бойової, спеціальної чи транспортної машини, кораблеводіння чи польотів,

2) правила експлуатації бойової, спеціальної чи транспортної машини, військового корабля чи літального апарату, або

3) інші правила поводження із засобом ведення бою,

що з необережності спричинило тяжку шкоду здоров'ю чи тяжку майнову шкоду,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 10.3.8. Знищення або пошкодження засобів ведення бою, що спричинило неістотну майнову шкоду

Військовослужбовець, військовозобов'язаний чи резервіст, який знищив або пошкодив засоби ведення бою, якщо це спричинило неістотну майнову шкоду,–

вчинив проступок.

Стаття 10.3.9. Втрата, знищення чи пошкодження засобів ведення бою, що з необережності спричинило значну майнову шкоду

Військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який втратив, знищив чи пошкодив ввірені йому для службового користування засоби ведення бою, що з необережності спричинило значну майнову шкоду,–

вчинив проступок.

Стаття 10.3.10. Порушення правил поводження із засобами ведення бою, що з необережності спричинило значну шкоду

Військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який порушив:

1) правила водіння бойової, спеціальної чи транспортної машини, кораблеводіння чи польотів,

2) правила експлуатації бойової, спеціальної чи транспортної машини, військового корабля чи літального апарату, або

3) інші правила поводження із засобом ведення бою,

що з необережності спричинило значну шкоду здоров'ю чи тяжку майнову шкоду,–

вчинив проступок.

Розділ 10.4.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПОРЯДКУ НЕСЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ СЛУЖБИ

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 10.4.1. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) в умовах воєнного стану.

Стаття 10.4.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного або необережного злочину:

1) в особливий період (крім умов воєнного стану) або в умовах надзвичайного стану;

2) у бойовій обстановці.

Стаття 10.4.3. Порушення правил несення спеціальної служби, що з необережності спричинило особливо тяжку шкоду

Військовослужбовець, який порушив правила:

1) несення вартової (вахтової) служби,

2) патрулювання,

3) прикордонної служби або

4) бойового чергування (бойової служби),

що з необережності спричинило особливо тяжку шкоду,–

вчинив злочин 5 ступеня.

Стаття 10.4.4. Порушення правил несення спеціальної служби, що з необережності спричинило тяжку шкоду

Військовослужбовець, який порушив правила:

1) несення вартової (вахтової) служби,

2) патрулювання,

3) прикордонної служби або

4) бойового чергування (бойової служби),

що з необережності спричинило тяжку шкоду,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Стаття 10.4.5. Порушення правил несення внутрішньої служби, що з необережності спричинило особливо тяжку шкоду

Військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який входить у добовий наряд частини (крім варти, вахти і патрулю), та порушив правила несення внутрішньої служби, що з необережності спричинило особливо тяжку шкоду,–

вчинив злочин 5 ступеня.

Стаття 10.4.6. Порушення правил несення внутрішньої служби, що з необережності спричинило тяжку шкоду

Військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який входить у добовий наряд частини (крім варти, вахти і патрулю), та порушив правила несення внутрішньої служби, що з необережності спричинило тяжку шкоду,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Стаття 10.4.7. Порушення правил несення військової служби з охорони об'єктів чи громадського порядку, що з необережності спричинило особливо тяжку шкоду

Військовослужбовець Національної гвардії України, який порушив:

1) порядок несення військової служби з охорони ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання державної власності, важливих державних об'єктів та спеціальних вантажів або

2) правила охорони громадського порядку,

що з необережності спричинило особливо тяжку шкоду,–

вчинив злочин 5 ступеня.

Стаття 10.4.8. Порушення правил несення військової служби з охорони об'єктів чи громадського порядку, що з необережності спричинило тяжку шкоду

Військовослужбовець Національної гвардії України, який порушив:

1) порядок несення військової служби з охорони ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання державної власності, важливих державних об'єктів та спеціальних вантажів або

2) правила охорони громадського порядку,

що з необережності спричинило тяжку шкоду,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 10.4.9. Порушення правил несення спеціальної служби, що з необережності спричинило значну шкоду

Військовослужбовець, який порушив правила:

1) несення вартової (вахтової) служби,

2) патрулювання,

3) прикордонної служби або

4) бойового чергування (бойової служби),

що з необережності спричинило значну шкоду,–

вчинив проступок.

Стаття 10.4.10. Порушення правил несення внутрішньої служби, що з необережності спричинило значну шкоду

Військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який входить у добовий наряд частини (крім варти, вахти і патрулю) та порушив правила несення внутрішньої служби, що з необережності спричинило значну шкоду,–

вчинив проступок.

Стаття 10.4.11. Порушення правил несення військової служби з охорони об'єктів чи громадського порядку, що з необережності спричинило значну шкоду

Військовослужбовець Національної гвардії України, який порушив:

1) порядок несення військової служби з охорони ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання державної власності, важливих державних об'єктів та спеціальних вантажів або

2) правила охорони громадського порядку,

що з необережності спричинило значну шкоду,–

вчинив проступок.

Розділ 10.5.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПОРЯДКУ ЗДІЙСНЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ВІЙСЬКОВИМИ СЛУЖБОВИМИ ОСОБАМИ

Підрозділ 1. ЗЛОЧИНИ

Стаття 10.5.1. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище;

2) в умовах воєнного стану.

Стаття 10.5.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтею 10.5.3, щодо вагітної жінки;

2) передбаченого статтею 10.5.3, щодо особи (чи її близької людини) у зв'язку з

виконанням нею службових повноважень чи професійних обов'язків, реалізацією нею суб'єктивного права або виконання юридичного обов'язку в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

3) в складі простої групи;

4) передбаченого статтею 10.5.3, з використанням зброї чи іншого предмета, спеціально призначеного або заздалегідь підготовленого для спричинення шкоди життю чи здоров'ю людини;

5) передбаченого статтею 10.5.4, щодо тяжкого чи особливо тяжкого злочину;

6) в особливий період (крім умов воєнного стану) або в умовах надзвичайного стану;

7) у бойовій обстановці;

8) з метою приховати інший злочин чи полегшити його вчинення;

9) передбаченого статтею 10.5.3, з мотиву статі чи ґендеру;

10) передбаченого статтею 10.5.4, з корисливого мотиву.

Стаття 10.5.3. Насильство щодо підлеглого

Командир (начальник), який щодо підлеглого застосував насильство, що завдало фізичного болю, але не спричинило розладу здоров'я, шляхом:

1) нанесення удару,

2) завдання побоїв або

3) застосування акустичного, світлового, термічного чи хімічного фактору,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Стаття 10.5.4. Потурання командира (начальника) вчиненню підлеглим злочину

Командир (начальник), який, на порушення вимог військових статутів:

1) не запобіг вчиненню підлеглим злочину, маючи таку можливість,

2) не припинив злочину, що вчиняється підлеглим, або

3) не затримав підлеглого при вчиненні чи безпосередньо після вчинення ним злочину,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Стаття 10.5.5. Службова необережність, що спричинила тяжку майнову шкоду

Військова службова особа, яка внаслідок легковажності чи недбалості не виконала або неналежно виконала свої службові повноваження, що спричинило тяжку майнову шкоду,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Підрозділ 2. ПРОСТУПКИ

Стаття 10.5.6. Зловживання військовою службовою особою владою або службовим становищем

Військова службова особа, яка незаконно, в особистих інтересах чи інтересах третіх осіб, використала військовослужбовця для виконання завдань, не пов'язаних з виконанням обов'язків військової служби,–

вчинила проступок.

Стаття 10.5.7. Потурання командира (начальника) вчиненню підлеглим кримінального проступку

Командир (начальник), який, на порушення вимог військових статутів:

1) не запобіг вчиненню підлеглим кримінального проступку, маючи таку можливість,

2) не припинив кримінального проступку, що вчиняється підлеглим, або

3) не затримав підлеглого при вчиненні чи безпосередньо після вчинення ним кримінального проступку,–

вчинив проступок.

Стаття 10.5.8. Службова необережність, що спричинила значну майнову шкоду

Військова службова особа, яка внаслідок легковажності чи недбалості не виконала або неналежно виконала свої службові повноваження, що спричинило значну майнову шкоду,–

вчинила проступок.

Розділ 10.6.
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПОРЯДКУ НЕСЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Стаття 10.6.1. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтями 10.6.5 чи 10.6.6, з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 10.6.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) в складі простої групи;

2) передбаченого статтями 10.6.5 чи 10.6.6, з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

3) передбаченого статтею 10.6.5, з використанням зброї чи іншого предмета, спеціально призначеного або заздалегідь підготовленого для спричинення шкоди життю чи здоров'ю людини;

4) передбаченого статтею 10.6.5, з використанням засобу масової інформації, інформаційної системи чи мережі Інтернет;

5) з метою приховати інший злочин чи полегшити його вчинення.

Стаття 10.6.3. Здача ворогові засобів ведення бою

Командир (начальник), який здав ворогові засоби ведення бою,–

вчинив злочин 5 ступеня.

Стаття 10.6.4. Добровільна здача в полон

Військовослужбовець, який добровільно здався в полон за наявності можливості продовжувати бій та без належного наказу командування,–

вчинив злочин 5 ступеня.

Стаття 10.6.5. Підрив волі до перемоги

Військовослужбовець, який схиляв іншого військовослужбовця:

1) здати ворогові засоби ведення бою,

2) ухилитися від виконання бойового наказу або

3) здатися в полон,–

вчинив злочин 5 ступеня.

Стаття 10.6.6. Сепаратні перемовини з ворогом

Військовослужбовець, який вів перемовини з представником ворога без наказу чи належного дозволу командування,–

вчинив злочин 5 ступеня.

Книга одинадцята.
ЗЛОЧИНИ ПРОТИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВОПОРЯДКУ

Розділ 11.1.

ГЕНОЦИД

Стаття 11.1.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі, а також Розділах 11.2 і 11.4 цього Кодексу відповідні терміни, якщо не визначено інше, застосовуються у такому значенні:

1) *тяжке насильство* – спричинення тяжкої шкоди здоров'ю, зґвалтування чи інша дія сексуального характеру.

Стаття 11.1.2. Геноцид

Особа, яка з метою знищити повністю або частково національну, етнічну, расову чи релігійну групу як таку:

1) вбила людей, що належать до однієї з таких груп,

2) заподіяла тяжке насильство щодо осіб, які належать до однієї з таких груп,

3) завідомо створила для однієї з таких груп умови життя, розраховані на її повне або часткове фізичне знищення,

4) вжила заходів, спрямованих на запобігання дітонародженню в одній з таких груп, або

5) здійснила насильницьку передачу дітей з однієї з таких груп до іншої,–

вчинила злочин 9 ступеня.

Розділ 11.2.
ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЛЮДЯНОСТІ

Стаття 11.2.1. Роз'яснення термінів

У цьому Розділі, а також Розділі 11.3 цього Кодексу відповідні терміни мають таке значення:

1) *апартеїд* – інституціоналізований режим системного гноблення і домінування однієї расової групи над іншою расовою групою чи групами, в контексті якого або з метою збереження якого вчиняються діяння, зазначені у статтях 11.2.3–11.2.4 цього Кодексу;

2) *винищування* – позбавлення доступу до продуктів харчування, ліків чи інше умисне створення умов життя з метою знищити частину населення;

3) *ґендерний* – такий, що у контексті суспільства поширюється на дві статі – чоловічу та жіночу;

4) *депортація* – насильницьке переміщення особи, групи осіб чи населення шляхом їх виселення з території, на якій вони законно перебувають, за відсутності підстав, дозволених міжнародним правом;

5) *катування* – умисне заподіяння сильного болю або страждання, фізичного чи психічного, особі, яка перебуває під вартою або під контролем обвинуваченого; але катуванням не вважається біль чи страждання, що виникають лише в результаті законних санкцій, є невід'ємними від цих санкцій чи спричинені ними випадково;

6) *напад, спрямований проти цивільного населення,*– широкомасштабне або системне вчинення проти цивільного населення діянь, зазначених у статтях 11.2.2–11.2.3 цього Кодексу, як свідома політика держави чи організації, зокрема в рамках режиму апартеїду або з метою винищування населення чи його частини;

7) *переслідування* – умисне і грубе позбавлення основних прав, усупереч міжнародному праву, за ознакою належності до тієї чи іншої групи або спільності;

8) *поневолення* – здійснення щодо людини одного чи всіх прав, подібних до права власності щодо речей, у тому числі під час торгівлі людьми;

9) *примусова вагітність* – незаконне позбавлення волі жінки, яка стала вагітною у примусовому порядку, з метою зміни етнічного складу населення або здійснення інших порушень міжнародного права, що мають характер воєнного злочину або злочину проти людяності.

Стаття 11.2.2. Злочин проти людяності у формі вбивства

Особа, яка в рамках нападу, спрямованого проти цивільного населення, вбила людину,–

вчинила злочин 9 ступеня.

Стаття 11.2.3. Злочин проти людяності в інших формах

Особа, яка в рамках нападу, спрямованого проти цивільного населення, вчинила:

1) депортацію,

2) поневолення,

3) торгівлю людьми, як вона визначена у статті 4.4.6 цього Кодексу,

4) ув'язнення чи інше подібне позбавлення фізичної свободи на порушення основоположних норм міжнародного права,

5) насильницьке зникнення,

6) катування,

7) зґвалтування, сексуальне рабство, примушення до проституції, примусову вагітність, примусову стерилізацію чи іншу форму сексуального насильства, що становить серйозне порушення статті 3, спільної для чотирьох Женевських конвенцій,

8) переслідування групи чи спільноти людей, за політичними, расовими, національними, етнічними, культурними, релігійними, ґендерними чи іншими дискримінаційними мотивами, які визнані неприпустимими згідно з міжнародним правом, або

9) інше нелюдське діяння, що полягає в заподіянні сильних страждань чи тяжкому насильстві,–

вчинила злочин 7 ступеня.

Розділ 11.3.
ЗЛОЧИН АГРЕСІЇ

Стаття 11.3.1. Роз'яснення термінів

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *акт агресії* – застосування державою збройних сил будь-яким чином, несумісним зі Статутом Організації Об'єднаних Націй, проти суверенітету, територіальної недоторканності або політичної незалежності іншої держави. Відповідно до резолюції 3314 (XXIX) Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 14 грудня 1974 року визнається актом агресії будь-яка з таких дій, незалежно від оголошення війни, зокрема:

вторгнення (напад) збройних сил держави на територію іншої держави або військова окупація, що є результатом такого вторгнення (нападу), або здійснена із застосуванням сили анексія території іншої держави чи її частини,

бомбардування збройними силами держави території іншої держави чи застосування зброї державою проти території іншої держави,

блокада портів чи берегів держави збройними силами іншої держави,

напад збройних сил держави на сухопутні, морські чи повітряні сили або морський чи повітряний флот іншої держави,

застосування збройних сил однієї держави, що перебувають на території іншої держави за згодою приймаючої держави, з порушенням умов, передбачених договором, або продовження їх перебування на такій території після припинення договору,

дія держави, яка дозволяє, щоб її територія, яку вона надала в розпорядження іншій державі, використовувалася такою іншою державою для здійснення акту агресії проти третьої держави, або

направлення державою чи від імені держави збройної групи, іррегулярних сил або найманців, що здійснюють акти застосування збройної сили проти іншої держави, які мають настільки серйозний характер, що робить їх рівнозначними актам, які зазначені вище, або значна участь держави у цьому.

Стаття 11.3.2. Злочин агресії

Особа, яка, маючи можливість фактично здійснювати керівництво політичною чи військовою діяльністю держави чи контролювати таку діяльність:

1) розробила план акту агресії, якщо у подальшому такий акт агресії мав місце,

2) керувала діями, спрямованими на створення умов для реалізації розробленого плану акту агресії, якщо у подальшому такий акт агресії мав місце,

3) взяла участь у прийнятті політичного рішення щодо акту агресії,

4) віддала наказ про початок акту агресії або

5) керувала діями, що утворюють акт агресії,–

вчинила злочин 9 ступеня.

Стаття 11.3.3. Пропаганда агресивної війни

Особа, яка:

1) публічно закликала до агресивної війни чи розв'язування воєнного конфлікту,

2) виготовила матеріали із закликами до агресивної війни чи розв'язування воєнного конфлікту,

3) поширила чи публічно використала такі матеріали або

4) заперечувала ведення агресивної війни чи виправдовувала її,–

вчинила злочин 7 ступеня.

Розділ 11.4.
ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ

Стаття 11.4.1. Роз'яснення термінів

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

1) *відмітні емблеми і розпізнавальні знаки, встановлені міжнародним гуманітарним правом*,– емблеми та знаки, визначені у Конвенції про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях та Конвенції про поліпшення долі поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, зі складу збройних сил на морі від 12 серпня 1949 року, Додатковому протоколі до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується прийняття додаткової відмітної емблеми (Протокол III) від 8 грудня 2005 року та Конвенції про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту від 14 травня 1954 року;

2) *військові об'єкти* – об'єкти, які в силу свого характеру, розташування, призначення чи використання є ефективним внеском у військові дії та руйнування, захоплення чи нейтралізація яких за конкретних умов надає військової переваги;

3) *віроломство* – викликання довіри в особи, яка бере участь у бойових діях і належить до протилежної сторони конфлікту, з метою змусити її повірити, що вона має право на захист міжнародного гуманітарного права, та обманути її у цьому;

4) *цінність, що перебуває під захистом міжнародного гуманітарного права*,– рухома або нерухома цінність, будівля чи центр, передбачені статтею 1 Гаазької конвенції про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту від 14 травня 1954 року, що перебувають під загальним, спеціальним або посиленим захистом за міжнародним гуманітарним правом;

5) *цінність, що перебуває під посиленим захистом міжнародного гуманітарного права*,– рухома чи нерухома цінність, будівля чи центр, включені до Міжнародного списку культурних цінностей, яким надається посилений захист;

6) *заволодіння власністю* – встановлення контролю над чужою власністю або цінністю, що перебуває під захистом міжнародного гуманітарного права, проти волі власника, внаслідок чого він позбавляється своїх прав власника чи обмежується у можливості їх реалізації;

7) *засоби ведення війни, заборонені міжнародним гуманітарним правом*,– <u>зокрема</u>:

а) отрута чи отруйна зброя;

б) задушливі, отруйні чи інші подібні гази або аналогічні рідини, матеріали чи засоби;

в) кулі, які легко розриваються або сплющуються в тілі людини, зокрема оболонкові кулі, тверда оболонка яких не покриває всього осердя чи має надрізи;

г) хімічна зброя;

д) зброя, основна дія якої полягає в заподіянні ушкоджень уламками, що не виявляються в тілі людини за допомогою рентгенівських променів;

е) лазерна зброя, спеціально призначена для використання у бойових діях виключно або зокрема для того, щоб спричинити постійну сліпоту незахищених органів зору людини;

ж) зброя, яка використовує мікробіологічні чи інші біологічні агенти чи токсини;

8) *заява, що пощади не буде,*– заява, адресована особам, які беруть участь у бойових діях на боці протилежної сторони конфлікту, що після припинення участі в бойових діях такі особи не зможуть скористатися гарантіями, передбаченими нормами міжнародного гуманітарного права, та будуть позбавлені життя або залишені в небезпечному для життя становищі;

9) *збройний конфлікт неміжнародного характеру* – інтенсивні і тривалі збройні зіткнення на території держави між урядовими збройними силами чи іншими державними військовими формуваннями та одним чи декількома організованими збройними формуваннями (групами), або між такими формуваннями (групами). До збройного конфлікту неміжнародного характеру не належать випадки порушення громадського порядку та ситуації внутрішньої напруженості (масові заворушення, терористичні акти, окремі акти насильства тощо);

10) *злочин, вчинений у зв'язку зі збройним конфліктом,*– злочин, вчинений за обставин, коли існування збройного конфлікту значним чином впливало на здатність особи вчинити інкриміноване їй діяння, на її рішення вчинити це діяння, на спосіб, у який діяння було вчинене, або на мету, з якою воно було вчинено;

11) *міжнародний збройний конфлікт*:

а) застосування двома чи більше державами своїх збройних сил одна проти одної,

б) часткова чи повна окупація території держави, навіть якщо цій окупації не чиниться збройний опір, або

в) вторгнення організованого збройного формування (групи), іррегулярних сил чи найманців, направлених іншою державою чи від її імені або підконтрольних їй, на територію іншої держави;

12) *напад* – акт застосування сили незалежно від того, здійснюється він під час наступу чи оборони;

13) *особи, що перебувають під захистом міжнародного гуманітарного права*:

а) у контексті міжнародного збройного конфлікту – особа, яка перебуває під захистом відповідно до Женевських конвенцій про захист жертв війни від 12 серпня 1949 року і Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 року, включаючи хворих, поранених, осіб, які потерпіли корабельну аварію, військовополонених, медичний та духовний персонал і цивільних осіб;

б) у контексті збройного конфлікту неміжнародного характеру – особа, яка перебуває під захистом відповідно до статті 3, спільної для Женевських конвенцій про захист жертв війни від 12 серпня 1949 року, і Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів неміжнародного характеру (Протокол II), від 8 червня 1977 року, включаючи хворих, поранених, осіб, які потерпіли корабельну аварію, осіб, які не беруть безпосередню участь у воєнних діях і перебувають під владою сторони конфлікту, у тому числі осіб, що раніше брали участь у бойових діях на боці протилежної сторони конфлікту;

в) у контексті міжнародного збройного конфлікту чи збройного конфлікту неміжнародного характеру – представники збройних сил або особи, що беруть безпосередню участь у бойових діях, які склали зброю чи з іншої причини не мають більше засобів захисту (особи, що залишили з парашутом збитий літак, затримані тощо) і не перебувають під владою протилежної сторони конфлікту;

14) *опосередковане переміщення осіб* – створення особою, яка здійснює владні чи управлінські функції від імені держави-окупанта, таких життєвих умов, які заохотили чи примусили особу з числа цивільного населення держави-окупанта переселитися на окуповану територію або особу з числа населення окупованої території переселитися у межах цієї території чи за її межі;

15) *пряме переміщення осіб* – переселення особи з числа цивільного населення держави-окупанта на окуповану територію, незалежно від її згоди, що організовується, координується чи контролюється особою, яка здійснює владні або управлінські функції від імені держави-окупанта;

16) *установки та споруди, які містять небезпечні сили,*– гребля, дамба, хімічний чи нафтопереробний завод, атомна електростанція, навіть якщо вони є військовими об'єктами;

17) *цивільні об'єкти* – об'єкти, що не є військовими об'єктами (зокрема, будівлі, призначені для релігійних, освітніх, мистецьких, наукових чи благодійних цілей, історична пам'ятка, шпиталь чи місце зосередження хворих і поранених);

18) *чужа власність*:

а) у контексті міжнародного збройного конфлікту – власність, що не належить особі, яка її захоплює чи знищує, та водночас є публічною власністю протилежної сторони конфлікту, приватною власністю громадян протилежної сторони конфлікту, підконтрольних їм юридичних осіб чи представників збройних сил протилежної сторони конфлікту, які не є громадянами останньої;

б) у контексті збройного конфлікту неміжнародного характеру – власність, що не належить особі, яка її захоплює чи знищує, та водночас є публічною власністю протилежної сторони конфлікту, приватною власністю осіб, що беруть безпосередню участь у бойових діях на боці протилежної сторони конфлікту, підконтрольних їм юридичних осіб або осіб, що не беруть безпосередню участь у бойових діях чи підконтрольних їм юридичних осіб;

19) *військові сили* – сили, які перебувають під фактичним командуванням і контролем військового командира, або, залежно від обставин, під фактичною владою і контролем особи, яка фактично діє як військовий командир;

20) *підлеглий* – особа, яка перебуває під фактичною владою та контролем начальника;

21) *особа, яка фактично діє як військовий командир,*– особа, яка не призначена у законному порядку виконувати роль військового командира, проте виконує її, здійснюючи фактичний контроль над групою осіб за допомогою командного ланцюга;

22) *начальник* – особа, яка має повноваження щодо керівництва та контролю над регулярними урядовими силами, такими як озброєні підрозділи поліції, або іррегулярними (неурядовими) силами, такими як повстанські групи, парамілітарні підрозділи, включаючи, з-поміж іншого, збройні рухи опору та ополчення, які слідують структурі військової ієрархії чи ланцюгу командування.

Стаття 11.4.2. Серйозне порушення норм міжнародного гуманітарного права у формі вбивства

Особа, яка на виконання політики сторони збройного конфлікту, що передбачала широкомасштабне або системне порушення норм міжнародного гуманітарного права, вбила людину, серйозно порушивши норми міжнародного гуманітарного права, застосовувані в міжнародних збройних конфліктах або збройних конфліктах неміжнародного характеру, встановлені у статті 3, спільної для чотирьох Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, у тому числі людину, яка перебуває під захистом міжнародного гуманітарного права, або із віроломством людину, яка належить до ворожої нації чи армії (у разі міжнародного збройного конфлікту) чи бере участь у бойових діях (у разі збройного конфлікту неміжнародного характеру,–

вчинила злочин 9 ступеня.

Стаття 11.4.3. Серйозне порушення норм міжнародного гуманітарного права у зв'язку з міжнародним збройним конфліктом

Особа, яка на виконання політики сторони збройного конфлікту, що передбачала широкомасштабне або системне порушення норм міжнародного гуманітарного права, серйозно порушила такі норми, застосовувані в міжнародних збройних конфліктах, а саме:

1) примусила особу, яка перебуває під захистом міжнародного гуманітарного права, до служби у збройних силах ворожої держави,

2) примусила громадянина ворожої сторони до участі у воєнних діях проти їхньої власної країни, навіть якщо він перебував на службі воюючої сторони до початку війни,

3) здійснила депортацію або пряме чи опосередковане переміщення осіб,

4) позбавила особу, яка перебуває під захистом міжнародного гуманітарного права, права на справедливе і належне судочинство,

5) оголосила скасованими, призупиненими або недопустимими в суді права чи позови громадян ворожої сторони, або

6) необґрунтовано затримала репатріацію осіб, зазначених у підпункті (а) пункту 13 статті 11.4.1 цього Кодексу,–

вчинила злочин 7 ступеня.

Стаття 11.4.4. Серйозне порушення норм міжнародного гуманітарного права у зв'язку зі збройним конфліктом неміжнародного характеру

Особа, яка на виконання політики сторони збройного конфлікту, що передбачала широкомасштабне або системне порушення норм міжнародного гуманітарного права, серйозно порушивши такі норми, застосовувані у збройних конфліктах неміжнародного характеру, винесла вирок чи привела його до виконання без попереднього рішення, ухваленого створеним у встановленому порядку судом, який забезпечує дотримання всіх судових гарантій, що визнані обов'язковими згідно з міжнародним правом,–

вчинила злочин 7 ступеня.

Стаття 11.4.5. Серйозне порушення норм міжнародного гуманітарного права у зв'язку з міжнародним збройним конфліктом або збройним конфліктом неміжнародного характеру

Особа, яка на виконання політики сторони збройного конфлікту, що передбачала широкомасштабне або системне порушення норм міжнародного гуманітарного права, серйозно порушила такі норми, застосовувані як в міжнародних збройних конфліктах, так і в збройних конфліктах неміжнародного характеру, а саме:

1) катувала людину чи здійснила інше нелюдське поводження щодо неї,

2) заподіяла тяжке насильство щодо людини,

3) посягнула на людську гідність, зокрема образила, принизила іншу особу, що перебувала під захистом міжнародного гуманітарного права, чи вчинила щодо неї чи щодо померлої особи інше діяння, що з урахуванням культурної приналежності потерпілої людини завдало шкоди людській гідності,

4) захопила заручника,

5) здійснила незаконну депортацію чи незаконне ув'язнення цивільних осіб з причин, пов'язаних з конфліктом, якщо необхідність у цьому не була викликана вимогами безпеки цивільних осіб чи причинами воєнного характеру,

6) зґвалтувала, звернула в сексуальне рабство, примусила до проституції, примусової вагітності, примусової стерилізації чи іншої форми сексуального насильства, що становить серйозне порушення статті 3, спільної для чотирьох Женевських конвенцій,

є) набрала чи завербувала дітей віком до п'ятнадцяти років до складу національних збройних сил або груп чи використала таких дітей для активної участі в бойових діях, або

7) заподіяла людині, яка перебуває під владою протилежної сторони конфлікту, фізичне каліцтво або здійснила щодо неї медичний (біологічний) чи науковий експеримент, не обґрунтований ні потребою в її медичному, стоматологічному лікуванні чи лікарняному догляді, ні її інтересами,–

вчинила злочин 7 ступеня.

Стаття 11.4.6. Серйозне порушення норм міжнародного гуманітарного права у зв'язку з міжнародним збройним конфліктом або збройним конфліктом неміжнародного характеру, що полягає у застосуванні заборонених методів чи засобів ведення війни

Особа, яка на виконання політики сторони збройного конфлікту, що передбачала широкомасштабне або системне порушення норм міжнародного гуманітарного права, серйозно порушила такі норми, застосовувані в міжнародних збройних конфліктах або збройних конфліктах неміжнародного характеру, а саме:

1) використала голод цивільного населення як метод ведення війни шляхом позбавлення населення предметів, необхідних для виживання, у тому числі створила перешкоди для надання допомоги, передбаченої в Женевських конвенціях,

2) спрямувала напад на цивільне населення чи на окремих цивільних осіб, що не беруть безпосередньої участі у воєнних діях,

3) спрямувала напад на цивільний об'єкт,

4) спрямувала напад на незахищені і такі, що не є воєнними цілями, місто, село, помешкання чи будівлю або обстріляла їх,

5) спрямувала напад з усвідомленням того, що він призведе до загибелі чи поранення цивільних осіб або завдасть шкоди цивільному об'єкту чи масштабної, тривалої і серйозної шкоди навколишньому природному середовищу, яка буде явно надмірною порівняно з конкретною та безпосередньо очікуваною загальною військовою перевагою,

6) застосувала засоби ведення війни, заборонені міжнародним гуманітарним правом,

7) спрямувала напад на установку чи споруду, яка містить небезпечну силу, що завідомо могло призвести до загибелі або поранення осіб, які належать до цивільного населення, чи завдати надмірної шкоди цивільному об'єкту,

8) заявила про те, що пощади не буде,

9) віроломно поранила особу, зазначену в підпункті (в) пункту 13 статті 11.4.1 цього Кодексу,

10) використала присутність цивільної особи чи іншої особи, що перебуває під захистом міжнародного гуманітарного права, для захисту певного пункту, району чи збройних сил від воєнних дій,

11) використала рухому чи нерухому цінність, яка перебуває під посиленим захистом міжнародного гуманітарного права, чи прилеглі до неї місця для підтримки бойових дій,

12) застосувала зброю, боєприпаси чи матеріали або методи ведення війни, які спричиняють надмірні ушкодження чи непотрібні страждання або є невибірковими за своєю суттю,

13) спрямувала напад на будівлю, матеріал, медичну установу, транспортний засіб або персонал, що використовують згідно з міжнародним правом емблему чи розпізнавальний знак, встановлені міжнародним гуманітарним правом, або позначені такою емблемою чи знаком,

14) неналежно використала зазначені відмітну емблему чи розпізнавальний знак, піддавши небезпеці особу чи осіб,

15) незаконно, безглуздо та в широких масштабах знищила чужу власність, якщо це не було викликано воєнною необхідністю,

16) заволоділа чужою власністю у місті чи іншому населеному пункті, якщо це не було викликано воєнною необхідністю,

17) заволоділа цінністю, яка перебуває під захистом міжнародного гуманітарного права,

18) спрямувала напад на цінність, яка перебуває під захистом міжнародного гуманітарного права,

19) вчинила акт вандалізму щодо цінності, яка перебуває під захистом міжнародного гуманітарного права, або

20) спрямувала напад на персонал, об'єкт, матеріал, підрозділ чи транспортний засіб, задіяний в наданні гуманітарної допомоги або в місії з підтримання миру відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй, доки вони мають право на захист міжнародного гуманітарного права, яким користуються цивільні особи чи цивільні об'єкти,–

вчинила злочин 7 ступеня.

Стаття 11.4.7. Відповідальність командира (начальника) за злочин проти міжнародного гуманітарного права

Особа, а саме:

1) військовий командир чи особа, яка фактично діє як військовий командир, який знав або за обставин, що склалися, повинен був знати, що військові сили вчинили чи мали намір вчинити злочин, передбачений розділами 11.1, 11.2, 11.3. чи 11.4 цього Кодексу, в результаті його нездатності здійснювати належний контроль над такими силами, але не вжив всіх необхідних і розумних заходів в межах своїх повноважень для запобігання чи

припинення вчинення зазначеного злочину або для передачі цього питання в компетентні органи для розслідування і кримінального переслідування, або

2) начальник, який знав чи свідомо припускав, що підлеглий вчинив або мав намір вчинити злочин, передбачений розділами 11.1, 11.2 або 11.4 цього Кодексу, в результаті його нездатності здійснювати належний контроль над таким підлеглим, але не вжив всіх необхідних і розумних заходів в межах своїх повноважень для запобігання чи припинення вчинення зазначеного злочину або для передачі цього питання в компетентні органи для розслідування і кримінального переслідування,–

вчинив злочин 7 ступеня.

Розділ 11.5.
ЗЛОЧИНИ
ПРОТИ МИРУ ТА БЕЗПЕКИ ЛЮДСТВА

Стаття 11.5.1. Значення термінів, вжитих у цьому Розділі

У цьому Розділі відповідні терміни, якщо не визначено інше, застосовуються у такому значенні:

1) *конфлікт* – збройний конфлікт, воєнні дії або насильницькі дії, спрямовані на зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади;

2) *міжнародна санкція* – санкція щодо замороження активів, пов'язаних з тероризмом чи його фінансуванням, розповсюдженням зброї масового знищення чи його фінансуванням, або обмеження будь-якого доступу до них чи заборони проведення фінансових операцій, що у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, визнається Україною відповідно до міжнародних договорів України або рішень міждержавних об'єднань, міжнародних, міжурядових організацій, участь у яких бере Україна, або іноземних держав;

3) *найманець* – особа, яка:

а) спеціально завербована в Україні чи за її межами для того, щоб на території України чи території інших держав брати участь у конфлікті;

б) безпосередньо бере участь у конфлікті;

в) бере участь у конфлікті з метою одержання особистої вигоди, і якій дійсно було обіцяно стороною або за дорученням сторони, що перебуває в конфлікті, матеріальну винагороду, що істотно перевищує винагороду, яка обіцяна чи сплачується комбатантам такого ж рангу і функцій, які входять до особового складу збройних сил цієї сторони;

г) не є ні громадянином (підданим) сторони, що перебуває у конфлікті, ні особою, яка постійно на законних підставах проживає на території, яка контролюється стороною, що перебуває у конфлікті;

д) не входить до особового складу збройних сил держави, що перебуває у конфлікті;

е) не послана державою, яка не є стороною, що перебуває у конфлікті, для виконання офіційних обов'язків як особи, що входить до складу її збройних сил (зокрема обов'язків спостерігача);

4) *представник держави* – публічна службова особа або особа, яка діє з дозволу, за підтримки чи за згодою держави;

5) *представник іноземної держави* – особа, яка:

а) діє як державний службовець іноземної держави,

б) проходить військову службу у збройних силах, органах поліції, органах державної безпеки, розвідувальних органах,

в) займає посаду в зазначених або будь-яких інших державних органах чи органах місцевого самоврядування іноземної держави, утворених відповідно до її законодавства,

г) діє за наказом осіб, перелічених у підпунктах (а) – (в) цього пункту,

д) є представником іррегулярного незаконного збройного формування, створеного, підпорядкованого, керованого чи фінансованого державою, визнаною державою-агресором та/або державою-окупантом по відношенню до України,

е) є представником окупаційної адміністрації держави, визнаної державою-агресором та/або державою-окупантом по відношенню до України, яку становлять її державні органи чи інші структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, або

є) є представником підконтрольних державі, визнаної державою-агресором та/або державою-окупантом по відношенню до України, самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України.

Стаття 11.5.2. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують на два ступеня тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення умисного злочину:

1) передбаченого статтею 11.5.9, щодо особливо уразливої людини;

2) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

3) передбаченого статтями 11.5.4–11.5.6 чи 11.5.10, з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище.

Стаття 11.5.3. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують на один ступінь тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом, є вчинення злочину:

1) передбаченого статтею 11.5.9, щодо уразливої людини;

2) передбаченого статтею 11.5.4, щодо особи (чи її близької людини) у зв'язку з виконанням нею службових повноважень чи професійних обов'язків, реалізацією нею суб'єктивного права або виконання юридичного обов'язку в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

3) в складі простої групи;

4) передбаченого статтями 11.5.4–11.5.6 чи 11.5.10, з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

5) передбаченого статтею 11.5.9, з використанням зброї чи іншого предмета, спеціально призначеного або заздалегідь підготовленого для спричинення шкоди життю чи здоров'ю людини.

Стаття 11.5.4. Насильницьке зникнення

Представник держави, у тому числі іноземної, який щодо людини, яка стала потерпілою від злочину, передбаченого статтею 4.4.5 цього Кодексу, з метою позбавлення їх правового захисту приховав:

1) факт вчинення цього злочину,

2) відомості про долю цієї особи або

3) місце її перебування,–

вчинив злочин 5 ступеня.

Стаття 11.5.5. Застосування зброї масового знищення чи заборонених засобів ведення війни

Особа, яка (крім випадків, передбачених розділами 11.2, 11.4 цього Кодексу):

1) застосувала зброю масового знищення, заборонену міжнародним договором України, чи засіб ведення війни, заборонений міжнародним гуманітарним правом,

2) віддала наказ про застосування такої зброї чи засобу, або

3) керувала діями щодо її (його) застосування,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 11.5.6. Поводження зі зброєю масового знищення чи забороненим засобом ведення війни

Особа, яка зброю масового знищення, заборонену міжнародним договором України, чи засіб ведення війни, заборонений міжнародним гуманітарним правом:

1) набула,
2) збула,
3) зберігала,
4) перемістила,
5) переміщувала через митний кордон України,
6) розробила чи виготовила,
7) відремонтувала або
8) переробила,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 11.5.7. Найманство

Особа, яка іншу особу з метою її використання у конфлікті:

1) завербувала,
2) навчала,
3) фінансувала чи матеріально забезпечила або
3) використала у конфлікті як найманця,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 11.5.8. Участь найманця у конфлікті

Особа, яка взяла участь у конфлікті як найманець,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 11.5.9. Піратство

Особа, яка:

1) будучи членом екіпажу чи пасажиром морського, річкового чи повітряного судна, у відкритому морі або у місці, що знаходиться за межами юрисдикції будь-якої держави, вчинила насильство чи інші ворожі дії проти іншого судна або осіб чи майна, що знаходяться на його борту, або

2) добровільно взяла участь у використанні судна, яке завідомо для неї є піратським, з метою застосування таких ворожих дій,–

вчинила злочин 5 ступеня.

Стаття 11.5.10. Невиконання санкцій або перешкоджання їх виконанню

Особа, яка не виконала:

1) спеціальний економічний чи інший обмежувальний захід, рішення про застосування якого прийняте Радою національної безпеки та оборони України, введене в дію указом Президента України та затверджене постановою Верховної Ради України,

2) захід у вигляді примусового вилучення в Україні об’єктів права власності держави-агресора та її резидентів, рішення про застосування якого прийняте Радою національної безпеки та оборони України та введене в дію указом Президента України,

3) міжнародної санкції або

4) перешкоджала виконанню заходу, передбаченого пунктами 1 або 2 цієї статті, чи міжнародної санкції,–

вчинила злочин 5 ступеня.

<u>Усього – 11 книг, поділених на 75 розділів (814 статей):</u>
Загальна частина – 25 розділів
Особлива частина 50 розділів.

ЗРАЗКОВИЙ ПЕРЕЛІК ОЗНАК, ЩО ЗБІЛЬШУЮТЬ ТЯЖКІСТЬ ЗЛОЧИНУ

Стаття ___. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на два ступеня

Ознаками, що підвищують тяжкість умисного злочину на два ступеня, порівняно з базовим ступенем тяжкості злочину, є вчинення злочину:

) щодо особливо уразливої людини;

) щодо особи (чи її близької людини), яка займає особливо відповідальне становище, у зв'язку з виконанням нею службових повноважень в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

) в складі або за завданням організованої групи чи злочинної організації;

) загальнонебезпечним способом;

) з використанням влади, службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей публічною службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище;

) із залученням малолітньої дитини.

Стаття ___. Ознаки, що підвищують тяжкість злочину на один ступінь

Ознаками, що підвищують тяжкість умисного злочину на один ступінь, порівняно з базовим ступенем тяжкості злочину, є вчинення злочину:

) щодо уразливої людини;

) щодо подружжя, колишнього подружжя або іншої людини, з якою суб'єкт злочину перебуває (перебував) у сімейних чи близьких відносинах;

) щодо особи (чи її близької людини) у зв'язку з виконанням нею службових повноважень чи професійних обов'язків, реалізацією нею суб'єктивного права або виконання юридичного обов'язку в інтересах суспільства, правосуддя чи міжнародного правопорядку;

) в складі простої групи;

) з використанням влади, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

) з використанням зброї чи іншого предмета, спеціально призначеного або заздалегідь підготовленого для спричинення шкоди життю чи здоров'ю людини;

) у присутності малолітньої дитини, яка усвідомлювала обставини та значення вчиненого діяння;

) із залученням неповнолітньої дитини;

) з використанням засобу масової інформації, інформаційної системи чи мережі Інтернет;

) в особливий період чи під час надзвичайного стану;

) з метою приховати інший злочин чи полегшити його вчинення;

) з мотиву статі чи ґендеру;

) з корисливого мотиву;

) особою, яка має непогашену судимість за умисний злочин.